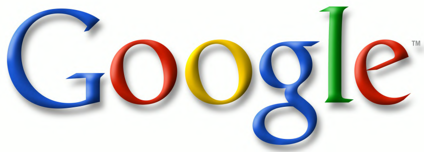

R M Dawkins.

= 1

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΑΤΑ

ΠΑΡΑΘΕΣΙΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

Γ. ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗ.

Πᾶσα γλῶσσα ἔχει τοὺς ἰδιωτισμούς της, οἵτινες προέρχονται πολλάκις ἀπὸ φυσιολογικὰς αἰτίας μᾶλλον, πάρεξ ἀπὸ γραμματικοὺς κανονισμούς.

Κ. Οἰκονόμος Δοκίμ. περὶ συγγενείας τῆς Σλαβονο-Ρωσ. γλώσ. τόμ. Α. σελ. 308—10.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ.

Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ παρὰ τῇ Καπνικαρέᾳ.

1839.

Εἶναι πρᾶγμα πολλοῦ γέλωτος ἄξιον νὰ καταγινώμεθα εἰς τὴν ἔρευναν τῆς παραγωγῆς, ἐτυμολογίας, γραφῆς καὶ συντάξεως τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων, καὶ νὰ μὴ γνωρίζωμεν τὰς λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας παριστάνομεν καθ' ἑκάστην τὰς ἐννοίας τῆς ψυχῆς ἡμῶν, μήτε τῆς συντάξεως αὐτῶν τὸν τρόπον. Καὶ διὰ τί συνέβη ἡ τοιαύτη ἐπονείδιστος ἄγνοια; διότι ἠμελήθη εἰς τὰ σχολεῖα ἡ ἀδιάλειπτος παραβολὴ καὶ παράθεσις τῶν δύο γλωσσῶν· διότι οἱ διδάσκαλοι ἐπεχείρησαν νὰ κάμωσι τοὺς μαθητάς των Πλάτωνας καὶ Ξενοφῶντας, ἤγουν ἐματαιοπόνησαν εἰς τὸ ἀδύνατον, καὶ τοὺς ἀφῆκαν νὰ γράφωσι τὴν κοινὴν γλῶσσαν χειρότερα παρὰ τοὺς ὑδροφόρους καὶ ξυλοφόρους.

Α. Κοραῆς, εἰς τὸν Πρόδρομ. τῆς Ἑλλην. Βιβλιοθ. σελ. ηά.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

§ Α. α.—β'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

α. ΟΠΟΙΟΣΔΗΠΟΤΕ λαὸς ἐπιποθῇ νὰ κατέχῃ θέσιν ἀδιαφιλονείκητον ἐντὸς τῆς οἰκογενείας τῶν ἀνεξαρτήτων, εὐνομουμένων καὶ εἰς τὴν ἀληθῆ των εὐδαιμονίαν διατελούντων ἐθνῶν, ὀφείλει, νομίζομεν, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο νὰ ἔχῃ ὡς πρώτιςον καὶ θεμελιῶδες χαρακτηριςικὸν, Θρησκείαν, Γλῶσσαν καὶ Πολίτευμα ἴδια. Ὅταν δὲ τὸ ἓν τῶν τριῶν τούτων παραλυθῇ ἢ ἐκλίπῃ, τότε ἀναμφιβόλως καὶ ὁ τοῦτο ἀφῃρημένος λαὸς, ἀποκαθίσταται χωλὸς καὶ γελοῖος.

β'. Περὶ μὲν τοῦ πρώτου τῶν τριῶν χαρακτήρων ὁμολογοῦντες ὅτι *ἐγκαρτεροῦμεν εἰς ὅσα παρελάβομεν δόγματα πειθόμενοι καὶ ὑπείκοντες τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν*, περὶ δὲ τοῦ τρίτου ὅτι εἴμεθα εὔορκοι ὀπαδοὶ τῶν ἐθνικῶν θεσμοθεσιῶν τῶν ἐν Ἄστρει, Τροιζῆνι, καὶ Ἐπιδαύρῳ, ὅθι

» Παῖδες Ἑλλάνων
Φαεννὰν ἐβάλοντο
Κρηπῖδ' ἐλευθερίας «.

καὶ πιστοὶ τοῦ Ὄθωνος ὑπήκοοι, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἀπαξάπαντες εὐχόμεθα.

» ΑΙΕΝ ΑΡΙΣΤΕΥΕΙΝ ΚΑΙ ΥΠΕΙΡΟΧΟΝ ΕΜΜΕΝΑΙ ΑΛΛΩΝ «

θέλομεν πραγματευθῆ μόνον περὶ τοῦ δευτέρου, περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δηλονότι γλώσσης, τὴν ὁποίαν κακίζοντες

καὶ ἀλλοεθνεῖς καὶ ἡμέτεροι, ὡς προανηγγέλθη, παραδειγματίζουσιν ἀδίκως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὡς ἄμορφον καὶ γελοῖον.

γ΄. Δὲν ἀρνούμεθα μὲν ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα διαπρέπουσα κατὰ τὸν πλοῦτον, ποικιλίαν καὶ γλαφυρότητα, ὡς Βασιλὶς πρὸς πᾶσαν ἄλλην, πρέπει νὰ ἦναι τὸ τέρμα τῶν τῆς σπουδῆς της τὸ στάδιον διατρεχόντων Ἑλλήνων· δὲν συγκατατιθέμεθα ὅμως ὅτι καὶ ἡ νεωτέρα στερεῖται ἰδίων θελγήτρων, ἕνεκα τῶν ὁποίων, ἐνῷ ἀποβαίνει τῆς μητρός της ἐφάμιλλος, νὰ μὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ πρὸς τὰς λοιπὰς, ὡς Βασιλόπαις πρὸς θεραπαίνας. Μὴ προτείνῃ ὁ ἀλλοεθνὴς τῆς μητρικῆς του γλώσσης τὴν φαινομένην ἄφθονον ὕλην· διότι οὕτω δύναται καὶ πᾶς Ἕλλην νὰ εἴπῃ ὅτι ὄχι μόνον τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῆς εἶναι σφετερισμένον, ἀλλὰ καὶ ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ ἔχει ὑπέρπλουτον μητέρα παραστάτιν της, ἑτοίμην νὰ τῆς ἀναπληρώσῃ ὁποιανδήποτε ἔλλειψιν, καὶ νὰ τὴν ἀναδείξῃ συμπάρεδρόν της.

δ΄. Παραλείποντες λοιπὸν τ' ἀφορῶντα τὴν ὕλην καὶ τὴν κυρίαν καὶ τροπικὴν τῶν λέξεων σημασίαν, διότι ἀμφότερα εἶναι ἀντικείμενα τῆς ἐρεύνης τῶν εἰς τὴν λεξικογραφίαν κ' ἐτυμολογίαν ἐνασχολουμένων, θέλομεν ἐρευνήσει κυρίως τὴν μορφὴν καὶ συμπλοκὴν τῶν λέξεων τῆς γλώσσης μας, ὄχι μόνον διότι ταῦτα εἶναι τῆς γραμματικῆς τὰ κυριώτερα ἀντικείμενα, ἀλλὰ καὶ διότι θέλει ἐντεῦθεν ἀποδειχθῆ, Α. ἂν δύναται ἡ γλῶσσά μας τῆς μὲν μητρός της ν' ἀναπληρώσῃ, κ' ἐνίοτε νὰ ὑπερβῇ τὰς διὰ τῆς τῶν ἐγκλίσεων χρήσεως παραστάσεις, τῶν δὲ λοιπῶν νὰ ἐξελέγξῃ τὴν γύμνωσιν· Β΄. ἂν ἦναι δυνατὸν, ἀντὶ τῆς νεωτέρας γλώσσης ἢ χωρὶς τῆς ἀκριβοῦς αὐτῆς γνώσεως, νὰ γράφωμεν τὴν ἀρχαίαν, τὴν ὁποίαν προστατεύοντές τινες πεισματικῶς συγγράφουσιν ἐλ-

λην:κά, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ αὐτοὺς ὁ Θεὸς νὰ λυτρώσῃ καὶ ἡμᾶς τοὺς περιλειπομένους νὰ προφυλάξῃ.

ε'. Καίτοι τῆς προτεθειμένης ὑποθέσεως ἡ φύσις ἀπῄτει χρονολογικήν τινα ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων (α) μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ὁ προωρισμένος ὅμως τοῦ πονήματος σκοπὸς, μᾶς ἀναγκάζει νὰ παραπέμψωμεν τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίσῃ τοῦτο εἰς τελειότερα συντάγματα καὶ μονογραφίας, ἔργον πολυχρονίου μελέτης κ' ἐμβριθεστέρων γνώσεων. Ἡμεῖς δὲ ἀρκούμεθα νὰ εἴπωμεν μόνον περὶ τῆς γλώσσης (β) ἱστορικώτερον ὅτι, ἀφοῦ οἱ Ἕλληνες ἡνώθησαν εἰς ἓν ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν Μοναρχίαν, ἡ Ἀττικὴ διάλεκτος γενομένη γλῶσσα τῆς Αὐλῆς καὶ κοινὴ ὅλων τῶν συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος, ἤρξατο διὰ τὴν μεγάλην της ἐξάπλωσιν νὰ παρακμάζῃ κατ' ὀλίγον· διότι παρεισήγοντο εἰς αὐτὴν ἀπὸ παντοδαποὺς συγγραφεῖς ὄχι μόνον σχηματισμοὶ τῆς γλώσσης των φυσικώτεροι, ἀλλὰ καὶ λέξεις παράγωγοι ἀντὶ τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον συνειθιζομένων τέως ἀττικῶν πρωτοτύπων.

ς'. Ὅτε δὲ οἱ Μακεδόνες ἔφεραν τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν κυριευθείσας βαρβάρους χώρας, ἐκτὸς ὅτι εἰς τὴν μεταγενεστέραν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀνεμίχθη καὶ ἡ Μακεδονικὴ (γ), ἤρξαντο οἱ κάτοικοι τῶν τόπων ἐκείνων λαλοῦντες καὶ γράφοντες ἑλληνιστὶ, νὰ παρεισάγουν εἰς αὐτὴν καὶ πολλοὺς ἐγχωρίους βαρβαρισμοὺς, τοὺς ὁποίους οἱ Γραμματι-

(α) Τοιοῦτον σύγγραμμα ἔχομεν τοῦ Μακαρίτου Κοδρικᾶ ἐπιγραφόμενον Μελέτη τῆς Κοινῆς Ἑλληνικῆς Διαλέκτου.

(β) Βλέπε Γραμματικ. Βουττμάν. § Α. θ'. σημ. ι. Ἰονικ. μετατύπωσιν· καὶ Κ. Οἰκονόμ. τὸ περὶ γνησίας προφορ. δοκίμ. Κεφ. Β'. τοῦ Γ'. τμήματος.

(γ) Ἡ ἐκ διαφόρων τοῦ τότε καιροῦ διαλέκτων σύμμικτος καὶ δημοτικὴ, τὴν ὁποίαν κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου τὸ διάστημα ὡμίλουν καὶ ἐμεταχειρίζοντο οἱ ἁπανταχοῦ Ἕλληνες.

καὶ ἐσημείωσαν ὡς Μακεδονισμούς. Καὶ ἐπειδὴ καθέδρα τῆς ὑστέρας ταύτης παιδείας ἦτον ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ ταύτης μητρόπολις Ἀλεξάνδρεια, ἡ Μακεδονίζουσα διάλεκτος ὀνομάζεται καὶ Ἀλεξανδρινή.

ζ΄. Ἀφοῦ δὲ τὸ Βυζάντιον ἔγεινε κατὰ τὸν Μεσαιῶνα καθέδρα τῶν Γραικῶν Αὐτοκρατόρων καὶ τῶν τότε φιλολόγων ἑστία, προσεκολλήθησαν εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ ἄλλοι νέοι βαρβαρισμοί (α). Ὅθεν προῆλθεν ἡ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, καὶ τέλος ἡ καθ' ἡμᾶς Νεοελληνικὴ γλῶσσα, ἀφοῦ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας καὶ τὴν ἐσχάτην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους αἰχμαλωσίαν ἀπέκτησε λέξεις καὶ φράσεις καὶ ἰδιώματα τῆς γλώσσης ὄχι μόνον τοῦ κατακυριεύοντος λαοῦ, ἀλλὰ καὶ μ' ὅτινα τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔτυχε νὰ λάβῃ ἐπιμιξίαν.

η΄. Ὅτε δὲ τέλος τῆς πολιτικῆς τοῦ ἔθνους παλιγγενεσίας τὸ διαφυλαχθὲν ζώπυρον ἀνεπτύσσετο ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς εἰς τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν ἐμφύτου τάσεώς του, καὶ πολλοὶ φιλοτιμηθέντες νὰ μορφώσουν τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν κατὰ τῆς ἀρχαίας τὸ πανομοιότυπον, ἀπέτυχον καὶ ἀπηύδησάν μὴ δυνηθέντες νὰ λάβουν μεθ' ἑαυτῶν τὴν μεγίστην τοῦ ἔθνους μερίδα, ἤρχισεν ἔκτοτε καὶ ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο χωριστὰς διαλέκτους, τὴν τῶν λογίων, καὶ τὴν τοῦ λαοῦ (β). Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν λογίων ἐγράφοντο συνήθως διάφοροι διατριβαί, ὡς καὶ τὴν σήμερον τὰ πρακτικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὅσα φιλοτιμοῦνται μὲ διά-

(α) Οἱ σταυροφόροι μᾶς ἔφεραν εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος τὸ Τσὶ καὶ Τσί, ἀντὶ κὶ, κί· βλ. §. Β΄. 6΄. ὑποσημ. γ΄. καὶ Κ. Οἰκονόμ. δοκίμιον σελ. 414—5.

(β) Ἡ φύσις τῆς διαλέκτου συνίσταται εἰς τὴν διαφορὰν τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰς μίαν λέξιν ἀπὸ ἄλλην, ὄχι δὲ καὶ εἰς τὴν σύνταξιν· κατὰ τοῦτο λοιπὸν τὸ οἰκιακὸν ὕφος καὶ τὸ τῶν λογίων εἰμποροῦν νὰ θεωρῶνται διάλεκτοι.

φορον σχεδὸν ὕφος νὰ συγγράφωσιν οἱ νεώτεροι πεπαιδευμένοι πρὸς κοινὴν τῶν Ἑλλήνων ὠφέλειαν, δυνατὸν, νομίζομεν, αὕτη μὲν νὰ ὀνομασθῇ *Νεοελληνικὴ γλῶσσα* (α), ἡ δὲ τοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ ὡς ἐνεργητικωτέρα εἶναι κοινὴ σχεδὸν εἰς τοὺς σημερινοὺς Ποιητὰς, εἰς τὰς οἰκιακὰς τῶν Ἑλλήνων συνδιαλέξεις καὶ κοινωνικὰς αὐτῶν χρείας, νὰ ὀνομασθῇ *Καθομιλουμένη καὶ Δημοτικὴ γλῶσσα* ἢ *Δημοτικὸν ὕφος* (β), ὅπερ προστατεύεται τὴν σήμερον ὑπὸ πολλῶν εὐπαιδεύτων Ἑλλήνων. Ἡμεῖς δὲ ἀνατιθέμενοι εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τοὺς εὐθύφρονας νὰ τοὺς δικαιώσωσι, καὶ μετ᾽ ἀναριθμήτων ἄλλων ἀποφαινόμενοι ὅτι χωρὶς τῆς ἀκριβοῦς, ταὐτὸν εἰπεῖν, χωρὶς τῆς γραμματικῆς γνώσεως τῆς καθομιλουμένης δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμβατεύσωμεν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν, καὶ ὅ,τι ἂν γνωρίζωμεν, εἶναι βεβιασμένον καὶ ἀλλόκοτον σύῤῥαμμα, πατοῦμεν τὸν βηλὸν τοῦ περὶ τῆς συγκρίσεως τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς τὴν ἀρχαίαν οἰκοδομήματος.

θ΄. Προειδοποιοῦμεν δὲ ὅτι ὁσάκις πρόκηται λόγος περὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης, διὰ ν᾽ ἀποφύγωμεν καὶ τοῦ πονήματος τὸν ὄγκον καὶ τῶν πολλαχῶς ἀλλαχοῦ ῥηθέντων τὴν φορτικὴν ἐπανάληψιν, θέλομεν παραπέμπειν ὡσεπιτοπλεῖστον τοὺς ἀναγνώστας μας εἰς τὰς Γραμματικὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, καὶ κυρίως εἰς τὴν παρ᾽ ἡμῶν ἐκδεδομένην *Γραμματικὴν Κλίμακα*, *καὶ τὸ Παράρτημα αὐτῆς*, ὄχι μὰ τὴν ἀλήθειαν διὰ νὰ τὰ πωλήσωμεν, ἀλλὰ διότι τὴν μὲν Κλίμακα (γ) νομίζομεν μεθοδικωτέραν, εἰς δὲ τὸ Παράρτημα περιέχονται ὅσα λείπουν ἀπὸ τὰς λοιπὰς Γραμματικὰς, ἢ τοῦ-

---

(α) Ἢ Αὐλικὸν ὕφος, ὅπερ εἰς τὴν σειρὰν τῶν προλεγομένων θέλομεν ὀνομάζει καὶ ὕφος τῶν λογίων, ἐννοοῦντες τὴν γραφομένην ὑπὸ τῶν λογίων χωρὶς ξένων ἰδιωτισμῶν. — (β) Τὸ ὁποῖον πολλάκις θέλομεν ὀνομάζει καὶ οἰκιακὸν ὕφος. — (γ) Εἴμεθ᾽ ἀνώτεροι φιλαυτίας.

λάχιστον διαλαμβάνονται μὲ διαφορετικὴν μέθοδον παρὰ τὴν ἰδικήν μας, ἥτις θέλει συντελέσει καὶ εἰς ταύτην τὴν γραμματικὴν πραγματείαν, ὡς βάσις καὶ ὑπογραμμός.

ί. Εἰδοποιεῖται τελοσπάντων ὅτι πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον τοῦ Συντάκτου του ὑπογραφὴν θέλει λογίζεσθαι παραπεποιημένον, καὶ θέλει τὸν ἀναγκάσει νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν περὶ τούτου αὐστηρότητα τῶν ἐν ἰσχύϊ νόμων.

Ἔγραψα ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ 1839.

Ὁ Συντάκτης.

§. Β΄.

Ἀλφάβητον, Δίφθογγοι, Συλλαβαὶ, Λέξεις, Συνδρομὴ Γραμμάτων ἢ Χασμῳδία, Μεταβολὴ, Πάθη λέξεων, Προσῳδία, Συνίζησις καὶ Συναίρεσις.

ά. Περὶ τῶν τοῦ ἀλφαβήτου γραμμάτων, διαιρέσεως αὐτῶν καὶ τῶν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τούτων προερχομένων Διφθόγγων, Συλλαβῶν, Λέξεων καὶ ὀνομασίας αὐτῶν ὡς ἐκ τῆς θέσεως, τοῦ χρόνου ἢ τῆς ποσότητος καὶ τῆς συςάσεως τῶν συλλαβῶν παραπέμποντες τὸν ἀναγνώςην ὡς προείπομεν (α), θέλομεν ἀναφέρειν ἐνταῦθα περὶ μὲν τῶν γραμμάτων ὅτι

β΄. Τὸ δημοτικὸν ὕφος διὰ τὴν ἐπιμιξίαν τοῦ ἔθνους μὲ διαφόρους Εὐρωπαϊκοὺς καὶ Ἀσιανοὺς λαοὺς ἀπέκτησεν ἐκτός τινων ἰδιωμάτων (β), καί τινας ἐξιδιαζούσας αὐτῶν φωνάς· τὰς ὁποίας διὰ νὰ παραστήσῃ ἐδημιούργησε καὶ τὰ ἑξῆς τέσσαρα γράμματα τσ, τζ (γ), μπ, ντ. μεχρισότου δὲ ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τοὺς ἀλλοτρίους τούτους μυγμοὺς ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν λογίων καταλληλότερον τὴν μὲν τσ τῶν ξένων νὰ παριστάνῃ ἐν γένει διὰ τοῦ Σ· τὴν δὲ τζ, διὰ τοῦ Ζ, ὅπου ἐγχωρεῖ· τὰς δὲ τελευταίας (μπ καὶ ντ), τὴν μὲν μπ, διὰ τοῦ Β· τὴν δὲ ντ διὰ τοῦ Δ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συγχύσεως μὲ τὰς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀπαντωμένας ῥινοφθόγγους φωνὰς μπ, ντ. (δ). Αὕτη δὲ ἡ τῶν Ἑλλήνων ῥινόφθογγος ἀπαγγελία, ἥτις διακρίνει τὸν Ἕλληνα ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν ἀλλοεθνῆ,

(α) §. Ά. θ΄. βλέπε λοιπὸν Γραμματ. Κλίμ. Βαθ. Ά. καὶ Β΄. — (β) §. Ά. ζ΄. βλέπε περιπλέον τὸ περὶ σχηματισμοῦ λέξεων· καὶ τὴν Προστακτικὴν Ἔγκλισιν. — (γ) Περὶ τοῦ τσι τῶν ξένων ἰδὲ §. Α. ζ΄. ὑποσημ. ά. περὶ δὲ τοῦ προελθόντος ἐκ παραφθορᾶς τοῦ σχ. σ. τ. ψ. ἢ ἐκ τῆς συνελεύσεως τοῦ τσ. θσ. ἰδὲ ἀκολούθως, γ΄. ὑποσημ. δ. καὶ έ, τὴν μεταβολ. τοῦ Κ, τοῦ Ψ, καὶ τὴν σημ. ά.

(δ) Τοῦτο φαίνεται θηρεύοντες καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν παλαιῶν διδασκάλων μας παρίστανον τὰς τῶν ξένων φωνὰς μπ, ντ, διὰ τοῦ Π καὶ Τ ἐπιστίκτων, συμμορφωθέντες μὲ τὴν Ὀθωμανικὴν γλῶσσαν, μὲ τὴν ὁποίαν εἶχον καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ διδασκόμενοι περισσοτέραν ἐπιμιξίαν καὶ γνῶσιν.

ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Ἀσιανὸν ὁμοεθνῆ του, οἷον ἀπὸ τὸν Καισαρέα, κτλ. τόσον παρημελήθη ὑπὸ τῶν ὅσοι ἔχουν συντεταγμένας γραμματικὰς ἢ ἀλφαβητάρια, ὥστε ἂν τις τύχῃ εἰς ὁμοεθνῶν ἀναγινωσκόντων σύλλογον, καὶ μετ' ὀλίγον ἐρωτηθῇ ὑπό τινος, θέλει ἀποκριθῆν ὅτι ὁ σύλλογος συναπηρτίζετα ὑπὸ νέων *πολυκλήτων*.

» Οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς θρόος, οὐδ' ἴα γῆρυς,

» Ἀλλὰ γλῶσσ' ἐμέμικτο

Ὅταν λ. χ. εἰς τὴν Ἰσοκράτειον ταύτην φράσιν, » τὸν βίον τὸν τῶν ἰδιωτευόντων μὲν ἐπιεικῶς δὲ πραττόντων, ἢ τὸν τῶν τυραννευόντων (α) » τὸ Ν. δὲν τροπολογήσῃ τὸ ἑπόμενον Τ, ὥστ' ἀμφότερα νὰ ῥινοφθογγῶνται, ἡ ἀπαγγελία ἀποβαίνει εὐρωπαϊκή. Ὅταν πάλιν εἰς τὴν φράσιν » αὐτὸν τὸν νοῦν των τυραννοῦν » τὸ Ν. ἀλλοιόνῃ τὸ ἑπόμενον Τ, ὥστε νὰ ῥινοφθογγῶνται ἀμφότερα, ἀποτελεῖται ἡ ἀπαγγελία *Καισαρεικὴ* ἤ, ὡς λέγομεν, *Ἀνατολίτικη*. Ὅταν δὲ τέλος τὴν σύμπτωσιν τοῦ ντ, μπ, γκ, δὲν ῥινοφθογγῶμεν ἐν μέσῳ ἑλλην. λέξεως (ϐ), ἀποβαίνει ἡ τῶν Ἑπτανησίων ἀπαγγελία, ἥτις προσεγγίζει εἰς τὴν τῶν Εὐρωπαίων, αἰτίᾳ τῆς τῶν γραμμάτων b, d, g, προφορᾶς. Πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν τοιαύτης συγχύσεως ἐπισυνάπτομεν τοὺς ἑξῆς κανόνας.

I. Τὸ ἐν μέσῳ ἁπλῆς ἢ συνθέτου ἑλληνικῆς λέξεως Ν, τροπολογεῖ εἰς τὴν προφορὰν τὸ ἑπόμενον κ, π, τ, καὶ τὰ καθιστᾷ γκ, μπ, ντ ῥινόφθογγα· οἷον, ἀνάγκη, τύμπανον, σύμπνοια, παλιγγενεσία, ἔγκυος.

(α) Ἰσοκράτ. πρὸς Νικοκλέα περὶ Βασιλείας. ά.

(ϐ) Πολλῶν λέξεων εἰσέτι ὁ λαὸς καί τινες ἄλλοι τὴν ἀρχομένην συλλαβὴν γράφουν μπ, ντ, γκ· ὡς μπορῶ, ντόπιος, γκιώνης, οὕτω καὶ τῶν ξένων μπάρμπας, ντουλαμᾶς, γκεργκέφι· αἱ τοιαῦται δὲ συλλαβαὶ πρέπει νὰ προφέρωνται χωρὶς νὰ ἐξέρχεται ἀὴρ ἐκ τῶν μυκτήρων· ὁ κανὼν οὗτος ἐπεκτείνεται καὶ διὰ τὴν προφορὰν τῶν εὐρωπαϊκῶν στοιχείων· b, d, g.

II. Τῶν λεγομένων Προτακτικῶν ἄρθρων Ὁ, Ἡ, Τὸ, καὶ τῶν μορίων Ἐν, Σὺν, Δὲν, Μὴν, Ἂν, τὸ τελικὸν Ν τροπολογεῖ εἰς τὴν προφορὰν τὸ τῆς ἑπομένης λέξεως ἀρκτικὸν π, κ, καὶ τ· οἷον, τὸν πόλεμον, τὴν κακίαν, τὸν τύραννον, ἐν πάσῃ ὥρᾳ, συντεχνία, δὲν τὸν εἶδα, μὴν περιπατῇς· ὡς ἐὰν ἐγράφοντο τομπόλεμον, τηγκακίαν κτλ.

Σημ. ά. Καὶ τὸ τελικὸν Ν τῶν ἄρθρων, Τὴν, Τὸν ἐκλαμβανομένων ὡς ἀναφορ. ἀντωνυμιῶν τροπολογεῖ τὸ ἑπόμενον κ, π, τ, μόνον τῶν ῥημάτων· οἷον, τὸν πῆρα, τὸν καταλαμβάνω, τὸν τυραννῶ· ὡς ἐὰν ἐγράφετο τομπῆρα, κτλ.

Σημ. β'. Πολλοὶ καὶ μάλιστα οἱ Πελοποννήσιοι τροπολογοῦν τὸ Ψ καὶ Ξ μετὰ τὸ Ν ὄχι μόνον τῶν ἄθρων, ἀλλ' ἐνίοτε καί τινων ἄλλων λέξεων εἰς μπζ, γκζ· ὡς, τογκζέρω, τομπζεύτη, τομπζυχοπονῶ, τογκζεσχίζω· οὕτω πολλοὶ καὶ τὸ πτ καὶ κτ τροπολογοῦν πρὸ τοῦ ν εἰς μπντ, γκντ· οἷον, σύμπντωμα, ἔγκντησις, τομπντύω, τογκντίστην, ἀντὶ σύμπτωμα, κτλ. ὅπου τὸ τ δὲν πρέπει νὰ ῥινοφθογγῆται, οὔτε τοῦ Ψ ἢ Ξ τὸ Σ νὰ προφέρεται ὡς Ζ.

γ'. Περὶ δὲ τῶν φωνηέντων λέγομεν ὅτι καίτοι ἡ Νεοελληνικὴ μεταχειρίζεται τὰ μακρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα διὰ τὴν ἐτυμολογίαν, χωρὶς νὰ τὰ διακρίνῃ διὰ τῆς ἀπαγγελίας (α), ἡ καθομιλουμένη γνωρίζει μόνον τὰς ἑξῆς πέντε φωνὰς, α, ε, ι, ο, ου. Καὶ ἐπειδὴ ἀγνοεῖ τὴν παραγωγὴν, δὲν παραδέχεται οὔτ' ὀρθογραφίαν, οὔτε ποσότητα κατὰ τὴν ἀρχαίαν (β)· ἀγνοεῖ περιπλέον καὶ τὰς διφθόγγους ὁλοτελῶς· καὶ διὰ τοῦτο τὴν μὲν αυ καὶ ευ ὄχι μόνον γράφει αφ καὶ εφ ἢ αβ καὶ εβ κατὰ τὴν προφορὰν (γ), ἀλλὰ καὶ μεταβάλλει εἰς αψ ἢ εψ, ἐὰν παρακολουθήσῃ Σ· ὡς, ἔπαψε, κάψε, ἐβασίλεψε, δούλεψε, κτλ. ἀντὶ ἔπαυσε, καῦσε, ἐβασίλευσε, δούλευσε, κτλ. (δ)· ἔχει δὲ μόνον τὰ κατὰ συνίζησιν ἀπαγγελλόμενα

(α) Βλ. Παράρτ. Βαθ. Α'. 3. — (β) οἷον ἡ μὲν ἀρχαία καὶ Νεοελληνικὴ λέγουν, ἄνθρωπος, ἀνθρώπου, ἄνθρωποι· ἡ δὲ δημοτικὴ λέγει, ἄνθρωπος, ἄνθρωπου, ἀνθρῶποι· ἰδὲ καὶ παρακατιὼν Ζ'. — (γ) βλ. Παράρτ. Βαθμ. Β'. 1 σημ. β'.

(δ) Ἐκδὲ τῆς συνελεύσεως τοῦ θς, ἂν διατηρηθῶσι, γίνεται τσ· ὡς, κάτσε = κάθσε = κάθισε· ὄχι δὲ καὶ ψ· ἐσφαλμένον εἶναι λοιπὸν τὸ ἐν τῇ μεταφράσει τῶν

φωνήεντα εα, εο, εου, ια, ιο, ιου, κτλ. ὡς, στήθεα, νεὸς, νεοῦ, κοπάδια, ἄξιο, παιδιοῦ· κτλ. (α).

Σημ. ά. Ὅσοι λόγιοι ἐνασμενίζονται εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἀκολουθοῦν τὴν ὀρθογραφίαν καὶ λοιπὰ τῆς ἀρχαίας, πλὴν τινων τροπῶν· οἷον, πάψε κτλ. καί τινων καταλήξεων, ὡς θέλομεν ἰδεῖν ἀλλαχοῦ.

δ΄. Περὶ δὲ τῆς τῶν γραμμάτων συνδρομῆς λέγομεν ὅτι ὁ λαὸς τὴν μὲν χασμῳδίαν ὄχι μόνον θεραπεύει διὰ τῆς συνιζήσεως· οἷον, ἐρημιὰ [ἑλλην. ἄβατον εἰς ἐρημίαν (β)], τῆς συναιρέσεως· οἷον, τιμῶ (γ), καὶ τῆς κράσεως· οἷον, ἀργὸς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς παραδοχῆς εὐφωνικῶν γραμμάτων· οἷον, ἀνίκανος, ἐπιτηδεύων τὴν τοιαύτην θεραπείαν καὶ ὅπου τῶν ἀρχαίων ἡ ἀκοὴ ἀπεδέχετο τοιαύτην σύγκρουσιν· οἷον, καρδιὰ (καρδία), λυῶ (λύω), ἀκοῦς (ἀκούεις), (δ) θεγὸς (θεὸς), καίγω (καίω), τὴν δὲ σύγκρουσιν τῶν συμφώνων ὅπου ἂν τύχῃ, θεραπεύων ὡς κ' οἱ ἀρχαῖοι, οἷον, πείθω, ἔπεισα (ἀντὶ ἔπειθσα) ἀμεριμνεῖ ὄχι μόνον περὶ τῆς συστοιχίας τῶν συνερχομένων δύω ἀφώνων (ε)· οἷον, ἐφτὰ, ὀχτὼ, γδύνω, ἄφτω, (ἀρχαῖον· ἑπτὰ, ὀκτὼ, ἐκδύω), ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τροπῆς τῶν ψιλῶν ἀφώνων πρὸ δασυνομένων φωνηέντων, μὴ παρακολουθῶν τοὺς ἀρχαίους (ζ), ἀλλ' ἔχων νομοθετημένον κατ' ἀρέσκειαν ἴδιόν του κανόνα· οἷον, μεθαύριον, ἐφέτος, ἐφετεινός (η).

Εὐαγγελικῶν (Ἔξοδ. Κεφ. λέ. 25—26), ἔγνεψαν καὶ γνέψει (ἀπὸ τὸ γνέθω), ἀντὶ ἔγνεσαν καὶ γνέσει· διότι ἔγνεψαν παράγεται ἀπὸ τὸ γνέφω γνεύω (ἑλ. νεύω=κάμνω νεῦμα, σημεῖον)· ἂν ἡ λέξις ἦναι τῶν Εὐαγγελικῶν, δὲν εἶναι οὔτε πρῶτόν τους, οὔτε ὕστερον· αἰσχύνη ὅμως εἶναι, ἂν ἔχῃ πατέρα κανένα ἀπὸ τοὺς ὁμοεθνεῖς μας· ἀλλὰ περὶ τῆς μεταφράσεως θεωρουμένης φιλολογικῶς θέλει γείνει λόγος εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον, ὅπου καὶ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Ν. Βάμβα νεωστὶ γενομένης τῆς Καινῆς Διαθήκης· ἀλλὰ διὰ ν' ἀπογευθῇ τις ἐμπαρόδῳ τὴν νοστιμάδα ταύτης, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ Ά. Κεφ. τοῦ Ματθαίου, ὅπου ὁ σύνδεσμος Δὲ τίθεται μετὰ τὰ ἔναρθρα κύρια ὀνόματα, τὸ ὁποῖον μόνος ὁ Φαρὲς δὲν ἠξιώθη· διότι »διεκόπη δι' αὐτὸν φραγμός« (Γένεσ Κεφ. ΛΉ. 29) ἢ κατὰ τοὺς Εὐαγγελικοὺς, διότι ἔκαμε χαλάστραν!!!

(α) Βλ. κατωτέρω ή. — (β) Αἰσχύλ. Προμηθ. δεσμ. στίχ. 2. ἰδὲ καὶ τ προηγηθέντα ἄξιο, στήθεα κτλ. — (γ) Ἰδὲ κατωτέρω ή. α). — (δ) Ἰδὲ ἐφεξῆς ή. — (ε) Παράρτ. Βαθ. Ά. 4. σημ. ά. — (ζ) Παράρτ. Βαθμ. Ά. 5. — (η) Βλ. Χριστόπουλ. σελ. 31. ΙΓ΄.

έ. Περὶ δὲ τῆς μεταβολῆς τῶν γραμμάτων, ἐπειδὴ διέλαβον πάμπολλοι, θέλομεν ἀναφέρειν ὀλίγας τινας τροπὰς, παραπέμποντες τὸν φιλομαθῆ εἰς τὰ τοιαῦτα συνταγμάτια, καὶ κυρίως εἰς τὴν πληρεστάτην καὶ ἀδέκαστον τοῦ λαοῦ νομοθεσίαν, τὴν Συνήθειαν καὶ Χρῆσιν· ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν λοιπὸν μεταβολὴν τῶν γραμμάτων βλέπομεν ὅτι τὸ Α μεταβάλλεται εἰς Ε· οἷον, τέσσερα=τέσσαρα [ὕελος=ὕαλος(α)], οὕτω ῥεπάνι, κρεββάτι. — Τὸ Β ἄλλοτε μεταβάλλεται εἰς Δ· οἷον, δημόθυρα ἀντὶ βημόθυρα (ὀδελὸς=ὀβελὸς), οὕτω, διολὶ, ἁγιοδῆμα ἀντὶ βιολὶ, ἁγιοβῆμα· ἄλλοτε εἰς Ζ· οἷον, Ζερζεβούλης ἀντὶ Βερζεβούλης=Βεελζεβοὺλ (ζέρεθρον ἀντὶ βέρεθρον). — Τὸ Δ εἰς Ζ· οἷον Ζαρκάδι ἀντὶ Δορκὰς (β). — Τὸ Ε εἰς Α· ὡς, ἀργαστήρι ἀντὶ ἐργαστήριον (μέγαθος ἀντὶ μέγεθος), οὕτως, ἀργαλειὸ, ἀργάτης· ἢ εἰς Ο. οἷον, ὀχθρὸς ἀντὶ ἐχθρὸς (ὀβολὸς ἀντὶ ὀβελὸς), οὕτω καὶ ἡ ΕΥ εἰς Ο· οἷον, ὅμορφος=εὔμορφος. — Τὸ Θ εἰς Φ· οἷον, φηκάρι ἀντὶ θηκάρι (φὴρ ἀντὶ θὴρ), οὕτω φυρίδα ἀντὶ θυρίδα. — Τὸ Ι εἰς ΟΥ· οἷον, χρουστὸς ἀντὶ χριστὸς, οὕτω, τούνους=τίνος, τσαρούχιον ἀντὶ ταρίχιον· ἢ εἰς Α· οἷον ἀχνάρι ἀντὶ ἰχνάριον, οὕτως αὐγοτάραχον ἀντὶ ὠοτάριχον (γ).—Τὸ Κ εἰς ΤΖ· ὡς, Τζεὰ=Κέα, ἢ εἰς ΤΣ· οἷον Τσίχλα=Κίχλα (δ).—Τὸ Ο εἰς Α· οἷον ἄργανα ἀντὶ ὄργανα. — Τὸ Λ εἰς Ρ. οἷον ἀδερφὸς ἀντὶ ἀδελφὸς, (κρίβανος ἀντὶ κλίβανος). — Τὸ Π εἰς Κ· οἷον, Κάβουρας ἀντὶ Πάγουρος (κῶς ἀντὶ πῶς).—Τὸ Ρ εἰς Λ· οἷον, Λυμάρικα ἀντὶ Διδυ-

---

(α) Αἱ ἐν παρενθέσει λέξεις εἶναι ἀρχαῖαι εἰς παράθεσιν πρὸς τὴν νέαν.

(β) Ἡ Δορκὰς ἐλέγετο Δωρικῶς Ζορκάς. Βλ. Πρόδρομ. Ἑλ. βιβλ. σελ. μέ.

(γ) Ὁ Κ. Οἰκονόμος τὸ τσαρούχι ἐτυμολογεῖ ἀπὸ τὸ Στέρφος. Ἰδὲ τὸ περὶ γνησ. προφ. δοκίμ. σελ. 386· ἀλλὰ νομίζομεν τὴν ἐτυμολογίαν πιθανωτέραν ἀπὸ τὸ τάριχος (παστωμένον)· διότι εἶναι ἐκ δέρματος ταριχευμένου.

(δ) Οἱ νῦν Ἀθηναῖοι· ἰδὲ καὶ §. Α. ζ΄. ὑποσημ. ά.

μάρικα.—Τὸ Τ εἰς Δ· οἷον, δοξάρι=τοξάριον, ἢ εἰς ΤΣ· οἷον, τσαρούχι, γεννητσούρια, γαλατσίδα, τσέργα, ἀντὶ ταρίχιον, γαλακτίδα, τέρφος, οὕτω καὶ τὸ ξενικὸν γατσούλα=γαττούλα. — Τὸ Υ εἰς Μ· οἷον, καμμένος ἀντὶ καυμένος, οὕτως ἀχαμνὸς, λάμνω, ἐμπορῶ, ἐμφυὴς, ἀντὶ χαῦνος, ἐλαύνω, εὐπορῶ, εὐφυής. —Τὸ Χ εἰς Κ· οἷον, καλυγόνω ἀντὶ χαλυβόνω (χάλυψ)· ἢ εἰς Φ· οἷον, φλωμὸς ἀντὶ χλωμὸς (χλουνός). — Τὸ Ψ εἰς ΤΣ· οἷον, κουτσὺς ἀντὶ κοψός· ὅθεν κουτσαχείλης, κουτσοπόδης, οὕτω, κότσιφας ἀντὶ κόψιχος.

Σημ. α΄. Εἰς τσι μετετράπη καὶ ἡ εἰς σκη τῶν ἀρχαίων ὑποκοριστικὴ κατάληξις· οἷον, κορίτσι=κορίσκη.

ς΄. Ὡς πρὸς τὰ πάθη πάλιν τῶν λέξεων βλέπομεν τὴν καθομιλουμένην ν' ἀκολουθῇ παρὰ πόδα τὴν ἀρχαίαν· οἷον α) *Πρόσθεσις*· ἀβδέλλα=βδέλλα, ἀστάχυα, ἐδιακόσια, γνέθω, ςέγη, σμίγω, (ἄςαχυς, ἐείκοσιν, σμικρόν)·—β) *Ἀναδίπλωσις*· κουκουνάρι, τέτοιον=κωνάριον, τοῖον, (ἐτήτυμον)· —γ) *Διαίρεσις* καϋμένος=καυμένος, βόϊδι=βοίδιον (πάϊς, ἐΰς)· — δ) *Παρένθεσις*· εἰμπορῶ=ἐμπορῶ· εἰξεύρω, συνειθίζω (πνείοντες ξεῖνος)·— ε) *Παρέμπτωσις*· ἀγκίδα=ἀκίδα, ἀγκάθι, ἔμφορος =ἔφορος (πτόλεμος, πτόλις)·—ς) *Προσχηματισμός*· ἐςάθηκε=ἐστάθη, ἐμένα, ἀλόγατα, ἐγράψανε, γυναικῶνε (ἐτύπτεσκε, ἐγώνη, προσώπατα)· — ζ) *Ἀφαίρεσις*· ποχέριος=ὑποχείριος, τὸν=αὐτὸν [κεῖνος, ὀρτὴ(α)]—η) *Ἄρσις*· γραμμένος =γεγραμμένος (δέχθαι κτλ.)·—θ) *Συστολή*· σίδερον=σίδηρον (ἀργέτι=ἀργῆτι)·—ι) *Συγκοπή*· ἔπτα=ἔπειτα (τίπτε= τίποτε)· — ια) *Ἀποκοπή*· παιδὶ=παιδίον (δῶ=δῶμα) (β)

(α) Ἂν τινες διέκριναν τὴν ἀποστροφὴν, οἷον· ὦ 'γαθὲ, ἀπὸ τὴν ἀφαίρεσιν, οἷον· κεῖνος, δὲν ἤθελον μᾶς στολίζει μὲ ἀποστρόφους ἢ ψιλὰ πνεύματα τὰ ἀρχτικὰ σύμφωνα πολλῶν λέξεων ὑπεῤχομένων τὴν ἀφαίρεσιν. Ἀλλὰ τοιοῦτοι συνήθως εἶναι τῆς ἡμιμαθείας οἱ καρποὶ, ὁσάκις ἡ δοκησισοφία δράξῃ τὸ ἄροτρον!!! (β) Περὶ ἀποκοπῆς ἰδὲ ἐφεξῆς.

ιβ) *Μετάθεσις ἢ Ἀναγραμματισμός*· οἷον, τράφος=τάφρος (κραδία=καρδία), οὕτω, ἀδρεφὸς, τσῆ, λειδινὸν, ἀντὶ ἀδερφὸς, τῆς, δειλινόν· — ιγ) *Συγκοπή*· οἷον, Δημήτρις=Δημήτριος (πατρὸς=πατέρας), οὕτω μέγγλος=μέγλος=μεγάλος, πενῆντα=πεντήκοντα· — ιδ) *Μεταπλασμός*· οἷον, γέρος ἀντὶ γέροντας (ἔρος ἀντὶ ἔρως), γράφουν καὶ γράφουνε ἀντὶ γράφουσι (τυπτόντων ἀντὶ τυπτέτωσαν).

Σημ. α'. Τὴν ἀφαίρεσιν μεταχειρίζεται ἡ Καθομιλουμένη κατακόρως· ὥστε ὄχι μόνον παραιτεῖ τὴν αὔξησιν ἐπὶ τῶν ὑπερδισυλλάβων ῥημάτων· οἷον, γονάτισα=ἐγονάτισα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων περιστάσεων, λ. χ. ἐπὶ ἐγκλίσεως τόνου κτλ. ὡς, τόπα=τὰ εἶπα (ἰδὲ κατ. ζ'. σημ. α'.). Τὴν δὲ συγκοπὴν εἰς ὅλα τὰ καθαροκατάληκτα ἀρσενικὰ ὀνόματα· οἷον, ὁ Δημήτρις=ὁ Δημήτριος· ὁ Νικόλας=ὁ Νικόλαος (ἐὰν δὲν τὰ ἐκφέρῃ κατὰ συνίζησιν· οἷον, ἀργαλειὸς, οὕτω καὶ ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν θηλυκῶν· οἷον, καρυδιά). Τὴν δὲ ἀποκοπὴν εἰς ὅλα τὰ εἰς ον καθαρὰ οὐδέτερα ὀνόματα· οἷον, τυρὶ, μαχαίρι=τυρίον, μαχαίριον, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Κύπριοι μεταχειρίζονται τὴν συγκοπὴν κατὰ τὸν τύπον τῶν ἀρσενικῶν· οἷον, παιδὶν, κριθάριν=παιδίον, κριθάριον, ὅπερ ἐσυνείθιζετο καὶ πρὸ τῆς ιε'. ἑκατονταετηρίδος, ὡς φαίνεται εἰς τοῦ Βησσαρίωνος τοῦ Καρδινάλη τὴν ἐπιστολὴν, παρὰ Κοδρικᾷ σελ. 375. Τὸν δὲ προσχηματισμὸν τοῦ ε συνειθίζει ἐν γένει εἰς ὅσας λέξεις τὸ Ν εἶναι τελικόν· οἷον, τοῦτονε, ἐπήγανε, ἐγράψανε, κτλ. διότι ὁ λαὸς μὴν ὑποφέρων τὸν συχνὸν κωδωνισμὸν τοῦ τελικοῦ Ν ἐπί τινων μερῶν, τὸν θεραπεύει εἴτε διὰ τῆς ἀποβολῆς· οἷον, τὸ καλὸ, τὸ κακὸ (ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι, τοῦτο, ἐκεῖνο, ἄλλο, κτλ.), εἴτε διὰ τῆς προσθέσεως (προσχηματισμοῦ) ἑνὸς εὐφωνικοῦ Ε· οἷον, τῶν γυναικῶνε, πολλάκις δὲ καὶ διὰ τοῦ εὐφωνικ. Α ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν· οἷον, τοῦτονα, ἰδέτονα, κτλ.

ζ'. Περὶ δὲ τῆς προσῳδίας, τῆς ὀνομασίας τῶν λέξεων ἐξ αὐτῆς καὶ τῶν περὶ αὐτῆς κανόνων ἀρκοῦν, νομίζομεν, ὅσ' ἀναφέρονται εἰς τὰς Γραμματικὰς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀρχαίαν καὶ τὴν Νεοελληνικὴν γλῶσσαν ὡς πρὸς τὸ δημοτικὸν ὅμως ὕφος εἰμπορεῖ τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι καὶ τὰ πνεύματα οὔτε θέλει κἂν ν' ἀναγνωρίσῃ, καὶ ἂν διεσώθη καί τις πνευματισμὸς, τὸν ἐκφράζει διά τινος στοιχείου (ὅπερ ἀναμφιβόλως εἶναι τὸ Αἰολικὸν δίγαμμα)· οἷον, γαῖμα=αἷμα, γούγια=ὦα, γοῦλι=οὖλον· καὶ τοὺς τόνους ὄχι μόνον ἀγνοεῖ παντελῶς

τοὺς γραπτοὺς, ἀλλὰ καὶ εἴς τινας περιστάσεις τονίζει τὴν ἀπαγγελίαν κατ' ἀρέσκειάν του κανονικήν· οἷον, Ἄγγελος, Ἀγγέλου· πληθ. Ἀγγέλοι· (α) ὥστε δύναταί τις εἰκότως νὰ εἴπῃ ἄνευ φόβου μὴ νομισθῇ λυμεὼν ἢ ἀνατροπεὺς τῶν καθεστώτων, ὅτι καὶ ἡ Νεοελληνικὴ εἶναι ἑλληνικώτερον νὰ γράφηται, ὡς καὶ ἡ Καθομιλουμένη, χωρὶς τόνων καὶ τοῦ ψιλοῦ πνεύματος, ὡς ἐγράφετο ἐπὶ τῆς ἀκμῆς της καὶ ἡ Ἀρχαία (β)· τοὺς δὲ γραπτοὺς τόνους νὰ συνειθίζῃ εἴτε εἰς μόνας τὰς νεοδέκτους λέξεις ἑωσοῦ γράφῃ καὶ αὐτὰς διὰ τὴν συνήθειαν ἀτονίστως, εἴτε πρὸς διάκρισιν τῆς σημασίας (γ)· οἷον, ὦμος, ὠμὸς, θόλος, θολὸς, λάμπρος, λαμπρὸς, μητροκτόνος, μητρόκτονος· καί τοι εἰς τὰ τελευταῖα ὅταν μακροκαταληκτήσουν, ὁ πρὸς διάκρισιν τονισμὸς ἀποβαίνει ἀσύμφορος· οἷον, μητροκτόνου, μητροκτόνους κτλ.

Σημ. ά. Τινὲς τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν εἰς τὴν ἀπαγγελίαν διτονίζουν ἀλόγως πολλῶν ῥημάτων τοὺς πολυσυλλάβους αὐξανομένους χρόνους, λέγοντες· ἔφαγάμεν, ἐπιασάμεν, ἐγραψάμεν· ὁ τοιοῦτος διπλοῦς τονισμὸς φαίνεται εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐπὶ τῶν ἐγκλιτικῶν καὶ ἐγκλινομένων (δ)· οἷον, ἄνθρωποί τινες, εἴδομέν τινας, κτλ. Ἐν τούτοις τὴν ἔγκλισιν τοῦ τόνου ἐπὶ τῆς ἀπαγγελίας τὴν παρατηροῦμεν εἰς τὴν Καθομιλουμένην ὄχι μόνον ἐπί τινων ἀντωνυμιῶν· οἷον, γράψετο, γράψετέ το, ὁ λόγος μου, δός τού το· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων λέξεων, καὶ μάλιστα ῥημάτων· οἷον, μοῦ εἶπε, εἴτε μ' ἔκθλιψιν τῆς αὐξήσεως· οἷον, μοῦ 'γραψε, τὸ 'γραψε· ὡς ἔλεγον κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Κ. Ἰουλ. Δαυὶδ καὶ οἱ ἀρχαῖοι· οἷον, τοῦτ' ἐκεῖν' οὑγὼ 'λεγον (Ἀριστοφ. Ἀχαρν. στίχ. 41), εἴτε μ' ἀφαίρεσιν τῆς ἀρκτικῆς συλλαβῆς· οἷον, τόπα=τὸ εἶπα.

ή. Περὶ δὲ τῆς συνιζήσεως (ε), ἥτις διακρίνει τὴν Καθομιλουμένην γλῶσσαν ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην, ἐπειδὴ ὡμίλησαν

(α) Ἰδὲ ἀνωτέρω, γ'. ὑποσημ. 6. — (β) Παράρτ. Βαθμ. Γ'. 3. σημ. 6'. —(γ) Κ. Οἰκονόμ. Δοκίμ. περὶ γνησ. προφορ. σελ. 567. Δ), καὶ σελ. 628—9. Εἰς ὅ,τι προτείνομεν, δὲν δογματίζομεν· διότι δὲν ἐπιθυμοῦμεν ν' ἁρπάσωμεν τὸν ἀποδοθέντα εἰς τὸν Ἔρασμον, Ἐννίνιον καὶ λοιποὺς ἀειθαλῆ στέφανον.

(δ) Ἰδὲ Γραμματ. Κλίμ. Βαθ. ΑΓ'. — (ε) Ἀνωτέρ. γ'. καὶ δ'.

ἀρκούντως πρὸ ἡμῶν ὅσοι ἔχουν γραμμένα (α) περὶ τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης, παραπέμπομεν τὸν φιλομαθῆ εἰς τούτων τὰ συγγράμματα, ἀναφέροντες ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ μόνον περὶ συναιρέσεως, κ' ἐπιφυλαττόμενοι νὰ εἴπωμεν εἰδικώτερον περὶ αὐτῆς ὅπου ἀπαιτήσῃ ἡ περίστασις.

Σημ. ά. Τὴν συνίζησιν ἐπιτηδεύει ἡ Καθομιλουμένη ὄχι μόνον κατὰ τὸ τέλος τῶν λέξεων· οἷον, στήθια, παιδιά, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μέσον· οἷον, ἔννοιωσα. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐὰν τονίζεται ἡ συνίζησις, ὁ τόνος πίπτει ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος· διότι ἄλλως ἀναγινωσκόμενα τὰ φωνήεντα ἀποτελοῦν δύω συλλαβὰς κατὰ διάλυσιν· ἐκ τούτου δὲ πιθανολογοῦμεν καὶ διὰ τί ἐπὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν διφθόγγων τῆς Ἀρχαίας τονίζεται τὸ ἐπιτακτικὸν φωνῆεν. (Βλ. Παράρτ. Βαθ. Γ'. 7 σημ. ϛ'.).

θ'. Καίτοι δὲ οἱ λόγιοι καλῶς ποιοῦντες ἀκολουθοῦν κατὰ πάντα τοὺς περὶ συναιρέσεως κανόνας τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ γραφὴν, παρεκτρεπόμενοι μόνον ἐν μέρει εἰς τὰ εἰς οω συνῃρημένα ῥήματα (οἷον, *πρέπει νὰ τὸν ὑποχρεῆτε ἀντὶ ὑποχρεῶτε*) καὶ ἄλλα, ὡς θέλομεν ἰδεῖν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, τὸ οἰκιακὸν ὅμως ὕφος ἐπὶ μὲν τῶν πτωτικῶν συναίρεσιν δὲν γνωρίζει (β): ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων, τὰ μὲν εἰς οω τῆς ἀρχαίας ἐκφέρει εἰς ονω, καὶ παρεμβάλλει τὸ εὐφωνικὸν σύμφωνον (τὸ δίγαμμα ὑπὸ μορφὴν τοῦ) ν· οἷον, χρυσόνω, διορθόνω, ὡς καὶ εἰς ἄλλα καθαρά· οἷον, ἐνδύνω, ξύνω, χύνω (Ἀρχ. χρυσόω, κτλ.)· τὰ δὲ εἰς αω καὶ εω ἐν μέρει μὲν συναιρεῖ, ὡς ἡ Ἀρχαία· οἷον, τιμῶ, τιμᾷς· ἐν μέρει δὲ φυλάττει ἀσυναίρετα· οἷον, πεινῶ καὶ πεινάω· πλέεις, πλέει· ἐν μέρει πάλιν μεταπλάττει· οἷον, διψᾷς ἀντὶ διψῇς· τιμοῦ ἀντὶ τιμῶ (β'. ἑνικ. πρόσ. τῆς προστακτ. τῶν παθ.), καὶ ἐν μέρει

(α) Κ. Οἰκονόμος, Κ. Βαρδαλάχος, Ἰούλ. Δαυίδ, Α. Χριστόπουλος καὶ ἄλλοι.

(β) Ἐξαιρουμένου τοῦ, Ἀθηνᾶ, Ἀθηνᾶς, καὶ τῶν ἀναλογικῶν, διπλῆ διπλῆς, τριπλῆ τριπλῆς, καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον· πλὴν καὶ αὐτὰ ἀγνοεῖ ἂν ἦναι συνῃρημένα· διότι λέγει, ὁ διπλὸς, ὁ τριπλὸς, ὅθεν τὸ θηλ. διπλὴ, ὡς σοφὸς, σοφή.

ἀνθυπαλλάσσει πρὸς ἄλληλα· οἷον, ἀῤῥωστάω, ἀῤῥωστῶ, (ἀρχ. ἀῤῥωστέω-ῶ) (α). Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα γλῶσσα εἶναι καλλίφωνος διὰ τὸ ἔθνος της (β) καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προπολογῇ τὴν ἰδιοκτησίαν της κατ' ἀρέσκειαν, μεταχειρίζεται ἡ Καθομιλουμένη συναίρεσιν καὶ εἰς τὰ ἑξῆς ῥήματα (γ).

1) Εἴς τινα τῆς ἀρχαίας μὴ συναιρούμενα καθαρά· οἷον, ἀκούω (δ), ἀκούεις (ἀκοῦς), ἀκούει (ἀκοῦ)· ἀκούομεν (ἀκοῦμεν), ἀκούετε (ἀκοῦτε), ἀκούουν (ἀκοῦν)· καίω (δ), καίεις (καῖς), καίει (καῖ)· καίομεν (καῖμεν), καίετε (καῖτε), καίουν (καῖν)· οὕτω, κλαίω (δ), κλαίεις (κλαῖς), κλαίει (κλαῖ), κλαίομεν (κλαῖμεν), κλαίετε (κλαῖτε), κλαίουν (κλαῖν).

2) Εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα γ, ἐὰν ἀποβληθῇ τὸ γ (ε)· ὡς, λέγω καὶ λέω (δ), λέγεις, λέεις καὶ λές· λέγει, λέει καὶ λέ· λέγομεν, λέομεν καὶ λέμεν· λέγετε, λέετε καὶ λέτε· λέγουν, λέουν καὶ λέν.

Σημ. ά. Ἓν μόνον ῥῆμα μὲ χαρακτῆρα λ, οἷον, θέλω, εὑρίσκεται παρὰ μόνοις τοῖς Χίοις ἀποβάλλον τὸ λ εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα (πλὴν τοῦ ἑνικοῦ πρώτου προσώπου) καὶ συναιρούμενον· οἷον, θέλω, θέλεις καὶ θές, θέλει καὶ θέ· θέλομεν καὶ θέμεν· θέλετε καὶ θέτε· θέλουν καὶ θέν.

(α) Οἱ Ἴωνες ἔλεγον· ὁρέω ἀντὶ ὁράω, φοιτέω ἀντὶ φοιτάω. — (β) Κ. Οἰκον. περὶ γνησ. προφορᾶς σελ. 587. ὑποσημείωσ. — (γ) Ἰδὲ ἀνωτέρ. δ'.

(δ) Μόνον τὸ ἑνικὸν πρῶτον πρόσωπον δὲν συναιροῦν· ὡς, ἀκούω, κλαίω, οὕτω καὶ λέω (λέγω)· εἰμπορεῖ δὲ νὰ θεωρήσῃ τις ταῦτα ὡς ἀποβάλλοντα τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν (τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ) κατὰ τὸ οἶμαι (οἴομαι), κεῖμαι, βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθ. ΚΕ, καὶ τὸ Παράρτ. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς πολλὰ καθαρὰ ῥήματα ἐπεντίθεται τὸ δίγαμμα, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Γ, οἷον, ἀκούγω, κλίγω, κλαίγω, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Ν· οἷον, ξύνω, σείνω (σείω) κατὰ τὸ πίνω, καὶ τότε παραλείπεται ἡ συναίρεσις· οὕτω καὶ λύνω (λύω). Εἴς τινα τέλος ἐπικρατεῖ παρὰ τὴν συναίρεσιν καὶ συνίζησις· ὡς, λύω καὶ λυῶ, λύεις, συν. λεῖς· λύει, συν. λεῖ· λύομεν καὶ λυοῦμεν κτλ. οὕτω κλείω καὶ κλειῶ· ξύω καὶ ξυῶ· σείω καὶ σειῶ, σείεις καὶ σειεῖς χωρὶς συναιρέσεως ἐν γένει, πρὸς διαφορὰν ἴσως ἀπὸ τὴν Ἀντωνυμίαν Σεῖς.

(ε) Τὸ γ ἡ Καθομιλουμένη ἄλλοτε μὲν ἀποβάλλει εὑρισκόμενον ἐν μέσῳ λέξεως καὶ τὸ προφέρει ἀνεπαισθήτως· οἷον, λέγω καὶ λέω· ἅγιος καὶ ἅιος· ἄλλοτε δὲ τὸ παρεμβάλλει δι' εὐφωνίαν· ὡς, καίγω, θεγός.

§. Γ΄.

Σχηματισμὸς λέξεων, Σύνθεσις, Κανόνες, Παραγωγὴ Ὀνομάτων, Ἐπιθέτων, καὶ ἄλλων Μερῶν τοῦ Λόγου.

α΄. Ἐπειδὴ ἡ δημιουργία τῶν λέξεων διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν διὰ συνθέσεως παραγωγὴν καὶ εἰς τὴν διὰ τροπολογίας τῆς καταλήξεως αὐτῶν, θέλομεν διαλάβει περὶ ἑκατέρου τούτων τ' ἀναγκαιότερα, παραπέμποντες τὸν περίεργον διὰ τὴν Ἀρχαίαν καὶ τὴν ὀπαδόν της Νεολληνικὴν εἰς τὰς διαφόρους Γραμματικάς· διότι διὰ τὴν Καθομιλουμένην ὅσοι συνέγραψαν γραμματικὴν δὲν διέλαβον ποσῶς περὶ συνθέσεως, καίτοι κατενόησαν τὴν ἀνάγκην νὰ συνταχθῇ τοιαύτη Γραμματικὴ ἀναλόγως τῆς γενναίας προόδου τῆς σημερινῆς γλώσσης εἰς τὴν τελειοποίησίν της ὁμοῦ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος (α). ὤφειλον δὲ εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην νὰ διαλάβωσι περὶ συνθέσεως κτλ. τὸ κατὰ δύναμιν· διότι ἢ ἤθελον ὑποδείξει κανόνας περὶ αὐτῆς, ἢ τοὐλάχιστον ἤθελον ἀναχαιτίσει τὴν κνηθομένην τινῶν ῥοπὴν νὰ δημιουργῶσιν αὐθαιρέτως παρατράγῳδα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς εὐφωνίας ἀλλότρια λεξείδια. Ὅθεν ἐμβαίνοντες εἰς τὸ περὶ δημιουργίας λέξεων στάδιον, ἐπικαλούμεθα τῶν περιεργοτέρων τὴν διόρθωσιν εἰς ὅσα τυχὸν ἄκοντες προσκόψωμεν.

β΄. Ἐπὶ τῆς συνθέσεως λοιπὸν (β) ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ οἰκιακὸν ὕφος διακρίνει τὰς συνθέτους λέξεις· διότι ἄλλως δὲν ἤθελεν αὐξάνειν ἔξωθεν τοὺς χρόνους τῶν συνθέτων ῥημάτων, ὡς, *παρατρώγω*, *ἐπαράφαγα*, ὅπερ παρατηροῦμεν

(α) Βλ. τὸ προοίμ. τῆς Γραμματ. τῆς σημερινῆς γλώσσης ὑπὸ Ν. Βάμβα, φωλέ. — (β) Ἡ σύνθεσις, εἰ μὲν τὸ πρῶτον συστατικὸν μέρος τῆς συνθέτου λέξεως τροπολογεῖται ἁπλῶς ἢ αἰτίᾳ μεσολαβήσεως συνδετικοῦ τινος γράμματος, ὀνομάζεται Κυρία· οἷον, ἀγριάνθρωπος = (ἄγριος—ἄνθρωπος), γαλοκούλλουρον = (γάλα—κουλλοῦρι)· εἰ δὲ μή, ὀνομάζεται Παράθεσις· οἷον, πολύπαθος, ἐξωμάχος, ἀνάποδος, κτλ.

καὶ εἴς τινα τῆς Ἀρχαίας· ὡς, *καθεύδω*, *ἐκάθευδον*, *καθίζω*, *ἐκάθιζον*, ἅτινα ἡ πολυχρονιότης κατέστησεν ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν δυσδιάγνωστα (α)· ἐπὶ τῆς συνθέσεως, λέγομεν, εἰ μὲν τὸ πρῶτον μέρος εἶναι μόριον, φυλάττεται ὁ κανὼν τῆς Ἀρχαίας· οἷον, *ἀμφίβολος*, *συγχώρησις*, *τρισκατάρατος*, *τρίκλωνον*, *εὔκολον*, *ἄτυχος*, *ἀνίκανος* (ϐ)· εἰδὲ τὰ συνθετικὰ εἶν' ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν (Ὀνόματα δηλ. ἢ Ἐπίθετα ἢ Ῥήματα κτλ.), τηροῦνται ὡσαύτως οἱ τῆς Ἀρχαίας κανόνες, μὲ μόνην ταύτην τὴν ἐξαίρεσιν, ὅτι ἡ μὲν Καθομιλουμένη ἀπομιμηθεῖσα τὴν Ὀθωμανικὴν προήγαγε διὰ τῆς συνθέσεως πάμπολλα οὐσιαστικὰ ἐκ δύο οὐσιαστικῶν, καίτοι τροπολογεῖ τοῦ πρώτου τὴν κατάληξιν· οἷον, *σιδερόπετρα* (Τουρκ. Δεμιρτὰς), *σκαλλοκέφαλον* (Τουρκ. Μερδεμένπασι), κτλ. εἰς δὲ τὴν Νεοελληνικὴν ὅλοι σχεδὸν γενόμενοι αὐτοχειροτόνητοι λέξεων δημιουργοὶ παρεισήγαγον ἀνάλογον τῆς πλαστουργικῆς των ἱκανότητος φορητὸν λέξεων, τὰς ὁποίας καίτοι ἔχομεν προχείρους δὲν ἀναφέρομεν οὔτ' αὐτὰς, οὔτε τοὺς χαλκευτάς των διὰ νὰ μὴ φανῶμεν φιλοπράγμονες ἀτενίζοντες εἰς τὰ ἴδια ἡμῶν, ὡς εἰς ἀγάλματα κατὰ τὰς πιθήκους· φέρομεν ἐν τούτοις ὀλίγους τινὰς ἐν γένει περὶ συνθέσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κανόνας διὰ τοὺς ὅσοι εὐαρεστηθοῦν νὰ τοὺς φυλάττωσιν ὡς ὑπογραμμόν.

I. Ἐκ τῆς συνθέσεως ἀνάγκη νὰ προκύπτῃ ἢ ἐπίθετον, οἷον, *πετροκέφαλος*, *καλόκαρδος* (*ἀνδρογύνης*, *ἀγαθοδαί-*

(α) Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. Ις'. διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ αἱ λέξεις ἀφ' οὗ, κτλ. πρέπει νὰ γράφωνται ὡς μία λέξις· οἷον, ἀφοῦ, ὡσεπιτοπολὺ, ἑωσοῦ, κτλ. — (β) Τὸ στερητικὸν α, συντιθέμενον μὲ τὴν λέξιν ἔργον ἢ κιρνᾶται· οἷον, ἀργὸς, ἢ προσλαμβάνει τὸ εὐφωνικὸν Ν· οἷον, ἄνεργος. Εἴς τινας πάλιν λέξεις προτίθεται δι' εὐφωνίαν ἢ ἐπίτασιν· οἷον, ἀπάρθενον=παρθένον (ἀρχ. ἀτενής).

μων), ἡ λέξις ἔχουσα ῥηματικὴν σημασίαν· οἷον, *τυροτρίπτης* (*παιδοκτόνος*, *αἰχμάλωτος*, *ἐχέμυθος*, *ἀγορανόμος*), ἢ ἡ μία νὰ ἦναι ἐπίθετον· οἷον, λευκόπετρα, κτλ.

II. Πᾶσα σύνθεσις ἐκ δύω λέξεων ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν προθέσεως εὑρισκομένης, (ἂν ἡ ἀρχικὴ λέξις δὲν ἦναι μόριον, ὡς, ἀφιλοκερδὴς, κτλ.) εἶναι ἐναντία τῶν κανόνων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· τοιαῦται λέξεις ἐπὶ παραδείγματος εἶναι, *ἐθνοσυνέλευσις*, *φιλέκδικος*, *φιλοσυνθεσία*.

III. Τὸ ἐκ συνθέτου λέξεως ῥῆμα πρέπει νὰ ἦναι συνηρημένον· οἷον, *ὀρθοεπῶ* (ὀρθοεπής), *καλλιγραφῶ* (καλλιγράφος), καὶ ὄχι *καλλιγράφω*· οὔτε *ἐχαλκόγραψεν*, ἀλλὰ *ἐχαλκογράφησεν*· οὔτε *συναλοίφω* ἢ *συναλοίφομαι* (ἐκ τοῦ συναλοιφή), ἀλλὰ *συναλοιφῶ καὶ συναλοιφοῦμαι*, *κτλ*.

γ'. Τὴν δὲ διὰ τῶν καταλήξεων παραγωγὴν τῶν λέξεων ἡ μὲν Νεοελληνικὴ ἐπιτηδεύει κατὰ τῆς Ἀρχαίας τοὺς κανόνας, ἐκτὸς ὅταν κατὰ δικανικὴν ἀξίωσιν ἀπαιτῆται τοῦ ὀνόματος τὸ ἀκραιφνὲς ὡς ὑπὸ τοῦ λαοῦ συνειθίζεται· οἷον, Δημιτρόπουλος καὶ ὄχι Δητριάδης, καίτοι διὰ τῆς συμφωνίας τῶν μαρτυριῶν ἀποβαίνει τοῦ ἀντικειμένου ἡ ταυτότης ἀναμφισβήτητος· ἡ δὲ Δημοτικὴ ὄχι μόνον δεκατεύει πολλάκις τὴν Ἀρχαίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπερτερεῖ ἐνίοτε, ὡς θέλομεν ἀποδείξειν· οἷον,

I. ΟΝΟΜΑΤΑ.

1) *Πατρωνυμικά*. Παρ' ὅσα κατὰ μίμησιν ἡ Καθομιλουμένη παρεδέχθη ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν, οἷον, Γεωργιάδης, κτλ. ἔχει καὶ τὰ ἰδικά της λήγοντα ἀρσενικῶς μὲν εἰς *όπουλος*, θηλυκῶς δὲ εἰς οπούλα· ὡς, Ἀθανασόπουλος, Ἀθανασοπούλα. Ἡ δὲ οὐδετέρα κατάληξις *όπουλον* ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων ζώων σημαίνει τὸ νεογνόν· ὡς, ἀετόπουλον=ἀετιδεύς, κτλ. ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν περιστάσεων εἶναι ὑποκοριστική.

ὡς καὶ ἡ θηλ. *οπούλα*, *παιδοπούλα*· τὰ οὐδέτερα ὅμως *σπιτόπουλον*, *ῥαπτόπουλον*, *κλεπτόπουλον*, ἐν γένει λήγουν εἰς *άκι* (α). Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ οἰκιακὸν ὕφος σχηματίζει καὶ τὰ *Ἀνδρωνυμικὰ* τὰ σημαίνοντα δηλ. τὴν σύζυγον τοῦ δεῖνος καὶ μὴ εὑρισκόμενα εἰς τὴν Ἀρχαίαν. Καταλήγουν δὲ εἰς *αινα* ἢ *οῦ*, ἢ (ὅταν παράγωνται ἀπὸ τῶν εἰς *όπουλος*) εἰς *ιὰ* ἢ *ινα*· ὡς, *Ἀναστάσις* *Ἀναστάσαινα*, *Μήτρος* *Μήτραινα* (6), Ἀναστασοῦ, Δημητροῦ, Ἀντωνοπουλιὰ καὶ Ἀντωνοπουλίνα ἡ σύζυγος δηλ. τοῦ Ἀναστασίου κτλ. (γ). Ταῦτα δὲ τὰ ἀνδρωνυμικὰ ἡ Ἀρχαία ἐκφράζει διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου· ὡς, *Φαιναρέτη ἡ Σωφρονίσκου* (δηλ. σύζυγος), ὅπερ συγχέεται μὲ τό, θυγάτηρ· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον γνωρίζει καὶ ἡ Καθομιλουμένη (δ), ἀνάρθρως ὅμως· οἷον, ἡ Μαρία τοῦ Δημήτρι, κτλ.

2) *Ὑποκοριστικά*. Τῶν πρὸς ὑποκορισμὸν (χάϊδευμα) ἢ περιφρόνησιν σχηματιζομένων ὑποκοριστικῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἀρσενικὰ λήγουν εἰς *ακης*· ὡς, *Ἀντωνάκης*· τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς *ιτσα* (ε) ἢ *ουλα*· ὡς, Ἑλενίτσα καὶ Ἑλενοῦλα, Σοφίτσα (ζ) ψυχοῦλα· τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς *ακι*, ἢ *όπουλο*· ὡς, ψωμάκι καὶ ψωμόπουλο (η). Διασώζει δὲ ἡ Καθομιλουμένη μέ τινα τροπολογίαν τὰς ἑξῆς τῆς Ἀρχαίας ὑποκοριστικῶν καταλήξεις· *κορασίδα* (ἀρχ. πινακίς)· ψωμέλι, Δημητρέλης (ἀρχ. ἐρωτύλος) Δῆμος, Δημητρὸς, Μιμῆς=Δημήτριος (ἀρχ. Μηνᾶς=Μηνόδωρος, Ἀπολλῶς=Ἀπολλώνιος), ποδάρι (ἀρχ.

(α) Βλ. κατωτέρω τὰ ὑποκοριστικά. — (6) Κατὰ τὸ λύκος, λύκαινα, λέων, λέαινα. — (γ) Τὰ εἰς οῦ εἶναι καὶ κύρια ὀνόματα γυναικῶν· ὡς, Νικολοῦ, Δημητροῦ κτλ. — (δ) Περὶ τῶν Πατρωνυμ. βλ. Α. Χριστοπούλου σελ. 119. Δ). Κοραῆ Ἄτακτ. Α. 172. ἰδὲ καὶ ἀκολούθως τὰς σημειώσεις τῆς Β'. Κλίσεως. — (ε) Βλ. §. Β'. ε. σημ. α. καὶ Ἀθηνάς. Χριστόπουλ. σελ. 120. Ε). — (ζ) Ἡ κατάλ. ιτσα εἶναι μεγεθυντικὴ εἰς τὸ κορίτσα. — (η) βλ. ἀνωτ. Πατρωνυμικά.

παιδάριον)· ἀγγειὸ (ἀρχ. ἀγγεῖον). Παραδεχθεῖσα δὲ τὴν ὑποκοριστικὴν κατάληξιν εἰς ιον καὶ κατ' ἀποκοπὴν εἰς ι, χωρὶς τροπολογίας τοῦ σημαινομένου (α), κατέστησε πολλῶν περιττοσυλλάβων τὴν κλίσιν ἁπλουστέραν, συναγαγοῦσα εἰς ἕνα ὁμοιόμορφον τύπον τὴν τοσαύτην ποικιλίαν τῶν καταλήξεων. Οὕτω τὰ ὀνόματα, βοῦς, παῖς, ποῦς, ὀδοὺς, αἶξ, χεὶρ, οὖς, ὄμμα, κτλ. ἐδοκίμασαν τοιαύτην μεταβολὴν καὶ προήγαγον τὰ συνήθη, βῶδι, παιδὶ, πόδι ἢ ποδάρι, δόντι, γίδι ἢ γίδα, χέρι, αὐτὶ, μάτι (β), κτλ. οὕτω στασείδι, ἀπὸ τὸ, στάσις.

Σημ. ά. Πολλὰ θηλ. γίνονται ὑποκοριστικὰ εἰς Γκω· ὡς, Ἐλέγκω, κτλ. φαίνεται δὲ ὅτι εἶναι μίμησις Ῥωσσικῆς καταλήξεως· ὡς, Ἔλεγκα, Μάσιγκα = Ἑλένη, Μαρία.

3) *Μεγεθυντικά*. Τὰ ὀνόματα γίνονται Μεγεθυντικὰ μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεώς των ἀρσενικῶς μὲν, (ἀπὸ θηλυκὰ ἢ οὐδέτερ. ὀνόμ.) εἰς ος ἢ αρος· ὡς, μύτη, μύτος, μύταρος· κοιλιὰ, κοῖλος, κοίλαρος· παιδὶ, παῖδος, παίδαρος· θηλυκῶς δὲ, εἰς α, αρα ἢ ουκλα· ὡς, κεφάλι, κεφάλα, χέρι, χέρα, χεροὔκλα· κοιλιὰ, κοιλάρα· μυτάρα, μυτοὔκλα. Πολλὰ ὅμως γίνονται Μεγεθυντικὰ προσλαμβάνοντα τὴν λέξιν *θεὸς* (γ)· οἷον, θεόχερο, θεοκάραβο, θεοκόριτσο, θεότυφλας, κτλ.

4) *Περιεκτικά*. Ὁ λαὸς εἰς πολλὰ φυλάττει τὴν ἀρχαίαν κατάληξιν μὲ κάποιαν τροπολογίαν· ὡς, ἐλαιῶνας (ἐλαιὼν), ἀνθρακιὰ, ῥευματιὰ, μυρμηκιὰ, μακελλειὸ (σφαγεῖον), ἐργαστήριον, κτλ.

5) *Ῥηματικά*. Κολακεία, γραφὴ, βοσκὴ, χαρὰ, σπόρος,

(α) Τοιαύτη κατάληξις ὑποκοριστικὴ χωρὶς ἐλαττώσεως τῆς τοῦ πρωτοτύπου σημασίας εἶναι καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν τὸ, θηρίον = θήρ. — (β) Βλ. Ἰουλ. Δαυίδ. καὶ Κορ. Πλουτ. Γ'. ῳ'. — (γ) Πιθανὸν νὰ ἦναι τὸ ὄνομα θέα· οἷον, θεόσπιτο = ἀξιοθέατον· οὕτω καὶ τὸ ὄνομα Ἕλληνας μεγεθύνει· οἷον, αὐτὸς εἶναι Ἕλληνας, τοῦ Ἕλληνα τὸ ποδάρι, τοῦ Ἑλλήνου τὸ πόδημα, κτλ.

ἁγιασμὸς, σιγμὴ, γράμμα, τάξις, ῥῆξιὰ, φαντασία, κόψιμο, πλύσιμον, ὑφάντρα, κοιντὴς, ποτήριον, ξύστρα, κρεμάστρα, κτλ.

6) *Ἀφηρημένα.* Ἁγιωσύνη, κακία, εὐγένεια, ἔννοια, τιμιότη, μάκρος, πλάτος, φρονιμάδα, τύφλα, ἄργητα, κτλ.

II. ΕΠΙΘΕΤΑ.

7) *Ὑποκοριστικά.* Ταῦτα αὐξομειόνουν τοῦ πρωτοτύπου ἐπιθέτου τὴν ἰδιότητα καὶ ὄντα τριγενῆ καταλήγουν ἀρσεν. εἰς *ούτσικος*, *έλης*, *ούλης*, θηλ. *ούτσικη*, *ούλα*, οὐδ. *ούτσικον*, *έλι*, *ούλι* καὶ *ουλάκι*· ὡς, μικρὸς, μικρούτσικος, μικρέλης, μικρούλης (καὶ μικρουλάκης)· θηλ. μικρούτσικη καὶ μικρούλα, οὐδ. μικρούτσικον, μικρέλι, μικρούλι καὶ μικρουλάκι· ἅτινα ἡ Ἀρχαία μὴ ἔχουσα παρίστανεν ἢ δι' ἐπιθέτων συντεθειμένων ἐκ τῆς *ὑπὸ* σημαινούσης ὕφεσιν· οἷον· ὑπόλευκος, ἢ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ· οἷον, μυθωδέστερον (ὀλίγον τι μυθῶδες) κτλ.

Σημ. ά. Τὸ μικρούτσικος λέγεται καὶ κ ο ύ τ σ ι κ ο ς κατ' ἀφαίρεσιν, λαμβάνει δὲ καὶ οὐσιαστικοῦ τύπον· ὡς, μικρουλάκης, ὡς καὶ ἄλλα πολλά· οἷον, καμπούρης, καμπουράκης.

8) *Μεγεθυντικά.* Εἶναι τρικατάληκτα παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων, καὶ λήγουν ἀρσενικῶς μὲν εἰς ᾶς ἢ αρᾶς (α)· ὡς, χερᾶς, χειλᾶς καὶ χειλαρᾶς, θηλυκῶς δὲ εἰς οῦ ἢ αροῦ (α)· ὡς, χεροῦ, μυτοῦ, χειλοῦ καὶ χειλαροῦ· οὐδετέρως δὲ εἰς ουδικον ἢ αρούδικον· ὡς, χειλούδικον καὶ χειλαρούδικον. Τῆς δὲ Ἀρχαίας αἱ καταλήξεις ἦσαν, *ων*, χείλων, γάστρων· *αξ*, πλούταξ· ιας, μετωπίας, στομίας, κτλ. μονογενῶς (β), οὕτω καὶ ἡ Καθομιλουμένη *χάχας*.

(α) Εἰς αρᾶς λήγουν ὁσάκις τὸ θετικὸν δὲν ἔχῃ ρ· ὡς, πόδι, ποδαρᾶς, ὄχι δὲ καὶ χέρι, χεραρᾶς· οὕτω καὶ τὸ μεγάλος γίνεται μέγγλος καὶ μεγγλαρᾶς· τοῦ δὲ φαγᾶς τὸ θηλ. κάμνει καὶ φ α γ ά ν α.

(β) Αἱ εἰς ας καταλήξεις εὑρίσκονται καὶ εἰς τοὺς Ἀρχαίους, βλ. Οἰκ. περὶ προφορ. σελ. 598.

Σημ. ά. Η κατάληξις ας θηλ. οῦ ἄνευ οὐδετέρ. σημαίνει καὶ ἐπιτήδευμα· ὡς, ψωμᾶς, ψωμοῦ, λαχανᾶς, ῥαδικοῦ, κτλ. Τῶν δὲ εἰς δᾶς τὸ οὐδέτερον γίνεται αράδικο ἢ αρούδικο· ὡς, ποδαράδικο καὶ ὄχι ποδάδικο διὰ τὴν κακοφωνίαν.

Σημ. έ. Πολλὰ δέχονται τὴν μίαν μορφήν· ὡς, φαγᾶς, φαγοῦ, φαγάδικο. Σημειωτέον περιπλέον ὅτι πολλὰ θηλυκὰ μεγεθυντικὰ ὀνόματα προσλαμβάνοντα τὸ ἀνάλογον ἄρθρον ἀποβαίνουν μεγεθυντικὰ ἐπίθετα διγενῆ· ὡς, ὁ κεφάλας, ἡ κεφάλα (ἀπὸ τὸ κεφάλα)=ὁ κεφαλᾶς, ἡ κεφαλοῦ· οὕτω, ὁ ποδάρας κτλ.

9) *Ἐθνικά.* Καὶ εἰς τὴν Καθομιλουμένην ἀπροσδιόριστος εἶναι ἡ μόρφωσίς των· ὡς, Αἰνίτης, (θηλ.—τισσα), Χιώτης (—τισσα)· Σμυρνηὸς (—νηὰ), Πατρινὸς (—νιὰ), Θιακὸς, —κιὰ (οὕτω καὶ ὅλα τὰ εἰς κός). Πρεβεζάνος (—άνα). Συριανὸς (—νὴ) καὶ ἄλλα, τῶν ὁποίων κανὼν εἶναι ἡ χρῆσις (α).

Σημ. ά. Τὰ ἐθνικὰ σχηματίζουν ὡσεπιτοπολὺ τὸ οὐδέτερον εἰς κον· ὡς, Πρεβεζάνικον, Αἰνίτικον, Χιώτικον, οὕτω καὶ ἡ Ἀρχαία· Φοῖνιξ, Φοίνισσα, Φοινικικὸν, Κρητικὸν, Λιβυκὸν, κτλ.

10) *Παρώνυμα.* Ἔχουν ὡς καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν διαφόρους καταλήξεις καὶ σημαινόμενα, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν παράθεσιν· οἷον, ά) οὐράνιος, ποταμίσιος, θαλασσινὸς (ἑσπέριος)·—β΄) σπιτικὸς καὶ σπιτίσιος (κηπαῖος)·—γ΄) σπιθαμιαῖος (ποδιαῖος)· — δ΄) ἐντροπαλὸς (ψωραλέος)· — έ) γυναικωτὸς, σπυρωτὸς (κτηνώδης, πετρώδης)· — ϛ΄. σιγανὸς (στεγανὸς)· — ζ΄) καλοκαιρινὸς (χειμερινός)·—ή) δροσερὸς (φοβερός).

11) *Ῥηματικά. Γραπτὸς, ῥητὸς, ψητὸς, κτλ.*

12) *Κτητικά.* Καταλήξεις τούτων εἶναι· α) *ειος* ἢ *ίσιος* πρόβειος, τράγειος, ἀρνίσιος (ἀρχ. βόειος, Πλατώνειος)· β) ικὸς, μουσικὸς (πολεμικός).

13) *Μετουσιαστικά.* Η Καθομιλουμένη ἔχει μόνον τὴν

(α) Τὰ κυρίως ἐθνικὰ σχηματίζουν πολλάκις Μεγεθυντικὸν εἰς α ρ ο ς. ὡς, Τούρκαρος.

κατάληξιν, *ενιος* ἥτις ἀντιστοιχεῖ εἰς τῆς Ἀρχαίας τὴν *ινος*· ὡς, ξυλένιος, πετρένιος=(ξύλινος, πέτρινος)· ἡ δὲ εἰς εος-οῦς, δι' ἧς ἡ Ἀρχαία ἐμόρφονε τὰ ἐκ μετάλλων μόνον μετουσιαστικὰ, ἀντικαθίσταται ὡσαύτως διὰ τῆς *ενιος*· οἷον, χάλκεος χαλκοῦς, χαλκωματένιος· μόνον δὲ τὸ χρύσεος χρυσοῦς σώζεται εἰς τὴν Καθομιλουμένην χρυσὸς=χρυσοῦς· ὅπερ ἐν γένει λέγεται χρυσαφένιος παρὰ τὸ χρυσάφι.

Σημ. ά. Ἡ Καθομιλουμένη ἐκφράζει τὰ Μετουσιαστικὰ δι' αἰτιατικῆς συντακτικῆς τῆς Ἀπὸ προθέσεως· οἷον, τραπέζι ἀπὸ ξύλο=τραπέζι ξύλινο ἢ ξυλένιο· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον κατακόρως μεταχειρίζονται αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Γλῶσσαι, εἶχε καὶ ἡ Ἀρχαία ἐκφράζουσα διὰ γενικῆς συντακτικῆς τῆς Ἐκ προθέσεως· ὡς, στέφανος ἐξ ἀκανθῶν=ἀκάνθινος· ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ μόνης τῆς γενικῆς, οἷον· στέφανος ὑακίνθων=ἐξ ὑακίνθων=ὑακίνθινος. Βλ. §. Δ'. έ.

14) *Παραθετικά*. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς Συγκριτικὰ καὶ Ὑπερθετικά.

Καὶ τὰ μὲν Συγκριτικὰ ἐν γένει μὲν μορφόνει εἰς *τερος*· οἷον, μικρὸς μικρότερος, σοφὸς σοφώτερος, βαθὺς βαθύτερος, καλὸς καλήτερος, μεγάλος μεγαλήτερος, καὶ ἓν ἐλλειπτικὸν, κακὸς, χειρότερος· καὶ ἓν ἕτερον οὐδετέρως, καλὸν κάλλιον, ὅπερ εἶναι καὶ ἐπίῤῥημα. Ἐν μέρει δὲ μιμεῖται ἡ Καθομιλουμένη τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, μεταχειριζομένη πρὸ τῶν θετικῶν τὸ *πλέον* ἢ *πιό*· οἷον, πλέον τίμιος=τιμιώτερος· πιὸ καλὸς=καλήτερος.

Σημ. ά. Τὰ μόρια πλέον, ἢ πιὸ συνειθίζει μάλιστα ἐπὶ τῶν μεγεθυντικῶν ἐπιθέτων· ὡς, πλέον φαγᾶς, πιὸ φαγούδικο. Πολλὰ δὲ Συγκριτικὰ σώζονται εἰς τὴν Καθομιλουμένην κατὰ τὸν τύπον τῆς Ἀρχαίας· ἀγνοεῖται ὅμως ἂν ἦναι γενικῶς γνωστά· ὡς, βαθύτερος, εὐσεβέστερος, κτλ.

Τὰ δὲ Ὑπερθετικὰ εἴτε σχηματίζει ἀπόλυτα καὶ λήγουν ἢ ὁμαλῶς εἰς τατος, ἢ ἀνωμαλ. εἰς στος· οἷον, σοφώτατος, καλώτατος καὶ κάλλιστος, ἅτινα ἀντιστοιχοῦν εἰς τῆς Ἀρχαίας τὰ ἄναρθρα ὑπερθετικὰ καὶ μὴ ἔχοντα μεθ' ἑαυτῶν τὴν

συγκριτικὴν γενικήν· οἷον, σοφώτατος· εἴτε τὰ μορφόνει σχετικὰ συνοδεύουσα τὰ συγκριτικὰ μὲ τὸ ὁμογενὲς ἄρθρον· ὡς, ὁ *καλήτερος*, ὁ *μεγαλήτερος*, ὁ *πλέον βαθὺς*, ὁ *πιὸ ἄξιος*, κτλ. ταῦτα δὲ εἶναι ἀπομίμημα τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν· οἷον, Ἰταλ. il più profondo· Γαλ. le plus digne, κτλ. ἡ δὲ Ἀρχαία τὰ ἐξέφραζε διὰ τῶν ἐνάρθρων ὑπερθετικῶν ἐχόντων τὴν συγκριτικὴν γενικήν· οἷον, ὁ σοφώτατος πάντων, ἢ καὶ ἀνάρθρως, Σωκράτης ἀνδρῶν ἁπάντων σοφώτατος.

III. ΡΗΜΑΤΑ.

15) Ἐπειδὴ τὰ σημαινόμενα τῶν διαφόρων ῥηματικῶν καταλήξεων δὲν ὑπάγονται εἰς γενικὸν κανόνα, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν, διὰ τοῦτο θέλομεν ἀναφέρει ἀντιπαραθετικῶς διάφορα παραδείγματα· οἷον, α') λαχταράω-ῶ (κομάω)·—β') εὐτυχέω-ῶ (τυραννέω)·—γ') ἀξιόνω (α), πυρόνω, χρυσόνω, στεφανόνω (ἀξιόω, κτλ.)·—δ') κινδυνεύω (ὁδεύω)·—ε') θαυμάζω (δικάζω)·—ς') παιδιαρίζω (ἑλληνίζω)·—ζ') παχύνω (καλλύνω).—η') λευκαίνω (σημαίνω)·—θ') κακανίζω, ἀναστενάζω (αἰτίζω, στενάζω).

Σημ. α'. Τὰ ἐναρκτικὰ τῆς Ἀρχαίας ἀπομιμεῖται ἡ Καθομιλουμένη ἢ περιφραστικῶς· οἷον, ἡβάσκω=ἀρχίζω νὰ ἡβῶ· ἢ δι' ἄλλης καταλήξεως· οἷον, γερνῶ (γηράσκω), μαλλιάζω (τριχιάω).

IIII. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

16) Ὡς παράγωγα ἐπιῤῥήματα ἡ Καθομιλουμένη ἔχει τὴν αἰτιατ. πληθ. τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων· ὡς, καλά, κακά, ἀξιόλογα, ἐξαίρετα (β), γρηγορώτερα, χειρότερα, κάλλιστα, ἅτινα εἶχε μὲν ἡ Ἀρχαία, πλὴν τὰ μὲν συγκριτικὰ ἐσυνείθιζεν ἑνικῶς· οἷον, μᾶλλον, ἧττον, σωφρονέστερον, τὰ δὲ θετικὰ ἐξέφραζεν ἐν γένει εἰς ως· οἷον, καλῶς, κτλ.

Σημ. α'. Ἑνικὰ θετικὰ Ἐπιῤῥήμ. ἔχει ἡ Καθομιλουμένη τὸ, πολὺ, ὀλίγον· καὶ τὸ συγκριτικὸν, κάλλιον. Οἱ λόγιοι ὅμως παρακολουθοῦν τοὺς τρόπους τῆς Ἀρχαίας καὶ εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ γραφήν.

(α) Βλ. §. Β'. θ'. —(β) Πρόδρομ. Ἑλλην. Βιβλ. σελ. μζ'. καὶ ἐφεξῆς.

§. Δ'.

Λόγος, Μέρη αὐτοῦ, Ὄνομα, καὶ παρεπόμενα αὐτοῦ.

ά. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει Γραμματικὴ μὴ διαλαμβάνουσα περὶ λόγου καὶ τῶν Μερῶν αὐτοῦ ὑπὲρ τὸ δέον, κ' ἐπειδὴ εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος ταύτης τῆς πραγματείας θέλομεν ἀναφέρει καὶ ἡμεῖς ὅσον τὸ δυνατὸν ἐν βραχυλογίᾳ, διὰ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν τῆς παλιλλογίας περιοριζόμεθα ἐνταῦθα εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ θεωρητικῶς ἕκαστον τῶν τοῦ λόγου μερῶν ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος.

β'. Τὴν τοῦ ὀνόματος διαίρεσιν ὡς πρὸς τὸ γραμματικὸν εἶδος καὶ σχῆμα εἴδομεν ἀνωτέρω (α), ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς θέλομεν ἰδεῖ καὶ ἑτέραν αὐτοῦ διαίρεσιν. Ἐνταῦθα δὲ ἀναφέρομεν περὶ τῶν παρεπομένων αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Γένους, Ἀριθμοῦ, Πτώσεως καὶ Κλίσεώς του.

γ'. Τὰ Γένη τῶν ὀνομάτων εἶναι τρία. 1) *Ἀρσενικὸν* διαγινωσκόμενον πολλάκις ἀπὸ τὸ Ἄρθρον, Ὁ· οἷον, ὁ Δημήτρις, ὁ *κόσμος*. 2) *Θηλυκὸν* διακρινόμενον πολλάκις ἀπὸ τὸ ἄρθρον Η· οἷον, ἡ *Ἑλένη*, *ἡ καρδία*. 3) *Οὐδέτερον* γνωριζόμενον πολλάκις ἀπὸ τὸ ἄρθρον Τό· οἷον, τὸ ἄλογον, τὸ μῆλον, κτλ. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῆς συνδρομῆς τῶν ἄρθρων Ὁ, Ἡ, Τὸ, εἰμπορεῖ τις νὰ διακρίνῃ τὰ γένη τῆς Καθομιλουμένης διὰ τῶν ἑξῆς κανόνων· οἷον,

I. Ὅλα τὰ ἀρσενικὰ τῆς Καθομιλουμένης λήγουν εἰς Σ· οἷον, Νικόλας (β), Βασιλὲς, Προφήτης, Δημήτρις, Οὐρανὸς, Βασίλεις, Μιμῆς (γ), κτλ. ἔχει ὅμως καί τινα ξενικὰ λήγοντα εἰς διαφορετικὸν σύμφωνον ἢ εἰς φωνῆεν· ὡς, ὁ Ναπολέων, ὁ Γεδεὼν, ὁ Ἀδὰμ, ὁ Νῶε, ὁ Ρουσσὼ, κτλ. τῶν ὁποίων πολλὰ ἐπολιτογράφησεν· ὡς, ὁ Βολταῖρος, ὁ Ρουσσῶς, κτλ.

(α) §. Γ'. ά. Ϭ'. καὶ γ'.—(β) Βλ. §. Β'. ς'. ιγ'.).—(γ) Βλ. §. Γ'. γ'. I. 2).

II. Ὅλα τὰ θηλυκὰ τῆς Καθομιλουμένης λήγουν εἰς φωνῆεν· ὡς, χαρὰ, τιμὴ, πόλι, Σκόπελο, κτλ. Πολλὰ ὅμως ξενικὰ λήγουν εἰς σύμφωνον ἢ εἰς Ε· ὡς, Σιὼν, Βηρσαβεὲ κτλ.

III. Ὅλα τὰ οὐδέτερα τῆς Καθομιλουμένης λήγουν εἰς φωνῆεν· οἷον, νῆμα, λάδι (α), μῆλο (6), κτλ. ἐξαιρεῖται *ἄλας*, *σέβας*, καί τινα εἰς α οὐδέτερα, ἅτινα κατὰ τοὺς νῦν Ἀθηναίους λήγουν εἰς Σ· οἷον, αἷμας, γάλας (γ), ὡς τὰ ἀρχαῖα, βρέτας, δέπας, κέρας,

Σημ. ά. Οἱ Γραμματικοὶ διαιροῦν τὰ γένη ὡς πρὸς τὴν φωνὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν σημασίαν. Καίτοι δὲ ἡ τοιαύτη διαίρεσις παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν Καθομιλουμένην, δὲν φυλάττεται ὅμως πολὺ, ὡς πρὸς τὴν ἐπιθετικὴν ἢ ἀναφορικὴν συμφωνίαν. Οἱ δὲ λόγιοι ἀκολουθοῦν κατὰ πάντα τὴν Ἀρχαίαν.

δ'. Περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ λέγομεν ὅτι ἡ μὲν Ἀρχαία εἶχε τρεῖς· *Ἑνικὸν*, *Δυϊκὸν* καὶ *Πληθυντικόν*· ἡ δὲ Καθομιλουμένη, ὡς ἡ Δωρικὴ καὶ Αἰολικὴ (τὰς ὁποίας ἠκολούθησε καὶ ἡ Λατινικὴ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς καὶ ἄλλαι), δὲν ἔχει τὸν δυϊκὸν, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζει οὔτε τὸ ὕφος τῶν λογίων, οὔτε ἀπαντᾶται ποσῶς εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν, οὔτε συνεχῶς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικήν· καὶ διὰ τοῦτο οἱ φιλολόγοι συμπεραίνουν ὅτι ὁ δυϊκὸς εἶναι γέννημα τοῦ πληθυντικοῦ (δ), ὁσάκις δὲ ἤθελαν νὰ τὸν παραστήσουν, συνώδευον τὸ πληθυντικὸν ὄνομα μὲ τὸ ἀριθμητικὸν *δύο*· ἐντεῦθεν καὶ τὰ Ὁμηρικὰ, *δύο παῖδες*, *δύο ἀμφίπολοι* = *παῖδε*, *ἀμφιπόλω* (ε)· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον βλέπομεν καὶ εἰς τὴν Καθομιλουμένην· δηλ. παριστάνει τὸν δυϊκὸν ἀριθμὸν

(α) Βλ. §. Γ'. γ'. I. 2) — (6) Βλ. §. Β'. ς'. σημ. ά. — (γ) Ταῦτα μᾶς χειραγωγοῦν νὰ πιθανολογήσωμεν ὅτι καὶ τὰ εἰς μα τῆς Ἀρχαίας οὐδέτερα ἔληγον εἰς Σ. ἐπιτείνει δὲ τὴν πιθανολογίαν ἡ γενικὴ γάλακτος, κτλ. οὗτινος ἡ ὀνομαστικὴ ἦτον εἰς ΞΣ, καὶ διεσώθη εἰς τὴν Λατινικὴν μὲ Κ. ὡς, lac, lactis. — (δ) Βλ. Γραμματ. Βουττμαν. §. ΚΕ'. Ω. — (ε) Βλ. Κ. Οἰκον. συγκρ. τόμ. Γ'. σελ. 100.

διὰ τοῦ πληθυντικοῦ συνωδευμένου μὲ τὸ ἀριθμητικὸν ἐπίθετον δύο· οἷον, δύο λύκοι καὶ δύο παιδία=λύκω καὶ παῖδε, κτλ. Ὁ κανὼν οὗτος ἐπεκτείνεται καὶ εἰς ὅλων τῶν κλιτῶν μερῶν τοὺς ἀριθμούς.

Σημ. ά. Περί τινος ἰδιαιτέρας σημασίας ἑκατέρου ἀριθμοῦ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν, βλέπε εἰς τὰς Ἀντωνυμίας καὶ εἰς τὰ Ῥήματα.

έ. Περὶ δὲ τῶν πτώσεων, τὰς ὁποίας μὴ ἔχουσαι ὅλαι σχεδὸν αἱ νεώτεραι γλῶσσαι ἀναπληροῦν τὰς παρ' ἡμῖν πτωτικὰς σχέσεις διὰ τῶν προτιθεμένων Μορίων ἢ Πτωσιοδεικτῶν (segnacasi), ἕνεκεν τοῦ ὁποίου καὶ τῆς ταυτότητος τῆς ὀνομαστικῆς μὲ τὴν αἰτιατικὴν, αἰτία τῆς τῶν πτωσιοδεικτῶν ἐλλείψεως, ἐπειδὴ συμβαίνει σύγχυσις παρ' αὐταῖς εἰς τὴν ἔννοιαν, ὑποχρεοῦνται δουλικῶς ν' ἀκολουθοῦν τὴν φυσικὴν τῶν λέξεων διάταξιν, (α), ὡς προηγγελμένην κατ' ἀνωτέραν ἐπιταγὴν προπομπὴν (β), ἐξονειδίζουσαι τὴν καθ' ὑπερβατὸν ἢ τεχνικὴν διάταξιν τῶν λέξεων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαίας καὶ Νεωτέρας, περὶ τῶν πτώσεων δηλαδὴ λέγομεν ὅτι ἡ Καθομιλουμένη ἔχει ὅσας καὶ ἡ Ἀρχαία, πέντε, Ὀνομαστικὴν, Γενικὴν, Δοτικὴν, Αἰτιατικὴν καὶ Κλητικὴν, μὴ γνωρίζουσα μόνον τῆς Δοτικῆς ὄχι τὴν χρῆσιν, ἀλλὰ μόνον τὴν κατάληξιν, καίτοι τὴν μεταχειρίζεται σπανιώτατα καὶ κατ' ἀνεπαίσθητον συνήθειαν, διὰ τὴν σύχνασίν της εἰς τὰς ἱερὰς βίβλους, εἰς τὰς ὁποίας τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὀφείλει καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἀναπτώσεώς του εἰς τὸν δουλικὸν ὕπνον μακροθυμίαν εἰς τὰς καιρικὰς περιπετείας, καὶ ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεώς του τὴν διάρρηξιν τῶν δεσμῶν καὶ τὰ νικητήρια· διὰ τὴν ἐνδελεχῆ λοιπὸν εἰς τὰ θρησκευτικὰ συγ-

(α) Περὶ τούτου θέλομεν ἀναφέρειν εἰς τὴν Γραμματ. τῆς Γαλ. καὶ Ἰταλ. γλώσσης. — (β) Περὶ τούτου θέλομεν ἀναφέρειν εἰς τὸ περὶ Προτάσεων συγκριτικὸν Δοκίμιόν μας.

γράμματα ἔγκωψίν του ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διάσωσεν ὀλίγας δοτικάς· οἷον, *δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ*, *δόξα σοι ὁ Θεός*, *σὺν Θεῷ*, εἰς ἃ ἂς προστεθῇ καὶ τὸ *ἐν ὀνόματι τῆς* . . . ; καὶ τὸ *τύχῃ ἀγαθῇ*, καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐπιστολῶν, (καὶ τὸ σύνηθες ἴσως *ὥρᾳ καλῇ*). Ἀλλὰ καίτοι δὲν εἶναι ἡ Καθομιλουμένη τόσον οἰκεία μὲ τῆς Ἀρχαίας τὴν δοτικὴν κατάληξιν, ἐπί τινων ὅμως ῥημάτων (Διηγηματικῶν ἢ Χαριστικῶν κτλ.) ἀναπληρόνει τῆς δοτικῆς πτώσεως τὴν ἔννοιαν ἐπὶ μὲν ἐμψύχων ἢ ὡς ἐμψύχων θεωρουμένων ὄντων διὰ τῆς Γενικῆς ὡσεπιτοπολύ, ἢ καὶ διὰ τῆς Αἰτιατικῆς μόνης· ὡς, τοῦ *λέγω καὶ τὸν λέγω*, *τοῦ ἔδωκα καὶ τὸν ἔδωκα*, *τῆς ἔστειλα καὶ τὴν ἔστειλα*, *τῆς εἶπα καὶ τὴν εἶπα*, *κόψε τῶν παιδιῶν ψωμί*, *καὶ κόψε τὰ παιδιὰ ψωμί* (α)· ἐπὶ δὲ πράγματος ἢ ἀψύχων ἀναπληρόνει τὴν δοτικὴν διὰ τῆς αἰτιατικῆς, ἡγουμένου κατὰ τὴν περίστασιν ἑνὸς τῶν ἑξῆς μορίων, *Εἰς*, *Πρός*, *Ἀπὸ*, *Μέ*. Μὲ τὴν ἰδίαν ταύτην αἰτιατικὴν ἡγουμένου τοῦ μορίου *Ἀπὸ*, ἀναπληρόνει ὄχι μόνον τῶν Εὐρωπαίων τὴν Ἀπενεκτικὴν (Ablativum), ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀρχαίας ὅλας τὰς περιστάσεις, αἵτινες περικλείουν τὴν ἰδέαν τῆς ἀποχωρίσεως, ἐκφραζομένην διὰ γενικῆς τῶν προθέσεων, *Ἀπό*, *Ἐκ*, *Ὑπὸ* καὶ *Παρά* (β).

Σημ. α'. Εἰς τὴν Ἀρχαίαν τὰ οὐδέτερα ἔχουν ἐπὶ παντὸς ἀριθμοῦ τρεῖς πτώσεις ὁμοίας· ἡ ἰδία ταυτότης τῶν πτώσεων παρατηρεῖται καὶ εἰς ἄλλα γένη (Ἑλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθ. Δ'.)· εἰς δὲ τὴν Καθομιλουμένην ὄχι μόνον ὁ περὶ τῶν οὐδετέρων κανὼν ταυτίζεται μὲ τὸν τῆς Ἀρχαίας, ἀλλὰ καὶ ἡ πληθυντ. Ὀνομαστ. Αἰτιατ. καὶ Κλητ. ἐπί τινων κλίσεων ταυτίζονται, ὡς καὶ εἴς τινα συνῃρημένα τῆς Ἀρχαίας. Σημειωτέον περιπλέον ὅτι εἰς τὴν Ἀρχαίαν ἡ Κλητικὴ εἶχε πρὸ ἑαυτῆς τὸ μόριον ὦ, κυρίως δὲ κατὰ τὸν Κοραῆν (Πρόδρ. Ἑλλην. Βιβλ. σελ. λθ'.) ὁσάκις ἐταυτίζετο μὲ τὴν ὀνομα-

(α) Τοιαῦται φράσεις μ' αἰτιατικὴν ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν. Ὅθεν βλέπε Ἡρόδ. Α. 32. Χριστόπουλ. σελ. 143. Κορ. Ἡλιόδ. σελ. 58. Κ. Οἰκον. περὶ προφορ. 391—2 καὶ 600—1. — (β) Βλ. §. Γ'. γ'. Μετουσιαστικά. σημ. α'.

στικήν· ἡ δὲ Καθομιλουμένη ὅταν κατ' ἐπίτασιν ἐπαναλαμβάνῃ τὸ πρὸς ὃ ὁ λόγος ὄνομα, μεταχειρίζεται τὴν φωνὴν Ε̄, ἥτις πιθανὸν νὰ ἦναι Τουρκική· οἷον, Ἀνδρέα, ἔ Ἀνδρέα, κτλ.

ς'. Ὡς πρὸς τὰς Κλίσεις τέλος τῆς Καθομιλουμένης, καίτοι οἱ ἐνασχοληθέντες εἰς αὐτὴν διαφωνοῦν, εἰμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα ἔχει τρεῖς, περὶ ὧν θέλομεν διαλάβειν ἰδίως, ἀφοῦ πρῶτον εἴπωμεν ὅτι πολλὰ ὀνόματα ὡς πρὸς τὰ ῥηθέντα τέσσαρα παρεπόμενα ὑπέρχονται καθὼς καὶ τὰ τῆς Ἀρχαίας (α) ποικιλίαν τινά, ἕνεκεν τῆς ὁποίας

- **ὀνομάζονται**
  - **Ἑτερόκλιτα κατὰ**
    - **Γένος.** οἷον, ὁ μυαλός, τὰ μυαλά· ὁ πλοῦτος (ὅπερ λέγεται καὶ τὸ πλοῦτος), τὰ πλούτη· ὁ λόγος, τὰ λόγια· ὁ χρόνος, οἱ χρόνοι καὶ τὰ χρόνια.
    - **Πτῶσιν.** οἷον, αἱ νύφαις καὶ νυφάδαις· οἱ κτίσταις καὶ κτιστάδαις· κτλ.
    - **Κλίσιν.** οἷον, ὁ γέροντας καὶ ὁ γέρος, τοῦ γέροντα, τοῦ γέρου καὶ τοῦ γερόντου· ὁ κάβουρας, τοῦ κάβουρα καὶ καβούρου· οὕτως, ὁ μάστορας· ὁ μῆνας, τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ μῆνα· οἱ μῆνοι καὶ οἱ μήναις· τοὺς μήναις καὶ μήνους· οὕτω καὶ τὰ ἐπίθετα ὁ βαθὺς καὶ βαθειός, ὁ παχὺς καὶ παχειός, ἕνας, ἑνός, ἑνοῦ καὶ ἑνοῦς κτλ.
  - **Ἐλλειπτικὰ κατὰ**
    - **Ἀριθμόν.** οἷον, γεράματα, κόλυβα, συγχαρίκια, βαπτίσια, γεννητούρια, νομάτοι καὶ νοματέοι, τὰ μάγια· καὶ ὅλα τὰ κύρια προσώπων, πόλεων, ὀρέων, ποταμῶν, ἑορτῶν, τελετῶν, κτλ. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἀριθμητικά.
    - **Πτῶσιν.** οἷον, τοῦ χρόνου (ἀρχ. εἰς νέωτα), προσέτι δὲ τὰ εἰς ις θηλ. τῆς Ἀρχ. ἅπερ δὲν ἔχουν πληθ. γεν. εἰς τὴν Καθομιλουμ. Βλ. §. Ε. β'. Κλ. Δ.

(α) Βλ. Παράρτημα Ἑλλ. Κλίμακ. Βαθμ. Δ'. 5.

Ἰδιόκλιτα. οἷαι εἶναι αἱ προσωπικαὶ Ἀντωνυμ. ἐγὼ, ἐμένα καὶ μοῦ· σὺ, ἐσένα καὶ σοῦ· ἐμεῖς, ἐμᾶς καὶ μᾶς, κτλ.

Ἄκλιτα. Τοιαῦτα εἶναι 1) ὅσα ξένα παρεδέχθη χωρὶς νὰ τὰ τροπολογήσῃ· ὡς, Ἀδὰμ, Δαβίδ· 2) ὅσα τῆς Ἀρχαίας δὲν ἐμόρφωσεν ἡ Καθομιλουμ. κατὰ τὸν τύπον της· οἷον, ἡ Ἑλλὰς, τῆς Ἑλλὰς, ἡ ἐφημερὶς, τῆς ἐφημερίς· 3) τὰ τῶν γραμμάτων ὀνόματα (πλὴν τοῦ, ἐψιλὸν, ὑψιλὸν καὶ ὀμικρόν)· οἷον, τὸ ἄλφα καὶ βῆτα, ἅτινα γινόμενα θηλυκὰ, κλίνονται· ὡς, ἡ ἄλφα τῆς ἄλφας· ὅθεν ἄλφαις, βήταις, πλὴν τοῦ γάμμα, ῥῶ, σίγμα, ταῦ καὶ ὠμέγα, ὡς μὴ μεταβάλλοντα τὸ γένος των.

Σημ. α΄. Ὅσα ὀνόματα ἔχουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς πτώσεως δύο σχηματισμοὺς μᾶλλον ἢ ἧττον εὐχρήστους, λέγονται Πλεονάζοντα· ὡς, Ἀνδρέας, γεν. Ἀνδρέα καὶ Ἀνδρέου. Ὅσα δὲ ἐκ τῆς μιᾶς ὀνομαστικῆς σχηματίζουν δύο πτώσεις διαφορετικῶν Κλίσεων, λέγονται Ἑτερόκλιτα· ὡς, Ἄρχοντας, ὀνομ. πληθ. Ἄρχονταις καὶ Ἀρχόντοι. Βλ. Παράρτ. Βαθ· Δ΄. 5. σημ. α΄.

§. Ε΄.

Αἱ τρεῖς Κλίσεις τῆς Καθομιλουμένης, Καταλήξεις αὐτῶν, Παρατηρήσεις καὶ Παραδείγματα.

α΄. Εἰς τὸν ἑτερόκλιτον καὶ ποικίλον καταληκτικὸν σχηματισμὸν τῶν ὀνομάτων τῆς Καθομιλουμένης (α) προστεθεῖσα ἡ ἀπὸ διαφόρους Συντάκτας Γραμματικῶν διάφορος ὀρ-

---

(α) Ὡς, Ἄρχοντας, Ἄρχοντα καὶ Ἀρχόντου· Βασιλέας καὶ Βασιλές· Ἑλλάδα, Ἑλλάδας καὶ Ἑλλάδος· λαμπάδα, λαμπάδας λαμπάδος καὶ λαμπαδός· Ἄρχονταις Ἀρχοντάδαις καὶ Ἀρχόντοι· ἀργαστηριάριδαις καὶ ἀργαστηριαρέοι· κυραῖς καὶ κυράδαις. κτλ.

θογραφία (α), κατέστησε τὰ ὀνόματα καὶ ἐπίθετα ἀνυπόβλητα ὑπὸ γενικοὺς τύπους, ἐμπλέξασα ὄχι ὀλίγους εἰς τοσαύτην ἀμηχανίαν, ὥστε ἀπεφήναντο ὡς ἐπάναγκες νὰ μορφωθῶσι καὶ τοσοῦτοι Τύποι ἢ Κλίσεις, ὅσαι εἶναι καὶ τῶν πτωτικῶν αἱ καταλήξεις· τῆς τοιαύτης δὲ βεβιασμένης ἀποφάνσεως λόγος ἀποχρῶν ὑποφαίνεται, διότι ἠθέλησαν νὰ ἐνδύσουν τὴν Καθομιλουμένην μὲ τῆς Ἀρχαίας τὰς καταλήξεις, καταναγκασθέντες ἐκ τούτου νὰ μορφώσωσιν ἰσαρίθμους μὲ τοὺς κανόνας ἐξαιρέσεις, περιβάλλοντες αὐτὰς μὲ τὸν σεμνότερον ἱματισμὸν τῶν παρατηρήσεων. Ἀλλ' ἐὰν ἐνδόντες ὅπως θέλῃ τις νὰ ὀρθογραφῇ τὰς πέντε τῆς Καθομιλουμένης φωνὰς (β), ἀποδώσωμεν καὶ εἰς τὴν γλῶσσάν μας χαρακτῆρα, οὕτινος εὐμοιροῦν καὶ ἅπασαι αἱ τῶν ἐθνῶν, καὶ οὕτω παραδεχθῶμεν ὁμοιόμορφόν τινα τύπον τῆς καταληκτικῆς γραφῆς, τότε καὶ οἱ κανόνες θέλουν εἶσθαι ὀλίγοι, καὶ αἱ ἐξαιρέσεις σπάνιαι, καὶ αἱ κλίσεις κανονικαί. Τεκμήριον δὲ τῶν λεγομένων ἀφίνομεν νὰ γείνουν τὰ ῥηθησόμενα διὰ τοὺς ὅσοι πιστεύσουν ὅτι τὸ μὲν *λαμπὰς λαμπάδος* λαμπάδες εἶναι τῆς Ἀρχαίας, τὸ δὲ *λαμπάδα λαμπάδας λαμπάδαις* (καὶ ὄχι *λαμπάδες*), ὡς τὸ *πέτρα πέτρας πέτραις*, εἶναι τῆς Καθομιλουμένης, ὡς γλώσσης λαοῦ, ὅστις τὸ δίκαιον νὰ διαπλάττῃ καὶ μορφόνῃ κατὰ τὰ καθεστῶτα τὴν ὕλην του δὲν θέλει ὡς κυρίαρχος αὐτὸς νομοθέτης καὶ δικαστὴς ν' ἀφαιρεθῇ οὔτε διὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ δεῖνος, οὔτε διὰ τὰς ἐνστάσεις τοῦ ἑτέρου· καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.

β'. Τῆς Πρώτης Κλίσεως τὰ ὀνόματα εἶναι ἢ Ἀρσενικὰ ἢ Θηλυκά.

(α) Ὡς, ἡ πέτρες ἢ ἡ πέτραις, αἰτ. ταῖς ἢ τῆς πέτραις, ἢ τὲς πέτρες. κτλ. — (β) Βλ. §. Β. γ'.

Ἐκ τούτων δὲ τὰ μὲν ἀρσενικὰ εἰς τὴν ἑνικὴν Ὀνομαςικὴν λήγουν εἰς Σ ἡγουμένου ὁποιουδήποτε φωνήεντος (α)· σχηματίζουν δὲ τὴν μὲν Γενικὴν δι' ἀποβολῆς τοῦ Σ (β) κατὰ τὰ Δωρικὰ τῆς Ἀρχαίας (γ), τὴν δὲ Αἰτιατικὴν εἰς Ν, ὅπερ ἐνίοτε παραιτεῖται (δ), τὴν δὲ Κλητικὴν εἰς μόνον τὸ φωνῆεν τῆς Ὀνομαστικῆς· τὰ δὲ θηλυκὰ λήγουν εἰς ὁποιονδήποτε φωνῆεν προσλαμβάνοντα εἰς μὲν τὴν Γενικὴν Σ, εἰς δὲ τὴν Αἰτιατικὴν Ν, ὅπερ ἐνίοτε παραιτεῖται (δ), τὴν δὲ Κλητικὴν ἔχουν ὁμοίαν μὲ τὴν Ὀνομαστικήν. Ἐπὶ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ ἀμφότερα τὴν μὲν Ὀνομαστικὴν, Αἰτιατικὴν καὶ Κλητικὴν ἔχουν εἰς αις (ε), τὴν δὲ Γενικὴν εἰς ων ἢ ωνε (δ), κατὰ τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις.

1. Τὰ μὲν ἀρσενικὰ λήγουν ἐπὶ τοῦ πληθ. περιττοσυλλάβως εἰς δαις μὲ τὸ ἴδιον τῆς Ὀνομ. φωνῆεν· ὡς, παπποῦς παππούδαις, Λουκᾶς Λουκάδαις, βασιλὲς βασιλέδαις, ποιητὴς ποιητήδαις, ἄρχοντας ἀρχοντάδαις, Δημήτρις, Δημήτριδαις. Τὰ δὲ εἰς πης, της καὶ χης κάμνουν καὶ εἰς αδαις· ὡς, ἀράπηδαις καὶ ἀραπάδαις, προφήτηδαις καὶ προφητάδαις, πατριάρχηδαις καὶ πατριαρχάδαις. Τὰ δὲ εἰς ας καθαρὰ κάμνουν ιδαις· ὡς, Ἀνδρέας, Ἀνδρέϊδαις. Τὰ δὲ ὑπερτρισύλλαβα καὶ μὲ συναίρεσιν· ὡς, βασιλέας, βασιλέϊδαις καὶ βασιλεῖδαις· ἱερέας, ἱερέϊδαις καὶ ἱερεῖδαις. Περιττοσυλλάβως ἐκφέρονται καὶ ὅλα τὰ ξενικά· ὡς, Ἀδὰμ Ἀδάμιδαις, Σαμψὼν Σαμψώνιδαις.

Σημ. ά. Τὰ σημαίνοντα ἐπιτήδευμα ἢ ἐπάγγελμα καὶ ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως Ρ, ἑτεροκλιτοῦν ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ καὶ εἰς ἑοι· ὡς, ἀργαστηριά-

---

(α) Πλὴν τῶν εἰς ΟΣ ἀναγομένων εἰς τὴν Β'. Κλίσιν, καί τινων ξενικῶν ληγόντων εἰς ἄλλο σύμφωνον ἢ φωνῆεν· οἷον, Ἀβραὰμ, Ἠλιοῦ, κτλ. βλ. §. Δ'. γ'. 1. — (β) ἐξαιροῦνται τὰ ἑτερόκλιτα εἰς ου· ὡς, Ἄρχοντας, Ἄρχοντα καὶ Ἀρχόντου· μάστορας, μάστορα καὶ μαστόρου· κτλ. — (γ) Βλ. Παράρτ. Βαθ. Ε. 2. — (δ) Βλ. §. Β'. ς'. σημ. ά. — (ε) Βλ. ἀνωτέρ. ά.

ρις, ἀργαστηριάριδες καὶ ἀργαστηριαρέοι· οὕτω καὶ τὸ γενεράλις, γενεράλεδαις καὶ γενεραλέοι· καὶ τὰ φρατριακά· ὡς, Πατριαρχέας, Πατριαρχέοι.

2. Ἐκ δὲ τῶν θηλυκῶν μόνα τὰ εἰς οῦ ἐκφέρονται ἐν γένει περιττοσυλλάβως· οἷον, ἀλεπoῦ, ἀλεπούδαις. Τὰ δὲ εἰς ῶ, διφοροῦνται· οἷον, Θεανὼ, Θεαναῖς καὶ Θεανούδαις· εἰς δαις ἐνίοτε ἐκφέρεται καὶ τὸ κυρὰ καὶ νύφη· οἷον, κυραῖς καὶ κυράδαις, νύφαις καὶ νυφάδαις. Τὰ δὲ εἰς ὰ καὶ ὲ ξενικὰ πάντοτε εἰς δαις· ὡς, ὀκὰ, ὀκάδαις· νενὲ, νενέδαις·

3. Περὶ δὲ τοῦ τόνου λέγομεν ὅτι ὁ τῆς Ὀνομαστικῆς φυλάττεται εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, μόνον δὲ ἡ κατάληξις αδαις παροξύνεται· μετακινεῖ δὲ τὸν τόνον καὶ ἡ αὔξησις τῶν συλλαβῶν. Μόνα δὲ τὰ παροξύτονα θηλυκὰ εἰς α καὶ η περισπῶνται εἰς τὴν Γενικὴν πληθυντικήν· ὡς, γυναῖκα, γυναικῶν, μύτη, μυτῶν, κτλ.

4. Ὅσα περιττοσύλλαβα τῆς Ἀρχαίας διεσώθησαν εἰς τὴν Καθομιλουμένην, ἀνίσως δὲν μετέπεσαν εἰς ἄλλην κατάληξιν· οἷον, ἀράπης (ἄραψ), βασιλὲς (βασιλεὺς), γέρος, χάρος, ἄρχος (γέρων, χάρων, ἄρχων) ἐδοκίμασαν τὴν ἑξῆς μεταβολήν.

Τὰ μὲν ἀρσενικὰ ἔχουν Ὀνομαστικὴν τὴν πληθυντικὴν των Αἰτιατικὴν, ὡς, Ἀρχ. ὁ γέρων, τοῦ γέροντος, τοὺς γέροντας. Καθομιλ. ὁ γέροντας, τοῦ γέροντα· οὕτω, κόρακας, κόρακα (κόραξ), ἄρχοντας ἄρχοντα (ἄρχων), λάρυγγας λάρυγγα, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ μὲν ἑτεροκλιτοῦν (α), τινὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς εὺς ἐκφέρονται κατὰ συνίζησιν· ὡς, βασιλειὰς (β), βαφειὰς, φονειὰς, σκαφτειὰς (σκαφεὺς) μὲ παρέμπτωσιν τοῦ Υ. Τὰ δὲ θηλυκὰ ἔλαβον τὴν ἑνικὴν Αἰτιατικὴν ὡς Ὀνομαστικήν· οἷον,

(α) Βλ. ἀνωτ. §. Δ΄. ϛ΄. — (β) Τὸ βασιλεὺς ὑπέστη τὴν ἀποβολὴν τοῦ Υ, ὡς βασιλές· τοῦτο δὲ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν ἐπὶ τῶν λοιπῶν πτώσεων, πλὴν τῆς ἑνικ. Κλητικῆς (διὰ νὰ μὴ συμπέσῃ μὲ τὴν Κλητ. τῆς β΄.) καὶ τῆς πληθ. Δοτ. διὰ τὴν εὐφωνίαν πρὸ τοῦ Σ.

Ἀρχ. Ἑλλάς, Γεν. Ἑλλάδος, Αἰτ. Ἑλλάδα. Καθομιλ. ἡ Ἑλλάδα τῆς Ἑλλάδας· οὕτω ἡ ἐλπίδα τῆς ἐλπίδας· κτλ. ἂν δὲ τούτων παρεισφρήσῃ ἡ Ἀρχαία Ὀνομαστικὴ εἰς τοῦ λαοῦ τὸ στόμα, τότε μένουν ἄκλιτα· ὡς, ἡ Ἑλλάς, τῆς Ἑλλάς, ἡ ἐφημερίς, τῆς ἐφημερίς· περὶ δὲ τῶν περιττοσυλλάβων τῶν ὑπελθόντων ὑποκοριστικὴν κατάληξιν εἴπομεν ἀνωτέρω (§. Γ'. γ. 1: 2).

Σημ. ά. Εὐκολώτερον εἶναι νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἐμορφώθησαν ἀπὸ τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν, ἀφοῦ μόνα τὰ ἀρσενικὰ προσέλαβον τὸ Σ. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ γραμματικοὶ διαφωνοῦν ὡς πρὸς τὴν γραφὴν τῆς πληθυντικῆς Ὀνομαστικῆς διότι οἱ μὲν τὴν γράφουν αις, οἱ δὲ ες· καίτοι δὲ ὡς πρὸς τὰ περιττοσυλλαβοῦντα φαίνεται ἡ γραφὴ ΕΣ ἀνάλογος, ἡμεῖς ἀναφερόμεθα εἰς ὅ,τι εἴπομεν ἀνωτέρω.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.

Ἀρσενικά.

Ἑνικά.

Ὀν. ὁ	Γεν. τοῦ	Αἰτιατ. τὸν	Κλητ.
Ἄρχοντας	Ἄρχοντα (α)	Ἄρχονταν (6)	Ἄρχοντα
Βασιλές	Βασιλὲ	Βασιλὲν	Βασιλὲ
Κτίστης	Κτίστη	Κτίστην	Κτίστη
Δημήτρις	Δημήτρι	Δημήτριν	Δημήτρι
Διονῦς	Διονῦ	Διονῦν	Διονῦ
Παπποῦς	Παπποῦ	Παπποῦν	Παπποῦ
Ἱερέας	Ἱερέα	Ἱερέαν	Ἱερέα

Πληθυντικά.

Ὀν. Αἰτ. Κλητ.	Γεν. τῶν
Ἀρχοντάδαις (γ)	Ἀρχοντάδων καὶ Ἀρχόντων (ζ)
Βασιλέδαις (δ)	Βασιλέδων
Κτιστάδες (ε)	Κτιστάδων

(α) Κάμνει καὶ ἑτεροκλίτ. Ἀρχόντου — (6) Βλ. ἀνωτ. 6'. — (γ) Καὶ Ἄρχονταις καὶ Ἀρχόντοι.— (δ) Ἰδὲ ἀνωτ. παρατήρ. 1. — (ε) Καὶ κτίσταις καὶ κτίστηδαις. — (ζ) Βλ. ἀνωτ. 6'.

Ὀν. Αἰτ. Κλητ.	Γεν. τῶν
Δημήτριδαις	Δημήτριδων
Διονύδαις	Διονύδων
Παπποῦδαις	Παπποῦδων
Ἱερεῖδαις (α)	Ἱερεῖδων

Θηλυκά.

Ἑνικά.

Ὀν. ἡ	Γεν. τῆς	Αἰτιατ. τὴν	Κλητ.
Πέτρα	Πέτρας	Πέτραν	Πέτρα
Μύτη	Μύτης	Μύτην	Μύτη
Δῆλο	Δῆλος	Δῆλον	Δῆλο
Ἀλεποῦ	Ἀλεποῦς	Ἀλεποῦν	Ἀλεποῦ
Καλυψῶ	Καλυψῶς	Καλυψῶν	Καλυψῶ
Κυρὰ	Κυρᾶς	Κυρὰν	Κυρὰ
Πόλι	Πόλις	Πόλιν	Πόλι

Πληθυντικά.

Ὀν. Αἰτ. Κλ.	Γεν. τῶν
Πέτραις	Πετρῶν
Μύταις	Μυτῶν
Δῆλαις	Δήλων
Ἀλεποῦδαις	Ἀλεποῦδων
Καλυψαῖς	Καλυψῶν
Κυραῖς	Κυράδων
Πόλαις	Πόλιδων! (β)

Σημ. ά. Τὰ περισσότερα καθαροκατάληκτα εἰς ος ἀρσ. τῆς Δευτέρας Κλίσεως συγκόπτοντα τὸ ο, ἀνάγονται εἰς τὴν Πρώτην· ὡς, Γεώργις=(Γεώργιος), Βασίλεις=(Βασίλειος), Νικόλας=(Νικόλαος)· Βλ. Πρόδρομ. Ἑλλην. Βιβλιοθ. σελ. 353.

(α) Βλ. ἀνωτ. παρατήρ. 1. — (β) Τῶν εἰς ις τῆς Ἀρχ. ἡ γενικὴ πληθυντικὴ εἰς τὴν Καθομιλουμένην ἀγνοεῖται· πιθανὸν δὲ νὰ ἦναι εἰς ιδων· ὡς, φύσι, φύσαις, φύσιδων. Βλ. §. Δ΄. Ϛ΄. ἐλλειπτ. κατὰ πτῶσιν.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ.

γ'. Ἡ Δευτέρα Κλίσις τῆς Καθομιλουμένης περιλαμβάνει ὅλα τὰ εἰς ΟΣ ἀρσενικά, καὶ τὰ εἰς ΟΝ οὐδέτερα, καὶ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν τῆς Ἀρχαίας, διαφέρουσα ἀπ' αὐτὴν κατὰ τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις.

1) Ὁ τόνος τῶν προπαροξυτόνων ἀρσενικῶν φυλαττόμενος ἐπὶ τοῦ ἑνικοῦ ἀμετάβλητος· οἷον, ἄγγελος, ἀγγέλου, ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ μεταβαίνει εἰς τὴν παραλήγουσαν· οἷον, ἀγγέλοι, κτλ. (α). Τῶν δὲ οὐδετέρων μετακινεῖται ὁσάκις ἐπὶ τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῶν ὁμοίων πτώσεων προστεθῇ συλλαβή· οἷον, βούτυρον, βούτυρου, βούτυρα καὶ βουτύρατα· ἐπὶ δὲ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς καίτοι μένει ἀκίνητος, ὡς βούτυρων· μεταπίπτει ὅμως ἂν προστεθῇ τὸ ε, οἷον βουτύρωνε, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὡς, βουτυρῶνε, τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ἀρσενικά· οἷον, ἀνθρωπῶνε. Τὰ τελευταῖα πολλάκις εἰς τὴν ἀπαγγελίαν διατηροῦν καὶ τῆς προπαραληγούσης τὸν τόνον· ὡς, βούτυρῶνε, ἄνθρωπῶνε, ὅπερ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν ἑνικὴν αἰτιατικήν· ὡς, τὸν ἄγγελόνε, κτλ. τοιοῦτον εἶναι καὶ ὅ,τι ἀνεφέραμεν περὶ τῆς διτονίας τινῶν ῥημάτων παρὰ τοῖς Κωνσταντινουπολίταις (β), φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἀρχικὸς τόνος (ἐπὶ τῆς ἀπαγγελίας τοὐλάχιστον) δὲν παραμελεῖται.

2) Τὰ Ἀττικὰ τῆς Δευτέρας ἦσαν ἴδια τῶν Ἀττικῶν, ὅθεν καὶ ἡ Καθομιλουμένη ὡς Αἰολίζουσα δὲν τὰ γνωρίζει, ἡ δὲ Νεοελληνικὴ τὰ μεταχειρίζεται σπανίως· οἷον, *ἐγγυητὴν ἀξιόχρεων*, *κτλ.*

(α) Βλ. §. Β'. γ'. ὑποσημ. β'. καὶ ζ', τὰ εἰς όπουλος πατρωνυμικὰ ἐξαιροῦνται ἀπὸ τοῦτον τὸν κανόνα· ὁσάκις δὲν ἐκφέρνωνται εἰς εοι· ὡς, Δημόπουλος, Δημόπουλοι καὶ Δημοπουλέοι. — (β) Βλ. §. Β'. ζ'. σημ. α'.

3) Τὰ εἰς όπουλος πατρωνυμικά, οἷον· Δημητρόπουλος, κτλ. σχηματίζουν τὰ πληθυντικὰ εἰς έοι· ὡς, Δημητροπουλέοι. Ἡ κατάληξις έοι εἶναι περιληπτικὴ γενεᾶς· ὡς, Βασιλέοι, δηλ. οἱ τῆς οἰκογενείας τοῦ Βασίλει· Μιχαλέοι=οἱ τῆς οἰκογενείας τοῦ Μιχάλη. Φαίνεται δὲ ὅτι τοῦτο εἶναι κατ' ἀποκοπὴν καὶ συντομολογίαν τοῦ όπουλος οπουλέοι· ὡς, Μιχαλέοι ἀντὶ Μιχαλοπουλέοι.

4) Τὰ εἰς ος θηλυκὰ τῆς δευτέρας διετηρήθησαν ἐπί τινων κυρίων ὀνομάτων προσώπων καὶ πολλῶν νήσων κατ' ἀποβολὴν τοῦ Σ· οἷον, ἡ Λάμπρο, ἡ Χάϊδο, ἡ Τῆνο, ἡ Μύκωνο, κτλ. καὶ διὰ τοῦτο ἀνάγονται εἰς τὴν πρώτην Κλίσιν.

5) Οὐδέτερα εἰς τὴν δευτέραν Κλίσιν ἀνάγονται μόνον τὰ μὴ καθαροκατάληκτα εἰς ΟΝ τῆς Ἀρχαίας, ἅτινα ἀποκόπτουν τὸ Ν εἰς τὴν Καθομιλουμένην· ὡς, ξύλο=(ξύλον), βούτυρο=(βούτυρον) ἔτι δὲ καὶ τὰ κατὰ συνίζησιν εἰς ιὸ ἐκφερόμενα· ὡς, χωριὸ, θεριὸ, ἀργαλειό· περὶ δὲ τῶν ἐπιθέτων, καλὸ, κακὸ, ἄξιο, κτλ. Βλ. §. ϛ'. έ. σημ. ά.

6) Τὰ εἰς Ο προπαροξύτονα οὐδέτερα εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὰς ὁμοίας πτώσεις ἐπεκτείνουν τὴν κατάληξιν εἰς ατα· ὡς, ἄλογο, ἄλογα καὶ ἀλόγατα, κτλ. Τὰ δὲ εἰς ισιμο οὐσιαστικὰ σχηματίζουν ὡσεπιτοπλεῖστον τὴν ἑνικὴν γενικὴν εἰς ατος· ὡς, φέρσιμο, φέρσιμου καὶ φερσίματος, πληθυντ. φερσίματα· τάξιμο, ταξίματος· πιάσιμο, πιασίματος.

7) Πολλὰ εἰς Ο σύνθετα ἀπὸ ὄνομα ἀναγόμενα εἰς τὴν τρίτην Κλίσιν, ἐπὶ τῆς γενικῆς λαμβάνουν ἐκείνης τὴν κλίσιν· ὡς, τρελόπαιδο (παιδὶ γεν. παιδιοῦ) γεν. τρελοπαιδιοῦ, τρελοκόριτσο, (κορίτσι γεν. κοριτσιοῦ) τρελοκοριτσιοῦ, κτλ. Φαίνεται δὲ ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔχουν ἄῤῥητον ὀνομαστικὴν, λολο-

παίδι, ὡς σώζεται τὸ ψυχοπαίδι κτλ. Όλα τὰ εἰρημένα ἀποδεικνύονται ἀπὸ τὰ ἑξῆς

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.

Ἑνικά.

Ὀν.	Γεν.	Αἰτιατ.	Κλητ.
Ἄνθρωπος	ἀνθρώπου	ἄνθρωπον	ἄνθρωπε
Δημόπουλος	Δημόπουλου	Δημόπουλον	Δημόπουλε
Ξύλο	ξύλου	ξύλο	ξύλο
Βούτυρο	βούτυρου	βούτυρο	βούτυρο
Πιάσιμο	πιασίματος	πιάσιμο	πιάσιμο

Πληθυντικά.

Ὀν. Κλητ.	Γεν.	Αἰτιατ.
Ἀνθρῶποι	ἀνθρώπων (α)	ἀνθρώπους
Δημόπουλοι (β)	Δημόπουλων (γ)	Δημόπουλους
Ξύλα	ξύλων	ξύλα
Βούτυρα (δ)	βούτυρων (ε)	βούτυρα
Πιασίματα	πιασίματων	πιασίματα

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.

δ'. Ἡ Τρίτη Κλίσις περιλαμβάνει πάντα τὰ οὐδέτερα ὀνόματα ὁποιασδήποτε καὶ ἂν ἦναι καταλήξεως, πλὴν τῶν εἰς ο (ἢ ον) ἀναγομένων, ὡς εἴδομεν, εἰς τὴν Δευτέραν.

Παρατηρήσεις δὲ εἰς τὴν Τρίτην Κλίσιν εἰμπορεῖ τις νὰ κάμῃ τὰς ἑξῆς.

1) Τὰ εἰς ι οὐδέτερα γινόμενα ἐκ τῶν εἰς ιον ὑποκοριστικ. τῆς Ἀρχαίας κατ' ἀποκοπὴν (ζ), περισπῶνται εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἐκφερόμενα κατὰ

(α) Καὶ ἀνθρώπωνε καὶ ἀνθρωπῶνε. — (β) Βλ. ἀνωτ. παρατήρ. 1 τὴν ὑποσημ. ά. — (γ) Καὶ Δημοπουλῶνε. — (δ) Καὶ βουτύρατα. — (ε) Καὶ βουτύρων, βουτυρῶνε καὶ βούτυρῶνε, — (ζ) Βλ. §. Β'. ς'. σημ. ά.

συνίζησιν εἰς ιοῦ, ιῶν· ὡς, παιδὶ παιδιοῦ παιδιῶν, λάδι λαδιοῦ λαδιῶν.

2) Περὶ τῆς κλίσεως τῶν εἰς ο συνθέτων, ὡς, λολόπαιδο, λολοπαιδιοῦ, εἴπομεν ἀνωτέρω (α), οὕτω κλίνεται καὶ τὸ, κέρατο, γεν. κερατιοῦ, πληθ. κέρατα, γεν. κερατιῶν· ξυλοκέρατο κτλ. ὡς ἀπὸ τὰ κεράτιον, ἢ κεράτι, ὡς ψυχοπαίδι.

3) Τὰ εἰς α ἢ ας (β), οἷον, γάλα, αἷμα, ἅλας, ἢ μένουν ἄκλιτα (γ), ἢ γίνονται εἰς άτου ἢ ατιοῦ· ὡς, αἱμάτου καὶ αἱματιοῦ· τοῦ ἁλάτου καὶ ἁλατιοῦ· οὕτω, φῶς, τοῦ φῶς καὶ φωσιοῦ, πληθ. φώσια (ὡς ἐκ τοῦ φώσι ἢ φώσιον)· οὕτω κρέας ἢ κρῆας ἢ κρηὰς, γεν. τοῦ κρεάτου καὶ κρεατιοῦ· πληθ. τὰ κρέατα καὶ κρηάτα. Ταῦτα δὲ πάντα σαφηνίζονται ἀπὸ τὰ ἑξῆς

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.

Ἑνικὸς Ἀριθμός.

Ὀν. Αἰτ. Κλητ.	πρᾶγμα,	παιδὶ,	λάδι,	ἅλας καὶ ἁλάτι
Γεν.	πραγμάτου καὶ πραγματιοῦ	παιδιοῦ	λαδιοῦ	ἁλάτου καὶ ἁλατιοῦ

Πληθυντικὸς Ἀριθμός.

Ὀν. Αἰτ. Κλητ.	πράγματα	παιδιὰ	λάδια	ἅλατα καὶ ἁλάτια
Γεν.	πραγμάτων	παιδιῶν	λαδιῶν	ἁλατιῶν.

Σημ. ά. Ἡ Καθομιλουμένη ἀγνοεῖ τὰ συνηρημένα, ὡς εἴδομεν §. Β΄. θ΄. Ἡ δὲ Νεοελληνικὴ ἀκολουθεῖ κατὰ πάντα σχεδὸν τὴν Ἀρχαίαν, ὡς θέλομεν ἰδεῖν εἰς τὸ οἰκεῖον μέρος.

(α) Κλίσ. Β. — (β) Βλ. §. Δ΄. γ΄. III. — (γ) Βλ. §. Δ΄. ε΄.

§. ϛ'.

Ἐπίθετα, Διαίρεσις, Παρεπόμενα.

α'. Ἐπειδὴ τὰ ἐπίθετα συντελοῦν νὰ διαχωρίζωσι τὰ ὀνόματα ἀπ' ἀλλήλων, ἐκφράζοντα τὰς ἰδιότητας αὐτῶν, δὲν εἶναι, νομίζομεν, ἄδικον ἀνίσως καὶ ἡμεῖς συμμορφούμενοι μὲ τοὺς δοκιμωτέρους τῆς Εὐρώπης Γραμματικοὺς, τὰ διαιρέσωμεν εἰς *Ποιοτικὰ* καὶ *Προσδιοριστικά*· περὶ δὲ τῶν παρεπομένων τῶν ἐπιθέτων παραπέμποντες τοὺς ἀναγνώςας εἰς τὰς Γραμματ. ἀναφέρομεν ἐνταῦθα ὅτι τὰ ἐπίθετα ὑπέρχονται διπλῆν τινα τῶν καταλήξεών των μεταβολὴν, 1) ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν διαφόρων γενῶν, καὶ 2) ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν παραθετικῶν βαθμῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τῆς μορφώσεως τῶν παραθετικῶν, ἥτις ἀνήκει μόνον εἰς τὰ ποιοτικὰ, διελάβομεν ἀνωτέρω (α), ἐνταῦθα δὲ ἀφοῦ περὶ αὐτῶν προσθέσωμεν ὅτι πολλὰ μορφόνουν τὰ παραθετικά των εἰς τερος καὶ τατος· ὡς, *εὐλαβέστερος*, *εὐλαβέστατος*· *ἁπλούστερος*, *ἁπλούστατος*, καὶ ὅτι ὁ τῶν συγκριτικῶν τρόπος διὰ τοῦ *μᾶλλον* καίτοι εἶναι σπάνιος εἰς τὴν Ἀρχαίαν, συνειθίζεται ὅμως συχνὰ ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν μετοχῶν· οἷον, *τοῖς μᾶλλον ἀκμάζουσιν* (β), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν συγκριτικῶν· οἷον, *μᾶλλον λαθραιότερον*, *μᾶλλον εὐτυχέστερος*, κτλ. ἀναφέρομεν μόνον περὶ τῆς μορφώσεως τῶν γενῶν.

β'. Ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν λοιπὸν τῶν διαφόρων γενῶν τὰ ἐπίθετα ἄλλα μὲν ἔχουν μίαν κατάληξιν καὶ διὰ τὰ τρία γένη, ἄλλα δὲ δύο (μίαν δηλ. διὰ τὸ ἄρσεν. καὶ θηλυκ. καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτ.) καὶ ἄλλα τρεῖς· (μίαν δηλ. δι' ἕκαστον γένος)· ἐκ τούτου δὲ τὰ μὲν πρῶτα ὀνομάζονται, *Μονοκατάληκτα*, τὰ δὲ δεύτερα, *Δικατάληκτα* ἢ *Κοινὰ*, καὶ τὰ τελευταῖα, *Τρικατάληκτα*.

(α) Βλ. §. Γ'. γ'. II. 14. -- (β) Ἰσοκρ. συμμαχικ. σελ. 187. ἐκδ. Κορ.

I. ΜΟΝΟΚΑΤΑΛΗΚΤΑ. (α)

γ'. Τοιαῦτα εἶναι τὸ *Δύο* καὶ ὅλα τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικά· ὡς, *δύο*, *πέντε* ἄνθρωποι, γυναῖκες, παιδία, κτλ. τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ χάχας (ϐ), καὶ ὅσα ὀνόματα ἐπιφέρονται εἰς ἄλλα ἐπιθετικῶς· οἷον, αὐτὸς—ἡ—ὸ εἶναι ξεφτέρι, λεοντάρι, πέτρα, κτλ.

II ΔΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ Η ΚΟΙΝΑ. (γ)

δ'. Τοιαῦτα εἶναι τὰ Ἀριθμητικὰ, *τρεῖς*, ἀρσενικ. καὶ θηλυκ. *τρία* οὐδέτερ. οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων· *δεκατρεῖς*, *εἰκοσιτρεῖς*, κτλ.

III. ΤΡΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ. (γ)

έ. Τούτων τὰ μὲν ἀρσενικὰ ἔχουν διαφόρους καταλήξεις, τὰ δὲ θηλυκὰ λήγουν εἰς η (δ), ἢ εἰς α, τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς ο ἀντὶ εἰς ον (ε) πλὴν τοῦ ἕνα. Φυλάττουν δὲ τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ των ἀμετακίνητον. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ θηλυκὰ λήγουν εἰς α, 1) ὁσάκις ἦναι καθαροκατάληκτα· ὡς, ἄξια, βαθειὰ, μιά (ζ)· 2) τὰ παραγόμενα ἀπὸ ἀρσεν. λήγοντα εἰς κος ὀξύτονον· ὡς, *κακιὰ* (ἀπὸ τοῦ *κακὸς*), κτλ. 3) Τὰ περιττοσυλλαβοῦντα εἰς *ισσα*· ὡς, εὐλαϐίδισσα (η), κτλ. 4) Τὰ παραγόμενα ἀπὸ ἀρσενικὰ σύνθετα ἀπὸ οὐσιαστικοῦ τινος· ὡς, ἁπλοχέρα (ἀπὸ τὸ ἁπλοχέρης, σύνθ. ἐκ τοῦ χέρι), ἀκαμάτα καὶ ἀκαμάτρα· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν περιστάσεων τὰ θηλυκὰ λήγουν εἰς η (θ). εἶναι δ' ἐν βραχυλογίᾳ αἱ γενικώτεραι αὐτῶν καταλήξεις, ὡς ἀκολούθως.

(α) Βλ. Γραμ. Κλίμακ. Βαθ. Θ'. καὶ Παράρτ.—(ϐ) Βλ. §. Γ'. II. γ'. 8).—(γ) Βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθ. Θ'. καὶ Παράρτ.—(δ) Περὶ τῶν Μεγεθυντικῶν εἰς ου κτλ. βλ. §. Γ'. γ'. II. 8.—(ε) Βλ. §. Β'. ϛ'. σημ. ά.—(ζ) Ἐξαιρεῖται τὸ ὄγδοος ὄγδοη διὰ τὴν εὐφωνίαν.—(η) Ἐν γένει ὅσα σχηματίζουν οὐδέτερον εἰς ικον· ὡς, εὐλαϐίδικο, ἀνοικτομμάτικο. — (θ) Εἰς τὴν Ἑπτάνησον καὶ μάλιστα εἰς τὴν Κεφαλληνίαν τὸ θηλυκὸν τοῦ τρίτος, συνεφίζεται τρίτα· ὡς,

Ἀρσενικά.	*Θηλυκά.*	*Οὐδέτερα.*
ἅγιος	ἅγια	ἅγιο
ἄτιμος	ἄτιμη	ἄτιμο
ἀνοικτομμάτης	ἀνοικτομμάτα	ἀνοικτομάτικο
βαθὺς καὶ βαθειὸς	βαθειὰ	βαθὺ καὶ βαθειὸ
εὐλαβὴς	εὐλαβίδισσα	εὐλαβίδικο (α)
ἕνας	μιὰ	ἕνα
κοψαχείλης	κοψαχείλα	κόψαχείλικο
πονηρὸς	πονηρὴ	πονηρὸ
τοῦτος	τούτη	τοῦτο
τέσσεροι	τέσσεραις	τέσσερα

Σημ. ά. Συγκοπὴ εἰς τὰ εἰς ος καθαρὰ ἀρσεν. δὲν γίνεται, πλὴν τοῦ ἅγιος ὅπερ λέγεται καὶ ἅϊς· τὰ δὲ οὐδέτερα δὲν γνωρίζουν ἀποκοπὴν, εἰ-μὴ τὴν συνίζησιν χωρὶς ν· ὡς, ἄξιο, κτλ. Βλ. §. Έ. Κλίσ. Δευτέρ. 5) καὶ §. Β'. ϛ'. σημ. ά. Περὶ δὲ τῶν ἀφῃρημένων εἴδομεν ἀνωτέρω §. Γ'. γ'. 6)· ὅπου ἂς προστεθοῦν καὶ τὰ ἐπιτατικά· ὡς, τυφλαμάρα, στραβωμάρα, τρομάρα, κτλ.

ϛ'. Ἡ Καθομιλουμένη ἔχει (ὡς καὶ ἡ Ἀρχαία καὶ ὅλαι αἱ γλῶσσαι) καὶ τὰ διγενῆ ἐπίθετα, ἅτινα σημαίνοντα ἀξίαν, ἐπάγγελμα καὶ ἐπιτήδευμα, ἢ ἰδίωμα μὴ ἀποδιδόμενον εἰς ἀνήλικας, δὲν ἔχουν οὐδέτερα. Τοιαῦτα εἶναι τῆς Ἀρχαίας, τὰ ἱερεὺς, θηλ. ἱέρεια ἢ ἱέρισσα (6), κτλ. εἰς δὲ τὴν Καθομιλουμένην τὰ ἑξῆς.

ἡ τρίτα φορά· ἴσως δὲ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὸ Τρίτη ὄνομα ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος· οὕτω παρατηροῦμεν ἐν γένει καὶ εἰς τὸ, δεύτερος, δεύτερη, Δευτέρα· ἥμερος, ἥμερη, Ἡμέρα κτλ.

(α) Κατὰ τὴν Ἀρχαίαν σχεδόν· οἷον, Κρὴς, Κρῆσσα, Κρητικόν· Βλ. §. Γ'. γ'. II. 9), ὅπου παρατήρησε καὶ τὰ ἐκ τοῦ εἰς νὸς διφορούμενα τοπικά. Πατρινιὰ, Συριανή. — (6) Τῆς Καθομιλουμένης τὸ Παππαδιὰ διότι σημαίνει τὴν σύζυγον τοῦ ἱερέως, δὲν ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ ἱέρεια.

Ἀρσενικά.	*Θηλυκά.*	*Ἀρσενικά.*	*Θηλυκά.*
Βασιλὲς / Βασιλέας	Βασίλισσα	Ῥάφτης	Ῥάφτρα / Ῥάφτισσα
Παππᾶς	παππαδιὰ	ὑφαντὴς	ὑφάντρα
Πλύστης	πλύστρα (α)	ἀφέντης	ἀφέντρα
Καπετάνιος	καπετάνισσα	γαμπρὸς	νύμφη
Γέροντας	γερόντισσα	πατέρας	μητέρα
Γέρος	γρηὰ	οὕτω	
Δάσκαλος	δασκάλα καὶ δασκάλισσα	υἱὸς / ἔγκονος	θυγατέρα καὶ κόρη / ἐγκόνη καὶ ἐγκόνα

κὺρ=(κύριος) κυρά.

Σημ. ά. Τὰ τέκνα τῶν τοιούτων, ἐὰν ἔχουν, λήγουν εἰς όπουλο· ὡς, βασιλόπουλο, παππαδόπουλο=παππάδης (β), ῥαφτόπουλο (γ).

ζ'. Περὶ δὲ τῶν προσδιοριστικῶν ἐπιθέτων λέγομεν ἰδίως ὅτι δὲν μορφώνουν παραθετικά· διαιροῦνται δὲ εἰς *Ἀριθμητικά*, *Δεικτικά*, *Κτητικά*, *Ἐρωτηματικὰ καὶ Ἀόριστα*· περὶ ἑκάστου τῶν ὁποίων θέλομεν ἀναφέρει τ' ἀναγκαιότερα.

I. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ.

Ταῦτα διαιροῦνται εἰς Ἀπόλυτα καὶ Σχετικά.

Ἀπόλυτα. Κλίνονται ἀπὸ τοῦ ἕνας μέχρι τοῦ τέσσεροι, καὶ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι μέχρι τοῦ χίλιοι· ὡς

	Ἀρσ.	*Θηλ.*	*Οὐδ.*	*Ἀρσ. Θηλ. Οὐδ.*
Ὀν.	ἕνας	μιὰ ἢ μία	ἕνα	δύο ἢ δυὸ
Γεν.	ἑνὸς, ἑνοῦς, ἑνοῦ	μιᾶς καὶ μίας	ἑνὸς, ἑνοῦς, ἑνοῦ	δύο ἢ δυῶν
Αἰτιατ.	ἕνα, ἕναν (δ)	μιὰ καὶ μιὰν (δ)	ἕνα	δύο ἢ δυὸ

(α) Κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ι· ἀντὶ πλύστρια. — (β) Κ. Οἰκον. Σύγκρ. Β'. 425. — (γ) Βλ. §. Γ'. γ'. Πατρωνυμικὰ καὶ Ὑποκοριστικά. — (δ) Τὸ ν προσλαμβάνουν πρὸ φωνήεντος· βλέπε καὶ §. Β'. ϛ'. σημ. ά.

πέντε, ἕξη, ἑφτὰ, ὀχτὼ, ἐννιὰ, δέκα, ἕνδεκα, δώδεκα (α) δεκατρεῖς (οὐδέτ. δεκατρία), δεκατέσσαροι (θηλ. δεκατέσσαραις, οὐδ. δεκατέσσαρα), δεκαπέντε, δεκάξη, δεκαφτὰ, δεκοχτὼ, δεκαννιὰ, εἴκοσι· τριάντα (β) σαράντα, πενῆντα, ἑξῆντα, ἑβδομῆντα, ὀγδοῆντα καὶ ὀγδῶντα, ἐνενῆντα, ἑκατὸ ἢ κατό· διακόσιοι-αι-α, τριακόσιοι, τετρακόσιοι, πεντακόσιοι, ἑξακόσιοι, ἑφτακόσιοι, ὀχτακόσιοι, ἐννιακόσιοι, χίλιοι· δυὸ χιλιάδαις=(δισχίλιοι)· δέκα χιλιάδες=(μύριοι).

Σημ. ά. Τὸ μυρία (ἀναρίθμητα) τῆς Ἀρχαίας ἐκφράζει ἡ Καθομιλουμένη διὰ τοῦ, χίλια δυό· κ' ἐνίοτε διὰ τοῦ, χίλια μύρια.

2) *Σχετικὰ ἢ Τακτικά.* Σχηματίζονται οὕτω· πρῶτος-η-ο· δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος, ἕβδομος, ὄγδοος, ἔννατος, κτλ.

Σημ. ά. Ἔχει ἡ Καθομιλ[illegible] καὶ τ[illegible]α· οἷον, Μονάδα, δεκάδα, ἑκατοντάδα, κτλ.

II. ΔΕΙΚΤΙΚΑ.

Τὰ δεικτικὰ χρησιμεύουν νὰ δείξωσι τὰ πόῤῥω ἢ ἐγγὺς τῶν διαλεγομένων ἀντικείμενα· ἐπὶ τῆς πρώτης περιστάσεως εἶναι, τοῦτος, τούτη, τοῦτο, κανονικώτερα τῶν τῆς Ἀρχαίας οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας εἶναι, ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις γίνεται λόγος περὶ γνωστῶν ἀντικειμένων ἁπλῶς, συνοδεύομεν τὸ ὄνομα μὲ τὸ ἄλλο δεικτικὸν, ὅπερ κοινῶς ὀνομάζεται Ἄρθρον, καὶ κλίνεται οὕτω·

	Ἀρσεν.			*Θηλυκ.*			*Οὐδέτερ.*		
	Ὀν.	Γεν.	Αἰτ.	Ὀν.	Γεν.	Αἰτ.	Ὀν.	Γεν.	Αἰτ.
Ἑνικ.	Ὁ·	τοῦ,	τὸν	Ἡ,	τῆς,	τὴν	Τὸ,	τοῦ,	τὸ
Πληθ.	Οἱ	τῶν,	τοὺς	Αἱ	τῶν,	τὰς	Τὰ,	τῶν,	τά.

(α) Μόνον εἰς τὸ ἕνδεκα καὶ δώδεκα ἀκολουθεῖ τὴν Ἀρχαίαν ἡ Καθομιλουμένη τάττουσα τὸν μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλητέρου ἀριθμοῦ. — (β) Εἰς τὰ ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ τριάκοντα μέχρι τοῦ ἐννενήκοντα συνέβη συγκοπὴ δύο ἢ τριῶν γραμμάτων. Βλ. Κορ. Πλούταρχ. Γ'. σελ. λδ'.

Περὶ τοῦ Ἄρθρου ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς·

1) Αἱ εἰς Σ λήγουσαι πτώσεις παρά τισι ὑπέρχονται τὴν Μετάθεσιν ἢ Ἀναγραμματισμόν· (α) οἷον, τσῆ=τῆς· τότε δὲ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ ἄρσεν. ἐκφέρεται, Τσοὶ, τοῦ δὲ θηλ. τσῆ ἀντὶ (τοὺς, ταῖς). Ἐν γένει δὲ τοῦ θηλ. ἡ ὀνομ. πληθ. γίνεται ἡ, καὶ ἡ αἰτιατικὴ, τῆς.

2) Αἱ πλάγιαι πτώσεις χρησιμεύουν ὡς ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὀρθοτονουμένως μὲν, ὁσάκις προτίθενται τοῦ ῥήματος· οἷον, τὸν βλέπω, τοῦ δίδω, κτλ. ἐγκλινομένως δὲ, ὁσάκις ἐπιφέρωνται, κατὰ τῆς Γαλλικῆς καὶ Ἰταλικῆς τὸ ἰδίωμα. Σημειωτέον δὲ ὅτι κ' ἐνταῦθα συνειθίζεται ἡ μετάθεσις· ὡς, τσῆ εἶπα=τῆς εἶπα·

3) Ἡ γενικὴ ὅλων τῶν ἄρθρων ἀναπληρόνει τὰ κτητικὰ ἐπίθετα τῆς Ἀρχαίας ([redacted] ἑός, [redacted]έτερος, κτλ.)· ὡς, ὁ οἶκός [redacted]ου, = ὁ [redacted]ὸς οἶκος· οὕτω καὶ [redacted]ὰ μεταθέσεως· οἷον, τὸ χέρι τση = τὸ χέρι της.

4) Περὶ τῆς τροπολογίας τοῦ Ν τῶν ἄρθρων εἴπομεν ἀνωτέρω(ϐ), ἐνταῦθα δὲ λέγομεν ὅτι ὁ λαὸς τὸ Ν πρὸ συμφώνου μεταθέτει πρὸ τοῦ Τ, καὶ καθιστᾷ τὴν προφορὰν τοῦ Τ ὡς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ d· οἷον, ἀντὶ τὸν ϐλέπω, προφέρει ντὸ βλέπω· οὕτω καὶ πρὸ φωνήεντος· οἷον, ντὸν ἀκούω, ἀντὶ τὸν ἀκούω· εἶναι δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ ἡ μετάθεσις πάντη ἀποτρόπαια.

Ἐπισυνάπτομεν τέλος καὶ τὴν ἑξῆς παρατήρησιν ὡς πρὸς τὰ δεικτικὰ ἐπίθετα· ὅτι ἡ Καθομιλουμένη ἔχει καὶ ἓν ἄλλο δεικτικὸν, οὗ τινος ἴσως οὔτε ἴχνος δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀρχαίαν· ὅταν δηλ. θέλῃ νὰ δείξῃ ἀντικείμενον πλησίον τοῦ ἀκούοντος κείμενον, μεταχειρίζεται τὸ, αὐτὸς, αὐτὴ, αὐτό· ὅθεν καὶ τὰ ἐπιρρήματα, ἐδῶ, ἐκεῖ, αὐτοῦ, κτλ. Τὸ δεικτικὸν τοῦτο ἔχει καὶ ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα· οἷον, costui, costei, ἐπίρ. costà.

(α) Βλ. Β'. § ϛ'. ιϐ'. — (ϐ) Βλ. §. Β'. ϐ'. 11. καὶ τὴν σημ. ά.

Σημ. αʹ. Τὸ ἐκεῖνος περισπᾶται πολλάκις εἰς τὰς γενικάς· ὡς, ἐκεινοῦ, ἐκεινῆς, ἐκεινῶν· λέγεται δὲ καὶ ἐκειός· καθὼς δὲ ἡ Ἀρχαία εἶχε τὸν προσχηματισμὸν, ὡς, οὑτοσί, κτλ. οὕτω καὶ ἡ Καθομιλουμένη· ὡς, τουτοςδά, τουτοσί· τὸ δὲ αὐτὸς, ὅπερ λέγεται καὶ αὐτῆνος, ἐκφέρεται εἰς τὴν γενικὴν καὶ αὐτουνοῦ, αὐτηνῆς. κτλ.

III. ΚΤΗΤΙΚΑ.

Κυρίως Κτητικὰ εἰς τὴν Καθομιλουμένην εἶναι αἱ ἐγκλιτικαὶ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν προστιθέμεναι εἰς τὴν ἐκφράζουσαν τὸ πρᾶγμα λέξιν· ὡς, ὁ φίλος μου, μας, σου, σας, του, των ἢ τους. Τὸ δὲ ἰδικὸς ἀπὸ τὸ ἴδιος, τὸ ὁποῖον καταχρᾶται ὁ λαὸς, εἶναι κυρίως Κτητικοαναφορικὴ Ἀντωνυμία συγκεχυμένη εἰς τὴν Ἀρχαίαν, καὶ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Γαλ. le mien, καὶ Ἀγγλικ. mine· κατὰ δὲ δεύτερον λόγον σημαίνει τὸν συγγενῆ· ὅθεν οἱ δικοί μας· ἐπὶ τέλους ὅσον γέλωτα προξενεῖ εἰς τὸν Γάλλον ἂν ἀκούσῃ τὴν σήμερον le mien parapluí, τοσοῦτον καὶ εἰς τὸν Ἕλληνα ὅταν ἀκούσῃ ὁ δικός μου πατέρας, χωρὶς νὰ ὑποτεθῇ ἀναφορὰ εἰς προειρημένον ὄνομα.

IIII. ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ.

Τὰ Ἐρωτηματικὰ εἶναι. 1) Τίς; οὐδέτ. τί; γεν. τίνος καὶ τίνους· χωρὶς θηλ. καὶ αἰτιατ. καὶ πληθυντικικοῦ ἀριθμοῦ. 2) ποῖος, ποία, ποῖον καὶ ποιὸς, ποιὰ, ποιό· αἱ δὲ γενικαὶ ἐκφέρονται ποιανοῦ — νῆς — νῶν. οὕτω καὶ ἡ πληθ. αἰτιατ. ποιανοὺς, ποιαναῖς.

II. ΑΟΡΙΣΤΑ ἢ ΑΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΑ.

Ἕνας=(Ἀρχ. τὶς)· ὅποιος, κάποιος, ὁ δεῖνας, ὁ τάδε, ἕναςκάποιος, κανεὶς, ἄλλος, μερικοὶ—αὶ—ὰ, μόνον πληθ. τὸ δὲ οὐδέτερον καὶ ἑνικῶς· οἷον, μερικό.

Σημ. αʹ. Εἶναι εἰς χρῆσιν καὶ ἡ γενικὴ τοῦ ὅ σ τ ι ς· ὡς, ὅτινος, οὗτινος καὶ ὁτινοῦς.

Σημ. βʹ. Τὰ περισσότερα τῶν εἰρημένων ἐπιθέτων ὁσάκις ἐκφέρωνται χωρὶς ὀνόματος, λέγονται Ἀντωνυμίαι· περὶ ὧν κατωτέρω.

§. Ζ'.

Ἀντωνυμίαι, Διαίρεσις.

α'. Ἐπειδὴ εἰς τὴν ὁμιλίαν ὄχι μόνον τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα εἶναι γνωστὰ πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ διαλόγου ἀντικείμενα ὀνομάζονται, διὰ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συγχύσεως ἢ ἐπαναλήψεως τούτων εἶναι χρήσιμοι κυρίως αἱ Ἀντωνυμίαι, ἐκτὸς ὅταν δι' ἔμφασιν ἢ διάκρισιν ἀπαιτήσῃ ἡ περίστασις τὴν ἐπανάληψίν των. Ἐντεῦθεν διὰ τὸ ὁμιλοῦν πρόσωπον εἶναι χρήσιμος ἡ Ἐγὼ, ἢ Ἡμεῖς, διὰ τὸ ἀκοῦον ἡ Σὺ, ἢ Ὑμεῖς, καὶ διὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἡ Αὐτὸς, Ἐκεῖνος, Οὗτος, ἢ αἱ πλάγιαι αὐτῶν πτώσεις, ἢ καὶ ἄλλαι λέξεις εἰς προσδιορισμὸν ἢ δήλωσιν ὁποιασδήποτε σχέσεως· διὰ τοῦτο καὶ αἱ Ἀντωνυμίαι διαιροῦνται εἰς Προσωπικὰς, Δεικτικὰς, Ἀναφορικὰς, Κτητικὰς, Αὐτοπαθεῖς, Ἀλληλοπαθεῖς, Ἐρωτηματικὰς, Ἀορίστους καὶ Ἀοριστολογικάς.

I. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ.

β'. Αἱ προσωπικαὶ εἶναι πρώτου ἢ δευτέρου ἢ τρίτου προσώπου, ὀρθοτονούμεναι ἢ ἐγκλιτικαὶ, καὶ παραλλάσσουσαι ἀπὸ τὰς τῆς Ἀρχαίας ἐν μέρει· διότι τὴν μὲν ὀλιγόχρηστον τριτοπρόσωπον ἐκείνης ἀναπληροῖ ἡ Καθομιλ. διὰ τῆς Αὐτὸς-ἡ-ὁ· τὴν δὲ γενικὴν τῶν λοιπῶν ἐκφέρει ἄλλως πως, ὡς τὸ δεικνύει ἡ κλίσις.

	Πρώτου προσώπου.		Δευτέρου προσώπου.	
Ἑνικ.	Ὀρθοτον.	Ἐγκλιτ.	Ὀρθοτον.	Ἐγκλιτ.
Ὀν.	ἐγὼ	. . .	ἐσὺ καὶ σὺ	. . .
Γεν.	ἐμένα(νε	μοῦ ἢ μου	ἐσένα(νε	σοῦ ἢ σου
Αἰτ.	ἐμένα(νε, ἐμὲ	μὲ ἢ με	ἐσένα(νε, ἐσὲ	σὲ ἢ σε
Πλ. Ὀν.	ἐμεῖς	. . .	ἐσεῖς	σᾶς ἢ σας
Γεν.	ἐμᾶς	μᾶς ἢ μας	ἐσᾶς	σᾶς ἢ σας
Αἰτ.	ἐμεῖς	μᾶς ἢ μας	ἐσᾶς	

Τρίτου προσώπου.

Ένικ.	Ὀρθοτον.	Ἐγκλιτ.
Ὀν.	αὐτὸς—ἡ—ό	
Γεν.	αὐτοῦ—ῆς—οῦ	τοῦ, τῆς, τοῦ καὶ ἀτόνως
Αἰτ.	αὐτὸν—ὴν—ό	τὸν, τὴν, τὸ καὶ ἀτόνως
Πλ. Ὀν.	αὐτοὶ—αὶ—ὰ	
Γεν.	αὐτῶν—ῶν—ῶν	τῶν ἢ των
Αἰτ.	αὐτοὺς—ὰς—ὰ	τοὺς—τὰς—τὰ καὶ ἀτόνως.

Σημ. ά. Τὸ σὺ ἔχει καὶ Κλητ. ὡς, ἐσὺ, ἒ ἐσύ· ἐσεῖς, ἒ ἐσεῖς· τὸ δὲ ἐγὼ μόνον τὴν πληθυντικήν· ὡς, ἒ ἐμεῖς· ἐπειδὴ δὲ τὸ Ἐγὼ (α) περικλείει ἰδέαν ἐμφάσεως καὶ ἐγωϊσμοῦ· τὸ δὲ Σὺ καὶ Αὐτὸς περιφρόνησιν, διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἐπὶ τοῦ πρώτου προσώπου μεταχειρίζεται τὸ πληθυντικόν· ὡς, ἐμεῖς τὸ εἴπαμεν, ἀντὶ ἐγὼ τὸ εἶπα· ἀντὶ δὲ τοῦ σὺ καὶ αὐτὸς μεταχειρίζεται τὸ, τοὐλόγουσου-σας-του.

Σημ. 6. Ἡ Ἀρχαία ἀντὶ ἐγὼ, σὺ, ἐκεῖνος, ἔλεγεν, αὐτὸς· ἀντὶ δὲ ἡμεῖς, ὑμεῖς, ἐκεῖνοι, ἔλεγεν, αὐτοί· λέγει καὶ ἡ Καθομιλ. ἀτός μου-σου-του.-ἀτοίμας-σας-τους· ἐκείνη ἔλεγεν ἐνίοτε ἐγὼ αὐτὸς, λέγει καὶ ἡ Καθομιλ. ἐγὼ ἀτός μου.

II. ΔΕΙΚΤΙΚΑΙ.

γ'. Τὰ δεικτικὰ ἐπίθετα· οὗτος, ἐκεῖνος καὶ αὐτὸς, ὅταν δὲν συνοδεύουν οὐσιαστικὸν, λέγονται Ἀντωνυμίαι Δεικτικαί.

III. ΑΝΑΦΟΡΙΚΑΙ.

δ'. Εἶναι, ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον· ἢ τὸ ποῦ ἢ ὁποῦ· πλὴν μὲ ὅλας τὰς προςασίας εἶναι ξένα, διότι ἡ ὁποῖος ἀνάρθρως εἶναι ἀοριςολογικὴ εἰς τὴν Ἀρχαίαν· ἀναφορικαὶ εἶναι καὶ ἡ αὐτὸς, αὐτὴ, αὐτὸ, ἐκφερόμεναι καὶ ἐγκλιτικῶς ὡς εἴδομεν εἰς τὰς προσωπικάς· οἱ δὲ λόγιοι συνειθίζουν τὸ, ὅςις, ἥτις, ἐπὶ ὀνομαστικ. καὶ ὅπερ, ἐπὶ Ὀνομας. καὶ Αἰτιατ. ἐπὶ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ λέγουν· οἵτινες, αἵτινες, ἅτινα.

IIII. ΚΤΗΤΙΚΑΙ.

έ. Κτητικαὶ κυρίως εἶναι αἱ ἑξῆς ὁ δικός μου, ἡ δική μου,

(α) Βλ. §. Δ'. δ'. σημ. ά.

τὸ δικόν μου· (α) ἡ χρῆσις δὲ φαίνεται ἀπὸ τὰς ἑξῆς φράσεις, αἵτινες τὰς διακρίνουν ἀπὸ τὰ κτητικὰ ἐπίθετα· οἷον,

Ἐπίθετ. κτητικ.	*Ἀντωνυμ. κτητικ.*
Νὰ ὁ πατέρας μου	νὰ καὶ ὁ δικός μου.
voilà mon père	voilà aussi le mien.

II. ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΣ.

ϛ'. Μόνον τῆς τριτοπροσώπου αὐτοπαθοῦς Ἀντωνυμ. τῆς Ἀρχαίας σώζονταί τινα ἴχνη εἰς τὴν Καθομιλουμένην ἐπὶ παντὸς προσώπου, ἀριθμοῦ καὶ γένους· ὡς,

Γεν.	τοῦ ἑαυτοῦ	μου / σου	τῶν ἑαυτῶν	μας / σας
Αἰτ.	τὸν ἑαυτόν	του, της	τοὺς ἑαυτούς	τους.

Σημ. ά. Ἡ ὀνομαστικὴ ὁ ἑαυτός σου-του, εἶναι ἀντὶ τοῦ λόγου σου· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντωνυμία τοῦ λόγου σου λαμβάνεται ἐπὶ αὐτοπαθείας.

III. ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΕΙΣ.

ζ'. Ἡ Καθομιλουμένη ἀγνοοῦσα τῆς Ἀρχαίας τὴν ἀλλήλων, κτλ. μεταχειρίζεται τὰς ἑξῆς φράσεις ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἑνικῶς μὲν, ἐπὶ ἐνεργητικῆς σημασίας οὕτω· ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἡ μία τὴν ἄλλην, τὸ ἕνα τὸ ἄλλο· ἐπὶ δὲ παθητικῆς οὕτω· ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον· πληθυντικῶς δὲ, (μόνον παθητικῶς)· οἷον, τρώγονται, δέρνονται συνατοί τους, συναταίς ταις· ὅταν δὲ πληθυντικῶς ἦναι ἐνεργητικὸν τὸ ῥῆμα, τότε σημαίνει ὅτι πράττουν χωριστὰ τοῦ λοιποῦ· ὡς, τρώγουν, πίνουν συνατοί τους, δηλ. ἀποχωρισμένοι ἀπὸ ἄλλην συμμορίαν.

Σημ. ά. Ἐπ' ἀλληλοπαθείας ἔχει ἡ Καθομιλ. καὶ τὰ ἐπιῤῥήματα· ἀναμεσόν τους, ἀναμεταξύ τους· ἔχουν δὲ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν μὲ τὰ εἰρημένα ἀναλόγως τῆς τῶν ῥημάτων διαθέσεως· ὡς, τρώγονται ἀνάμεσόν τους ἢ ἀναμεταξύ τους· καὶ τρώγουν ἀνάμεσόν τους ἢ ἀναμεταξύ τους.

(α) Βλ. §. ϛ'. IIII, Ἐπίθ. Κτητικά.

IIII. ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ, ΑΟΡΙΣΤΟΙ, ΚΑΙ ΑΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΑΙ.

ή. Εἶναι τὰ ὁμώνυμα ἐπίθετα ὁσάκις λέγωνται χωρὶς ὀνόματος· ὡς, 1) τίς; ποῖος; 2.3) ἕνας κάποιος, ὁ τάδε, ὁ τέτοιος, ὁ τοῦτος, ὁ ἀπαυτὸς, ὁ ἀπεκεῖνος, ψυχὴ, διάβολος· ἐξ ὧν τὸ ψυχὴ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ Γαλλικ. personne· φαίνεται δὲ μᾶλλον ὅτι εἶναι μίμησις Ὀθωμανική· οἷον, τζὰν τζὶν γιόκτουρ.

Σημ. ά. Ἡ Νεοελληνικὴ ἀκολουθεῖ ὡσεπιτοπλεῖστον τὰ ἐπίθετα καὶ ἀντωνυμίας τῆς Ἀρχαίας.

§. Η.

Ῥῆμα, Συγκριτικαὶ περὶ τῶν παρεπομένων αὐτοῦ παρατηρήσεις.

ά. Τὰ ῥήματα ὡς πρὸς τὴν καταληκτικὴν των ἀπαγγελίαν διαιροῦνται εἰς δύο φωνάς· ἐνεργητικὴν *Ω*, καὶ παθητικὴν *Μαι*· ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν ὅμως ἐμφαίνουσι τοῦ ὑποκειμένου κατάστασιν ἢ Διάθεσιν, ἐπιδιαιροῦνται εἰς *Ἐνεργητικὰ*, *Παθητικὰ*, *Οὐδέτερα*, *Μέσα καὶ Ἀποθετικὰ*, ὑπαγόμενα εἰς μίαν τῶν δύο εἰρημένων φωνῶν. Ἐπειδὴ δέ τινα αὐτῶν συντελοῦν εἰς τὴν μόρφωσιν χρόνων τινῶν τῶν ἄλλων, διαιροῦνται εἰς Κύρια καὶ Βοηθητικὰ ἢ Συνεργά.

Σημ. ά. Βοηθητικὰ ῥήματα εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν εἶναι τὸ ἔχω, εἶμαι, θέλω, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ μέλλω· ἡ δὲ Ἀρχαία εἶχε τὸ εἰμί, σπανίως δὲ καὶ τὰ λοιπά; ὡς θέλομεν δείξει. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ βοηθητικὰ ῥήματα παρὰ τὴν χρῆσιν ταύτην θεωροῦνται καὶ ὡς Κύρια.

β́. Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τῶν παρεπομένων τῶν ῥημάτων, καὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν, χαρακτῆρα καὶ λοιπῶν, ἐῤῥέθησαν ἱκανὰ εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα (α), παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην ἐκεῖ, θέλομεν ἐνδιατρίψειν ἐνταῦθα ν' ἀποδείξωμεν τὸν πρῶτον τῶν δύο προτεθειμένων σκοπῶν (β), βαδίζοντες ἐφ' ἕκαστον παρεπόμενον παραθετικῶς.

(α) Βλ. Βαθμ. ΙΒ'. Α'. ΛΆ καὶ τὸ Παράρτημα.— (β) Βλ. §. Α. δ'.

γ΄. *Φωνή*. Ἀφίνοντες εἰς τοὺς εἰδότας νὰ ἐξετάσωσιν εἰς πόσας ἐνεργητικὰς φωνὰς καταλήγουν τῶν Εὐρωπαίων τὰ ῥήματα, καὶ νὰ ἐνθυμηθῶσιν ὅτι ταῦτα ἀμοιροῦσι παντάπασι παθητικῆς φωνῆς, λέγομεν ὅτι τῆς Ἀρχαίας ἡ φωνὴ *Μι*, ἥτις ἐπὶ μὲν τῶν Ὁμηρικῶν χρόνων κ' ἐπάνω ἦτο συνηθεστέρα, ἐν δὲ τοῖς κάτω σπανιωτάτη (α), δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν Καθομιλουμένην, ἂν ἐξαιρεθῶσι θρύμματά τινα ἀπαντώμενα σποραδικῶς, μάλιστα τῶν ἀπὸ τοῦ *Βαίνω* συνθέτων ῥημάτων ὡς, *ἀναίβα*, *κατέβην* (κοινῶς κατέβηκα) κτλ. καί τινα παθητικῆς φωνῆς· ὡς, *δύναμαι*, ὅπου ἂς προστεθῶσι καὶ αἱ μετοχαὶ *ἐρχάμενος*, *λεγάμενος*, κτλ. ἀλλὰ καὶ οὕτως οἱ Λόγιοι φιλοτιμοῦνται ὁσημέραι νὰ παρεισάγωσιν εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ γραφὴν τὰ εἰς *Μι*, εἰς ὅσας ἐπιδέχεται ἡ γλῶσσα Ἐγκλίσεις· ὡς, *ἀνατιθεὶς*, *ἀναθέμενος*, *παραδίδοται*, (β) καὶ τ.λ.

δ΄. *Διάθεσις*. Ἡ Καθομιλουμένη ἔχει ὅλας τῆς Ἀρχαίας τὰς διαθέσεις, διαφέρει δὲ ἐκείνης μόνον ὅτι ἀπὸ τὰς τέσσαρας τάξεις, εἰς ἂς ἔχομεν διῃρημένα τὰ Μέσα (γ), δὲν γνωρίζει τὴν δευτέραν καὶ τρίτην, ἀλλὰ τὰς ἐκφράζει ὡσεπιτοπολὺ ἐνεργητικῶς· ὡς, *μισθόνω τὸν δεῖνα*, *κτίζω σπίτι* = (μισθοῦμαι τινά· οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν)· *σπουδάζω τὸν υἱόν μου* = (διδάσκομαι τὸν υἱόν), κτλ.

Σημ. ά. Τὰς ἰδιαιτέρας καταλήξεις τοῦ Μέσου Ἀορίστου καὶ Μέλλοντος, τὰς ὁποίας καὶ αὐτὴ ἡ Ἀρχαία προσδιώρισεν εὐκρινῶς μόλις ἐπὶ τῆς ἀκμῆς της (δ), δὲν γνωρίζει ἡ Καθομιλουμένη, ἀλλὰ διὰ τῶν παθητικῶν καταλήξεων ἐκφράζει ὅλας τὰς διαθέσεις· μόνην δὲ τὴν ῥίζαν τοῦ μέσου ἀορίστου διέσωσεν εἰς τὸ ἑνικὸν β΄. πρόσωπον τῆς προστακτικῆς μὲ τὴν γενικὴν κατάληξιν καὶ τὴν κοινὴν σημασίαν· ὡς γράψου, κτλ.

(α) Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. ΚΒ΄. — (β) Βλ. Πρόδρομ. Κοραῆ. σελ. ϛδ΄. — (γ) Βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθμ. ΛΑ΄. — (δ) Βλ. Γραμ-Βουττμαν. §. ΡΚΓ

ἐ. *Ἔγκλισις.* Ἐάν τις ἐπιστήσῃ ὀλίγον τι τὴν προσοχήν του εἰς τὰς ἐγκλίσεις, θέλει κατανοήσειν ὄχι μόνον ὅτι ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ Νεοελληνικὴ ν' ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν, καὶ νὰ συμπορεύεται μὲ τὴν Καθομιλουμένην, ἀλλὰ καὶ, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταχειρισθῶμεν τῆς ἀρχαίας εὐκτικῆς τὴν κατάληξιν (καὶ ἐπί τινων τοὐλάχιςον περιπτώσεων), ὅτι αἱ ἀξιώσεις τῶν διϊσχυριζομένων νὰ ὁμιλῶμεν καὶ γράφωμεν διὰ ὅλους κατὰ τῆς Ἀρχαίας τοὺς τύπους, εἶναι ἰδανικαί. Πεπεισμένοι λοιπὸν ὅτι καὶ αὐτοὶ θέλουν ἐπινεύσειν εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην (ἐκτὸς ἂν ἐπιμένωσι, διότι οὕτως ἀσμενίζονται), ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ προκείμενον, λέγοντες ὅτι ἡ μὲν Ἀρχαία εἶχε πέντε μόνας Ἐγκλίσεις, *Ὁριστικὴν, Ὑποτακτικὴν, Εὐκτικὴν, Προστατικὴν, καὶ Ἀπαρέμφατον*, ἐκφράζουσα δι' αὐτῶν καὶ ἄλλα τῆς ψυχῆς παθήματα, ἤ, ὡς λέγουν οἱ Γραμματικοὶ, Ἐγκλίσεις· ἂν δέ τις ἀμφιβάλῃ, ἂς ἐνθυμηθῇ 1) τὴν Παραχωρητικὴν ἢ Ἐνδοτικὴν περίπτωσιν καὶ ἄλλας, ἐκφραζομένας διὰ τῶν τῆς Προςακτικῆς καταλήξεων· 2) τὴν Δυνητικὴν περίπτωσιν ἐκφραζομένην διὰ τῆς Μετοχῆς, Εὐκτικῆς, καὶ Ὁριςικῆς ἐκφερομένων μετὰ τοῦ Ἄν· ἡ δὲ Νεωτέρα ἔχει μὲν τὰς αὐτὰς Ἐγκλίσεις, τὰς ἀναπληρόνει ὅμως ὡς ἐφεξῆς.

1. *Ἀπαρέμφατος.* Τὴν ἔγκλισιν ταύτην καθ' ὅλας τὰς εἰς τὴν Ἀρχαίαν ἐκδοχάς της μεταχειρίζεται ἡ Νεωτέρα ἀναλελυμένως διὰ τῆς Ὁριστικῆς ἡγουμένου τοῦ *Ὅτι*, ἢ διὰ τῆς Ὑποτακτικῆς ἡγουμένου τοῦ *Νὰ* πρὸς διάκρισιν τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῶν προσώπων, ἅτινα εἰς ἐκείνην ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας διεκρίνοντο, λεγομένου τοῦ ὑποκειμένου (τῆς Ἀπαρεμφατικῆς δηλ. πτώσεως), ἐκτὸς ὅτε ἐπὶ γενικῆς ἐννοίας ἐνοεῖτο ἡ Ἀόριςος *Τινὰ*, ἢ ἐξυπηκούετο τὸ ὑποκείμενον, κατὰ τὸ λεγόμενον, ἀπὸ

κοινοῦ (α). Συνειθίζει δὲ ἡ Νεωτέρα συνεπτυγμένως τὴν ἔγκλισιν ταύτην ὡς βοηθητικὴν πρὸς ἀπαρτισμὸν χρόνων τινῶν, ὡς θέλομεν ἰδεῖν ἀκολούθως, συμφωνοῦσα μὲ τὴν Τευτονικὴν, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ ἡ Ἀρχαία ταυτίζεται ἐν μέρει εἰς τὴν Ἀπαρεμφατικὴν κατάληξιν, ὡς παρατηροῦν οἱ Φιλολόγοι· οἷον legen, λέγειν (β), κτλ.

2. *Προστακτική.* Εἰς τὴν Ἔγκλισιν ταύτην παρατηροῦμεν τὴν χρῆσιν καὶ τῶν πρώτων προσώπων· οἷον, *ἂς γράφω*, *ἂς γράφωμεν*· ἐξ ὧν μόνον τὰ πληθυντικὰ πρῶτα ἦσαν εἰς τὴν Ἀρχαίαν χρήσιμα ὀνομαζόμενα *Αὐθυπότακτα*· οἷον, *τιμήσωμεν*, κτλ. Συνειθίζει δὲ ἡ Νεωτέρα μόνον τὰ δεύτερα πρόσωπα κατὰ τὴν Ἀρχαίαν, τὰ δὲ λοιπὰ (πρῶτα δηλ. καὶ τρίτα) δανείζεται ἀπὸ τὴν Ὑποτακτικὴν προτιθεμένου τοῦ Μορίου *Ἂς* (ἐπὶ προτροπῆς, ἐνδόσεως ἢ καὶ περιφρονήσεως), ἐξαιρουμένου ὅτι τὸ πληθυντικὸν πρῶτον πρόσωπον τοῦ *ὑπαγαίνω* ἐκφέρει χωρὶς τοῦ Ἂς (γ)· οἷον, *πηγαίνωμεν, πάμεν*· καὶ ὅτι, ὁσάκις ἡ πρότασις τύχῃ ἀπαγορευτικὴ, παραλείπει τὸ ἂς, ἐκτὸς τοῦ πληθυντικοῦ τρίτου ἐνίοτε· ὡς, *μὴν ἀκούῃ ξένα λόγια, μὴν εἰπῇ τίποτε, μὴ πιστεύωμεν ὅ,τι μᾶς λέγουν· κτλ.* Ἐν τούτοις ἡ Νεωτέρα παραδεχθεῖσα εἰς τὴν Προστακτικὴν τὸν παρατατικὸν, ὅστις λείπει καὶ ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν καὶ ἀπὸ τὰς λοιπὰς, ἐξαιρουμένης τῆς Ὀθωμανικῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, φαίνεται, καὶ τὸν ἀπέκτησε (δ) ἀναπαλλοτριώτως· οἷον, ἂς τὸ ἔλεγες, ἂς ἤρχουσουν, κτλ. (ε), ἀπέβη ἐκφραστικωτέρα καὶ τελειοτέρα.

(α) Βλέπε τὸ περὶ Προτάσεων δοκίμιον. — (β) Βλ. Λεξικ. Μ. Κούμα. Τόμ. Α΄. Προλεγόμ. σελ. Β΄. — (γ) περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ Ἂς, βλέπε. Κορ. Πλούταρχ. Γ΄. Μέρ. σελ. μδ΄. καὶ ἐφεξῆς. — (δ) Βλ. §. Β΄. Ε΄. — (ε) Ὁ τρόπος οὗτος διαφέρει ἀπὸ τὸν ὁποῖον μεταχειριζόμεθα ἐπὶ παντὸς χρόνου μετὰ τοῦ Ἂς ἢ καὶ χωρὶς ἐπὶ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων προσώπων τῶν διαφόρων χρόνων

Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἡ Ἀρχαία ἐξέφραζε μὲ τὴν Ἀπαρέμφατον τοῦ ἀπαιτουμένου ῥήματος καὶ μὲ τὸ *ἔδει* ἢ ἄλλο ἰσοδύναμον. Εἰς τὰ εἰρημένα ἂς προστεθῶσι καὶ οἱ *Παραχωρητικοὶ*, ἢ *Ἐνδοτικοὶ* χρόνοι, ὄχι ἐπὶ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος, διότι τοὺς ἔχει καὶ ἡ Ἀρχαία, ἀλλ' ἐπὶ παρατατικοῦ, ἀορίστου καὶ ὑπερσυντελικοῦ· οἷον, ἂς ἔγραφε· ἂς ἤκουσε, ἂς εἶχε τελειωμένα· τοὺς ὁποίους οὐδεμία γλῶσσα, ἐκτὸς τῆς Ὀθωμανικῆς, δύναται νὰ παραστήσῃ χωρὶς περιφράσεως· λέγομεν ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ Προςακτικὴ ἔγκλισις συντελεῖ ὡς διαγνωστικὸν τοῦ Ἕλληνος ἀπὸ τοὺς Ἀλλοεθνεῖς· διότι οὗτοι ἔχοντες μόνον τὸν Ἐνεστῶτα, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ εἴπωσι· *μάνθανε*, καὶ *μάθε*, *τρῶγε*, καὶ *φά*[redacted] μήτε *γράφε*, καὶ *γράψε*, ἢ *ἔχε γραμμένα*, γνωρίζονται ὅταν ὁμιλῶσιν ἢ γράφωσι τὴν γλῶσ-[redacted] οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ Νά· οἷον, *ἀγα*[redacted]*ά σπουδάσω*, ἢ *ν' ἀγοράσω*· ἀλλὰ περὶ τούτων ὅλων θέλομεν εἰπεῖν ἀλλαχοῦ.

Σημ. ά. Ὁσάκις θέλωμεν νὰ μετριάσωμεν τὴν προσταγήν, μεταχειριζόμεθα τὴν ὑποτακτικὴν μὲ τὸ μόριον Νά· οἷον νὰ ὑπάγῃς νὰ εἰπῇς = ὕπαγε καὶ εἰπέ· ἐνίοτε δὲ ὁ τρόπος οὗτος ἐκφερόμενος εἴτε ἀποφατικῶς, εἴτε καταφατικῶς, (τὸν ὁποῖον ἡ Ἀρχαία παριστάνει ἢ διὰ τοῦ Ὁριστικοῦ Μέλλοντος· οἷον, Ἀ γ α π ή σ ε ι ς Κ ύ ρ ι ο ν τ ὸ ν Θ ε ό ν σ ο υ. Ἡγουμένου τοῦ Οὐ ἢ τοῦ Οὐ Μὴ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως· οἷον ο ὐ φ ο ν ε ύ σ ε ι ς· ο ὐ μ ὴ φ λ υ α ρ ή σ ε ι ς· ἢ διὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ Ἀορίστου ἡγουμένου τοῦ Μὴ ἢ τοῦ Οὐμή· οἷον, μ ὴ φ ο ν ε ύ σ ῃ ς· Ο ὐ μ ὴ σ κ ώ ψ ῃ ς, κτλ.), ὑπεννοεῖ ἐπικειμένην κάκωσιν καὶ κόλασιν τοῦ παρακούσαντος. Ὅθεν οἱ μὲν ἐπαγγελλόμενοι βαθεῖαν γνῶσιν τῆς γλώσσης καὶ προσπταίοντες διορθούσθωσαν· οἱ δὲ ὑποκρινόμενοι ἄγνοιαν ἐπικριταὶ σιγάτωσαν· (Βλεπ. Κ. Οἰκον. Ἐπίκρισ. σελ. 84

ἀποκρινόμενοι περιφρονητικῶς ἢ Ἐνδοτικῶς· οἷον, σ' ἐ γ ύ ρ ε υ α· ἄ ς μ' ἐ γ ύ ρ ε υ ε ς· σ ὲ ζ η τ ῶ· ζ ή τ ε ι μ ε· ὅπερ ὁ λαὸς λέγει καὶ μὲ τὴν φράσιν, κι' ἀ μ μ ὴ ἄ ν, ἢ σ ά ν.... καὶ τί· οἷον, σ ὰ ν μ ὲ ζ η τ ῇ ς καὶ τί. κτλ.

—86.) Ἡ Ἀρχαία ἐν τούτοις ἐσυνείθιζε τὴν Ἀπαρέμφατον, ἀντὶ προστακτικῆς, ὡς καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἐνίοτε. Ἴσως δ' ἐν μέρει ὁ εἰρημένος τρόπος τῆς Νεωτέρας· οἷον, νὰ ὑπάγῃς νὰ εἴπῃς, εἶναι ἀπομίμησις τῆς Ἀρχαίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι πολλάκις μεταχειριζόμεθα τὸν τρόπον τοῦτον, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως τῆς προστακτικῆς καταλήξεως ἀπὸ τὴν ὁριστικήν· τοιοῦτον τοὐλάχιστον φαίνεται τὸ ὑπαρκτικὸν εἴσθε (ὁριστ.) πρὸς διαφορὰν τοῦ ὁποίου εἰς τὴν προστακτ. συνειθίζεται τὸ, νὰ ἦσθε.

3. *Εὐκτική.* Καίτοι ἡ Νεωτέρα ἀγνοεῖ τῆς Ἀρχαίας Εὐκτικῆς τὰς καταλήξεις, ὡς εἴπομεν, τὴν ἀναπληροῖ ὅμως διὰ τῶν τῆς Ὑποτακτικῆς, ἡγουμένων ἢ τῶν μορίων *εἴθε νὰ*, *ἄμποτε νὰ*, κτλ. ἢ καὶ μόνου τοῦ *νά*· οἷον, *νὰ ἰδῇς καλό*· καὶ μάλιστα ὁσάκις ἐκφράζῃ εὐχὴν ἢ ἔφεσιν διὰ τοῦ Παρατατικοῦ ἢ Ὑπερσυντελικοῦ τῆς Ὁριστικῆς· ὡς, *νὰ ἤμουν πουλὶ* κτλ. *νὰ εἶχα σπάσει τὸ ποδάρι μου, παρὰ νὰ ὑπάγω ἐκεῖ*· κτλ. ὅπερ ἡ Ἀρχαία ἐκφράζει μὲ τὴν εὐκτικὴν [redacted] Αἱ δὲ Εὐρωπαϊκαὶ ἐκφράζουν τὴν ἔγκλισιν ταύτην διὰ τῆς Ὑποτακτικῆς ἡγουμένων τῶν καταλλήλων μορίων ἢ φράσεων.

4. *Ὑποτακτική.* Διὰ τῆς ἐγκλίσεως ταύτης ἐκφράζει ἡ Νεωτέρα ὄχι μόνον τὰς εἰρημένας ἐγκλίσεις ἐν μέρει, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀρχαίας τὴν ὁμώνυμον ἔγκλισιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἔγκλισις αὕτη ἀναπληρόνει τὰ λεγόμενα τῆς Ἀρχαίας τελικὰ Ἀπαρέμφατα, δὲν πρέπει νὰ ἐκφέρηται κατὰ παρῳχημένον χρόνον, ὁσάκις ἐξαρτᾶται ἀπὸ χρόνον δευτερεύοντα· οἷον, ὁ Δεῖνα ἤθελε νὰ ὑπήγαινα, ὅπερ παρατηροῦμεν ἴδιον τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν· ὡς, il voulait que j'allasse· καὶ τῆς Ἀλβανικῆς· ὡς ἤθελε νὰ ἀγόραζα. (α) ὀφείλει δὲ νὰ ἐκφέρηται πάντοτε κατὰ χρόνον πρωτεύοντα· οἷον, *νὰ ὑπαγαίνω*, κτλ. τὸ δὲ

(α) Τοιοῦτόν τι φαίνεται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Διδασκάλου Κ. Οἰκονόμου Ἐπίκρισιν, σελ. 7. στίχ. 7. καὶ σελ. 92. ὑποσημ. γ'.

σημαινόμενον τοῦ χρόνου προσδιορίζεται ἀπὸ τῆς Ἀρχικῆς προτάσεως τὸ ῥῆμα. Τότε δὲ μόνον πρέπει νὰ τίθεται κατὰ παρῳχημένον, ὅταν τὸ τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως ῥῆμα ἐμφαίνῃ παρελθοῦσαν πρᾶξιν ὡς πρὸς τὸ τῆς ἀρχικῆς. Παρ. χάρ. ἐὰν τυχὸν εἴπῃ τις ἀναφερόμενος εἰς παρελθοῦσαν ἐποχὴν, *ἐπιθυμῶ νὰ ἔγραφες*, καὶ ἡ περίστασις ὑπαγορεύσῃ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς φράσεις, τότε εἰς τὴν διήγησιν ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν· *ἐπεθύμει νὰ ἔγραφα*, ὄχι δὲ καὶ, *νὰ γράφω*· τὸν εἰρημένον τρόπον ὀφείλομεν νὰ φυλάττωμεν καὶ εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ *ὅπως* ἢ *ἵνα*, διὰ τοῦ *διὰ νά*. Τὴν δὲ χρῆσιν τῶν ἐξηρτημένων προτάσεων παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις ποτὲ μὲν διὰ τοῦ *ἵνα* ἢ *ὅπως* εἰς Ὑποτακτικὴν ἢ Εὐκτικὴν ἢ Ὁριστικὴν, ποτὲ δὲ διὰ τοῦ *ὅτι* εἰς Ὁριστικὴν ἢ Εὐκτικὴν, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

Σημ. ά. [illegible] ὁμιλουμένη ἐν τούτοις μεταχειρίζεται τὴν ἐξηρτημένην πρότασιν ἐνίοτε κατὰ τὸν παρατατικὸν μόνον· οἷον, ἂς ἤρχουσουν νὰ ἔβλεπες (σχετικῶς ὡς πρὸς τώρα) καὶ ἂς ἤρχουσουν τὰ βλέπῃς (σχετικῶς ὡς πρὸς τότε).

5. *Ὁριστική*. Τὴν ἔγκλισιν ταύτην, ἥτις δικαιότερον εἰμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ *Διηγηματικὴ*, ὡς χρήσιμος νὰ ἐκθέτῃ τὰ παρελθόντα, τὰ ἐνεστῶτα, καὶ τὰ μέλλοντα, μεταχειρίζεται ἡ Νεωτέρα καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς Ἀρχαίας, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι χρόνους τινὰς αὐτῆς συνειθίζει καὶ κατὰ τὴν προστακτικὴν καὶ ὑποτακτικὴν, ὡς εἴδομεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν πᾶσα περὶ αὐτῆς πραγματεία, δύναται νὰ ὑποτεθῇ φορτικὴ μακρολογία, διὰ τοῦτο μεταβαίνομεν εἰς ἄλλην τινὰ ἔγκλισιν, τὴν ὁποίαν ἐὰν ἐξαιρεθῇ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα Ἀρχαία καὶ Νέα, καὶ αἱ Τευτονικαὶ, αἱ λοιπαὶ Εὐρωπαϊκαὶ γλῶσσαι μεταχειρίζονται ἀτελῶς. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔγκλισις εἶναι ἡ *Δυνητικὴ*, τὴν ὁποίαν μόνοι οἱ Ἄγγλοι εἰς τὰς γραμματικάς των ἐχώρισαν ἀπὸ τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις. Ὅσοι δὲ

παρημέλησαν τὴν ἀποχώρισιν ταύτην, ἀπέβησαν σκοτεινοὶ εἰς τὰς ἐκφράσεις των· διότι οἱ λεγόμενοι *Συσχετικοὶ* ἢ *Συνθηματικοὶ χρόνοι* Temps Correlatifs ou Conditionnels, ἀπέβησαν δι' ἡμᾶς τοὐλάχιστον ἀκατανόητοι ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν· ἀλλὰ περὶ τούτων ἀλλαχοῦ· ἂς ἐπανέλθωμεν δὲ εἰς τὸ προκείμενον.

6. *Δυνητική*. Τὴν ἔγκλισιν ταύτην ἡ μὲν Ἀρχαία παρίστανεν ἢ διὰ τῶν παρῳχημένων τῆς Ὁριστικῆς καὶ τοῦ Ἂν, ὅταν ὁ λόγος ἦτο περὶ παρελθούσης πράξεως ὡς πρὸς ἣν ὑπετίθετο ὁ ὁμιλῶν ἐποχήν· ἢ διὰ τῆς Εὐκτικῆς καὶ τοῦ *Ἂν*, ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ μελλούσης πράξεως σχετικῶς πρὸς ἣν ὑποτίθεται ὁ ὁμιλῶν ἐποχήν· οἷον

Ἐπὶ περιστάσεως	
παρελθούσης	μελλούσης
ἔγραφον ἂν	*γράφοιμι ἂν*
ἔγραψα ἂν	*γράψαιμι ἂν*
ἐγεγράφειν ἂν	*γεγράφοιμι ἂν*

Ἐπειδὴ δὲ αἱ φράσεις αὗται συναδεύονται ῥητῶς καὶ ὑπεννοουμένως μὲ ἄλλην τινὰ ὑποθετικὴν πρότασιν ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης περιστάσεως ἐν γένει κατὰ ὁριστικήν, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ὡσεπιτοπλεῖστον κατ' εὐκτικήν, διὰ τοῦτο οἱ Εὐρωπαῖοι τοὺς χρόνους τούτους ὠνόμασαν Temps conditionnels, ὡς εἴπομεν· ἡ δὲ Νεωτέρα τοὺς ἀναπληροῖ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης περιστάσεως, διὰ τοῦ *ἤθελα* καὶ τῶν τριῶν χρόνων τῆς Ἀπαρεμφάτου· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας περιστάσεως, ἐν γένει μὲν διὰ τοῦ θέλω καὶ τῶν τριῶν τῆς Ἀπαρεμφάτου χρόνων· οἷον

Ἐπὶ περιστάσεως

παρελθούσης	μελλούσης
ἤθελα γράφειν	*θέλω γράφειν*
ἤθελα γράψειν	*θέλω γράψειν*
ἤθελα ἔχειν γραμμένα	*θέλω ἔχειν γραμμένα*

Ἀλλ' ἐπειδὴ τῆς δευτέρας περιστάσεως ἡ ἔκφρασις συμπίπτει μὲ τὸν Μέλλοντα, θέλω γράφειν· κτλ. διὰ τοῦτο ἡ μὲν Καθομιλουμένη καταφεύγει εἰς τὴν περίφρασιν ἐν γένει, *μπορετὸ νὰ γράφω*, κτλ· πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ταυτότητος μὲ τὸ *εἰμπορῶ νὰ γράφω* = (δύναμαι γράφειν, διάφορον τοῦ γράφοιμι ἄν)· οἱ δὲ Λόγιοι δύνανται νὰ τὴν παραστήσωσι διὰ τοῦ, *δυνατὸν νὰ*, κτλ· (α) πρὸς ἀποφυγὴν ὁμοίως τῆς ταυτότητος μὲ τὸ δύναμαι νὰ γράφω, κτλ. Τὴν δὲ σύγχυσιν ἢ ταυτότητα ἐπὶ μελλούσης περιπτώσεως βλέπομεν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν, ὡς, I may write. = γράφοιμι ἂν καὶ δύναμαι γράφειν, ἴσως δὲ τοιαύτη σύγχυσις εὑρίσκεται καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς κλάδους τῆς Τευτονικῆς.

Σημ. ά. Ἡ Ἀρχαία ἐπὶ παρελθούσης περιπτώσεως μετεχειρίζετο ἐνίοτε μόνον τοὺς χρόνους τῆς ὁριστικῆς χωρὶς τοῦ Ἂν, ὅπερ συνειθίζει καὶ ἡ Νεωτέρα· οἷον, Ἀρχαία· »ὥςε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ (6)»

(α) Ἄλλως, ἂν συνειθίζεται καὶ ἐπὶ μελλοντικῆς περιπτώσεως ἡ φράσις μὲ τὸ ἤθελα καὶ τὴν κατάλληλον Ἀπαρέμφατον, εἶναι Γαλλισμὸς, ὡς βλέπομεν εἰς πολλὰς μεταφράσεις καὶ συγγράμματα, ὅπου ὑπέπεσε καὶ ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς· οἷον (πρόδρομ. σελ. κέ) ἤθελέ τις χωρίσει, ὅπερ ἀντιςοιχεῖ εἰς τὸ Γαλλικὸν, on separerait, κτλ.

(6) Θουκυδ. Γ. 74. Βλ. καὶ I. H. Bremii excursus ad Lysiam de omissione particulae ἂν ad imperfectum et aoristum indicativi· καὶ Δημοσθέν. προοίμ. 34. καὶ τὸν Εὐαγγελιστ. Ἰωάνν. ΙΕ. 21 καὶ 22. καὶ Λυκούργ. κατὰ Λεωκράτ. VIII σελ. 9. ἐκδ. Κορ. ὅπου ὁ ἐκδότης ἐξ εἰκασίας τοῦ Βεκκέρου παρεισάγει τὸν Ἂν ὄχι τόσον εὐλόγως. Βλέπε προσέτι καὶ τὰ προλεγόμενα εἰς τὸ τοῦ Τσαλίκογλου λεξικὸν, σελ. κς' καὶ ἑξῆς.

ἀντὶ, κατεκαύθη ἂν καὶ ἐκινδύνευσεν ἄν· Νεωτέρ. ἂν ἤμουν ἐκεῖ, τὸ ἔλεγα· φαίνεται δὲ ὅτι ἡ χωρὶς τοῦ Ἂν ἔκφρασις προσεγγίζει μᾶλλον εἰς τὴν βεβαιότητα, ἐνῷ ἡ μετὰ τοῦ Ἂν περιέχει τὸ δυνατὸν ἢ πιθανόν· διὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ μελλούσης περιστάσεως δυνατῆς μὲν καὶ πιθανῆς, εἶναι χρήσιμος ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν, βεβαίας δὲ, ὁ ὁριστικὸς μέλλων· ὅθεν καὶ ἡ Νεωτέρα ἐπὶ μὲν πιθανοῦ μεταχειρίζεται τὴν περίφρασιν δυνατὸν ἢ πιθανὸν νά. ἐπὶ δὲ βεβαίου, τὸν ὁριστικὸν μέλλοντα, θέλω κτλ.

ϛ'. *Χρόνος*. Τὸ μέρος τοῦτο, καθ' ὃ ἡ Νεωτέρα ἀπομακρύνεται ἐν μεγίστῳ μέρει ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν, μὴ ἐξιχνιάσαντες ὅσοι διέλαβον περὶ τῆς γλώσσης, ἀπεφήναντο ὅτι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἀτελὴς, χορηγήσαντες οὕτω εἰς ἄλλους τὸ ἐνδόσιμον νὰ κωμάσωσιν ἐπ' αὐτὴν ὑβριστικῶς· τὸ μέρος τοῦτο θέλει συντελέσει καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ μέγιστα διὰ ν' ἀποδείξωμεν τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν ὑπερτέραν καὶ τῆς μητρός της καὶ πάσης ἄλλης γλώσσης· μόνην δὲ πρὸς τοῦτο ἔνστασιν θέλουν φέρει οἱ Φιλαρχαῖοι τοὺς συνθέτους χρόνους· ἀλλ' ἐνθυμηθέντες ὅτι καὶ ἡ Ἀρχαία ἀσμενίζεται εἰς αὐτοὺς, ὡς θέλομεν δείξειν εἰς τὴν σειρὰν τῶν λεγομένων, μή μας ἀρνηθῶσι χάριν τῆς παρ' αὐτῶν πρεσβευομένης βελτιώσεως τῆς γλώσσης, ὅτι εἶν' ἀδύνατον νὰ ὁμιλῶμεν καὶ γράφωμεν τοῦ Πλάττωνος καὶ Ξενοφῶντος τὴν γλῶσσαν, ἀφοῦ ἀνακρίνωσιν ἀπαθῶς καὶ τὰς ῥηθησομένας παρατηρήσεις, ἐπαυξάνοντες αὐτὰς μὲ τὰς ἰδικάς των. Χρόνοι λοιπὸν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν εἶναι ὅσοι καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν· Ἐνεστὼς, Παρατατικὸς, Μέλλων, Ἀόριστος, Παρακείμενος καὶ Ὑπερσυντελικός. Ἐκ τούτων δὲ οἱ τελευταῖοι τέσσαρες ἔχουν καὶ τοὺς ὁμωνύμους δευτέρους των, ἐὰν τὸν ἐξ ἁπλουστέρου θέματος διαμορφούμενον εὐχρηστότερον Ἐνεστῶτα καὶ Παρατατικὸν ἀπαξιωθῇ νὰ ὀνομάζωμεν δευτέρους (α)· εἶναι δὲ εἰς χρῆσιν οἱ

(α) Βλ. Γραμματ. Κλίμ. καὶ τὸ Παράρτ. Βαθ. ΙΒ'. 6.

δεύτεροι χρόνοι ἐν γένει ὁσάκις οἱ πρῶτοι ἦναι ἄχρηστοι (α)· διαιροῦνται δὲ οἱ χρόνοι εἰς *Ἁπλοῦς* ἢ *Μονοφώνους*, οἷος εἶναι ὁ Ἐνεστὼς, ὁ Παρατατικὸς καὶ ὁ Ἀόριστος, καὶ εἰς *Συνθέτους*, οἷος εἶναι ὁ *Παρακείμενος*, ὁ *Ὑπερσυντελικὸς* καὶ ὁ *Μέλλων*.

ζ΄. Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τῆς μορφώσεως τῶν χρόνων θέλομεν διαλάβειν ἀκολούθως καὶ κυρίως εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα θεωρητικῶς μόνον περὶ τῶν Συνθέτων χρόνων, λέγοντες ἐκ προοιμίων ὅτι ὡς πρὸς τοὺς συνθέτους χρόνους ἡ καθ' ἡμᾶς γλῶσσα συμφωνεῖ μὲ τὴν Τευτονικὴν καὶ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς, συμφωνίαν προελθοῦσαν οὔτε ἐξ ἐπιμιξίας, οὔτ' ἐκ μιμήσεως, ἀλλ' ἐκ φυσιολογικῆς τινος αἰτίας, ὡς ἔχουν παρατηρημένον ἀκριβέστερα πρὸ ἡμῶν ἄλλοι ἐμβριθέστεροι.

ΣΥΝΘΕΤΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

η΄. *Παρακείμενος* Α. Ὁ χρόνος οὗτος εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὸν παρακείμενον τῆς Παθητικῆς Μετοχῆς τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος, —μένος—μένη—μένον κτλ. καὶ ἀπὸ ἓν τῶν Βοηθητικῶν Ῥημάτων· ἀπὸ μὲν τὸ *Ἔχω*, ὅταν τὸ σχηματιζόμενον ῥῆμα ἦναι ἐνεργητικόν· ὡς, γράφω, Παρακ. ἔχω γραμμένον· ἀπὸ δὲ τὸ *Εἶμαι*, ὅταν τὸ σχηματιζόμενον ῥῆμα ἦναι παθητικόν· ὡς, εἶμαι γραμμένος κτλ.

θ΄. *Ὑπερσυντελικὸς* Α. Καὶ οὗτος εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὴν Παθητικὴν Μετοχὴν καὶ ἀπὸ τὰ Βοηθητικὰ, ἀπὸ μὲν τὸ *εἶχον*, ἐπὶ ἐνεργητικῆς σημασίας· ὡς, εἶχον γραμμένον, κτλ. ἀπὸ δὲ τὸ *ἤμην*, ἐπὶ παθητικῆς· ὡς, ἤμην γραμμένος, κτλ.

ι΄. *Δεύτερος Παρακείμενος* καὶ *Ὑπερσυντελικός*. Ὅλα σχεδὸν τὰ ῥήματα, κυρίως δὲ τὰ οὐδέτερα καὶ ὅσων ὁ παθη-

(α) Βλ. Γραμματ. Κλίμακ. καὶ τὸ Παράρτ. Βαθ. ΙΒ΄. 6.

τικὸς παρακείμενος τῆς Μετοχῆς ἢ δὲν συνειθίζεται εἰς τὴν ὁμιλίαν, ἢ εἶναι διόλου ἀγοραῖος, μορφόνουν τοὺς δευτέρους τούτους χρόνους μὲ τὸ *ἔχω* καὶ μὲ τὸν Ἀόριστον τῆς Ἀπαρεμφάτου, ἀναλόγως τῆς σημασίας· ὡς, (Ἐνεργητ.) Παρακ. *ἔχω ἰδεῖ*, Ὑπερσυντ. *εἶχα ἰδεῖ*. (Παθητικ.) Παρακ. ἔχω βλαφθῆ, Ὑπερσυντελικ. εἶχα βλαφθῆ· (Οὐδέτ.) Παρακείμ. ἔχω ὑγιάνει, Ὑπερσυντελ. εἶχα ὑγιάνει· κτλ. Ἡ δὲ τοιαύτη μόρφωσις τοῦ δευτέρου Παρακειμένου καὶ Ὑπερσυντελικοῦ εἶναι μὲν διόλου ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, ἀναλογωτέρα ὅμως πρὸς τὴν Αρχαίαν Ἑλληνικήν· διότι βλέπομεν ὅτι σχεδὸν καὶ οἱ Αρχαῖοι εἶχον τοιοῦτόν τινα τρόπον· οἷον, Εὐριπ. Μήδ. 33. *ὅς σφε νῦν ἀτιμάσας ἔχει*, ἔνθα βλέπε τὸν Σχολιας. παρὰ Ι. Βαρνεσίῳ λέγοντα, «*ἀτιμάσας ἔχει* (*ἀττικῶς*), *ἀντὶ τοῦ ἠτίμασε*» καὶ φέροντα ἐκ τοῦ Σοφοκλέους δύο ὁμοίας ἐκφράσεις· «*παῖδας γὰρ οὓς ἔφυσ᾽ ἀναλώσας ἔχει*», καὶ πάλιν· «*εὐφημίαν πρῶτα κηρύξας ἔχω*·» τοῦτο δὲ τὸ Εὐριπίδειον παράδειγμα εἱμπορεῖ νὰ μεταφρασθῇ κάλλιστα εἰς τὴν καθ᾽ ἡμᾶς οὕτω· *ὅστις τὴν ἔχει τώρα ἀτιμάσει* (*περιφρονήσει*) κτλ. (α)· ἐν τούτοις ἂν ἡ Νεωτέρα παραδεχθῇ τὴν μορφὴν ταύτην, θέλει ἀκρωτηριασθῆ, καὶ ἀποβῇ ἑαυτῆς ἀτελεςέρα· διότι δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ μορφώσῃ οὔτε τὸν Μετ᾽ὀλίγον μέλλοντα, οἷον, *θέλω ἔχει γραμμένον* οὔτε τὸν Παρακείμενον τοῦ Δυνητικοῦ· οἷον, ἤθελα ἔχει γραμμένον (β) κτλ. ὡς θέλομεν ἰδεῖν ἀκολούθως.

(α) Παράβαλ. Ἡρόδ. Α. 27. «δουλώσας ἔχεις» καὶ 28· εἶχε καταστρεψάμενος· καὶ Ἰλιάδ. Α. 356. ἑλὼν ἔχει· καὶ Πλάτ. Φαίδ. 334. θαυμάσας ἔχω· καὶ Δημοσθ. Παραπρεσβ. 423. καταστήσασα ἔχει· καὶ Σοφοκλ. Ἠλέκτρ. 590· ἐκβαλοῦσ᾽ ἔχεις· κ.τ.λ.

(β) Φαίνεται ὅτι ἡ Καθομιλουμένη διὰ νὰ καταστήσῃ χρησίμους τοὺς

Σημ. α΄. Πολλὰ οὐδέτερα σχηματίζουν τὸν Παρακείμενον καὶ κατὰ τὸν παθητικὸν τύπον· οἷον, τρομάζω, Παρακ. ἔχω τρομάξει καὶ εἶμαι τρομασμένος.

Σημ. β΄. Τὸν σύνθετον Παρακείμενον καὶ Ὑπερσυντελικὸν μεταχειρίζεται καὶ ἡ Ἀρχαία διὰ τοῦ λεγομένου Ὑπαρκτικοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ἀναλόγου παρακειμένου τῆς Μετοχῆς· οἷον. Αἰεί τι ῥίγιστα θεοὶ τετληότες εἰμὲν (α), ἀντὶ τέτλαμεν· καὶ, ἦτε ἐκπεπομφότες (β), ἀντὶ ἐξεπεπόμφειτε· κατὰ δὲ τὴν Εὐκτικὴν καὶ Ὑποτακτικὴν πάντοτε, ὡς παρατηροῦν οἱ Νεώτεροι (γ)· ἐπὶ δὲ τῆς παθητικῆς φωνῆς μεταχειρίζεται συνθέτους τοὺς χρόνους τούτους εἰς τὴν Εὐκτικὴν καὶ Ὑποτακτικὴν, εἰς τὰ πληθ. τρίτα πρόσωπα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακοφωνίας ἢ συγχύσεως διὰ τὴν συνδρομὴν πολλῶν συμφώνων· (δ)

Σημ. γ. Πολλῶν ῥημάτων ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς ἀναπληροῦνται διὰ τοῦ Ἀορίστου· ὅπερ βλέπομεν καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν· (Βλ. Γραμμ. Βουτμ. §. ΡΚΔ΄.)

ιά. Αφοῦ τώρα ἐνθυμηθῇ ὁ ἀναγνώστης μὲ ποῖον τρόπον ἐσχημάτιζεν ἡ Αρχαία τοὺς Παρακειμένους καὶ Ὑπερσυντελικοὺς ὄχι τοὺς παθητικοὺς, ἀλλὰ τοὐλάχιςον τοὺς ἐνεργητικοὺς καθ' ὅλα τὰ πρόσωπα τῶν ἐγκλίσεων (ε), ἂς κρίνῃ ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ εἰσάξωμεν εἰς τὴν ὁμιλίαν τοὺς χρόνους τούτους· πιθανὸν οἱ Φιλαρχαῖοι (καὶ εἶναι ἀπροσδόκητον νὰ φθάσωσιν εἰς τοσαύτην δολιότητα)· ἀλλὰ πιθανὸν νὰ προτείνωσι δὲ εὐπρόσωπον δικαιολογίαν των ὅτι ὁ λαὸς συνειθίζει τὸ ἥμισυ τοῦ ἐνεργητικοῦ Παρακειμένου· οἷον, *ἔπιακα*, *ἔπεκα*, κτλ. ἀλλ' ἡμεῖς ἀφοῦ ἀπαντήσωμεν πρῶτον ὅτι τὸν ὑπερ-

---

χρόνους τούτους ἐν γένει, παρεξετράπη εἰς μόρφωσιν παρακειμένου Παθητικῆς Μετοχῆς διόλου ἀγοραίαν· οἷον, ἐκ τοῦ κάμνω, τρώγω, βλέπω, λέγω κτλ. ἐμόρφωσε Παθητικὸν Παρακείμενον, καμωμένον, φαγωμένον, ἰδωμένον, εἰπωμένον. διὰ νὰ εἴπῃ, θὰ ἔχω καμωμένον, θὰ εἶχα καμωμένον, κτλ.

(α) Ἰλιάδ. Ε΄. 873. Παράβ. καὶ Ψ΄. στίχ. 69.—(β) Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. σελ. 179. —(γ) Βλ. Κ. Βαρδαλάχ. σελ. 543. καὶ τὸ Παράρτ. Βαθ. ΚϚ΄. 12. (δ) Βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθ. ΚϚ΄.—(ε)· Βλ. Γραμματ. Κλίμ. ΙΓ΄. χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν Ἀναδιπλασιασμοὺς, Χαρακτῆρας κτλ.

συντελικὸν οὐδέποτε θέλει συνειθίσει, λέγομεν δεύτερον ὅτι οἱ τοιοῦτοι σχηματισμοὶ ἴδιοι ὀλίγων, εἶναι μόνον τῶν εἰς Σα ληγόντων Αορίςων· δηλ. εἶναι Αόριςοι καὶ ὄχι Παρακείμενοι· ἰός, ἔπιακα=ἔπιασα· ἔπεκα=ἔπεσα· κτλ. ὅπερ εἶναι γενικὸν εἰς τὰς τῶν Παθητικῶν Αορίςων καταλήξεις· οἷον, ἐχάθηκα, ἐχύθηκε, ὅθεν καὶ τὸ ἀνέϐηκα διὰ τὸ ὁμοιοκατάληκτον πρὸς τὸν Παθητικ. Ἀόριστον.

ιϐ'. Μέλλων Ά. Τρία εἴδη μελλόντων ἔχει ἡ Νεωτέρα 1) τὸν *Διαρκῆ* ἢ *Συνεχῆ*, ὅστις λείπει ἀπὸ τὴν Αρχαίαν καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς γλώσσας, καὶ ἀναπληροῦται διὰ τοῦ συνήθους Μέλλοντος καὶ τοῦ ἐπιῤῥήματος *Συνεχῶς*· οἷον, *συνεχῶς πολεμήσει* (α), ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τῆς Νεωτέρας, *θέλει πολεμεῖ*· 2) Τὸν *Συντελικόν*· ὡς, *θέλω γράψειν*, ἀντιςοιχοῦντα πρὸς τὸν τῆς Αρχαίας, *γράψω*· καὶ 3) *Τὸν ὡρισμένον Μέλλοντα* ἢ *Προμέλλοντα*, ἀντιςοιχοῦντα πρὸς τὸν τῆς Ἀρχαίας Μετ' ὀλίγον Μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, περὶ οὗ σιωπῶσιν αἱ Γραμματικαὶ (ϐ)· οἷον, θέλω ἔχει γραμμένον=ἔσομαι γεγραφώς. Τοῦτον δὲ τὸν Συντελικὸν Μέλλοντα ὁ Κ. Ν. Βάμϐας (γ) ὀνομάζει *Δεύτερον Μέλλοντα*· ἀλλ' ὅταν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι οἱ δεύτεροι Μέλλοντες εἰς τὴν Ἀρχαίαν εἶχον τὴν αὐτὴν σημασίαν τῶν Πρώτων ὄντες ἐν γένει χρήσιμοι ὁσάκις οἱ Πρῶτοι ἦσαν ἄχρηςοι (δ), τότε, νομίζομεν, ἐλέγχεται ἀκατάλληλος ἡ τοιαύτη ὀνοματολογία.

ιγ'. Μέλλων Β'. Δεύτερος Μέλλων εἰς τὴν Νεωτέραν, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν, δὲν εὑρίσκεται (δ), ἀλλὰ μόνον ὁ Συντελικὸς Μέλλων τῆς Νεωτέρας (ὁσάκις ὁ ά. Αόριστος τῆς Ἀπαρεμφάτου δὲν συνειθίζεται), μορφόνεται ἀπὸ τὸν β'. Αό-

(α) Δημοσθένης.

(ϐ) Βλ. Παράρτ. Βαθ. ΙΒ'. 7.—(γ) Βλ. Γραμ. Ν. Βάμϐα. Σελ. 108 καὶ 112. Σημείωσις.— (δ) Βλ. Παράρτ. Βαθ. ΙΒ'. 6. καὶ Βαθ. Κ'. 1.

ριστον· ὡς, βλέπω, θέλω ἰδεῖ, (διότι λείπει ὁ ἀ. Ἀόριστος)· οὕτω, θέλω φάγει, θέλω ἔλθεῖ, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἐνταῦθα εἶναι περὶ τοῦ Μέλλοντος τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης, θέλομεν ἀναφέρει τινὰ ἀφορῶντα, 1) Τὴν ἀπὸ διαφόρους συνειθιζομένην τοῦ Μέλλοντος ποικίλην μόρφωσιν· 2) Ποία μόρφωσις προσεγγίζει εἰς τὴν τῆς Ἀρχαίας· 3) Τὴν γραφήν· καὶ 4) Ἂν τοῦ μορίου Θὰ ἡ χρῆσις ἶναι ὀρθή.

I. ΠΟΙΚΙΛΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ.

ιδ΄. Διάφοροι τρόποι τοῦ Μέλλοντος συνειθίζονται εἰς τὴν Νεωτέραν Γλῶσσαν· διότι πολλοὶ μὲν σχηματίζουν τὸν Μέλλοντα μεταχειριζόμενοι τὴν λέξιν *Θέλω* ἐπὶ τρίτου προσώπου ἀκλίτως, καὶ τροπολογοῦντες τὸ σχηματιζόμενον ῥῆμα· οἷον, *θέλει γράφω-φεις-φει*, κτλ. ἄλλοι δὲ κλίνουν ἀμφότερα, δηλ. καὶ τὸ βοηθητικὸν *Θέλω* καὶ τὸ σχηματιζόμενον ῥῆμα· ὡς, θέλω γράφω κτλ. θέλεις γράψεις, κτλ. θέλει ἔχει γραμμένον κτλ. ἄλλοι πάλιν μεταχειρίζονται τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος, προτάττοντες τὸ μόριον Θὰ, ὅπερ εἶναι ἐπιτομὴ τοῦ *θὲ νὰ* ἐκ τοῦ *θέλει νὰ* (α), καὶ ὅπου τὸ *Θέλει*, εἶναι ῥῆμα ἄκλιτον (β). Ἄλλοι τέλος μεταχειρίζονται τὸ βοηθητικὸν *Θέλω* κλιτῶς, καὶ τοὺς χρόνους τῆς Ἀπαρεμφάτου· ὡς, θέλω γράφειν (γ), θέλεις γράψειν, θέλει ἔχειν γραμμένον· ἐκ τούτων δὲ ὁ μὲν πρῶτος τρόπος εἶναι καὶ εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ γραφὴν φορτικὸς, ὁ δὲ δεύτερος ἀηδὴς, ὅπερ καταφαίνεται, ἂν τις σχηματίσῃ ἓν πληθυντικὸν πρόσωπον· οἷον, *θέλομεν ἔχομεν γραμμένον*· περὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου βλέπε ἀκολούθως.

(α) Βλ. §. Β. θ΄. 2) Σημ. ά.—(β) Ἡ κατ' ἐπιτομὴν ἀπὸ τὸ θέλω νὰ, θέλεις νὰ, θέλει νὰ,—(γ) Τὸ τελικὸν Ν ἐν γένει τὸ ἀποσιωπῶσι καὶ μάλιστα πρὸ συμφώνου, ἀλλὰ κανὼν τούτου εἶναι ἡ ἀκοή·

2. ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΥΣΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ.

ιέ. Ἐκ τῶν εἰρημένων τοῦ Μέλλοντος σχηματισμῶν ὁ τέταρτος· οἷον, *θέλω γράφειν*, συμφωνεῖ μᾶλλον μὲ τὸν τῆς Ἀρχαίας· διότι τοιοῦτον εἶδος βλέπομεν καὶ εἰς ἐκείνην· οἷον, *οὗτος ἐθέλει κρατῆσαι* (α)=*κρατήσει*· καὶ *ἐθέλει γνῶναι* (β)=γνώσεται· καὶ *θελήσει ἀναβῆναι ἡ τυραννὶς εἰς τὴν θυγατέρα* (γ) =ἀναβήσεται (δ)· οὕτω καὶ μὲ τοῦ θέλω τὸ ὁμόῤῥιζον *μέλλω*· οἷον, ὑπὲρ οὗ *μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν* (ε)=ψηφιεῖσθε. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ τρόπος, *θέλω γράψειν*, ἐσυνειθίζετο καὶ κατὰ τὸ ιδ΄. αἰῶνα (ζ).

3. ΓΡΑΦΗ.

ις΄. Εἰς τὸν διαρκῆ Μέλλοντα, οἷον, *θέλω γράφειν*, ὅτι τὸ δεύτερον μέρος εἶναι τῆς Ἀπαρεμφάτου ὁ ἐνεςὼς, ἀποδεικνύεται ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ γενικὸν πνεῦμα ἄλλων γλωσσῶν, οἷον τῆς Τευτονικῆς· παρ. χάρ. Ἀγγλ. *I will write*=θέλω γράφειν ἢ γράψειν. Γερμ. *Ich werde loben*=θέλω ἐπαινεῖν, ἢ θέλω ἐπαινέσειν· κτλ. ἀλλὰ καὶ ἀφ' ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ τῆς Μορφῆς. Εἰς δὲ τὸν Συντελικὸν Μέλλοντα, οἷον, *θέλω γράψειν*, ἐπειδὴ τὸ δεύτερον μέρος εἶναι τῆς Ἀπαρεμφάτου ὁ Ἀόριστος, εἰς μὲν τὴν παθητικὴν φωνὴν γίνεται ἀπὸ τὸν πρῶτον Ἀόριςον *Θῆναι*, ἢ τὸν δεύτερον *ῆναι* κατ' ἀποκοπὴν τῆς συλλαβῆς *Ναι*. οἷον, *θέλω γραφθῇ*, *θέλω καῇ*, ἢ καὶ κατ' ἀποκοπὴν μόνης τῆς ΑΙ πρὸ φωνήεντος, ἢ ὅπως ἀπαιτήσῃ ἡ εὐφωνία· οἷον, θέλει γραφθῆν ἱκανῶς· θέλει καῆν ἀνιλεῶς. Εἰς δὲ τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν ὅσα μὲν ῥήματα συνειθίζουν τὸν δεύτερον Ἀόριςον, γράφονται ΕΙ· οἷον, *θέλω ἰδεῖ*, *θέλω εἰπεῖ*

(α) Ἀριστοφ. Σφηκ. 537.—(β) Ἀθήν. Ή. 351.—(γ) Ἡρόδοτ. ς.—(δ) Βλ. Κ. Οἰκονόμ. Σύγκρ· Τόμ. Ά. σελ. 202.—(ε) Λυκοῦρ. Κατὰ Λεωκρ. σελ. 3 καὶ 4. Παράβ. Δημοσθ. Περὶ στεφάν.—(ζ) Βλ. Κοδρικᾶ Μελέτ. σελ. 275.

(κατ' ἀποκοπὴν τοῦ Ν, ὅπερ πολλοὶ τὸ γράφουν, καὶ ἄλλοι τὸ συνειθίζουν μόνον πρὸ φωνήεντος (α), ἢ εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου). Ὅσα δὲ συνειθίζουν τὸν πρῶτον Ἀόριστον ΑΙ, κυρίως μὲν ὤφειλον νὰ γράφωνται τρεπομένης τῆς αι εἰς η· οἷον *θέλω γράψῃ* ἀντὶ γράψαι, (καὶ οὕτω συνειθίζουν νὰ γράφωσι πολλοὶ καὶ μάλιϛα οἱ περὶ τὸν ἄοκνον καὶ σεβάσμιον Διδάσκαλον Ν. Δούκαν, μεταχειριζόμενοι τὸ μὲν *θέλω* κλιτὸν, τὸ δὲ δεύτερον μέρος δηλ. τὸ τρίτον ἑνικὸν πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην Διάθεσιν ἀκλίτως· οἷον, *θέλω, θέλεις, θέλει γράφῃ· θέλομεν* γράψῃ, θέλετε γραφθῇ, κτλ.)· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ ποικιλία γραφῆς, καὶ διὰ νὰ ϛηριχθῇ περὶ αὐτῆς γενικὸς κανὼν, νομίζομεν ὅτι καὶ ὁ Συντελικὸς Μέλλων πρέπει νὰ γράφηται διὰ τῆς ΕΙ· οἷον, *θέλω γράψει* καὶ ὄχι *γράψῃ*· τὴν δὲ τροπὴν τῆς *αι* εἰς *ει* ἀντὶ εἰς η, μετεχειρίζοντο καὶ οἱ Ἀρχαῖοι εἰς τὰ δεύτερα ἑνικὰ πρόσωπα τῆς Ὁριστικῆς τῆς παθητικῆς Φωνῆς· οἷον, *γράφει, γράψει*, ἀντὶ γράφῃ, γράψῃ, ἐξ ὧν τρία μόνον μᾶς ἔλεγον οἱ Διδάσκαλοί μας, *βούλει οἴει* καὶ *ὄψει*, ἀντὶ, *βούλῃ, οἴῃ καὶ ὄψῃ* (β). Περὶ δὲ τοῦ ὡρισμένου Μέλλοντος· οἷον *θέλω ἔχει γραμμένον*, εἶναι περιττὸν ν' ἀναφέρωμεν, διότι ἀκολουθεῖ τὰ εἰρημένα.

Σημ. ά. Ῥήματά τινα ἔχοντα τὸν β' Ἀόριστον τῆς Ἀπαρεμφάτου εὔχρηστον, μεταβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν· ὡς θέλω φάγει —μάθει—λάβει κτλ. ἀντὶ θέλω φαγεῖ, κτλ. Ἐπειδὴ δέ τινες διὰ ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἐπὶ τοῦ Συντελικοῦ Μέλλοντος τὸ δεύτερον μέρος εἶναι ἡ Ὑποτακτικὴ καὶ ὄχι ἡ Ἀπαρέμφατος, προβάλλουν τὸν τονισμὸν τούτων τῶν χρόνων· οἷον θέλω ἀποθάνῃ—μάθῃ,—λάβῃ, κτλ. καθότι, ὡς διϊσχυρίζονται, (γ) πούποτε δὲν λέγουσι θέλω ἀποθανεῖ,

(α) Βλέπε ἀνωτέρ. ιδ. ὑποσημ. γ.

(β) Βλέπ. Γραμμ. Κλίμ. Βαθμ. ΚΕ. Παρατηρησιν τρίτην καὶ τὸ Παράρτ. Βαθ. ΚΕ. 2, —(γ) Βλέπ. Λεξικ. Ιταλικ. Προοίμ. σελ. κϐ.

μήτε θέλω μαθεῖ, μήτε θέλω λαβεῖ, λέγομεν καὶ ἡμεῖς πρὸς οὐδετέρωσιν τοὐλάχιστον τῆς γνώμης των ὅτι οὐδαμοῦ λέγουν θὰ ἴδω, θὰ εἴπω (ἂν ἐξαιρεθῶσι τὰ Δασκαλάκια), ἀλλὰ θὰ ἰδῶ, θὰ εἰπῶ, ὅπερ συμφωνεῖ μὲ τὸν τοῦ Β. Ἀορίστου τῆς Ἀπαρεμφάτου τονισμὸν, θέλω ἰδεῖν, θέλω εἰπεῖν.

4. Χρῆσις τοῦ Μορίου Θά.

ιζ'. Ταύτης τῆς λέξεως *Θὰ* τὰ γενέθλια εἴδομεν ἀνωτέρω (ιδ') ἀποχρώντως, ἀπαξιώσαντες ν' ἀναφέρωμεν ὅ,τι περὶ αὐτῆς φρονεῖ ὁ Κ. Χριστόπουλος (α)· διότι τὴν γνώμην του κατεπολέμησεν ἄλλος (β). Λέγομεν δὲ μόνον ὅτι ὁ μὲν Λαὸς τὴν μεταχειρίζεται κατακόρως, πολλοὶ δὲ τῶν Λογίων τὴν προσατεύουσι κατ' ἐξαίρεσιν, ὥστε συνειθίζουν τὸν Μέλλοντα οὕτω, *θὰ γράφω, θὰ γράψῃς, θὰ ἔχω γραμμένον*· πεπεισμένοι, φαίνεται, εἰς τὴν συντομίαν του, καὶ ὅτι πλησιάζει ἴσως εἰς τὸν τῆς Ἀρχαίας Μέλλοντα, μὲ τὸν ὁποῖον εἰμπορεῖ νὰ ταυτισθῇ, ἐὰν τὸ μὲν *Θὰ* ἀπαλειφθῇ, αἱ δὲ τῆς Ὑποτακτικῆς καταλήξεις τραπῶσιν εἰς τὰς τῆς Ὁριστικῆς. Ἡμεῖς δὲ ἐνδιδόντες ὡς πρὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν βραχυλογίαν, ὡς ζήτημα ὄχι τόσον σπουδαῖον ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ἐναντιούμεθα ὡς πρὸς τὸ δεύτερον δικαιολόγημα· διότι τῶν ἐλλειπτικῶν ἢ ἀνωμάλων ῥημάτων· οἷον, βλέπω, ἔχω, εἰξεύρω, λέγω, τρώγω, κτλ. καὶ τῶν τροπολογημένων· οἷον, ἀναβαίνω, δαγκάνω, εὑρίσκω, λαμβάνω, μανθάνω, πάσχω, τυγχάνω, κτλ. καὶ τῶν εἰς Μαι ληγόντων· οἷον, δύναμαι, ἔρχομαι, ὑπόσχομαι, κτλ. οἱ Μέλλοντες, θὰ ἰδῶ, θὰ λάβω, θὰ μάθω, θὰ εἰπῶ, θὰ φάγω, θὰ ἀναβῶ, θὰ δαγκάσω, θὰ εὕρω, θὰ λάβω, θὰ μάθω, θὰ πάθω, θὰ τύχω, θὰ δυνηθῶ, θὰ ἔλθω, θὰ ὑπο-

(α) Βλέπ. τὴν Γραμματικήν του· σελ. 53.—(β) Βλ. Λεξικ. Τσαλικ. Προοίμ. σελ. κγ.

σχεθῶ, κτλ. πῶς θέλουν προσεγγίσει τοὐλάχιστον εἰς τοὺς ὁμωνύμους τῆς Ἀρχαίας διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ Θά; δεύτερον, ἂν παραδεχθῶμεν τὸ Θὰ, καὶ ὄχι τὸ *Θέλω*, πῶς θέλομεν δυνηθῆ νὰ παραστήσωμεν τὴν Δυνατικὴν τῶν Ἀρχαίων Ἔγκλισιν (α) ἐπὶ παρελθούσης περιστάσεως, παριστανομένην διὰ τοῦ ὁριστικοῦ Ἀορίστου καὶ τοῦ Ἂν, ὡς εἴδομεν· οἷον· *εἶπον ἂν*, *ἔγραψα ἄν*· κτλ.; ἆρά γε μὲ τὴν φράσιν, *θὰ εἶπα*, *θὰ ἔγραψα*; ἀλλὰ πόσον ἀπέχει τὸ *Θὰ ἔγραψα* ἀπὸ τὸ *ἔγραψα ἂν*, ὅπερ παριστάνεται ἐντελέστατα διὰ τοῦ *ἤθελα γράψει*, ἀφίνομεν ν' ἀποφαγθῶσιν ὅσοι γνωρίζουν ὅτι τὸ μὲν *Θὰ ἔγραψα*, περιέχει ἰδέαν τοῦ πιθανοῦ ὑποφαίνου καί τινα ἀληθείας εἰκόνα, τὸ δὲ *Ἤθελα γράψει*, περικλείει ἰδέαν τοῦ δυνατοῦ, ἐάν τις περίστασις ὑποτεθῇ· ἂς ἐξηγηθῶμεν εἰ δυνατὸν διὰ παραδείγματος. Παραπονεῖταί τις διὰ τοῦ φίλου του τὴν σιωπὴν περί τινος ἀξιολόγου συμβάντος· ὁ φίλος τότε δικαιολογούμενος ὀφείλει νὰ εἴπῃ· ἂν εἴξευρα ὅτι εὑρίσκεσο εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν, ἤθελα σ' ἰδεάσει (διὰ τὸ ἄπαξ δηλ.), ὅπου εἶναι ἀκατάλληλον τὸ, *θὰ σὲ ἰδέασα*· ἂν δὲ παραλειφθῇ τὸ ἤθελα σ' ἰδεάσει, ὡς καὶ ἐπὶ πάσης τοιαύτης περιπτώσεως, ἡ γλῶσσα ἀκρωτηριάζεται· πάλιν· Πλουσίου τινὸς ἀποβιώσαντος, εἷς τῶν ἰδιοποιουμένων κληρονομίαν ὑποπτεύων ὅτι ἀπεκλείσθη τῶν διαθηκῶν, ἀδημονεῖ· τοῦτον φίλος διὰ νὰ παραμυθήσῃ ἄλλως δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἐπελπίσῃ, εἰμὴ διὰ τοῦ ὁριστικοῦ Ἀορίστου καὶ τοῦ Θά· οἷον, *μὴ λυπεῖσαι*, *διότι θὰ σὲ ἄφησε καὶ σὲ τὸ ἐπιβάλλον μέρος*· Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοῦ τελευταίου παραδείγματος δύναταί τις νὰ πορισθῇ τὴν ἀνάγκην τῆς χρήσεως τοῦ Θὰ, ἀποκρινόμεθα ὅτι ἐνταῦθα εἶναι εἶδος καταχρήσεως·

(α) Βλ. §. Η. ε. 6

δηλ. τὸ *θὰ σὲ ἄφησε*, κεῖται ἀντὶ τοῦ ὁριστικοῦ ὡρισμένου Μέλλοντος· οἷον, *θέλει σ' ἔχει καὶ σὲ ἀφειμένον τὸ ἐπιβάλλον μέρος*. Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι πᾶσα ὑπεράσπισις καὶ χρῆσις τοῦ Θὰ εἶναι ματαία καὶ ἐπιβλαβής.

ιη'. *Ἀριθμός*. Οἱ Ἀριθμοὶ εἰς τὴν Καθομιλουμένην, ὡς καὶ εἰς τῶν Λογίων τὸ ὕφος, δι' οὓς εἴπομεν λόγους (α), εἶναι δύο, *Ἑνικὸς* καὶ *Πληθυντικός*. Ὅ,τι δὲ περὶ τῆς τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ χρήσεως ἐῤῥέθη εἰς τὴν Ἀντωνυμίαν (β), ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὸ Ῥῆμα. Καί τοι δὲ, ὅταν τὸ πρὸς ὃ ὁ λόγος πρόσωπον ἦναι ἓν, ὁ ἑνικὸς ἀριθμὸς εἶναι ἐμφαντικώτερος, ὡς συνήθως μᾶς τὸ ὑπαγορεύει ἡ περίστασις ἐπὶ συγγενικῆς στοργῆς, φιλικοῦ δεσμοῦ, ψυχικοῦ πάθους, κτλ. ἡ τάσις ὅμως εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν ἐξευγενισμὸν, μᾶς ἐδίδαξε πρὸ πολλοῦ καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ πληθυντικοῦ, ὁσάκις ἀποτεινώμεθα εἰς ἓν δεύτερον πρόσωπον διὰ τιμὴν, σέβας καὶ κυρίως διὰ θωπείαν καὶ ὑποσκελισμόν· ἀλλὰ τὸ ἔθος τοῦτο εἶναι δικαιότατον, ἀφ' ἀνίσως οἱ πρὸς οὓς ἀναφερόμεθα εἶναι ἕκαστος διπλοῦς, ὁ φαινόμενος δηλ. καὶ ὁ ὑποκρυπτόμενος ἄνθρωπος. Ἐν τούτοις ὁσάκις ὑποκείμενον τοῦ λόγου ἦναι ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα συνεκφέρεται καὶ αὐτὸ πληθυντικῶς· οἷον, σεῖς τὸ λέγετε κτλ. Ἀλλ' ἐπειδὴ συνειθίζομεν κατακόρως τ' ἀφηρημένα, ὄχι μὰ τὴν ἀλήθειαν ὡς ὁ Ὅμηρος, *βίη Ἡρακλείη*, κτλ. ἀλλὰ κολακεύοντες χαμερπῶς ὡς ἀριστοτέχνας τὰ πρὸς ἃ ἀπευθυνόμεθα ὄντα· οἷον, *ἡ Λογιότης*, *ἡ Σοφολογιότης*, *ἡ Ἐντιμότης*, καὶ τὸ περιτετριμμένον *ἡ Εὐγένεια*, κτλ. εἰμὲν τὸ ἀφηρημένον τοῦτο συνοδεύεται μὲ τὴν ἑνικὴν ἀντωνυμίαν, *Σου*, τὸ ῥῆμα εἶν' ἐν γένει ἑνικόν· ὡς, ἡ ἐξοχότης Σου τὸ διέταξες· εἰδὲ συνοδεύεται μὲ τὴν πληθυντικὴν, *Σας*, τὸ ῥῆμα εἶναι πληθυντικόν· ὡς, ἡ εὐγενία Σας τὸ θέλετε.

(α) Βλ. §. Δ. δ.—(β). Βλ. §. Ζ. β. Σημ. ά.

Σημ. α΄. Πολλάκις ἐπὶ τὸ Εὐρωπαϊκώτερον μεταχειριζόμεθα τὸ ἑνικὸν τρίτον πρόσωπον τοῦ ῥήματος ἐπὶ πάσης περιστάσεως· οἷον, ἡ Λογιότης Σου τὸ λέγει· ἡ ἐντιμότης Της τὸ εἶπεν· ἡ τιμιότης Σας τὸ ἀπαιτεῖ. Σημειωτέον περιπλέον ὅτι ὁ ἐπιφερόμενος προσδιορισμὸς (ἐπίθετον ἢ Μετοχὴ) τίθεται ἐν γένει εἰς τὸ τῆς ἀληθοῦς σημασίας γένος καὶ ἀριθμόν· ὡς, ἡ τιμιότης Σας εἶσθε ἄξιος καὶ ἀσχολημένος (ὑπεννοεῖται τὸ ἄνθρωπος) ἡ εὐγενία Σας εἶσθε προσεκτικὴ καὶ προικισμένη (ὑπεννοεῖται γυνὴ ἢ ἄλλο τι κατάλληλον).

ιθ΄. *Πρόσωπον.* Τὰ πρόσωπα διακρίνονται ἀπὸ τὴν κατάληξιν ἕκαστον, καὶ ὄχι ἀπὸ τὰς συνοδευτικὰς ὁμωνύμους Ἀντωνυμίας, ὡς παρατηρεῖται εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Τότε δὲ μόνον ἡ Νεωτέρα μεταχειρίζεται τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας, ὅταν ἦναι λόγος περὶ ἐμφάσεως, ἢ ἀντιθέσεως· οἷον, *ἐγὼ τὸ εἶπα· ἐγὼ γράφω καὶ σὺ βλέπεις·* ὅπερ παρατηροῦμεν καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν.

κ΄. *Μετοχή.* Εἰς τὰς Γραμματικὰς ἀπαντᾶται καὶ ἡ Μετοχὴ, εἰς ἄλλας μὲν ὡς μέρος λόγου ἰδιαίτερον, εἰς ἄλλας δὲ ὡς ἔγκλισις τοῦ Ῥήματος χωριστή (α). Ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν ταυτότητά της μὲ τὰ ἐπίθετα, τὴν θεωροῦμεν ὡς ἐπίθετον παραγόμενον ἐξ ἑκάστου χρόνου τῶν ῥημάτων· ταύτην δὲ τὸ μὲν οἰκιακὸν ὕφος, ἐπὶ μὲν τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (ὅταν ἦναι τροπικὴ, χρονικὴ, κ᾽ ἐνίοτε αἰτιολογικὴ), μεταχειρίζεται κατὰ τὸν ἐνεστῶτα ἐπὶ παντὸς γένους καὶ ἀριθμοῦ ἀκλίτως εἰς *Οντας* (β)· οἷον, *λέγοντας, γράφοντας*, κτλ. ἐπὶ δὲ τῆς παθητικῆς κατὰ τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρακείμενον· οἷον, *ἐρχόμενος, ὁ γραμμένος*, κτλ. ἀναλύον τοὺς λοιποὺς χρόνους εἰς τὸ κατάλληλον μόριον καὶ ἔγκλισιν· οἷον, ἀντὶ ὁ γράψας, λέγει, ὅποιος ἔγραψε, ἢ γράψῃ, ἀντὶ ὁ γεγραφὼς, λέγει, ὅποιος ἔχει γραμμένον· κτλ. Οἱ δὲ λόγιοι παρεισήγαγον μὲν εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ γραφὴν τὴν ἀρχαίαν μετοχὴν, μόνον δὲ τὸν ἐνερ-

---

(α) Βλ. Κ. Βαρδαλάχ. Γραμματικήν.—(β) Βλ. §. Ε΄ 6. 4. Οἱ τοιοῦτοι δὲ ἐνεστῶτες ἀντιστοιχοῦν πρὸς τῶν Εὐρωπαίων τὸ Γερούνδιον.

γητικὸν παρακείμενον συνειθίζουν ἀναλυμένον· οἷον, ἀντὶ ὁ γεγραφὼς, λέγουν, ὁ ἔχων γραμμένον, κτλ. καί τοι μετοχικούς τινας παρακειμένους· οἷον, *οἱ καθεστῶτες νόμοι*, *τὸ ἐνεστὼς ἔτος* (α) βλέπομεν παρ᾽ αὐτοῖς ἐν χρήσει· θεωροῦνται ὅμως ταῦτα ὡς Ἐπίθετα μᾶλλον ἢ Μετοχαί.

Σημ. ά. Τῆς Μετοχῆς ὁ παθητικὸς παρακείμενος ἐπειδὴ συντείνει, ὡς εἴδομεν (β), εἰς ἀπαρτισμὸν συνθέτων τινῶν χρόνων, εἰμπορεῖ νὰ ὀνομαθῇ Β ο η θ η τ ι κ ὸ ς χ ρ ό ν ο ς.

Σημ. β. Οἱ λόγιοι ἐν γένει τοὺς μετοχικοὺς μέλλοντας ἀναλύουν εἰς τὸν μετοχικὸν ἐνεστῶτα τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος μέλλω, καὶ τὸ ἀνάλογον τρίτον πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς εἴτε δι᾽ εὐφωνίαν, εἴτε πρὸς διάκρισιν τῶν τριῶν εἰδῶν τοῦ μέλλοντος (γ)· οἷον, ὁ μέλλων νὰ γράφῃ, ἡ μέλλουσα νὰ γράψῃ τὸ μέλλον νὰ ἔχῃ γραμμένα· ἀντὶ ὁ γράψων κτλ. οὕτως οἱ μέλλοντες νὰ γράφωνται, οἱ μέλλοντες νὰ γραφθῶσι, ἀντὶ οἱ γραφθησόμενοι, κτλ. τὸ δὲ οἰκιακὸν ὕφος τοὺς ἀναλύει οὕτως· ὅ π ο ι ο ς θ ὰ γ ρ ά φ ῃ—ψ ῃ—ἔ χ ῃ γ ρ α μ μ έ ν α.

κά. *Καταλήξεις*. Καίτοι πολλοὶ ἐπέβαλλον ν᾽ ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ καθ᾽ ἡμᾶς δημοτικὴ γλῶσσα δὲν διαφέρει ποσῶς ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὡμίλει ἐπὶ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Πλάτωνος ὁ ὄχλος τῶν Ἀθηναίων, ἡμεῖς διστάζοντες ν᾽ ἀποδεχθῶμεν τοιαύτην ἀπόφανσιν, τοὺς παρακαλοῦμεν νὰ εἴπωσι ποῦ τῆς Ἑλλάδος μεταχειρίζονται τὰς καταλήξεις τοῦ Παρακειμένου καὶ Ὑπερσυντελικοῦ; ποῦ τὰς τοῦ Μέσου Μέλλοντος καὶ Ἀορίστου, ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Παθητικοῦ Μέλλοντος τοὐλάχιστον ἐπὶ μιᾶς τῶν ἐγκλίσεων, ἢ τῆς Μετοχῆς; τότε δὲ ἐνδιδόντες σιωπῶμεν ἡττημένοι καὶ τὴν ἧτταν ὁμολογοῦντες· ἐπειδὴ ὅμως τὰ πράγματα ἀντιμαχόμενα πρὸς τοὺς λόγους, τοὺς ἐξελέγχουν πτερόεντας, θαῤῥοῦντες λέγομεν ὅτι ἡ Καθομιλουμένη ὡς πρὸς τὰς καταλήξεις παρεκτρέπεται ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν, τοτὲ μὲν ἐν μέρει, τοτὲ δὲ ὁλοκλήρως καθ᾽ ὅλους

(α) οὕτω καὶ ὁ λαός· Ὁ προεστὸς, οἱ προεστοί.—(β) Βλέπ. ἀνωτέρω ἡ. καὶ παρακατιὼν §. Θ. ά.—β. (γ) Βλεπ. ἀνωτέρω· ιϛ.

τοὺς χρόνους τῶν ἐγκλίσεων· ὡς φαίνεται ἀκριβῶς εἰς τὸν ἐπισυνημμένον γενικὸν τύπον τῆς τοῦ ῥήματος κλίσεως παραθετικῶς πρὸς τὴν Ἀρχαίαν καὶ τὴν τῶν Λογίων.

κβ'. *Συζυγία*. Συζυγίαι εἴτουν γενικοὶ τύποι τῆς τῶν ῥημάτων κλίσεως, εἶναι δύο· μία εἰς Ω, καὶ ἑτέρα εἰς ΜΑΙ· τὴν δὲ ὀλιγόχρηστον τῆς Ἀρχαίας εἰς ΜΙ, ἡ μὲν Καθομιλουμένη συνειθίζει σπανιώτατα, ὡς εἴπαμεν (α), ἡ δὲ Νεοελληνικὴ φιλοτιμεῖται, ὅπου δύναται, νὰ παρεισάγῃ εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ γραφήν.

Σημ. ά. Τοῦ Παθητικοῦ εἰς ΜΙ τύπος εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν, εὑρίσκεται ἐν μέρει εἰς τὸ ῥῆμα ε ἶ μ α ι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ (ϐ). Τοιοῦτόν τι φαίνεται καὶ τὸ δ ύ ν α μ α ι · Μετοχικοὶ δὲ τύποι εὑρίσκονται πολλοί· ὡς, ἐ ρ χ ά μ ε ν ο ς, δ ε χ ά μ ε ν ο ς, λ ε γ ά μ ε ν ο ς, κτλ. (γ)

κγ'. *Χαρακτήρ*. Περὶ τοῦ χαρακτηριστικοῦ γράμματος τῶν θεμάτων καὶ τῶν χρόνων, ὡς καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ῥημάτων ἐκ τούτου, παραπέμποντες εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα, καὶ εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος, λέγομεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ Καθομιλουμένη τροπολογεῖ πολλὰ ῥήματα διαφορετικώτερα παρὰ τὴν Ἀρχαίαν καὶ τὴν Νεοελληνικήν· ὡς, ἀντὶ τοῦ, γηράσκω, κόπτω, λαμϐάνω, ϛέλλω, κτλ. λέγει γερνῶ, κόϐγω, λαϐαίνω, ϛέλνω, κτλ. ἔχουσα κατὰ τῆς Ἀρχαίας τὰ εἰς *ανω* (λαμϐάνω, ἐκ τοῦ λήϐω) μόνον τὸ *δαγκάνω* ἐκ τοῦ *δήκω* (δ) καὶ προφέρουσα εἰς Νω ὅλα τὰ ἀμεταϐολικά· ὡς, *ψέλνω* =(ψάλλω), *σπέρνω*=(σπείρω), *παίρνω*=(ἐπαίρω), οὕτω καὶ *φέρνω*, *χαλνῶ*, ἐξαιρεῖται *τρέμω*, *χαίρω*, καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον.

(α) Βλ. ἀνωτέρ. §. Η. γ.—(ϐ) Βλ. κατωτέρ. §. Θ. ιγ.—(γ) Βλ. Πρόδρ. Κοραῆ. σελ. κέ. ὑποσημ.—(δ) Βλ. Παράρτ, Βαθμ. ΙΒ. 5.

§. Θ'.

Τὰ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν συνθέτων χρόνων τῶν Ῥημάτων συντρέχοντα Μέρη. Καταλήξεις αὐτῶν καὶ Μόρφωσις.

α'. Τὰ εἰς πλήρη μόρφωσιν τῶν ῥηματικῶν χρόνων τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης συντελεστικὰ Μέρη εἶναι, 1) τὰ Βοηθητικὰ Ῥήματα (α). 2) ἡ Ἀπαρέμφατος τῆς Ἀρχαίας· καὶ 3) ὁ Παρακείμενος τῆς Παθητικῆς μετοχῆς. Περὶ ἑκάστου τῶν ὁποίων θέλομεν διαλάβει παραθετικῶς τ' ἀναγκαιότερα.

Α. Καταλήξεις καὶ Μόρφωσις τοῦ Παθητικοῦ Παρακειμένου τῆς Μετοχῆς τῶν ῥημάτων.

β'. Αἱ καταλήξεις τοῦ Παθητικοῦ Παρακειμένου τῆς Μετοχῆς εἶναι αὗται. —*Μένος*—*Μένη*—*Μένον*, αἵτινες προσκολλῶνται ἀμέσως εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος· ὡς, (θέμα) *λύ-ω*, (Παθητικ. Παρακείμ. Μετοχ.) *λυμένος*, *λυμένη*, *λυμένον*. Πρὸ δὲ τῶν εἰρημένων καταλήξεων ἀπαντῶνταί τινα σύμφωνα, ὅπερ προέρχεται ἐξ αἰτίας τοῦ ῥηματικοῦ χαρακτῆρος. Ταῦτα δὲ τὰ ἀπαντώμενα σύμφωνα εἶναι ἢ Μ, ἢ Γ, ἢ Σ.

Εἶναι Μ, ὁσάκις ὁ θεματικὸς χαρακτὴρ ἦναι χειλικὸς, δηλ. Β, Π, Φ (β)· ὡς, *γράφ-ω*, *γραΜ-μένος* (ἀντὶ γραφμένος), κτλ.

Εἶναι Γ, ὁσάκις ὁ θεματικὸς χαρακτὴρ ἦναι φαρυγγικὸς δηλ. Γ, Κ, Χ (β)· ὡς, *πλέκ-ω*, *πλεΓ-μένος* (ἀντὶ πλεκμένος), κτλ.

Εἶναι Σ, ὁσάκις ὁ θεματικὸς χαρακτὴρ ἦναι γλωσσικὸς, δηλ. Δ, Θ, Τ (β)· ὡς, *κλώθ-ω*, *κλωΣ-μένος* (ἀντὶ κλωθ-μένος), κτλ·

(α) Βλ. §. Ι΄. α΄. καὶ τὴν Σημ. α΄.—(β) Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθ. Κς΄.

οὕτω προσλαμβάνουν Σ καὶ τὰ περισσότερα καθαροκατάληκτα· ὡς, *λούω, λουΣ-μένος· κλεί-ω κλειΣ-μένος*. (α)

Τῶν δὲ ἐχόντων χαρακτῆρα διπλοῦν σύμφωνον, οἷον, ζ. ττ (σσ), πτ (Κοινῶς, φτ, ἢ βγ), καί τοι εἶναι δύσκολος ὁ μετοχικὸς παρακείμενος, εὐκολύνεται· ὅμως ἂν ζητηθῇ τὸ ἁπλούστερον θέμα, εἴτε σώζεται εἰς τοῦ λαοῦ τὸ στόμα, εἴτε ὑποτεθῇ ἐξ ἀναλογίας, εἴτε μορφωθῇ ἀπὸ ῥηματικοῦ ὀνόματος (β). ὡς·

Ῥῆμα τῆς Ἀρχαίας καὶ τῶν Λογίων.	Ῥῆμα τῆς Καθομιλουμ.	Ὄνομα Ῥηματικ.	Ῥῆμα ἐξ Ἀναλογίας	Παθητικ. Παρακ. Μετοχῆς.
Βλάπτω.	βλάβω.	βλάβη	βλάβω	βλαμμένος.
Παίζω.	. . .	. . .	παίγω	παιγμένος καὶ παισμένος
Πλάττω.	πλάθω.	. . .	. . .	πλασμένος.
Ῥάπτω.	ῥάφτω ἢ ῥάβγω	ῥαφὴ	ῥάφω	ῥαμμένος.
Σφάττω	σφαζω	σφαγὴ	σφάγω	σφαγμένος.

Τῶν δὲ εἰς ΑΩ ἢ ΕΩ συναιρουμένων ὅσα φυλάττουν τὸν χαρακτῆρα ἄτρεπτον, προλαμβάνουν Σ. ὡς, γελάω, γελαΣμένος, τελέω, τελεΣμένος (γ), οὕτω καὶ τὰ περισσότερα τῶν εἰς αινω ἢ ανω τροπολογημένων· οἷον, λαθαίνω (λανθάνω) λανθασμένος· δαγκάνω, δαγκασμένος· τὰ δὲ λοιπὰ συνῃρημένα μηκύνουν μόνον τὸν χαρακτῆρά των· ὡς, τιμάω, τιμΗμένος· φιλέω, φιλΗμένος· οὕτω τὸν μηκύνουν τὰ μὲν εἰς ονω (ἐκ τῶν εἰς οω) πάντοτε· οἷον, χρυσόνω (χρυσόω) χρυσΩμένος, τὰ δὲ διὰ προσλήψεως τοῦ Ν εἰς αινω ἐνίοτε· οἷον λαβαίνω=λαμβάνω (ἀπὸ τὸ *λαβαω*=λάβω) λαβημένος· κερδαίνω, κερδημένος, ϛαίνω (*στάω*) ϛημένος καὶ σταμένος· τὸ δὲ *πίνω* (ἀπὸ τὸ πίω=πόω) κάμνει *πιωμένος* πρὸς διαφορὰν τοῦ πωμένος=εἰπωμένος (λέγω) (δ).

(α) Βλ. Παράρτ. Βαθμ. Κϛ. 2.—(β) Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. Κϛ'.
(γ) Βλ. Παράρτ. Βαθμ. Κϛ. 2.—(δ) Βλ. §. Η. ί. ὑποσημ. 6.

Τὰ δὲ ἀμετάβολικὰ ῥήματα, ὡς παραγόμενα ἐξ ἁπλουςέρων θεμάτων, τὰ μὲν εἰς ΡΩ ἢ ΛΩ (ἀπὸ τὰ εἰς *ερω* καὶ *αρω*, ἢ *ελω* καὶ *αλω*), ἀκολουθοῦν τὸν γενικὸν κανόνα· ὡς, στέλλω (κοιν. στέλνω), στελμένος ἢ σταλμένος· σπείρω (κοιν. σπέρνω), σπαρμένος ἢ σπερμένος· τὰ δὲ εἰς ΝΩ εἰμὲν εἶναι δισύλλαβα μὲ παραλήγουσαν Ι, ἢ Υ, ἀποβάλλουν τὸ Ν· ὡς, κρίνω, κριμένος, πλύνω πλυμένος· εἰδὲ εἶναι ὑπερδισύλλαβα, τὸ μεταβάλλουν εἰς Σ. ὡς, μολύνω, μολυσμένος· τὰ δὲ εἰς ΕΙΝω (ἀπὸ τὰ εἰς *ενω*) μεταβάλλουν τὸ Ε εἰς Α· ὡς, ἐκτείνω, ἐκταμένος. Ὅσα δὲ εἰς Νω παραλήγουν ΑΙ, μεταβάλλουν τὸ Ν εἰς Σ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ Ι· ὡς, ὑφαίνω (ὑφάνω) ὑφασμένος (α). Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λόγιοι ἀκολουθοῦν ἀκριβῶς τὴν σήμερον καὶ τοὺς περὶ Ἀναδιπλασιασμοῦ κανόνας τῆς Ἀρχαίας (μόνον εἰς τῆς Παθητικ. Μετοχῆς τὸν Παρακείμενον) μὲ ὅλας τὰς ἐξαιρέσεις, ὡς, γεγυμνωμένος (γυμνόω), βεβλαμμένος (βλάπτω), ἐστηριγμένος (ςηρίζω) ἠκουσμένος (ἀκούω), ἐῤῥαμμένος (ῥάπτω), κεκτημένος (κτάω), ἐγνωσμένος (γνόω), κατῳκισμένος (κατοικῶ), πεφωτισμένος (φωτίζω), κτλ. παραπέμπομεν περὶ τούτων τὸν ἀναγνώστην μας εἰς τὰς διαφόρους γραμματικάς.

Σημ. ά. Τὰ εἰς Μ ν ω ἔχουσι σταθερὸν κανόνα τὴν συνήθειαν· ὡς, κάμνω, καμωμένος, κτλ. Βλ. §. Η. 1. Ὑποσημ. 6.

Σημ. ά. Ὅταν ὁ Παρακείμενος ἢ ὁ Ὑπερσυντελικὸς ἐπὶ τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων ἐκφέρεται εἰς δήλωσιν ἁπλῶς τῆς ἀπὸ τὸ ῥῆμα ἐμφαινομένης πράξεως χωρὶς δηλ. ἀντικειμένου (συντακτικῆς), τότε ἡ παθητικὴ μετοχὴ ἐν γένει συνειθίζεται κατὰ τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου γένους· ὡς, ἔχω γραμμένα, εἶχα γραμμένα. Ἂν ὅμως ἐκφέρηται ὡρισμένως, ἀναφορικῶς δηλ. εἰς λεγόμενον ἢ ἐννοούμενον οὐσιαστικὸν, τότε πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ οὐσιαστικὸν ἐπιθετικῶς· ὡς.

Παρακείμενος· ἔχω { γραμμένον τὸν λογαριασμὸν
γραμμένην τὴν ἐπιστολὴν
γραμμένον τὸ βιβλίον }

Ὑπερσυντελικός· εἶχον { γραμμένους τοὺς λογαριασμοὺς / γραμμένας τὰς ἐπιστολὰς / γραμμένα τὰ βιβλία.

Ὁσάκις δὲ ἡ Μετοχὴ ἐκφέρεται μὲ τὸ Εἶμαι, πρέπει νὰ συμφωνῇ ἐπιθετικῶς μὲ τὸ ὑποκείμενον· ὡς,

		Παρακ. Ὑπερ. Μέλλων. Δυνητικ.	
Ἐγὼ	ἀρσ. / θηλ. / οὐδ.	εἶμαι—ἤμην—θέλω εἶσθαι—ἤθελα εἶσθαι	γραμμένος / γραμμένη / γραμμένον
Ἡμεῖς	ἀρσ. / θηλ. / οὐδ.	εἴμεθα—ἤμεθα—θέλομεν εἶσθαι—ἠθέλομεν εἶσθαι	γραμμένοι / γραμμέναι / γραμμένα.

Σημ. ά. Εἰς τὰ εἰρημένα ἀνάγονται καὶ πολλαὶ ἐξαιρέσεις, τὰς ὁποίας διδάσκει ἡ τριβὴ καὶ ἡ γύμνασις· καὶ περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν ἀναφέρει τὰ δέοντα εἰς τὸν κατάλογον τῶν Ἐλλειπτικῶν ἢ Ἀνωμάλων ῥημάτων.

Σημ. β. Περὶ τῶν βοηθητικῶν Μερῶν (ἐπειδὴ γίνεται μόνον σχεδὸν ἐνταῦθα λόγος), θέλομεν πραγματευθῆν, ὡς τὰ συνειθίζει ἡ Νεοελληνική, ἀντιπαραβάλλοντες ὀλίγα τοῦ δημοτικοῦ ὕφους καὶ ἐπιφυλαττόμενοι νὰ εἴπωμεν τ' ἀναγκαιοῦντα εἰς τοὺς ἐπισυνημμένους πίνακας τῶν Καταλήξεων.

Β'. Καταλήξεις καὶ Μόρφωσις τῶν χρόνων τῆς Ἀπαρεμφάτου.

γ'. Τὴν Ἀπαρέμφατον τῆς Ἀρχαίας συνειθίζει, ὡς εἴπαμεν (α), καὶ ἡ Νεωτέρα πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν τριῶν εἰδῶν τοῦ τῆς Ὁριστικῆς Μέλλοντος (β), ἢ τῆς Δυνητικῆς Ἐγκλίσεως ἐπὶ παρελθούσης κυρίως περιπτώσεως (γ). Μεταχειρίζεται δὲ δύω μόνον χρόνους τῆς Ἀρχαίας, Ἐνεστῶτα καὶ Ἀόριστον, μορφόνουσα καὶ αὐτὴ Παρακείμενον ἴδιον ἐκ τοῦ Ἀπαρεμφατικοῦ Ἐνεστῶτος τῆς Ἀρχαίας καὶ τοῦ Μετοχικοῦ παρακειμένου τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ῥήματα ὑπάγονται εἰς δύω φωνὰς (δ), θέλομεν διαλάβει περὶ τῶν Ἀπαρεμφατικῶν καταλήξεων τὰ ἀπαιτούμενα εἰς ἑκατέραν φωνήν.

(α) Βλ. §. Ἡ. ἰ. 1.—(β) Βλ. §. Ἡ. ιβ—ιή—(γ) Βλ. §. Ἡ. ἰ. β.—(δ) Βλ. §. Ἡ. ά.

I. Χρόνοι τῆς Ἀπαρεμφάτου τῆς φωνῆς Ω.

δ'. *Ἐνεστώς*. Ὁ ἐνεστὼς τῆς Ἀπαρεμφάτου τῆς φωνῆς Ω, λήγει εἰς *ειν*· ὡς, γράφ-ειν, λύ-ειν· συναιρούμενος ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου Συνηρημένου εἰς ᾶν· ὡς, τιμᾶν (ἀπὸ τὸ τιμά-ειν)· ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου εἰς ειν· ὡς, φιλεῖν, (ἀπὸ τὸ φιλέ-ειν).

Σημ. ά. Ὁ τῆς Ἀπαρεμφάτου ἐνεστὼς ἑνούμενος μὲν μὲ τὸ Θέλω, συντελεῖ εἰς μόρφωσιν τοῦ Διαρκοῦς Μέλλοντος (α)· οἷον, θέλω γράφειν —τιμᾶν,—φιλεῖν· ἑνούμενος δὲ μὲ τὸ ἤθελα, μορφόνει τὸν διαρκῆ χρόνον τῆς Δυνητικῆς ἐπὶ παρελθούσης περιστάσεως· οἷον, ἤθελα γράφειν—τιμᾶν,—φιλεῖν (ϐ), κτλ.

έ. *Ἀόριστος*. Τοῦ Ἀορίστου ἡ κατάληξις, ὡς εἴπομεν (γ), ὤφειλε νὰ ἦναι Η (κατὰ τροπὴν ἀπὸ τὴν τῆς Ἀρχαίας ΑΙ)· ὑπερίσχυσε δὲ (δι' οὓς εἴπομεν λόγους) καὶ συνειθίζεται ἡ Ειν· ἐπειδὴ δὲ τὸ Σ, χρονικὸς χαρακτὴρ τοῦ Ἀορίστου, εὑρίσκεται σχεδὸν πάντοτε πρὸ ταύτης τῆς καταλήξεως· οἷον, λύΣειν (λύ-ειν), κτλ. διὰ τοῦτο μὲ τὸν φαινόμενον ἢ ἀνιχνευόμενον χειλικὸν τοῦ θέματος χαρακτῆρα, Β, Π, Φ, μεταϐάλλεται εἰς ψ· ὡς, γράφ-ειν, γράψειν· βάπτειν (βάφειν) βάψειν, κτλ. μὲ τὸν φαρυγγικὸν Γ, Κ, Χ, εἰς Ξ· ὡς, πλέκ-ειν, πλέξειν· πράττειν (πράγειν) πράξειν· κτλ. τὸν δὲ γλωσσικὸν ἀποϐάλλει· ὡς, πλάττειν (πλάθειν) πλάσειν (δ).

Τῶν δὲ Ἀμεταϐολικῶν ὁ Ἀόριστος φυλάττει τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἁπλουστέρου θέματος· ὡς, ψάλειν· διατηρῶν ὄχι μόνον ἀμετάϐλητον τὴν παραληκτικὴν ΕΙ· ὡς, σπείρειν, κτλ. ἀλλὰ καὶ τὸ Ε τῶν εἰς *ελλω* μεταϐάλλει εἰς ει· ὡς, στέλλειν, στείλει· ἀποϐάλλει δὲ τῶν εἰς αινω τὸ ι· ὡς, ὑφαίνειν, ὑφάνειν.

(α) Βλ. §. Ή. ιϐ'.—(ϐ) Βλ. §. Ή. ί. ϐ.—(γ) Βλ. §. Ή. ις.—(δ) Βλ. §. Β'. γ'. ὑποσημ. δ'.

Τῶν δὲ Συναιρουμένων ὁ χαρακτὴρ Α ἢ Ε μηκύνεται εἰς Η· ὡς, τιμάειν τιμήσειν· φιλέειν, φιλήσειν· ἐξαιροῦνταί τινα φυλάττοντα αὐτὸν ἀμετάβλητον· ὡς, καλέσειν, γελάσειν, διψάσειν, πεινάσειν, οὕτω καὶ τὸ χαλνῶ, χαλάσειν, σχολνῶ, ξερνῶ, κερνῶ, περνῶ, κρεμνῶ, κτλ.

Σημ. α΄. Τινὰ δισύλλαβα εἰς εω προσλαμβάνουν υ εἰς τὸν Ἀόριστον· ὡς, πλεύσειν, πνεύσειν, ῥεύσειν· τὸ δὲ χέω ἀντὶ χεύσειν, κάμνει (χύσειν ἐκ τοῦ χύνω), ἢ χέειν (ἐκ τοῦ χέω)· τὸ δὲ κλαίω καὶ καίω κάμνουν κλαύσειν, καύσειν.

Σημ. β΄. Ὁ τῆς Ἀπαρεμφάτου Ἀόριστος ἑνούμενος μὲ τὸ Θέλω συντελεῖ εἰς μόρφωσιν τοῦ Συντελικοῦ Μέλλοντος (α) οἷον, θέλω γράψειν,—τιμήσειν,—φιλήσειν· ἑνούμενος δὲ μὲ τὸ ἤθελα, μορφόνει τὸν ἐπὶ παρελθούσης περιστάσεως Ἀόριστον τῆς Δυνητικῆς ἐγκλίσεως· οἷον, ἤθελα γράψειν,—τιμήσειν,—φιλήσειν, (β) κτλ.

Σημ. γ΄. Περὶ τῆς μορφώσεως τοῦ Συντελικοῦ Μέλλοντος ἀπὸ τὸν Β΄. Ἀόριστον τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος· οἷον, θέλω ἰδεῖ, κτλ.. βλέπε §. Ἡ. ιγ.

ς΄. *Παρακείμενος*. Ὁ Παρακείμενος τῆς Ἀπαρεμφάτου εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὸν Ἀπαρεμφατικὸν ἐνεστῶτα τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος ἔχω, καὶ ἀπὸ τὸν Μετοχικὸν Παρακείμενον τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος· ὡς, ἔχειν γραμμένον—νην—νον, κτλ. Συντελεῖ δὲ εἰς μόρφωσιν ἐν γένει τοῦ ἐνεργητικοῦ Προμέλλοντος ἢ Ὡρισμένου Μέλλοντος (γ).

II. Χρόνοι τῆς Ἀπαρεμφάτου τῆς Φωνῆς ΜΑΙ.

ζ΄. *Ἐνεστώς*. Ἡ μὲν κατάληξις εἶναι *Σθαι*, ἔχουσα πρὸ αὐτῆς τὸ ἐγκλιτικὸν (δ) φωνῆεν Ε· ὡς, γράφ-Ε-σθαι, ὅπερ ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου Συνηρημένου συναιρεῖται εἰς Α· ὡς, τιμᾶσθαι (ἀπὸ τὸ τιμά-Ε-σθαι) ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου, εἰς ΕΙ· ὡς, φιλεῖσθαι (ἀπὸ τὸ φιλέ-Ε-σθαι)· ἡ δὲ χρῆσίς του εἶναι ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω δ΄. σημ α΄.

(α) Βλ. §. Ἡ. ιβ.—(β) Βλ. §. Ἡ. ι. β.—(γ) Βλ. §. Ἡ. ιβ.—(δ) Βλέπε Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. ΚΕ. καὶ Παράρτ. Βαθ. ΙΓ΄. β.

ή, *Αόριστος*. Η κατάληξίς του εἶναι *Θῆναι*, ἥτις προσκολλᾶται ἀμέσως εἰς τὴν θεματικὴν ῥίζαν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος· τότε δὲ ὁ θεματικὸς χαρακτὴρ, εἰμὲν εἶναι φωνῆεν, τροπολογεῖται ὡς καὶ εἰς τὸν ἀπαρεμφατικὸν Αόριστον τῆς ἐνεργητικῆς Φωνῆς· οἷον,

Λύ-ε-σθαι	(λύειν)	λυθῆν
ΤιμΆ-ε-σθαι	(τιμάειν)	τιμΗ-θῆν
ΦιλΈ-ε-σθαι	(φιλέειν)	φιλΗ-θῆν
πλΈ-ε-σθαι	(πλέειν)	πλευσθῆν.

εἰδὲ εἶναι σύμφωνον, χειλικὸν μὲν, γίνεται Φ· Φαρυγγικὸν δὲ, γίνεται Χ. Γλωσσικὸν δὲ, γίνεται Σ· ὡς,

βλέπεσθαι	(βλέπειν)	βλεφθῆν
πλέκεσθαι	(πλέκειν)	πλεχθῆν
πλάττεσθαι	(πλάθειν)	πλασθῆν

Τῶν δὲ Αμεταβολικῶν μορφόνεται (διὰ τὴν συντομίαν) ἀπὸ τὸν Μετοχικὸν Παρακείμενον μεταβολῇ τῆς *Μένος* εἰς *Θῆν*· ὡς, ψαλμένος (ψάλλω) ψαλθῆν· φυλάττων πάντοτε τὸ Α ἐπὶ τῶν εἰς ρω ἢ λω· οἷον, σπαρμένος ἢ σπερμένος (σπείρω) σπαρθῆ. κτλ.

Σημ. ά. Ὅσα καθαρὰ εἰς τὸν μετοχικὸν παρακείμενον προσλαμβάνουν Σ, τὸ παραλαμβάνουν καὶ εἰς τὸν Αόριστον· οἷον, καλεσμένος, καλεσθῆ· γελασμένος, γελασθῆ· οὕτως εἰμπορεῖ τις διὰ συντομίαν νὰ μορφώσῃ ὅλων τῶν ῥημάτων τὸν παθητικὸν Αόριστον ἀπὸ τὸν Μετοχικὸν παρακείμενον μεταβάλλων τὸ μ έ ν ο ς εἰς θ ῆ ν· οἷον, λυμένος, λυθῆ· σπαρμένος, σπαρθῆ· φυλάττων μὲν τὸ πρὸ τοῦ μ έ ν ο ς εὑρισκόμενον Σ· μεταβάλλων δὲ τὸ μὲν ὑπερκείμενον Μ εἰς Φ· τὸ δὲ Γ, εἰς Χ· ὡς, καλεσμένος, καλεσθῆ· γραμμένος, γραφθῆ· πλεγμένος, πλεχθῆ. (α)

(α) Ἐξαιρεῖται ὅταν τὸ πρὸ τοῦ μ έ ν ο ς εὑρισκόμενον Σ ἢ Μ ἦναι τῶν εἰς ΝΩ ἀμεταβολικῶν· διότι τότε τρέπεται εἰς Ν· ὡς, ξηραμμένος (ξηραίνω), ξηρανθῆν (κοιν. ξεραθῆ)· ἠσχυμμένος (αἰσχύνω) αἰσχυνθῆν, ὑφασμένος (ὑφαίνω), ὑφανθῆ, κτλ.

Σημ. β'. Πολλάκις εἶναι εὔχρηστος ὁ δεύτερος παθητικὸς Ἀόριστος μὲ τὰς εἰς τὴν Ἀρχαίαν τροπολογίας· οἷον, ἀπαλλάττομαι, ἀπηλλαγμένος, ἀπαλλαγῆν, ἀντὶ ἀπαλλαχθῆν· οὕτω, καίω, καῆν, κτλ.

Σημ. γ. Περὶ τῆς χρήσεως τούτου βλέπε ἀνωτέρω· ί. σημ. β'. καὶ γ'.

θ'. *Παρακείμενος*. Σύγκειται ἀπὸ τὸν ἀπαρεμφατικὸν ἐνεστῶτα τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος *εἶμαι*· καὶ τὸν μετοχικὸν παρακείμενον τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος· οἷον, — εἶσθαι γραμμένος, — νη, — νον, κτλ. Συντελεῖ δὲ εἰς μόρφωσιν τοῦ παθητικοῦ ὡρισμένου μέλλοντος ἢ Προμέλλοντος (α).

Γ'. Καταλήξεις καὶ Μόρφωσις τῶν Βοηθητικῶν Ῥημάτων.

Ι *Θέλω*

ί. Τὸ ῥῆμα τοῦτο συντελεῖ μὲ τὸν Ὁριστικὸν μὲν ἐνεστῶτά του εἰς μόρφωσιν τῶν τριῶν εἰδῶν τοῦ Μέλλοντος (β)· μὲ τὸν Παρατατικὸν δὲ, εἰς μόρφωσιν τῆς Δυνητικῆς ἐγκλίσεως (γ).

Ἡ δὲ κλίσις του εἶναι ὡς ἐφεξῆς·

Ὁριστική.

	Ἐνεστώς.			Παρατατικός.		
	ά.	*β'.*	*γ'.*	*ά.*	*β'.*	*γ'.*
Ἑν.	θέλω,	θέλεις,	θέλει·	ἤθελον (ε),	ἤθελες,	ἤθελε (ζ)
πλ.	θέλομεν,	θέλετε,	θέλουσι (δ)	ἠθέλομεν (η),	ἠθέλετε (θ)	ἤθελον.

Σημ. ά. Τὸ Θέλω εἶναι Βοηθητικὸν (ι), ὁσάκις ἔχῃ κατόπιν του τὴν Ἀπαρέμφατον· οἷον, θέλω γράφειν, κτλ. (γίνεται δὲ ἑλληνικὸν ἀρχαῖον διὰ τοῦ Μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς· οἷον, γράψω)· εἶναι δὲ Κύριον (ι) ῥῆμα, ὁσάκις ἔχῃ ἢ ῥῆμα ὑποτακτικὸν μὲ τὸ μόριον Νά· οἷον, θέλω νὰ ἀναχωρήσω

(α) Βλ. §. Ή. ιβ,—(β) Βλ. §. Ή. ιδ. — (γ) Βλ. §. Ή. ί. β. — (δ) Κοινῶς θέλουν ἢ θέλουνε. βλ. κατωρ. §. Ί. γ'. τὰς ὑποσημειώσεις· —(ε) Κοινῶς, ἤθελα.— (ζ) Πρὸ φωνήεντος λαμβάνει τὸ ἐφελκυστικὸν Ν· ὡς, ἤθελεν ἀκούσει.— (η) Κοινῶς, ἠθέλαμεν.—(θ) Κοινότερον ἠθέλατε.—(ι) Βλ. §. Ή. ά. σημ. ά.

ἢ ἄλλο τι ὄνομα· οἷον, θέλω νερόν. Τούτων δὲ τὸ μὲν πρῶτον γίνεται ἑλληνικὸν ἀρχαῖον διὰ τοῦ Μέλλοντος τῆς Ἀπαρεμφάτου· οἷον, θέλω ἀπελθεῖν· τὸ δὲ δεύτερον διὰ τοῦ θέλω καὶ τῆς ἀπαιτουμένης αἰτιατικῆς· οἷον, θέλω ὕδωρ, κτλ.

Σημ. β. Τὰς διαφόρους μορφὰς τοῦ θέλω εἴδομεν ἀνωτέρω §. Β'. θ· 2) σημ. ά. καὶ §. Ή. ιδ'.

2 *Μέλλω*

ιά. Τὸ ῥῆμα τοῦτο καί τοι ὁ λαὸς συνοδεύει μὲ τὴν ὑποτακτικὴν πρὸς δήλωσιν τῶν τριῶν χρόνων τοῦ μέλλοντος· ὡς, μέλλω νὰ γράφω,—ψω,—νὰ ἔχω γραμμένα=(θέλω γράφει,—ψει, κτλ), κυρίως εἶναι βοηθητικὸν εἰς συμπλήρωσιν μόνον τοῦ Μετοχικοῦ Μέλλοντος (α)· ὡς, ὁ μέλλων νὰ γράφῃ,—νὰ γράψῃ—νὰ ἔχῃ γραμμένα= (ὁ γράψων, κτλ.)· εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν εἶναι ῥῆμα Κύριον.

Σημ. ά. Ὅτι δὲ καὶ ἡ Ἀρχαία μετεχειρίζετο ἐνίοτε τὸ Μ έ λ λ ω ὡς συνεργὸν ῥῆμα πρὸς δήλωσιν τοῦ Μέλλοντος, εἴπομεν ἀνωτέρω §. Ή. ιέ.

3 *Ἔχω*

ιβ'. Τοῦ ῥήματος τούτου μόνος ὁ ἐνεστὼς καὶ παρατατικὸς κατὰ τὰς περισσοτέρας Ἐγκλίσεις συντελεῖ εἰς μόρφωσιν ὁ μὲν τοῦ Παρακειμένου, ὁ δὲ Παρατατικὸς, τοῦ Ὑπερσυντελικοῦ· οὕτω,

		Ὁρισ.		Ὑποτακτ.		Προσ.		Ἀπαρ.	Μετ.
		Ἐνεστὼς	Παρατ.	Ἐνεστ.	Παρατ.	Ἐνεσ.	Παρατ.		
Ἑν.	ά.	ἔχω	εἶχον·	ἔχω	εἶχον	ἂς ἔχω	ἂς εἶχον		ὁ ἔχων
	β.	ἔχεις	εἶχες	ἔχῃς	κτλ.	ἔχε	κτλ.	ἔχειν	ἡ ἔχουσα
	γ.	ἔχει	εἶχε	ἔχῃ	ὡς ὁ	ἂς ἔχῃ			τὸ ἔχον
πλ.	ά.	ἔχομεν	εἴχομεν	ἔχωμεν	τῆς	ἂς ἔχωμεν			
	β.	ἔχετε	εἴχετε	ἔχητε (β)	ὁριστι-	ἔχετε			
	γ.	ἔχουσι	εἶχον	ἔχωσι (γ)	κῆς	ἂς ἔχωσι (γ)			

(α) Βλ. §. Ή. κ'. σημ. β.—(β) Κοινῶς ἔχετε.—(γ) Κοινῶς ἔχουν. Ἀλλὰ περὶ τῆς ποικιλίας τινῶν καταλήξεων ἰδὲ τὸ προηγούμενον Θ έ λ ω· κυρίως δὲ κατωτέρ. §. Ί. γ'. τὰς ὑπισημειώσεις.

Σημ. ά. Τὸ ἔχω εἶναι βοηθητικὸν (α) ὁσάκις συνοδεύῃ Παθητικῆς Μετοχῆς Παρακείμενον· ὡς, ἔχω γραμμένον κτλ. ἢ ἐνίοτε Ἀόριστον Ἀπαρεμφάτου· ὡς, ἔχω γράψει ἢ γραφθῆ, κτλ. (β)· γίνεται δὲ ἑλληνικ. ἀρχαῖον διὰ τοῦ ἀντιστοίχου παρακειμένου τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος τῆς ἀναλόγου ἐγκλίσεως· οἷον, ἔχω γραμμένον=γέγραφα· ἔχω γραφθῆ=γέγραμμαι· ἐνίοτε δὲ διὰ τοῦ Ἀορίστου· ὡς, ἔγραψα, ἐγράφθην· κτλ. τὸ δὲ, θέλω ἔχει γραμμένον, εἶναι ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων. Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν τὸ ἔχω, εἶναι Κύριον ῥῆμα.

Εἶμαι

ιγ΄. Καὶ τούτου τοῦ ῥήματος μόνον ὁ ἐνεστὼς καὶ Παρατατικὸς καθ' ὅλας τὰς συνειθιζομένας ἐγκλίσεις (γ) συντελοῦν εἰς ἀπαρτισμὸν δύο μόνον χρόνων· ὁ μὲν Ἐνεςὼς τοῦ Παρακειμένου· ὁ δὲ Παρατατικὸς, τοῦ Ὑπερσυντελικοῦ (δ). Παράγεται δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου θέματος ΕΩ τὴν ῥίζαν Ε, ὅπου προσκολλῶνται αἱ παθητικαὶ καταλήξεις, *μαι*, *σαι*, κτλ. ἀφοῦ ἡ ῥίζα Ε μηκυνθῇ ὄχι (διὰ τροπῆς) εἰς Η, ἀλλὰ (διὰ προσλήψεως τοῦ Ι) εἰς ΕΙ· οἷον, εἶ-μαι, εἶσαι, κτλ. ὡς παράγεται καὶ τῆς Ἀρχαίας τὸ *εἰμὶ* (ε). Ἐκφέρει δὲ τὴν μὲν Μετοχὴν ἐνεργητικῶς (ζ)· οἷον, *ὤν*, κτλ. τὸ δὲ τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεςῶτος ἀνωμάλως (η)· ἐπειδὴ δὲ ὡς πρὸς τὴν γραφὴν χρόνων τινῶν τοῦ ῥήματος τούτου φέρονται εἰσέτι καὶ προστατεύονται γνῶμαι διάφοροι, θέλομεν διαλάβει καὶ ἡμεῖς περὶ αὐτοῦ, ἀφοῦ πρῶτον ἐκθέσωμεν τὴν Κλίσιν του.

Σημ. ά. Τὸ εἶμαι εἶναι βοηθητικὸν (θ) ὁσάκις συνοδεύεται μὲ παρακείμενον παθητικῆς Μετοχῆς· ὡς, εἶμαι γραμμένος, ἤμην γραμμένος, κτλ. Εἰς πᾶσαν ὅμως ἄλλην περίστασιν εἶναι κύριον ῥῆμα (ι)

(α) Βλ. §. Ή. ά. σημ. ά. (β) Βλ. §. Ή. ή. θ΄. καὶ ί.—(γ) Βλ. §. Ή. έ. καὶ ἐφεξῆς. — (δ) Βλ. §. Ή. ή.—θ. —(ε) Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. ΚΒ. Παρατήρ. ά. --- (ζ) ὡσαύτως καὶ τὸ πληθ. τρίτον πρόσωπον τοῦ Παρατατικοῦ. ἦσαν. — (η) ὡς εἶναι ἀνώμαλλον καὶ εἰς τὴν Ἀρχαίαν τὸ ἐστί. Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθ. ΚΗ. καὶ τὸ Παράρτημα.—(θ) Βλ. §. Ή. ά. σημ. ά.— (ι) Βλ. §. Ή. ή—θ.

ιδ΄. Κλίσις τοῦ Βοηθητικοῦ Ῥήματος, *Εἶμαι*

			Ὁριστ.	Ὑποτακτ.	Προστακτικ.	Ἀπαρέμ.	Μετοχή.
Ἐνεστώς	Ἑνικ.	ά.	εἶμαι	ἦμαι	ἂς ἦμαι		
		6.	εἶσαι	ἦσαι	ἔσο (ε)		ἀρσ. ὢν (η)
		γ.	εἶναι (α)	ἦναι	ἂς ἦναι	εἶσθαι	θηλ. οὖσα
	Πληθ.	ά	εἴμεθα (ϛ)	ἤμεθα (δ)	ἂς ἤμεθα (δ)		οὐδ. ὄν
		6	εἶσθε (γ)	ἦσθε	ἦσθε (ζ)		
		γ	εἶναι (α)	ἦναι	ἂς ἦναι		

Παρατατ. Εἰς μὲν τὴν Μετοχὴν εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν Ἐνεστῶτα· εἰς δὲ τὴν Ἀπαρέμφατον (διότι εἶναι βοηθητικὴ ἔγκλισις), δὲν εὑρίσκεται· εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις συνειθίζεται ὁ τῆς Ὁριστικῆς· οἷον, ἤμην (θ), ἦσο (ι), ἦτο (κ) ἤμεθα (λ), ἦσθε (μ), ἦσαν (ν).

Παρατηρήσεις περὶ τοῦ εἶμαι.

ιε΄. Ἡ ἀνωμαλία τοῦ ἑνικοῦ τρίτου προσώπου (*εἶναι* ἀντὶ *εἶται* διὰ τὸ ὁμοιόμορφον μὲ τὴν παθητικὴν κατάληξιν *Ται*), ὑπῆρξεν ὑπόθεσις διαφόρων εἰκασιῶν ὡς πρὸς τὴν γραφήν. Ὅθεν ὁ μὲν Χριστόπουλος, ἐνῷ τὸ γράφει *εἶναι*, εἰκάζει (ξ), ὅτι ἐπειδὴ γίνεται κατὰ μετάθεσιν ἀπὸ τὸ Δωρικὸν *ἔνι*, εἶναι ὀρθότερον ἴσως νὰ γράφηται ὄχι μόνον αὐτό, *ἶνε*, ἀλλὰ καὶ τὰ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον πρόσωπον (ἀντὶ εἶμαι εἶσαι) νὰ γράφωνται *ἶμε*, *ἶσσε*, ὡς ἐκ τοῦ Δωρικοῦ *ἐμὶ ἐσσί*, κατὰ μετάθεσιν· ἀλλ᾽ αἱ παθητικαὶ καταλήξεις ὅλων τῶν χρόνων τούτου τοῦ ῥήματος αἴρουσαι ἐκ μέσου πάντα δισταγμόν, ἀντικρούουν, νομίζομεν, πᾶσαν ὑπόθεσιν περὶ τῆς

(α) Βλέπε ἐφεξῆς τὰς παρατηρήσεις. —(6) Κοινῶς, εἴμεσθε καὶ εἴμασθε, ἢ εἴμεστε κατὰ τροπὴν τοῦ θ εἰς τ, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς παθητικικὰς καταλήξεις, ὁσάκις τὸ θ ἦναι συμπεπλεγμένον μὲ σύμφωνον— (γ) Κοινῶς, εἶστε καὶ εἴσασθε, κτλ. — (δ) Βλ. τὴν τροπολογίαν τῶν ὁμωνύμων προσώπων τῆς Ὁριστικῆς.—(ε) Κοινῶς, ἔσου, ἢ νὰ ἦσαι. Βλ. ὑποσημ. ζ. (ζ) Κοινῶς, νὰ ἦσθε. Βλ. §. Ή. έ. 2. σημ. ά —(η) Βλ. §. Ή. κ. —(θ) Κοινῶς ἤμουν, ἢ ἤμουνα. — (ι) Κοινῶς ἤσουν, ἢ ἤσουνα. — (κ) Πολλοὶ πρὸ φωνήεντος ἢ καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου, (ἢ καὶ συνήθως) τὸ μεταχειρίζονται μὲ Ν. οἷον, ἦτον· κοινῶς δὲ λέγεται, ἦταν ἢ ἤτανε.—(λ) Βλ· ὑποσημ. 6.— (μ). Κοινῶς ἤσασθε ἢ ἤστανε, κτλ.—(ν) Κοινῶς, ἦταν ἢ ἤντεσαν. — (ξ) Τὴν Γραμματικήν του.

ὑπὸ τοῦ Κ. Χριστοπούλου προτεινομένης γραφῆς. Ὁ δὲ ἀοίδιμος Τσαλίκογλους (α), καί τοι γράφει τὴν παραλήγουσαν διὰ τῆς ΕΙ, ὑπαγορεύει τὴν διὰ τοῦ Η γραφὴν ὀρθοτέραν καὶ ἑλληνικωτέραν· τὴν δὲ κατάληξιν παρεδέχθη ἑνικῶς μὲν διὰ τοῦ Ε · οἷον, εἶνε, πληθυντικῶς δὲ διὰ τοῦ Ι· οἷον, εἶνι. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅσα παραδείγματα φέρει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του, ἀντιμάχονται πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν γραμματικὴν ἐτυμολογίαν (β), διὰ τοῦτο νομίζομεν ἄκαιρον πᾶσαν ἀνασκευαστικὴν ἀπάντησιν. Τοὺς δὲ γράφοντας ἑνικῶς μὲν διὰ τοῦ Ε (*εἶνε*), πληθυντικῶς δὲ διὰ τῆς ΑΙ (*εἶναι*), ὡς ἐὰν ὑπάρχῃ διαφορὰ εἰς τὴν ἀπαγγελίαν, παραπέμποντες εἰς τὸ περὶ προφορᾶς τοῦ Κ. Οἰκονόμου δοκίμιον (γ), λέγομεν περὶ τῆς Ἀπαρεμφάτου ὅτι πρὸς διαφορὰν ἀπὸ τὸ τῆς Ὁριστικῆς *εἶναι*, γράφεται *εἶσθαι* κατὰ τὸν τύπον τοῦ *κεῖσθαι* (δ), καὶ ὅτι τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Ὑποτακτικῆς δὲν πρέπει νὰ γράφηται *ἦναι* ὑπογεγραμμένον· διότι παραλήγουσα Ὑποτακτικῆς δὲν ἀπαντᾶται ὑπογεγραμμένη κατὰ κανόνα γραμματικῆς ἐτυμολογίας· δεύτερον, ἐπειδὴ ἡ παραλήγουσα τοῦ *εἶναι* γίνεται ἐκ τοῦ *ἔω* κατὰ πρόσληψιν τοῦ Ι (ε), διὰ τοῦτο μηκυνομένη δὲν ἔχει χρείαν τοῦ Ι εἴτε ὑπογεγραμμένου, εἴτε προσγεγραμμένου, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Παρατατικὸν *ἤμην*· τρίτον, ἂν ὑπογράφεται τὸ *ἦναι* εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, ἀνάγκη νὰ ὑπογράφωνται καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα οὕτω· ἦμαι, ἦσαι, ἤμεθα, κτλ. Λέγομεν τελευταῖον ὅτι ὁ Παρατατικὸς μορφόνεται, ἀφοῦ εἰς τὴν ῥίζαν Ε μηκυνομένην εἰς Η (διὰ

(α) Βλ. Προοίμιον τοῦ Λεξικοῦ του σελ. μδ'-μϛ'. τὰς σημειώσεις.

(β) Βλ. Ὅμηρ. Ἰλ. Β, 783. Ε, 160. Χ, 389. Ω, 593· καὶ Ὀδυσ. Χ, 210, ὅπου τὸ εἰν εἶναι πρόθεσις· οὕτω καὶ τὸ εἰνὶ, Ἰλιάδ. Θ, 199, καὶ Ο, 150.—(γ) σελ. 246---262.—(δ) Βλ. Κοραῆ Πρόδρομ. —(ε) Βλ. ἀνωτέρω ιγ'.

τροπῆς) προσλάβῃ τὰς παθητικὰς καταλήξεις, *Μην*, *Σο*, *Το*· οἷον, *ἤμην*, *ἦσο*, *ἦτο*· ὡς σώζεται καὶ τοῦ εἰμὶ τῆς Ἀρχαίας μόνον τὸ ἑνικὸν Ά. πρόσωπον, *ἤμην*, ὅπερ πολλοὶ ὑπέλαβον ὑπερσυντελικόν.

Σημ. ά. Τὸ ἑνικὸν τρίτον πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἦν, κινδυνεύει κατά τινας παρατηρήσεις (α) νὰ καταντήσῃ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, ὡς τὸ Ἑβραϊκὸν Ἀ λ λ η λ ο ύ ϊ α.

§. Ί.

Ἁπλοῖ χρόνοι, Χαρακτὴρ αὐτῶν, Μόρφωσις καὶ Καταλήξεις, Αὔξησις, Κύρια ἢ Ἀρχικὰ Μέρη πρὸς σχηματισμὸν ὁποιουδήποτε ῥήματος.

ά. Οἱ Ἁπλοῖ εἴτε μονόφωνοι (β) χρόνοι εἰς ἑκατέραν φωνὴν (γ) εἶναι τρεῖς· Ενεςὼς, Παρατατικὸς καὶ Ἀόριστος πρῶτος ἢ δεύτερος (δ). Χαρακτὴρ δὲ τοῦ μὲν Ενεστῶτος εἶναι ὁποιονδήποτε γράμμα (ε), ὅπερ φυλάττει καὶ ὁ Παρατατικός· τοῦ δὲ Ἀορίστου εἰς μὲν τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν εἶναι τὸ Σ (ζ)· εἰς δὲ τὴν παθητικὴν τὸ Θ. Ἡ δὲ μόρφωσις τοῦ μὲν Παρατατικοῦ ἀπὸ τὸν Ενεστῶτα, γίνεται δι' ἀντικαταστάσεως τῆς ἀναλόγου καταλήξεως· τῶν δὲ Ἀορίστων, ἀπὸ τὸ πρωτότυπον θέμα, ὅπου συμβαίνουν καὶ ὅσαι τροπολογίαι ἐῤῥέθησαν ἐπὶ τῆς τῶν Απαρεμφατικῶν Αορίστων μορφώσεως (η).

β'. Αἱ δὲ καθ' ὅλας τὰς ἐγκλίσεις ἑκατέρας φωνῆς τῶν ἁπλῶν χρόνων καταλήξεις φαίνονται εἰς τοὺς ἑξῆς συνοπτικοὺς

(α) Βλ. Κ. Οἰκονόμ. Ἐπίκρ. σελ. 89—92.—(β) Βλ. §. Ἡ. 5'.—(γ) Βλ. §. Ἡ. ά καὶ β. —(δ) Βλ. §. Ἡ. 5' καὶ ιγ.—(ε) Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. ΙΓ.— (ζ) Τὰ Ἀμεταβολικὰ ἔχουν τὸ κατάλληλον ὑγρόν· οἷον, ἔψαλα, ἔκρινα· τὸ δὲ, εἶπα· ἔδωκα, καὶ ὅσα ῥήματα συνειθίζουν ῥίζαν τοῦ β'. Ἀορίστου καὶ κατάληξιν τοῦ πρώτου· ὡς, ἔφυγα, ἔφαγα, ἔλαβα, ἔχουν χαρακτῆρα ἰδιάζοντα.—(η) Βλ. §. Θ. ί καὶ ή.

πίνακας, ὅπου ὑποδεικνύεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν μορφόνονται τὰ ῥήματα ἀπὸ τοὺς Λογίους, καὶ ἀπὸ τὸν λαὸν, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ πολλάκις καὶ ἡ σημερινὴ τῶν περισσοτέρων στοιχουργία· ἐπειδὴ δὲ οἱ Λόγιοι ἄλλοι μὲν αὐτῶν παρακολουθοῦν τοὺς τύπους τῆς Αρχαίας, ἄλλοι δὲ παρεκτρέπονται ἐν μέρει, διὰ τοῦτο εἰς ἑκάστην ἔγκλισιν ὑποσυνάπτομεν παραθετικῶς τρεῖς στήλας Καταλήξεων· 1) τῆς Αρχαίας καὶ τινων Λογίων, 2) Τῶν περισσοτέρων Λογίων, ἢ Κοραϊστῶν, αἵτινες ἑνοῦνται ὑπὸ μίαν ςήλην, 3) τοῦ δημοτικοῦ ὕφους, ὥςε νὰ εἰμπορῇ ἕκαςος νὰ μορφόνῃ τὰ ῥήματα κατ' ἀρέσκειαν. Τελευτῶντες δὲ λέγομεν ὅτι ἐπειδὴ αἱ μὲν καταλήξεις τῆς Υποτακτικῆς, Εὐκτικῆς καὶ Υποθετικῆς ἐγκλίσεως ταυτίζονται, μόνον δὲ τὰ πρὸ αὐτῶν συνειθιζόμενα μόρια (α) εἰς τὴν ὁμιλίαν ἢ γραφὴν προξενοῦν τὴν ἐπαισθητὴν τῆς ὀνομασίας διάκρισιν, διὰ τοῦτο αἱ τρεῖς εἰρημέναι ἐγκλίσεις συμπεριελήφθησαν ὑπὸ τὴν γενικὴν ὀνομασίαν *Ἔγκλισις Κοινή*. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐφαρμογῆς ἂς δίδεται ἡ πρὸς διάγνωσιν κατάλληλος ὀνομασία ἀναλόγως τοῦ ἡγουμένου μορίου ἢ φράσεως. Ὅταν δηλ. πρὸ τῆς Κοινῆς ἐγκλίσεως εὑρεθῇ τὸ *εἴθε νὰ*, ἢ *ἄμποτε νὰ*, ἢ ἄλλη ἰσοδύναμος φράσις, ἢ ἐνίοτε καὶ μόνον τὸ *νὰ* (β), ὀνομάζεται *Εὐκτική*· ὡς, εἴθε νὰ γράφω, ἄμποτε νὰ ἔγραφα. κτλ. Ὅταν δὲ προηγῆται τὸ *ἐὰν*, ἢ *ἂν*, ἢ *ἀνίσως*, ὀνομάζεται *Ὑποθετική*· ὡς, ἐὰν γράφω, ἀνίσως ἔγραφα, κτλ. Ὅταν δὲ εὑρίσκεται τὸ μόριον *ἵνα*, ἢ *νὰ*, ἢ *διανὰ* καθ' ἑαυτὰ, τότε λέγεται *Ὑποτακτική*· ὡς, νὰ γράφω, ἵνα γράψω, διὰ νὰ ἔχω γραμμένα.

(α) Βλ. §. Ἡ. ί. 2. 3. 4.—(β) Βλέπ. §. Ἡ. ί. 3.

γ΄. Συνοπτικὸς Πίναξ τῶν Καταλήξεων τῶν Ἁπλῶν χρόνων τῆς Ἐνεργητικῆς Φωνῆς.

Χρόνοι	ἀριθμοί	πρόσωπα	Ὁριστική: Ἀρχαία καὶ τῶν Λογίων	Ὁριστική: Δημοτική	Κοινή: Ἀρχ. Λόγ.	Κοινή: Δημοτικόν	Προστακτική: Λόγιοι	Προστακτική: Δημοτικόν	Μετοχ.: Ἀρχαία καὶ τῶν Λογίων
Ἐνεστώς	Ἑνικ.	ά	ω		ω		λείπει	ἂς—ω(ε)	
		β΄	εις		ῃς		ε	ἂς—ῃ	Ὀν. Γεν.
		γ΄	ει		ῃ				ων, οντος(ζ) ουσα; ουσης ον, οντος
	Πληθ.	ά	ομεν,	ουμεν (α)	ωμεν	ουμεν	ἂς. ωμεν,	ἂς ουμεν	
		β΄	ετε (β)		ητε	ετε (δ)	ετε		
		γ΄	ουσι	ουν(γ)	ωσι	ουν (γ)	ἂς...ωσί,	ἂς ουν(γ)	

Παρατατικός. Εἰς τὴν Μετοχὴν εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν Ἐνεστῶτα, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις, ἂν συνειθίζεται (η), εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν τῆς Ὁριστικῆς, ἀφ' οὗ προστεθῶσι τὰ κατάλληλα εἰς ἑκάστην μόρια· ὡς,

ἑνικ.			πληθ.		
1	2	3	1	2	3
ον,	ες,	ε.	ομεν,	ετε,	ον,

τὰς ὁποίας τὸ οἰκιακὸν ὕφος ἐκφέρει οὕτω· α, ας, ε· αμεν (θ), ετε ἢ ατε (β), αν (ι).

(α) καὶ ουμε κατ' ἀποβολὴν τοῦ Ν διὰ τὴν εὐφωνίαν. Βλ. §. Β. ς. σημ. ά. —(β) Εἰς τὰ πληθυντικὰ δεύτερα πρόσωπα προσθέτουν πολλοὶ τὸ Ν· οἷον, λέγετεν· τὸ ὁποῖον ἄλλοι διὰ νὰ θεραπεύσουν προσλαμβάνουν καὶ ε· οἷον, γράφετενε (Χῖοι). οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παθητικῶν, ἔρχεσθεν καὶ ἔρχεσθενε· κτλ.—(γ) οὕτω καὶ πολλοὶ λόγιοι· ὁ δὲ λαὸς συνειθίζει καὶ ουνε. §. Β. ς. ιδ. καὶ σημ. ά. παρὰ δὲ τοῖς Κυπρίοις, καὶ τοῖς περὶ τὸν Πόντον ἡ κατάληξις ουσι εἶναι συνηθεστάτη· οἷον, βλέπουσι, λέγουσι καὶ λέσι· τρῶσι, κτλ.—(δ) Οἱ Κοραϊσταὶ ἐπὶ τῆς Κοινῆς ἐγκλίσεως ἀκολουθοῦν ἐν γένει τὴν Ἀρχαίαν· ἐνίοτε δὲ τότε μηκύνουν τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν, ὁσάκις ὁμοφωνῇ μὲ τὸ βραχύ· ὅθεν, καίτοι σπανίως συνειθίζουν τό, νὰ γράφητε, μεταχειρίζονται ὅμως νὰ κατηγορῆτε (ὡς ὁμόφωνον τοῦ κατηγορεῖται) καί, νὰ γράφωμεν, γράφωσι (ὡς ὁμόφωνα τοῦ γράφομεν γράφουσι)· οὕτω κ' ἐπὶ τῶν παθητικῶν, καίτοι δηλ. σπανίως συνειθίζουν τό, νὰ λέγητε, κτλ. μεταχειρίζονται τό, νὰ παραπονῆται (ὡς ὁμόφωνον τοῦ παραπονεῖται), καί, νὰ

Ἀόριστος Ά. Εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν ἐνεστῶτα τῆς ἀναλόγου Ἐγκλίσεως, εἰς δὲ τὴν Ὁριστικὴν καὶ τὴν Μετοχὴν ἔχει τὰς ἑξῆς·
Ὁ ρ ι σ τ ι κ ή. α, ας, ε. αμεν, ατε, αν, τὰς ὁποίας ὁ Λαὸς ἐκφέρει ὡς τὰς τοῦ Παρατατικοῦ· οἱ δὲ Λόγιοι κατὰ τὸν τύπον τῆς Ἀρχαίας, παραδεχθέντες καὶ τὰ δεύτερα τοῦ προστακτικοῦ Α. Ἀορίστου· οἷον, ἑν. ον· πληθ. ατε
Μ ε τ ο χ ή. ας, αντος· ασα, ασης· αν, αντος. τὰς ὁποίας ὁ λαὸς ἀγνοεῖ, ὡς εἴπομεν (κ). Περὶ δὲ τοῦ χαρακτῆρος καὶ μορφώσεώς του, βλέπε ἀνωτέρω, §. Θ'. ί.

Ἀ ό ρ ι σ τ ο ς Β'. Πολλὰ ῥήματα συνειθίζουν καὶ ἄλλον Ἀόριστον ὀνομαζόμενον ἐν γένει Δεύτερον, καὶ χρησιμεύοντα ὁσάκις ὁ πρῶτος ἦναι ἄχρηστος. Ῥίζα δὲ τούτου εἶναι ἡ τοῦ ἁπλουστέρου θέματος, μὲ ὅλας σχεδὸν τὰς τροπολογίας τῆς παραληγούσης, ὅσας βλέπομεν εἰς τὴν Ἀρχαίαν (λ). Καταλήξεις δὲ αὐτοῦ γενικῶς μὲν εἶναι αἱ τοῦ πρώτου Ἀορίστου· οἷον, ἔ φ υ γ α, ε ἶ δ α, κτλ. οἱ δὲ λόγιοι ἀκολουθοῦν τὰς τοῦ Ἀρχαίου, αἵτινες ταυτίζονται μὲ τὰς τοῦ παρατατικοῦ, διαφέρουσαι μόνον εἰς τὸν τόνον τῆς Μετοχῆς καὶ Ἀπαρεμφάτου· τοῦτον δὲ τὸν τῆς Ἀπαρεμφάτου τονισμὸν δὲν φυλάττουν ἐνίοτε οὔτε οἱ Λόγιοι (μ).

Σημ. ά. Τὰς τῆς Ἀπαρεμφάτου καταλήξεις δὲν ἀναφέρομεν, διότι διελάβομεν ἀνωτέρω, καὶ διότι εἶναι Βοηθητικὴ Ἔγκλισις· τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ διὰ τὰ παθητικά.

Σημ. ϐ. Ὅσα τρίτα πρόσωπα λήγουν εἰς Ε, ἢ εἰς ΣΙ, λαμβάνουν διὰ τὴν Εὐφωνίαν τὸ ἐφελκυστικὸν Ν ἑπομένου φωνήεντος, ἢ εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου· τὸν κανόνα τοῦτον ὁ λαὸς ἀκολουθεῖ κατ' ἀρέσκειαν.

λ ε γ ώ μ ε θ α (ὡς ὁμόφωνον τοῦ λεγόμεθα). — (ε) Βλ. §. Ή. ί. 2. — (ζ) Βλ. Ή. κ'. — (η) Βλ. §. Η. ί· 2. 3. 4. — (θ) καὶ α μ ε · βλέπ. ὑποσημ. ά. — (ι) καὶ α ν ε Βλ. ὑποσημ. γ. πολλοὶ δε ἐκφέρουν εἰς α σ ι. Βλ. ὑποσημ. δ. — (κ) βλ. ὑποσημ. ζ. — (λ) Βλ. Γραμματικ. Κλίμ. Βαθμ. ΙΘ'. — (μ) Βλ. §. Ή. ιϛ'. σημ. ά.

δ΄. Συνοπτικὸς Πίναξ τῶν Καταλήξεων τῶν ἁπλῶν χρόνων τῆς Παθητικῆς Φωνῆς.

Χρόνοι	Ἀριθμ.	Πρόσωπα	Ὀριστική	Κοινή	Προσακτική	Μετοχή
			Ἀρχ. καὶ τῶν Λογίων — Δημοτικόν	Λόγ. — Δημ.	Λόγιοι — Δημοτ	Ἀρχαία καὶ Λόγιοι
					λείπει, ἂς μαι (δ)	
Ἐνεστώς	Ἑνικ.	ά	μαι	μαι		Ὀν. — Γεν.
		β	σαι (α)	σαι	ου (ε)	μενος — μένου (ζ)
		γ	ται	ται	ἂς...ται	μένη — μένης
	Πληθ.	ά	μεθα — μεσθε (β)	μεθα — μεσθε	ἂς...μεθα	μενον — μένου
		β	σθε (γ)	σθε	σθε	
		γ	νται	νται	ἂς...νται	
Παρατατικός			Εἰς τὴν Μετοχὴν εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν ἐνεστῶτα· εἰς δὲ τὰς λοιπὰς Ἐγκλίσεις, ἂν συνειθίζεται (η), εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν τῆς Ὁριστικῆς, ἡγουμένων τῶν ἀναλόγων μορίων (η)· ὡς, Μην, Σο, Το· Μεθα, Σθε, Ντο, τὰς ὁποίας ὁ λαὸς συνειθίζει ὡς ἐφεξῆς· οἷον, ουμουν (θ) ουσουν (θ) ουνταν (ι)· ούμεσθε (κ), ούσασθε (κ), ουνταν (ἢ όντοσαν) καὶ τὰς προσκολλᾷ εἰς τὴν ῥίζαν ἀμέσως.			
Ἀόριστος Α.	Ἑνικ.	ά	θην — θηκα	θῶ	λείπει ἂς...θῶ (μ)	
		β	θης — θηκες	θῇς	θητι — Σου (μ)	
		γ	θη — θηκε	θῇ	ἂς...θῇ	θεὶς, θέντος (ξ)
						θεῖσα, θείσης
	Πληθ.	ά	θημεν — θήκαμεν (λ)	θῶμεν	ἂς...θῶμεν (λ)	θὲν — θέντος
		β	θητε — θήκετε	θῆτε	θητε — θῆτε	
		γ	θησαν — θηκαν (λ)	θῶσι	ἂς θῶσι...ἂς...θοῦν	

(α) Περὶ τῆς τροπολογίας τοῦ δευτέρου προσώπου εἰς τὴν Ἀρχαίαν βλέπε Γραμμ. Κλίμακ. Βαθμ. ΚΕ΄. κτλ.— (β) Καὶ μεσθα κατὰ τὴν Αἰολικήν· προσέτι δὲ καὶ μ α σ θ ε. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ μὲ σύμφωνον συμπεπλεγμένον Θ, ὁ λαὸς μεταβάλλει ἐν γένει εἰς Τ· οἷον, καθόμαστε, ἐγράφτηκε, ἔφτασε· οὕτω καὶ τὸ εὐτὺς (εὐθὺς) διὰ τὴν προφορὰν τοῦ υ· περὶ δὲ τῆς προσλήψεως τοῦ ν· οἷον, κ α θ ό μ α σ τ ε ν, καὶ τῆς τοῦ ε μετὰ τὸ ν· οἷον, καθόμαστανε, κτλ. βλέπε ἀνωτέρ. γ. ὑποσημ. β.—(γ) Καὶ κοινότερ. ό σ ε σ θ ε, ἢ ο ύ σ α σ θ ε, προσκολλωμένων ἀμέσως εἰς τὴν ῥίζαν· ὡς. γ ρ α φ ό σ ε σ θ ε, κτλ.—(δ) Βλ §. Ἡ. έ. 2.— (ε) Ἀπὸ τὸ ε ο (ε σ ο), ὡς καὶ ἡ Ἀρχαία. Βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. ΚΕ΄. Μόνον δὲ τὸ τοῦ εἶμαι (ὡς εἰς μι) ἐκφέρεται ἀκέραιον· οἷον, ἔ σ ο καὶ κοινῶς ἔσου, ἢ εἶσου, ἢ νὰ ἦσαι, περὶ οὗ βλ. §. Ἡ. έ. 2. σημ. ά, οὕτω δὲ καὶ ἡ Ἀρχαία εἰς τὰ εἰς μ ι· ὡς, τ ί θ ε σ ο, ἵ σ τ α σ ο, κτλ.—(ζ) Βλ. §. Ἡ. κ.

Λόριστος Β. Διαφέρει ἀπὸ τὸν πρῶτον διότι ἀποβάλλει τὸ χαρακτηριστικὸν ἐκείνου Θ· τὴν δὲ ῥίζαν του τροπολογεῖ κατὰ τὴν Ἀρχαίαν (ν)· οἷον, ἐκάην, ἐφάνην. κτλ. Περὶ δὲ τῆς χρήσεώς του βλέπε τὸν ἐνεργητικὸν Β. Λόριστον.

έ. Αἱ εἰρημέναι καταλήξεις αἱ μὲν τοῦ ά. Λορίςου προσκολλῶνται ἀμέσως εἰς τὴν θεματικὴν ῥίζαν μὲ ὅσας εἴπομεν μεταβολὰς (ξ)· αἱ δὲ τῶν λοιπῶν χρόνων προστίθενται εἰς τὴν θεματικὴν ῥίζαν, συνδρομῇ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων, Ο καὶ Ε (ο). Τούτων δὲ τὸ μὲν Ο ἐμφιλοχωρεῖ εἰς τὴν Μετοχὴν, εἰς ὅλα τὰ πρῶτα πρόσωπα καὶ εἰς τὸ πληθυντικὸν τρίτον, μεταβαλλόμενον εἰς μὲν τὰς τῆς Κοινῆς ἐγκλίσεως καταλήξεις εἰς Ω· εἰς δὲ τὸ δημοτικὸν ὕφος ἐπὶ μὲν τῆς μετοχῆς μεταβάλλεται εἰς Α ἐνίοτε (π)· οἷον, λεγάμενος, κτλ. Ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων συνειθίζεται ἐν γένει εἰς ου (ρ). Τὸ δὲ Α προσλαμβάνουν τὰ λοιπὰ πρόσωπα, μεταβαλλόμενον εἰς Η ἐπὶ τῶν τῆς Κοινῆς Ἐγκλίσεως καταλήξεων. Ταύτην δὲ τὴν εἰς Ω καὶ Η μεταβολὴν, ἥτις ἦτον ἀδιάφορος καὶ ἐπὶ Ὁμήρου (σ) τὸ μὲν δημοτικὸν ὕφος ἀγνοεῖ, οἱ δὲ Λόγιοι καὶ πρὸ πάντων οἱ Κοραϊσταὶ φυλάττουν ὅταν ἦναι ὁμοφωνία (τ).

ς'. Ἀφ' ὅσα εἴπομεν εἰς τοῦτον τὸν παράγραφον πορίζεται ὅτι πρὸς ἐντελῆ σχηματισμὸν ἑνὸς ῥήματος εἶν' ἀνάγκη νὰ προπαρασκευαζώμεθα ἐξαιρέτως μὲ τὰ ἑξῆς μέρη, ἅτινα (συμμορφούμενοι μὲ τοὺς Εὐρωπαίους γραμματικοὺς), ὀνομάζομεν *Ἀρχικὰ* ἢ *Κύρια, Μέρη* ταῦτα δὲ εἶναι

— (η) Βλ. §. Ή. έ. 2. 3. 4. (θ) Καὶ μὲ πρόσληψιν τοῦ ε ἢ α. Βλ. §. Β'. ς'. σημ. ά. - (ι) Καὶ μὲ πρόσληψιν τοῦ ε. — (κ) Καὶ μὲ πρόσληψιν τοῦ ν. — (λ) Βλ. ἀνωτέρ. γ. ὑποσημ. θ. καὶ ι. (μ) Βλ. §. Ή. δ. σημ. ά, — (ν) Βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθμ. ΚΖ. ΙΘ. — (ξ) Βλ. §. Θ'. ή. καὶ σημ. Β. — (ο) Βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθ. ΚΈ. — (π) Βλ. §. Ή. κ'. — (ρ) βλ. ἀνωτέρω ὑποσημειώσεις. — (σ) βλ. Ὁμηρ. Ἰλιαδ. γ. τὰς β- 440 καὶ Ὀδυσ. Δ. 672. — (θ) βλ. ἀνωτ. γ. ὑποσημ: δ.

Α΄. Ὁ ἐνεστὼς (ἢ τὸ ἁπλούστερον θέμα)		τοῦ σχηματιζομένου Ῥήματος.
Β΄. Ὁ παθητ. παρακείμενος τῆς Μετοχῆς		
Γ΄. Ὁ ἐνεστὼς	τῆς Ἀπαρεμφάτου	
Δ΄. Ὁ Ἀόριςος		
Ε΄. Ὁ Παρακείμενος		

Σημ. ά. Περὶ τῶν κυριωτέρων τούτων μερῶν τῶν ῥημάτων βλέπε εἰς τὸν Κατάλογον τῶν Ἀνωμάλων ἢ Ἐλλειπτικῶν.

Αὔξησις.

ζ΄. Ὁ Παρατατικὸς καὶ Ἀόριστος τῆς Ὁριστικῆς λαμβάνουν εἰς τὴν ἀρχήν των ἓν Ε ψιλούμενον, ὅπερ ὀνομάζεται *Αὔξησις*· καὶ εἰμὲν τὸ ῥῆμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον, τὸ Ε τῆς αὐξήσεως διατηρεῖται· καὶ ἐπειδὴ ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸ συλλαβήν, ὀνομάζεται *αὔξησις συλλαβική*· οἷον, γράφω, ἔ-γραφον, ἔ-γραψα· κτλ. εἰ δὲ τὸ ῥῆμα ἄρχεται ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, τὸ Ε τῆς αὐξήσεως ἢ καταπίνεται καὶ τότε ἐπικρατεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ θέματος, ἢ συναιρεῖται· καὶ ἐπειδὴ τὸ προκύπτον φωνῆεν γίνεται φύσει μακρὸν, ὀνομάζεται *αὔξησις χρονική*· ταύτην δὲ φυλάττει καὶ ὁ παρακείμενος τῆς Μετοχῆς, ὡς, ἀκούω, ἤκουον (ἐ-άκουον), ἤκουσα, ἠκουσμένος.

Σημ. ά. Τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ ρ, τὸ διπλασιάζουν εἰς τοὺς αὐξανομένους χρόνους· οἷον, ῥάπτω, ἔῤῥαπτον, ἔῤῥαψα. Φυλάττεται δὲ ἡ αὔξησις καὶ ὅπου οἱ εἰρημένοι χρόνοι τῆς Ὁριστικῆς συνειθίζονται· ὡς, ἂς ἔγραφε, ἐὰν ἔγραψε. κτλ.

η΄. Τὸ τῆς αὐξήσεως Ε καταπίνεται μὲν ὁπόταν τὸ ῥῆμα ἄρχεται ἀπὸ η, ω, ι, υ, ει, ευ, καὶ ου· ὡς, ἠδύνω, (ἐ-ἤδυνον) ἤδυνον· ἤδυνα· συναιρεῖται δὲ

					Ἐνες.	Παρατ.	Ἀόρις.	Παθ. Παρακ.
Μὲ τὸ	α	εἰς	η	ὡς	ἀκούω	ἤκουον	ἤκουσα	ἠκουσμένος
	ε		η		ἐλπίζω	ἤλπιζον	ἤλπισα	ἠλπισμένος
	ο		ω		ὀνομάζω	ὠνόμαζον	ὠνόμασα	ὠνομασμένος
	αι		ῃ		αἰσχύνω	ᾔσχυνον	ᾔσχυνα	ᾐσχυμμένος
	αυ		ηυ		αὐξάνω	ηὔξανον	ηὔξησα	ηὐξημένος
	οι		ῳ		οἰκίζω	ᾤκιζον	ᾤκισα	ᾠκισμένος

Σημ. ά. Περὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ Παρακειμένου, ἥτις ἰδίως ὀνομάζεται Ἀναδιπλασιασμὸς, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ Λόγιοι ἀκολουθοῦν κατὰ τὴν Ἀρχαίαν μόνον ἐπὶ τοῦ Παρακειμένου τῆς Παθητικῆς Μετοχῆς, ὡς εἴπομεν (α), βλέπε τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα, Βαθμίδα ΙϚ'. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἑορτάζω αὐξάνει χρονικῶς εἰς τὸ Ο· οἷον, ἑώρταζον, ἑώρτασα, ἑωρτασμένος. Τὰ δὲ ἑξῆς ῥήματα, ἔχω, ἑλκύω, ἐργάζομαι, ἕπομαι καὶ ἄλλα τινὰ (ἅπερ ἴδε εἰς τὰς γραμματικὰς), συναιροῦν τὸ ἀρκτικὸν Ε μὲ τὴν αὔξησιν εἰς ει· οἷον, εἶχον, εἰργασμένος, κτλ. Τὸ δὲ οἰκιακὸν ὕφος ἐνῷ δὲν φροντίζει διόλου σχεδὸν διὰ τὴν χρονικὴν αὔξησιν (ἐκτὸς εἴς τινας δισυλλάβους λέξεις· ὡς, ἅπτω (ἀνάπτω) ἧψα· ἔχω, εἶχα, κτλ.), καὶ ἐνῷ παραιτεῖ πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν συνήθη του συλλαβικὴν, μάλιστα ὅταν τὸ ῥῆμα ἦναι ὑπερδισύλλαβον· ὡς, ζωγραφίζω, ἐζωγράφιζα καὶ ζωγράφιζα, ἐζωγράφισα καὶ ζωγράφισα, πολλάκις ἐξεναντίας εἰς τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν τῶν δισυλλάβων προσθέτει καὶ τὴν χρονικήν· ὡς, λέγω, ἔλεγα καὶ ἤλεγα· ἔφαγα καὶ ἤφαγα· κατὰ τὸ ἤμελλα, ἠβουλόμην καὶ ἠδυνάμην τῆς Ἀρχαίας.

θ'. Τὰ δὲ σύνθετα ῥήματα οἱ μὲν λόγιοι αὐξάνουν κατὰ τὸν τύπον τῆς Ἀρχαίας· οἷον, δεινοπαθῶ, ἐδεινοπάθουν· εὐορκῶ, εὐώρκησα· δυσαρεστῶ, δυσηρέστησα· δυσπιστῶ, ἐδυσπίστουν· καταγράφω, κατέγραφον· περιγράφω, περιέγραψα· προλέγω, προέλεγον καὶ προὔλεγον· ἐγκωμιάζω, ἐνεγκωμίασα, κτλ. τὸ δὲ οἰκιακὸν ὕφος εἰς μὲν τὰ σύνθετα ἐκ προθέσεων ἐπιτηδεύει ἐν γένει τὴν αὔξησιν ἔξωθεν, ἂν ἡ πρόθεσις ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον· ὡς, προβάλλω, ἐπρόβαλα· καταλαμβάνω, ἐκατάλαβα· ἂν ὅμως ἀρχίζῃ ἡ πρόθεσις ἀπὸ φωνῆεν, ἡ αὔξησις γίνεται ἐν γένει ἔσωθεν, καὶ ἐκθλίβεται τὸ τελικὸν τῆς προθέσεως φωνῆεν· οἷον, ἀποφασίζω, ἀπεφάσιζα· πολλάκις ὅμως παραιτεῖται· ὡς, ἀποκάμνω, ἀπέκαμνα καὶ ἀπόκαμνα, εἴτε διότι θεωροῦνται ὡς ἁπλᾶ, εἴτε διότι εἶναι ὑπερδι-

---

(α) Βλ. §. Θ'. 6'. Πολλοὶ ὅμως παραμελοῦν τὸν Ἀναδιπλασιασμὸν (ἐξαιρουμένων τινῶν λέξεων· οἷον, πεπαιδευμένος, τετριμμένος), ὡς παρημέλει αὐτὸν καὶ ἡ Ἀρχαία ἐνίοτε, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ὑπερσυντελικούς· οἷον, λέκτο, ἀντὶ ἐλέλεκτο, κτλ.

σύλλαβα. Εἴς τινα πάλιν σύνθετα μεταχειρίζεται καὶ διπλῆν αὔξησιν· οἷον, παρακούω, ἐπαράκουσα καὶ ἐπαρήκουσα, κατὰ τῆς Αρχαίας τὸ ἀνορθῶ, ἠνώρθουν, καὶ ἐνοχλῶ, ἠνώχλουν.

ι΄. Τύποι γενικοὶ Κλίσεως τῶν Ῥημάτων κατὰ τὰ πρῶτα πρόσωπα τῶν Ἐγκλίσεων.

Α΄. Τῶν Ἐνεργητικῶν

Θέμα *λύω*.

Κυριώτερα Μέρη.

Μετοχὴ Παθητική.		Ἀπαρέμφατος.	
Παρακείμ. ἀρσ.	λυμένος	Ενεσ.	λύειν
θηλ.	λυμένη	Ἀόρ. Α.	λύσειν
οὐδ.	λυμένον	Παραχ.	ἔχειν λυμένον, κτλ.

	Ὁριστική.	Κοινή. Ὑποτακτική Νὰ ἢ Ἵνα	Εὐκτική Εἴθε νά, ἢ Νὰ	Ὑποθετικ. Ἐάν, ἢ Ἂν	Προσταχ. Ἂς	Μετοχή.
Ἐνεσ.	λύω	λύω	λύω	λύω	λύω	λύοντας
Παρ.	ἔλυα	ἔλυα.	ἔλυα	ἔλυα	ἔλυα	
Ἀόρ.	ἔλυσα	λείπει: λύσω	ἔλυσα λύσω	ἔλυσα λύσω	ἔλυσα λύσω	ὁποῖος ἔλυσε λύσῃ
Μέλλων θέλω	λύει λύσει ἔχει λυμένον	λείπει	λείπει	λείπει	λείπει	ὁ μέλλων νὰ λύῃ λύσῃ ἔχῃ λυμένον.
Παρ. Α. ἔχω / Ὑπερ. Α. εἶχα	λυμένον	ὡς τῆς ὁριστικῆς μὲ τὰς ἰδιαιτέρας καταλήξεις.				ὁποῖος ἔχει / εἶχε λυμένον.
Πάρ. Β. ἔχω / Υπερ. Β. εἶχα	λύσει	λείπει	ὡς τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὰς ἰδιαιτέρας καταλήξεις.		λείπει	ὁ ὁποῖος ἔχει / εἶχε λύσει

Σημ. α΄. Οὕτω σχηματίζονται καὶ τὰ Οὐδέτερα ῥήματα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι παρεκτρέπονται ἀπὸ τὸν τύπον κατά τινας χρόνους, ὡς ἴδομεν ἀνώτερω (α).

(α) Βλ. §. Η. Ι. καὶ σημ. α΄.

Σημ. 6. Πολλὰ ῥήματα ἐνεργητικῆς φωνῆς ἔχουν διφορουμένην ἢ κοινὴν σημασίαν (α). Τοιαῦτα εἶναι χωρίζω, ὅπερ σημαίνει ὄχι μόνον τὸ χωρίζω ἓν πρᾶγμα εἰς δύο, ἢ καὶ αὐτὸ ἀπὸ ἄλλο, ἀλλὰ καὶ τὸ, χωρίζω (ἀποχωρίζομαι) ἀπὸ ἄλλον. Ἐπὶ τοιαύτης περιπτώσεως τὰ μὲν ἐνεργητικῆς σημασίας μορφόνουν τὸν παρακείμενον ἐν γένει κατὰ τὰ ἐνεργητικά· ὡς, ἔχω χωρισμένον, ἢ ἔχω χωρίσει. Ἐπὶ δὲ τῆς οὐδετέρας ἢ μέσης, τὸν μορφόνουν κατὰ τὰ παθητικά· ὡς, εἶμαι χωρισμένος, ἢ ἔχω χωρισθῇ· οὕτω τὸ σταματῶ, ἔχω σταματημένον, ἢ εἶμαι σταματημένος· ἀνοίγω, ἔχω ἀνοιγμένον, εἶμαι ἀνοιγμένος, ἢ ἀνοικτός, κτλ. Τοιαύτης δὲ σημασίας εἰς τὴν Ἀρχαίαν εἶναι τὸ, φαίνομαι, καθίζω, κτλ. Βλ. Γραμ. Βουτμ. §. Ρ'. ἑ.

ιά. Β'. Τῶν Παθητικῶν.

Κυριώτερα Μέρη.

Μετοχὴ Παθητ.		Ἀπαρέμφατος.
Παρακείμ.	ἀρσ. λυμένος	Ενεσ. λύεσθαι
	θηλ. λυμένη	Ἀόρις. λυθῇ
	οὐδ. λυμένον	Παρακ. εἶσθαι λυμένος κτλ.

	Ὁριστική	Κοινή: Ὑποτακ. Νά, ἢ ἵνα	Κοινή: Εὐκτικ. εἴθε νά, ἢ Νά	Κοινή: Ὑποθετ. ἐὰν ἢ ἂν	Προσ. Ἄς	Μετοχή.
Ενεστ.	λύομαι	λύωμαι	λύοιμαι	λύωμαι.	λύωμαι	λυόμενος
Παρατ.	ἐλυόμην	ἐλυόμην.	ἐλυόμην	ἐλυόμην.	ἐλυόμην	
Ἀόριστ.	ἐλύθην	λείπει	ἐλύθην	ἐλύθην	ἐλύθην	ὁποῖος ἐλύθη
		λυθῶ	λυθῶ.	λυθῶ	λυθῶ	λυθῇ
Μέλλων θέλω	λύεσθαι / λυθῇ / εἶσθαι λυμένος	λείπει	λείπει	λείπει	λείπει	ὁ μέλλων νὰ λύεται / νὰ λυθῇ / νὰ ἦναι λυμένος
Παρ. Ἀ. εἶμαι / Ὑπερ. Ἀ. ἤμην	λυμένος	ὡς τῆς ὁριστικῆς μὲ τὰς ἰδιαιτέρας καταλήξεις				ὁποῖος εἶναι / ἦτο λυμένος
Παρακ. Β'. ἔχω / Ὑπερσ. Β'. εἶχα	λυθῇ	λείπει	ὡς τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὰς ἰδιαιτέρας καταλήξεις.		λείπει	ὁποῖος ἔχει / εἶχε λυθῇ

(α) Τὰς τοιαύτας λέξεις οἱ διδάσκαλοί μας ὠνόμαζεν, Μέσης σημασίας· οἷον, πολιορκία, βοήθεια, κτλ.

§. ΙΑ.

Ῥήματα Ἀμεταβολικὰ, Συνηρημένα καὶ εἰς ΜΙ.

Α'. Ἀμεταβολικά.

ά. Περὶ τῆς ὀνομασίας καὶ τροπολογίας τῶν Ἀμεταβολικῶν Ῥημάτων, ὡς καὶ περὶ τῆς μορφώσεως τῶν κυριωτέρων μερῶν διὰ τὸν σχηματισμόν των, παραπέμποντες εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα καὶ τὸ Παράρτημά της (α), καὶ εἰς ὅσα εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν διελάβομεν (β), σημειόνομεν ἐνταῦθα ὅτι τὰ εἰς *Μω* ἀμεταβολικὰ εἶναι σπανιώτατα καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας· καὶ ὅτι ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ λαὸς προφέρει εἰς *Νω* ὅλα σχεδὸν τὰ Ἀμεταβολικὰ ῥήματά (γ), πιθανὸν νὰ ἦναι ὁ ἑξῆς. Ἐπειδὴ αἱ καταλήξεις τοῦ Παρατατικοῦ ταυτίζονται μὲ τὰς τοῦ Ἀορίστου (δ), διὰ τοῦτο ὁ λαὸς διὰ νὰ διακρίνῃ τούτους τοὺς δύο χρόνους ἐπί τινων ἀμεταβολικῶν ῥημάτων, παρεμβάλλει εἰς ὅλων ἐν γένει τὸν Παρατατικὸν τὸ Ν· ὡς, ἔψαλνα, ἔψαλα· οὕτω καὶ, ἔφερνα, ἔφερα (ε)· ὅθεν καὶ, ἔπερνα, ἔσπερνα, ἔστελνα, καί τοι ὁ ἀόριστος εἶναι, ἐπῆρα, ἔσπειρα, ἔστειλα. Τὸ δὲ χαίρω, ἔχει ἀόριστον, ἐχάρηκα, καὶ τὸ τρέμω εἶναι ἐλλειπτικόν. Προσθέτομεν τελευταῖον ὅτι οἱ Λόγιοι μορφόνουν τὰ Ἀμεταβολικὰ, ὅπου ἐγχωρεῖ, κατὰ τὴν Ἀρχαίαν.

Σημ. ά. Τὰ εἰς Λω Ἀμεταβολικὰ γράφονται μὲ δύο λ ἐπὶ τοῦ Ἐνεστῶτος καὶ Παρατατικοῦ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς Ἀμεταβολικὰ τὰ διὰ

(α) Βαθ. Κ'. — (β) Βλ. §. Θ. β.— (γ) Βλ. §. Η. κγ'.—(δ) Βλ. §. Ι. γ'. Παρατατ. καὶ Ἀόριστ. Α.— (ε) Ἡ Ἀρχαία εἶχε τὸ δάμνω, ἔδαμον· κάμνω, ἔκαμον· καὶ τέμνω, ἔταμον· ἴσως δὲ καὶ τὸ φέρνω, ὡς τοὐλάχιστον πιθανολογεῖται ἀπὸ τὸ σωζόμενον ῥηματικὸν, φ ε ρ ν ὴ (ἡ προῖξ),

τῆς παρενθέσεως τοῦ Ν συνειθιζόμενα συνηρημένα ῥήματα· ὡς, πυσταίνω, παθένω, σημειόνω, κτλ. ἅτινα διακρίνονται ἀπὸ τὰ εἰς Νω Ἀμετάβολικὰ ἐξ ἐτυμολογίας ἢ παραγωγῆς· μηχανικῶς δὲ, διότι τὰ Ἀμεταβολικὰ φυλάττουν τὸ ἀμετάβολον εἰς τὸν Ἀόριστον· οἷον, κρίνω, ἔκρινα, μολύνω, ἐμόλυνα, κτλ. τὰ δὲ ἄλλα ἔχουν ἄλλον χαρακτῆρα· οἷον, σημειόνω ἐσημείωσα, λαβαίνω (λαμβάνω) ἔλαβα· (πίνω) ἔπια, κτλ.

Β'. *Συνηρημένα.*

β'. Εἴπομεν ἀνωτέρω (α) ὅτι ῥήματά τινα ἔχοντα χαρακτῆρα Φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) ἡ Καθομιλουμένη συναιρεῖ διαφόρως. ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἡ Ἀρχαία συνῄρει μόνον τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα Α, Ε καὶ Ο· δηλ. τὰ εἰς Α-Ω, Ε-Ω καὶ ΟΩ, ἅτινα εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα (β) προσωνομάσαμεν ἀπὸ τὴν ἀλφαβητικὴν τάξιν τῶν χαρακτήρων, *Πρῶτον*, *Δεύτερον* καὶ *Τρίτον Συνηρημένον*. Τούτων δὲ οἱ μὲν Λόγιοι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ δεύτερον συναιροῦν σχεδὸν κατὰ τὴν Ἀρχαίαν· ἁμιλλώμενοι δὲ νὰ τὴν μιμηθῶσι καὶ εἰς τὸ τρίτον, παρεκτρέπονται ἐν μέρει, ὑποχωροῦντες εἰς τὴν ἁρμονίαν καὶ ἀποσκιρτῶντες ἀπὸ τὸν κανονικὸν τῆς μιμήσεως ζυγόν· τὸ δὲ οἰκιακὸν ὕφος τὰ συναιρεῖ καὶ τροπολογεῖ κατὰ ἰδιαίτερον σταθερὸν τύπον, ὡς εἴπομεν (α), καὶ θέλομεν ἰδεῖν ἐφεξῆς. Κανονικῶς λοιπὸν αἱ συναιρέσεις ἑκάστου γίνονται οὕτω·

I. *Πρῶτον Συνηρημένον.*

γ'. Τούτου χαρακτὴρ εἶναι τὸ Α, ὅπερ μὲ τὸ Ω, Ο καὶ ΟΥ συναιρεῖται εἰς Ω· μὲ τὸ Ε, καὶ Η, εἰς Α· καὶ μὲ τὸ ΕΙ ἢ Η, εἰς Α.

Σημ. α'. Τὸ οἰκιακὸν ὕφος τὰς εἰς Ω συναιρέσεις (ἐνῷ ἀκολουθεῖ τὸν διαγραφέντα τύπον εἰς τὸ ἑνικὸν πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος· οἷον, τιμῶ κτλ.), τὰς ἐκφέρει εἰς ΟΥ (γ) οἷον, τιμοῦμεν, ἀντὶ τιμῶμεν· τιμοῦσι,

---

(α) §. Β. θ.— (β) βαθμ. ΙΖ.—(γ) Ἢ εἰς α· οἷον, πεινᾶμεν, διψᾶμεν. ἀντὶ πεινῶμεν· κτλ. ὅθεν καὶ τὸ θυμᾶμαι·

ἢ τιμοῦν, ἀντὶ τιμῶσι· τιμούμεθα, ἀντὶ τιμώμεθα· ὅθεν καὶ οἱ Λόγιοι ἐπὶ τοῦ β'. ἑνικ. προσώπ. τῆς Προστακτικῆς λέγουν, τιμοῦ, ἀντὶ τιμῶ (α).

Σημ. β'. Τὸ ῥῆμα Ζῶ, ἡ μὲν Νεοελληνικὴ σχηματίζει κατὰ τὴν Ἀρχαίαν. ἡ δὲ Καθομιλουμένη κατὰ τὸ Β'. Συνηρημένον, δηλ. κατὰ τὸ φιλῶ.

II. Δεύτερον Συνηρημένον.

δ'. Τούτου χαρακτὴρ εἶναι τὸ Ε, ὅπερ καταπίνεται ἀπὸ τὰ μακρὰ φωνήεντα καὶ τὰς Διφθόγγους· μὲ τὸ Ε συναιρεῖται εἰς ΕΙ, καὶ μὲ τὸ Ο, εἰς ΟΥ.

Σημ. α'. Περὶ τῆς μεταβολῆς τὴν ὁποίαν ὁ Λαὸς ἐπιτηδεύει εἰς τὰ Συνηρημένα βλέπε §. Β'. θ. καὶ Πρόδρομ. Κοραῆ· σελ. ρα'. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ οἰκιακὸν ὕφος εἰς πολλὰ συνηρημένα παρεμβάλλει τὸ εὐφωνικὸν Γ, ἢ Ν· οἷον, ἐτίμαγε, ἐπέτανε, ἀντὶ ἐτίμαε, ἐπέταε, καὶ ὅτι τὰς μὲν παθητικὰς καταλήξεις ἐκφέρει ἐν γένει οὕτω·

Ἐνεστ. ιοῦμαι, — ιέσαι, — ιέται — ιούμεθα — ιέσθε, — ιοῦνται·
Παρατ. ιούμουν, — ιούσουν, — ιούταν· — ιούμεθα, — ιούσθουν, — ιούνταν.

τὰς δὲ ἐνεργητικὰς ἐπὶ τοῦ Παρατατικοῦ, ἐκφέρει οὕτω· — οῦσα, — οῦσες, — οῦσε, — ουσαμεν, — ούσατε, — ουσαν, κατὰ τῶν Ἀλεξανδρινῶν τὴν διάλεκτον, ἐδολιοῦσαν, ἐφύγοσαν· καὶ τὸ Δωρικὸν, ἐνικῶσαν.

III. Τρίτον Συνηρημένον.

ε'. Τούτου χαρακτὴρ εἶναι τὸ Ο, ὅπερ καταπίνεται ἀπὸ τὸ Ω καὶ ΟΥ· μὲ τὴν ΕΙ καὶ Η, συναιρεῖται εἰς ΟΙ· μὲ τὸ Ε καὶ Ο, εἰς ΟΥ· καὶ μὲ τὸ Η, μεταβάλλεται εἰς Ω.

Σημ. α'. Εἰς τὴν Ἀπαρέμφατον τὸ Ο μὲ τὴν ΕΙ συναιρεῖται εἰς ΟΥ, ἀντὶ εἰς ΟΙ.

ς'. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ συναιρέσεις τοῦ τρίτου διὰ τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν εἶναι ὀλίγον τι δύσκολοι, ἢ μᾶλλον δύσηχοι, διὰ τοῦτο τὰς ἀπέφυγε παρεμβάλουσα μεταξὺ ῥίζης καὶ καταλήξεως τὸ εὐφωνικὸν Ν (α)· οἷον, *χρυσόνω—χρυσόω* (β). Οἱ Λόγιοι ἐν τούτοις ἀκολουθοῦν καὶ τὸν τύπον τοῦτον, παρεκκλίνοντες εἰς τὸν τύπον τοῦ δευτέρου, ὁσάκις ἡ ἀκοὴ δὲν ἀνέχεται τὴν παράδοξον ἀπήχησιν τῆς τοιαύτης συναιρέσεως (β)·

(α) §. Β. θ'. — (β) βλ. Κοραῆ Ἡλιόδ. σελ. 121—2.

οἷον, ἀντὶ ἐὰν ὑποχρεῶται, ὑποχρεῶσθε, λέγουν ἐὰν ὑποχρεῆται, ὑποχρεῆσθε. Ἀλλὰ μεταξὺ λόγων δὲν εἶναι παράδοξον πολλοὶ νὰ γράφωσιν εἰσέτι τὰ εἰς *ονω* ῥήματα μὲ Ω· οἷον, καρφώνω, σιμώνω, κτλ. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι εἴς τινα εἰς οω ῥήματα ἡ διὰ τοῦ Ω γραφὴ εὑρίσκεται μὲν εἰς τοὺς Αρχαίους, ἀλλὰ κατὰ παράτασιν εἰς υω ἢ υμι καὶ μὲ δύο νν· ὡς, χρωννύω καὶ χρώννυμι (χρόω), χωννύω καὶ χώννυμι (χόω)· ἀλλ' εἰς τὰ εἰς οω τῆς καθ' ἡμᾶς γίνεται ἡ παρεισαγωγὴ τοῦ Ν εἰς τὸ ἁπλούστερον θέμα χωρὶς παρατάσεως, ὡς εὑρίσκεται εἰς τὴν Αρχαίαν τὸ πίνω (πίω), τίνω (τίω)· διὰ τοῦτο νομίζομεν κανονικώτερον ἐὰν γράφωμεν, *προσηλόνω*, *χρυσόνω*, καὶ ὄχι προσηλώνω, χρυσώνω· ἄλλως πρέπει νὰ διπλασιάσωμεν τὸ ν, κτλ. Λόγου δὲ πεσόντος ἐνταῦθα περὶ τῆς παρεισαγωγῆς τοῦ Ν εἰς τὰ εἰς οω συναιρούμενα τῆς Αρχαίας, δὲν εἶναι ἄτοπον ν' ἀναφέρωμεν περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ τοῦ Ν καὶ ἐπὶ τῶν εἰς αω· ὅτι δηλ. πολλὰ εἰς αω ἅτινα καὶ ἡ Αρχαία ἐσυνείθιζεν εἰς *ανω*· οἷον λαμβάνω, κτλ. ἡ Καθομιλουμένη ἐκφέρει εἰς *αινω*· οἷον, *λαβαίνω*, κτλ. Ταῦτα δὲ πολλοὶ γράφουν εἰς ενω· οἷον, ἀποθένω, κτλ. Τῆς δὲ τοιαύτης γραφῆς ὁ λόγος ἀγνοεῖται (α)· ἤθελε δὲ εἶσθαι ἀναλογώτερον, ἐὰν ἐγράφοντο μὲ ΑΙ· καὶ τότε λόγος ἀποχρῶν ἤθελον χρησιμεύσειν αἱ ἑξῆς ἀποδείξεις. 1) Καὶ αὐτὴ ἡ Αρχαία τινὰ εἰς αω ῥήματα τροπολογεῖ εἰς αινω· οἷον, *βαίνω* (βάω), *χαίνω* (χάω). 2) Τὸ α γίνεται αι διὰ τῆς τοῦ ι προσλήψεως ὄχι μόνον εἰς τὰς Δωρικὰς αἰτιατικάς, οἷον, *ταῖς* ἀντὶ *τάς*, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς προθέσεις *παρὰ* καὶ *κατὰ*· οἷον, *καταιβάτης*

(α) Πιθανὸν διότι τὰ τοιαῦτα τροπολογοῦνται ἀπὸ τὰ εἰς εω κατὰ τροπὴν ἐκ τῶν εἰς αω· ὁ Κ. Βάμβας ἀκολουθεῖ καὶ τὰς δύω γραφάς· εἶναι δὲ ὀρθότερον, νομίζομεν, ἂν ἀκολουθῶμεν τὸ ὁμοιόμορφον καὶ ἀνάλογον.

παραίβολος, κτλ. ἂς γράφωμεν λοιπὸν, ἁμαρταίνω, λαθαίνω, συσταίνω κτλ. μόνα δὲ τὰ ἐκ τοῦ εω ὀφείλουν νὰ γράφωνται εἰς *ενω*· οἷον, παθένω (παθέω), σβένω (σβέω), κτλ. Προσθέτομεν ἐπὶ τέλους ὅτι τινὲς (α) τὸ στάω καὶ τὰ σύνθετά του γράφουν εἰς *ήνω*· ὡς, ςήνω, συστήνω· ἀλλ' ἡ τοιαύτη γραφὴ πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ· διότι καὶ εἰς τοῦ λαοῦ τὸ στόμα ἐπαμφοτερίζει μεταχειριζομένου στήνω καὶ σταίνω, ἀναστήνω καὶ ἀνασταίνω· καὶ διότι οὖσα μοναδικὴ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἀναλογίαν.

Σημ. ά. Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Συνῃρημένων ὅτι μηκύνεται εἰς τοὺς λοιποὺς χρόνους μέ τινας ἐξαιρέσεις, εἴδομεν ἀνωτέρω §. Θʹ. ίʹ—θʹ. Ἐνταῦθα δὲ σημειόνομεν ὅτι καὶ τὰ εἰς ονω (οω) μηκύνουν τὸ ο εἰς ω ἐπὶ τῶν λοιπῶν χρόνων· οἷον, χρυσόνω, ἐχρύσωνα, ἐχρύσωσα, χρυσωμένος, κτλ. ἐξαιρεῖται τὸ ὀμόνω (κοιν. ἀμώνω)=ὀμνύω, ὅπερ τὸν διατηρεῖ βραχύν· οἷον, ὤμοσα, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις εἰς τὸν Παρακείμενον λαμβάνει Σ· ὡς, ὠμοσμένος, κατὰ τὸ, καλεσμένος· οὕτω καὶ τὸ δίδω εἰς τὸ, δόσε καὶ δοσμένος.

Γʹ. *Εἰς* ΜΙ.

ζʹ. Ἐπειδὴ περὶ τῶν εἰς Μι ῥημάτων διελάβομεν ἀρκούντως εἰς τὸν §. Η. γʹ καὶ κβʹ. σημ. ά. διὰ τοῦτο ἀναφέρομεν ἐνταῦθα μόνον ὅτι ἡ Καθομιλουμένη συμφώνως μὲ τὸν τύπον τῶν ληγόντων εἰς Σ ἑνικῶν δευτέρων προσώπων τῶν βʹ. Ἀορίστων τῶν εἰς Μι ἐπὶ τῆς Προςακτικῆς· οἷον, θὲς ἀντὶ θέτι, καὶ δὸς ἀντὶ δόθι, κτλ. μορφόνει ὅλους σχεδὸν τοὺς εἰς ε ὀξύτονον λήγοντας δισυλλάβους δευτέρους Ἀορίςους τῆς Προςτακτικῆς· οἷον, εἰπὲς (ἢ *πὲς*) καὶ *εἰπέ*. *ἰδὲς* (ἢ *διὲς*) καὶ *ἰδέ*, οὕτω καὶ τὸ διασαφητικὸν μαθὲς (μανθάνω) καὶ μαθέ· τὸ δὲ δὸς κάμνει καὶ δόσε.

Σημ. ά. Πῶς σχηματίζονται τὰ εἰς Μι εἰς τὴν Ἀρχαίαν, ποίας τροπὰς καὶ προσθαφαιρέσεις λαμβάνουν, καὶ πόσοι χρόνοι αὐτῶν εἶναι ἐν χρήσει, βλέπε εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα, Βαθμίδα ΚΒʹ—Δʹ.

(α) Κοδρικᾶς, καὶ ἄλλοι.

§. ΙΒ΄.

Κατάλογος Ἀνωμάλων ἢ Ἐλλειπτικῶν Ῥημάτων.

α΄. Ἐπειδὴ παρὰ τὴν γνῶσιν τῶν καταλήξεων καὶ τροπολογιῶν, περὶ ὧν διελάβομεν, ἀπαιτεῖται πρὸς πλήρη παντὸς ῥήματος σχηματισμὸν καὶ ἡ τῶν κυριωτέρων ἢ ἀρχικῶν μερῶν τοῦ σχηματισθησομένου ῥήματος, ὡς εἴπομεν, διὰ τοῦτο ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα κατάλογον τῶν ἀναγκαιοτέρων ῥημάτων, ὄχι ὡς φαίνεται συνήθως εἰς τὰς Γραμματικὰς, ἀλλὰ περιέχοντα τὰ συντελεστικώτερα τῶν ἀρχικῶν Μερῶν, ἀφίνοντες εἰς τοὺς φιλομαθεῖς νὰ σχηματίζωσιν ἐκ τούτων τῶν μερῶν ὁλόκληρα τὰ ῥήματα ὁδηγούμενοι ἀφ' ὅσα ἐῤῥέθησαν προηγουμένως, καὶ ἀναπληροῦντες τὰ ἐλλείποντα ἐξ ἰδιαιτέρων παρατηρήσεων. Προειδοποιοῦντες δὲ ὅτι τὰ μὲν σημειούμενα μὲ ἀστερίσκον θέματα εἶναι Κοινῆς σημασίας (α), τὰ δὲ ἀραιωμένα εἶναι τῆς Καθομιλουμένης καὶ τῶν Λογίων, παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ Παράρτημα (β) νὰ ἴδῃ τὴν ποικιλίαν τῆς παραγωγῆς τῶν ῥημάτων τῆς Ἀρχαίας ἀπὸ τὸ ἁπλούστερον θέμα.

Ὁριστική.	Ἀόριστ. Ἀπαρεμ. Ἐνεργ.	Ἀόριστ. Ἀπαρεμ. Παθητ.	Μετοχὴ Παθητ.
Ἀλέθω	ἀλέσει	ἀλεσθῆ	ἀλεσμένος.
Ἀμαρταίνω (γ)	ἁμαρτήσει	ἁμαρτηθῆ	ἡμαρτημένος
Ἀναιβαίνω,	ἀναιβῆ	λείπει	ἀναιβασμένος
Ἀναιβάζω	ἀναιβάσει	ἀναιβασθῆ	ἀναιβασμένος
Ἀναστ αίνω	ἀναστήσει	ἀναστηθῆ	ἀναστημένος

(α) Βλ. §, Ι. ι. σημ. β΄.— (β) Βαθμ. ΙΒ΄.—(γ) Ὁ λαὸς συνειθίζει τὸν ἀρχαῖον β΄. Ἀόριστον ἥμαρτον ἐξαιτούμενος συγγνώμην τοῦ πταίσματός του.

Όριστική	Αόριστος Απαρεμφάτ. Ένεργητ.	Παθητικ.	Μετοχὴ Παθητ.
Ἀποθαίνω (α)	ἀποθάνει	λείπει	ἀποθαμένος (β)
Ἀρέσω (γ)	ἀρέσει	λείπει	λείπει
*Αὐξαίνω (δ)	αὐξήσει	αὐξηθῆ	αὐξημένος
Ἀφίνω	ἀφήσει (ε)	ἀφειθῆ	ἀφειμένος
Βάλλω (ζ)	βάλει	βαλθῆ	βαλμένος
*Βαρῶ	βαρέσει	βαρεθῆ	βαρεμένος (η)
*Βαστῶ	βαστάσει	βασταχθῆ	βασταμένος (θ)
Βλασταίνω	βλαστήσει	λείπει	βλαστημένος.
Βλέπω (ι)	ἰδεῖ	ἰδωθῆ (κ)	ἰδωμένος (κ)
*Βόσκω	βοσκήσει	βοσκηθῆ	βοσκημένος.
Βρέχω	βρέξει	βραχῆ	βρεγμένος (λ)
Βυζαίνω	βυζάξει	βυζαχθῆ	βυζαγμένος (μ)
Γεράζω (ν)	γεράσει	λείπει	γερασμένος
*Γέρνω	γύρει	λείπει	γερμένος
Γίνομαι	γείνει	γενηθῆ	γενημένος
Δαγκάνω	δαγκάσει	δαγκασθῆ	δαγκασμένος (ξ)
Δείχνω	δείξει	δειχθῆ	δειγμένος
*Δένω	δέσει	δεθῆ	δεμένος.
Δέρνω	δείρει	δαρθῆ	δαρμένος

(α) Κοινότερον, παιθαίνω.—(β) Πολλοὶ γράφουν ἀποθαμμένος· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐκ τοῦ θάπτω· ἐκεῖνο δὲ ἐκ τοῦ θάνω.—(γ) εἶναι ἴσως τὸ μόνον ῥῆμα μὲ χαρακτῆρα ἐν Σ· κοινότερον δὲ λέγεται, ἀρέζω· οὕτω καὶ ἄλλα εἰς Σκω· οἷον, διδάζω, ἀντὶ διδάσκω· γηράζω, κτλ.— (δ) Κοινότερον χωρὶς υ. ἀξαίνω.—(ε) Συνήθως, ἀφήκει καὶ ὁριστικ. ἄφηκα, κατὰ τὸ ἔδωκα. —(ζ) Κοινότερον, βάλνω, ἔτι δὲ καὶ βαίνω.—(η) φυλάττει τὸ ε χωρὶς νὰ προσλάβῃ σ· οὕτω καὶ τὸ ἀπορῶ, φορῶ, καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ εἰς ρῶ συνηρημένα.—(θ) Λέγεται καὶ βαστασμένος (ἐκ τοῦ βαστάζω).—(ι) Τὰ σύνθετά του εἶναι κανονικά.—(κ) Βλ. §. Η. f. ὑποσημ. β.—(λ) Κοινότερον, βρεμμένος,—(μ) Κοινότερον βυζαμμένος καὶ βυζασμένος.—(ν) Καὶ γερνῶ.—(ξ) Κοινότερον δαγκαμένος.

Ὁριστική.	Ἀόριστος Απαρεμφάτ. Ἐνεργητικ.	Παθητικά	Μετοχικὴ Παθητ.
Διδάχνω (α)	διδάξει	διδαχθῆ	διδαγμένος
Δίδω (β)	δώσει	δοθῆ	δομένος (γ).
Δύνομαι	λείπει	δυνηθῆ (δ)	λείπει (ε)
Εβγαίνω (ζ)	ἔβγη	λείπει	βγαλμένος
Ἐβγάζω (ζ)	ἐβγάλει	ἐβγαλθῆ	βγαλμένος
Ἐμπαίνω (η)	ἔμβη	λείπει	ἐμπασμένος
Ἐνδύνω (θ)	ἐνδύσει	ἐνδυθῆ	ἐνδυμένος.
Εἰξεύρω (ι)	μάθει	λείπει	μαθημένος
Εἶμαι	γείνει	σταθῆ	λείπει
Εἰμπορῶ (κ)	εἰμπορέσει	λείπει (λ)	λείπει (λ)
Εντρέπουμαι	λείπει	ἐντραπῆ	ἐντροπιασμένος (μ)
Ἔρχουμαι	ἔλθει	λείπει	φθασμένος (ν)
Εὑρίσκω (ξ)	εὕρει (ο)	εὑρεθῆ	εὑρημένος (π)
Ἔχω (ρ)	λάβει	λείπει	λείπει (σ)
Ζῶ (τ)	ζήσει	λείπει	λείπει
Θάφτω	θάψει	θαφτῆ (υ)	θαμμένος

(α) Βλ, ἀρέσω· εἶναι δὲ μετὰ τὸ δίδω τὸ μόνον ἴσως ῥῆμα τῆς Καθομιλουμένης μὲ ἀναδίπλωσιν.—(β) Κοιν. δίνω καὶ ἐνίοτε δένω (ἐκ τοῦ δόω).—(γ) Κοιν. λαμβάνει Σ, δοσμένος.—(δ) Κοιν. δυνασθῆ.—(ε) Συνειθίζεται πολλάκις τὸ δυνατός· οἷον, ἔγεινε δυνατὸς νὰ...—(ζ) συνήθως χωρὶς τοῦ ἀρκτικοῦ ε· ὡς, βγαίνω· βγάζω.—(η) Συνήθως ἡ Καθομιλουμένη τὸ μβ καὶ νδ προφέρει μπ· ντ· οἷον, ἐμπαίνω· ἐντύνω.—(θ) Κοινῶς, ντύνω.—(ι) Πολλοὶ γράφουν ἐξεύρω, καὶ ἄλλοι, ἠξεύρω.—(κ) Πολλοὶ γράφουν ἐμπορῶ, καὶ ἄλλοι, ἠμπορῶ.—(λ) Ἔχει ἡ Καθομιλουμένη τὸ εἰμπορέθη καὶ εἰμπορεμένος μὲ σημασίαν τοῦ ἐπιῤῥεασμένος.—(μ) Εἶναι ἀπὸ τὸ ἐντροπιάζομαι.—(ν) ἀπὸ τὸ φθάνω.—(ξ) Κοιν. βρίσκω.—(ο) Ἔχει τὸν ὁριστικὸν ἀόριστον· ηὗρα καὶ εὕρηκα.—(π) Καὶ βρεμένος.—(ρ) Τὰ σύνθετα εἶναι ὁμαλά· ὡς, προσέχω, προσέξει.—(σ) ὁ λαὸς συνειθίζει τὸ, λαβημένος ἢ παρμένος.—(τ) Περὶ τούτου Βλέπε §. ΙΑ. γ΄. σημ. α΄. καὶ Θ΄. συνειθίζεται δὲ καὶ ζειῶ, ὅθεν Προστακτικ. ζειέ. καὶ τό γ. (ἐν ἀγαλλιάσει) ζήτω.—(υ) Βλ. §. Θ΄. ιε΄. ὑποσημ. β΄.

Ὁριστικὴ	Ἀόριστος Ἀπαρεμφ.		Μετοχὴ Παθητικ.
	Ἐνεργητικ.	Παθητικά.	
Θέλω	θελήσει	λείπει	λείπει
Θέτω	θέσει	τεθῆ	θεμένος
Κάθουμαι	καθήσει	λείπει	καθημένος
Καθίζω	καθίσει	λείπει	καθισμένος
*Καίω (α)	καύσει (β)	καῆ	καυμένος.
Καλῶ	καλέσει	καλεσθῆ	καλεσμένος
Κάμνω	κάμει	καμωθῆ	καμωμένος
Κερδαίνω (δ)	κερδήσει	κερδηθῆ	κερδημένος (δ)
Κερνῶ	κεράσει	κερασθῆ	κερασμένος.
Κλαίω (ε)	κλαύσει	κλαυσθῆ	κλαυμένος
Λαβαίνω	λάβει	ληφθῆ	λείπει
Λαθαίνω	λανθάσει	λανθασθῆ	λανθασμένος
Λαχαίνω	λάχει	λείπει	λείπει
Λέγω	εἰπεῖ	εἰπωθῆ	εἰπωμένος (ζ)
Μαζόνω (η)	μαζώξει	μαζωχθῆ	μαζωμένος
Μανθάνω	μάθει	λείπει	μαθημένος.
Ξερνῶ	ξεράσει	λείπει	ξερασμένος
Ξύνω (θ)	ξύσει	ξυσθῆ	ξυσμένος
Ὀμόνω	ὀμόσει	λείπει	ὠμοσμένος
Παθαίνω	πάθει	λείπει	παθημένος
Πάσχω (ι)	πασχίσει	λείπει	λείπει
Παίρνω	πάρει	παρθῆ	παρμένος.

(α) Συνειθίζεται καὶ κάω· Βλ. §. Β'. θ'.. 1.)—(β) Ὁ Λαὸς μὴ διακρίνων τὸ υ, λέγει κάψει, οὕτω, κλάψει, κτλ. Βλέπ. §. Β. γ.—(γ) Βλ. §. Η. Ι. ὑποσημ. β.—(δ) Συνειθίζεται καὶ κερδίζω· ὅθεν κερδίξει· κερδισμένος.—(ε) Βλ. §. Β. γ. καὶ θ. 1).—(ζ) Βλέπε §. Η. Ι. ὑποσημ. β.—(η) Συνειθίζεται καὶ μαζεύω.—(θ) Βλ. §. Β'. θ'.—(ι) λέγεται καὶ πασχίζω.

Ὁριστική.	Ἀόριστος Ἀπαρεμφάτ. Ἐνεργητικ.	Παθητικ.	Μετοχὴ Παθητική.
Περνῶ	περάσει	περασθῆ	περασμένος
Πετῶ	πετάξει	πεταχθῆ	πεταγμένος
Πηγαίνω	πάγει (α)	λείπει	παγεμένος
Πίνω	πίει	πιωθῆ	πιωμένος (β)
Πέφτω	πέσει	λείπει	πεσμένος
Σβένω	σβήσει	σβεσθῆ	σβημένος
Στέκω	λείπει	σταθῆ	λείπει
Στέλλω	στείλει	σταλθῆ	σταλμένος
Τρέχω	τρέξει	λείπει	τρεγμένος.
Τρώγω	φάγει	φαγωθῆ (β)	φαγωμένος
Τυχαίνω	τύχει	λείπει	τυχημένος
Ὑπόσχομαι	λείπει	ὑποσχεθῆ	ὑποσχεμένος
Φεύγω	φύγει	λείπει	λείπει.
Φθάνω	φθάσει	φθασθῆ	φθασμένος
Φράζω	φράξει	φραχθῆ	φραγμένος
Χαίρομαι	λείπει	χαρῆ	λείπει
*Χορταίνω	χορτάσει	χορτασθῆ	χορτασμένος.
Χύνω	χύσει	χυθῆ	χυμένος
Ψένω	ψήσει	ψηθῆ	ψημένος

§. ΙΓ'.

Ἄκλιτα Μέρη ἢ Μόρια.

α. Περὶ τῶν Ἀκλίτων Μερῶν, δηλ. τῆς Προθέσεως, τοῦ Ἐπιῤῥήματος καὶ τοῦ Συνδέσμου ἀναφέρομεν ὀλίγας περὶ ἑκά-

(α) Τούτου τοῦ ῥήματος ὁ Ἀόριστος ἐπειδὴ συνειθίζεται ἀντὶ ἐνεστῶτος, εὑρίσκεται καὶ ὁριστικὸς Ἀόριστος, ἔ π α η σ α. —(β) Βλ. §. Η. Ι. ὑποσημ. β.

στου παρατηρήσεις, παραπέμποντες τὸν φιλομαθῆ εἰς τὰς διαφόρους Γραμματικὰς ὡς πρὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν χρῆσιν αὐτῶν καὶ σημασίαν.

Ι. Πρόθεσις

β′. Ἐκ τῶν δεκαοκτὼ τῆς Ἀρχαίας προθέσεων Ἐν, Εἰς, Ἐκ (ἢ ἐξ), Σὺν, Πρὸς, Πρὸ, Ἀνὰ, Κατὰ, Διὰ, Μετὰ, Παρὰ, Ἀντὶ, Ἐπὶ, Περὶ, Ἀμφὶ, Ἀπὸ, Ὑπὸ καὶ Ὑπὲρ, ἡ Καθομιλουμένη μεταχειρίζεται, ἐκ μὲν τῶν Μονοσυλλάβων κατακόρως τὴν *Εἰς*· ἐκ δὲ τῶν Δισυλλάβων τὴν, *Διὰ*, *Ἀπὸ* καὶ *Κατά*· τὰς δὲ λοιπὰς, ἄλλας μὲν ἀγνοεῖ, ἄλλας δὲ μεταχειρίζεται σπανίως.

Σημ. ά. Εὑρίσκεται ἡ εἰς καὶ μὲ γενικὴν ὑπεννοουμένης τῆς αἰτιατικῆς· ὡς, εἰς τοῦ Δημήτρι (τὴν οἰκίαν δηλ.), ὡς ἔλεγε καὶ ἡ Ἀρχαία· οἷον, εἰς διδασκάλου, εἰς Ἅδου, κτλ. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ λαὸς πρὸ τῶν ἄρθρων καὶ πρὸ φωνήεντος συχνάκις συνειθίζει κατ' ἀφαίρεσιν τὴν Εἰς ς· οἷον, ςτὴν ἐκκλησίαν, ς ὀλίγο, ἀντὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς ὀλίγον· πρὸ ἄλλης λέξεως ὅμως τὴν συνειθίζει κατὰ μετάθεσιν σὲ (ἐκ τῆς ἐς)· οἷον, σὲ περιβόλι.

Σημ. β. Τῆς Ἐκ λείψανα εἶναι, νομίζομεν, ἡ φωνὴ Ὀχ εἰς τὰς φράσεις, ὀχ τὴν πόλι, ὀχ τοῦ Δημήτρι, κατὰ τροπὴν τοῦ κ εἰς χ καὶ τοῦ ε εἰς ο.

Σημ. γ. Ἐν συνθέσει ὅμως συνειθίζονται ὅλαι αἱ προθέσεις ἀλλ' ὁ λαὸς ἀγνοεῖ τὴν σύνθεσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σημασία τῶν προθέσεων εἶναι ἴδιον τῆς λεξικογραφίας, παραπέμπομεν τοὺς ἀναγνώστας εἰς τὸ τοῦ Κ. Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης.

ΙΙ. Ἐπίῤῥημα.

γ′. Τὰ ἐπιῤῥήματα εἶναι, 1) *Χρονικά*· σήμερον, αὔριον, τώρα, χθὲς, 2) *Τοπικά*· ἀπάνω, κάτω, ἐδῶ, ἐκεῖ, αὐτοῦ κτλ. 3) *Ποσότητος*· μιὰ φορὰ, δύο φοραῖς, πολλαῖς φοραῖς, κτλ. 4) *Τροπικά*· ἐξαίρετα, καλὰ, κτλ.

δ′. Περὶ τῶν ἐπιῤῥημάτων δὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν· εἰμὴ ὅτι ἡ Καθομιλουμένη συνειθίζει καὶ τὰ εἰς θεν· οἷον, ἐκεῖθε, κάτουθεν, ἀπάνουθεν, καὶ ἀποπάνουθεν, ἀποκάτουθεν

=(ἀπουρανόθεν)· προσέτι δὲ καὶ πολλὰ τοπικὰ εἰς οῦ, (ὡς εἶχε τὰ εἰς *αχοῦ* ἡ Ἀρχαία)· οἷον, ἀλλοῦ, παντοῦ, μετατιθεῖσα τὸν τόνον ἐνίοτε πρὸς διάκρισιν σημασίας· οἷον, χάμου (κάτω) πρὸς διαφορὰν ἀπὸ τὸ, *τοῦ χαμοῦ* (ὁ χαμός), Ἔχει προσέτι καὶ τὸ δοτικοφανὲς *οἴκοι* καὶ *οἴκαδε*, ἐκφράζουσα αὐτὸ διὰ τῆς λέξεως, *σπίτι*· οἷον, ποῦ ἦσουν;—σπίτι· ποῦ πᾶς; —σπίτι. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἂν καὶ εἶχεν ἡ Ἀρχαία· οἷον, « Ἤματίκεν τριτάτῳ *Φθίην* ἐρίβωλον ἱκοίμην »· τὸν ἰδιοποιήθη δὲ ἐξιδιαζόντως ἡ Λατινική· ὡς, eo Romam· eo domum.

Σημ. ά. Ἡ Καθομιλουμένη μεταχειρίζεται πολλάκις τὰς ἐνάρθρους αἰτιατικὰς μὲ τὰ κινήσεως σημαντικὰ ῥήματα, ὁσάκις ὑποδεικνύῃ ἁπλῶς διεύθυνσιν χωρὶς θετικῆς ἀφίξεως· οἷον, πάγω τὸ σπίτι· πάγω τὸν Πειραιᾶ·

έ, Περὶ δὲ τῶν τροπικῶν παραπέμποντες εἰς ὅ,τι εἴπομεν ἀνωτέρω (§, Γ΄, γ΄, ΙΙΙΙ, 16), λέγομεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ Καθομιλουμένη συνειθίζει ὡς τροπικὰ ἐπιῤῥήματα καὶ οὐσιαστικὰ ὀνόματα· οἷον, *ψεύματα*, *ἀλήθεια*, κτλ. χρονικῶς δὲ συνειθίζει καὶ τὴν φράσιν, *τοῦ χρόνου*, ἢ *τοῦ καιροῦ*, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ μὲ τῆς Ἀρχαίας τὸ, *εἰς νέωτα*. Τὰ δὲ ποσότητος ἐκφέρει μὲ τὸ ὄνομα φορά· οἷον, μιὰ φορὰ=ἅπαξ, κτλ. ὅπερ συνειθίζει καὶ ἡ Ἀρχαία· οἷον, πινέτω δὲ μὴ ἀθρόον, ἀλλὰ κατὰ *φορὰν* ἡμικοτύλιον (α),

III. Σύνδεσμος.

ζ΄, Σύνδεσμοι εἰς τὴν Καθομιλουμένην εἶναι οἱ ἑξῆς·

1) Συμπλεκτικοί· καί·
2) Διαζευκτικοί· ἤ, εἴτε.
3) Μεριστικοί· μὲν, δέ.
4) Συλλογιστικοί· λοιπὸν, διὰ τοῦτο.
5) Ἐναντιωματικοί· ὅμως, ἀλλά.
6) Ἐπεξηγηματικοί· ἤγουν· μαθέ·
7) Αἰτιολογικοί· διότι· ἐπειδή.
8) Ὑποθετικοί· ἐὰν, ἂν, ἀνίσως.
9) Τελικοί· διὰ νὰ, νά.

(α) Βλ. Κ. Οἰκον. τὸ περὶ γνησ. προφορ. σελ. 769. σημείωσ.

10) Ελαττωτικοί· κἂν. 11) Απορηματικοί· μήπως ἄραγε.

ζ΄. Ἐκ τούτων δὲ τοὺς μεριστικοὺς Μὲν καὶ Δὲ συνειθίζει εἰς τὰς φράσεις, εἰμὲν, εἰδεμὴ, πρῶτον μὲν, ὅπου πολλάκις ἀγνοεῖ τὸν Δὲ καὶ συνειθίζει ἐπαγειλημμένως τὸν Μέν· οἷον, πρῶτον μὲν, δεύτερον μὲν, κτλ.

Ἐπιφώνημα.

η΄. Τὸ ἀπὸ πολλοὺς παρεισαχθὲν Μέρος τοῦ λόγου τὸ Παρέμβλημα ἢ τὴν Παρέμπτωσιν, θεωροῦντες ὄχι ὡς μέρος λόγου, ἀλλ' ὡς ὁλόκληρον λόγον, ἐκφράζοντα τελείαν καὶ αὐτοτελῆ ἔννοιαν δραστικώτερα ἢ ὅλα τὰ κατανυκτικὰ συγγράμματα, δὲν ἀναφέρομεν περὶ αὐτοῦ εἰμὴ ὅτι ἕκαστον τῶν τοιούτων μορίων λαμβάνει ὀνομασίαν ἀνάλογον τῆς σημασίας του ὅθεν ὀνομάζονται· Σχετλιαστικά· ἀλλοίμονον! Εκπλήξεως· ἄ! Χαρᾶς· Αἴ! Απειλῆς· οὐαί· κτλ.

θ΄. Οἱ Λόγιοι ἐν τούτοις καὶ ὅσοι φιλοτιμοῦνται ν' ἀναπληρώσωσι τῆς Καθομιλουμένης τὰς ἐλλείψεις, ἀρύονται ὁσημέραι ἐκ τῆς καθαρτηρίου πηγῆς τῆς Ἀρχαίας, διὰ ν' ἀποπλύνωσι τοὺς ἐκ τῆς ἐπιμιξίας καὶ περιστάσεως προστριβέντας εἰς τὴν Νεωτέραν ῥύπους· δρεπόμενοι δὲ ἄνθη ἐκ τῶν ἀειθαλῶν τῆς γεραιᾶς καὶ σεμνοπρεποῦς μητρὸς λειμώνων, πλέκουσιν ἀμαράντους στεφάνους διὰ τὴν εὐπάρυφον καὶ προσμειδιῶσαν θυγατέρα· ὥστε μὲ τῆς Νεωτέρας τὰς καλλονὰς συγκεράσαντες τοὺς χαριεντισμοὺς τῆς Ἀρχαίας, κατέστησαν σχεδὸν ἀμφοτέρων τὴν σπουδὴν μίαν καὶ ἀδιάσπαστον.

Γ. Χρυσοβέργης.

Τέλος τῶν Προλεγομένων ἢ τῆς Γραμματικῆς τῆς Καθομιλουμένης Γλώσσης.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ.

Α. *Γέφυρα*

ἢ

Μετάβασις ἀπό τινας καταλήξεις τῆς Καθομιλουμένης εἰς τὴν Ἀρχαίαν.

Εἴπομεν ἀνωτέρω (§. Ε΄. 6΄. 3. 4. κξ.) ὅτι πολλὰ Τριτόκλιτα ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τῆς Ἀρχαίας ἡ Καθομιλουμένη ἐτροποποίησεν κατὰ τὴν Κλίσιν αὐτῆς ἀπὸ τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν προσθέσασα ἓν ς μόνον διὰ τὰ ἀρσενικά· Διὰ νὰ μεταβῶμεν λοιπὸν ἀπὸ τὴν συνήθη γλῶσσαν εἰς τὴν Ἀρχαίαν ἐπὶ τῶν τοιούτων λέξεων ἐπισυνάπτομεν τὰ ἑξῆς·

Α. Τὰ εἰς εας, γίνονται Ἀρχαῖα εἰς ευς· οἷον, Ἱερέας, Ἱερεύς

Β. Ὅταν ἡ ὀνομαστικὴ πρὸ τῆς καταλήξεως ἔχῃ ἀμετάβολον, λ· ν· ρ· γίνεται Ἀρχαία ἀφοῦ μόνον ἀποβληθῇ ἡ κατάληξις καὶ τὸ ὑπερκείμενον βραχὺ φωνῆεν ε, ο, γείνῃ η ἢ ω· οἷον, λιμένας, λιμήν· πατέρας, πατήρ· μητέρα, μήτηρ· ῥήτορας, ῥήτωρ· εἰκόνα, εἰκών.

Σημ. Τινὰ θηλυκὰ εἰς ινα ἔχουν ὀνομαστικὴν καὶ εἰς ις· οἷον, Σαλαμῖνα, Σαλαμὶν καὶ Σαλαμίς, οὕτω καὶ τὸ μάρτυρας, κάμνει μάρτυς καὶ μάρτυρ.

Γ. Ὅσα ἔχουν ἄφωνον, μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως προσλαμβάνουν Σ, ὅπερ τὰ μὲν γλωσσικὰ σύμφωνα ἀποβάλλει· οἷον, λαμπάδα, (λαμπάδς), λαμπάς· τιμιότητα, (τιμιότητς) τιμιότης· γέλωτας (γέλωτς) γέλως· μὲ τὰ χειλικὰ γίνεται ψ· φλέβα (φλέβς) φλέψ· μὲ τὰ φαρυγγικὰ γίνεται ξ· πέρδικα (πέρδικς) πέρδιξ.

Σημ. ά. Τὸ ε γίνεται η· ἀλώπεκα, ἀλώπηξ. Τὸ τρίχα γίνεται θρὶξ, καὶ τὸ Τίρυνθα κάμνει Τίρυνς.

Σημ. 6΄. Ὁσάκις τὸ προσλαμβανόμενον σ συμπλεχθῇ μὲ ντ· τότε ἀποβάλλει καὶ τὰ δύο, καὶ τὰ μὲν ὑπερκείμενα δίχρονα α καὶ υ, γίνονται μακρά· τὸ δὲ ε γίνεται ει, καὶ τὸ ο ἂν ἀποβληθῇ τὸ ντ γίνεται ου, ἂν δὲ ἀποβλη-

θῇ τὸ το καί μείνῃ τὸ ν, τότε τὸ ο γίνεται ω· ὡς, γίγαντας, (γίγαντς) γίγας· ὀδόντας, (ὀδόντς) ὀδούς· γέροντας (γέροντς) γέρων·

Σημ. γ'. Περὶ τῆς τῶν χρόνων κτλ. ἀντιστοιχίας βλέπε τὰ Προλεγόμενα καὶ τὸ πρακτικὸν μέρος.

Β'. Περὶ τοῦ Διαρκοῦς ἢ Παρατατικοῦ Μέλλοντος.

Ὅτε τὸ πόνημά μας ἦτο περὶ τὸ τέλος τῆς ἐκτυπώσεως, ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Κ. Ι. Ῥώτα Ἀπάνθισμα Ἐπιστολῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Ἐλυπήθημεν ὅτι δὲν μᾶς ὑπῆρξε δυνατὸν νὰ χειραγωγηθῶμεν εἴς τινα ἀπὸ τὸ εἰρημένον Σύγγραμμα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ ἐν αὐτῷ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης σποραδικῶς ἀναφερόμενα, εἰς ἓν μόνον μέρος φαίνεται διαφωνία, δηλ. εἰς τὴν παράστασιν τοῦ Διαρκοῦς Μέλλοντος τῆς Ἀρχαίας, νομίζομεν ὅτι θέλομεν εὐχαριστήσει τοὺς ἀναγνώστας, ἐὰν παρὰ τὴν προσθήκην παραπομπῶν τινων εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Α. Κοραῆ, διασαφήσωμεν καὶ ὅ,τι ἀμφίβολον ἦναι δυνατὸν νὰ προκύψῃ ἐκ τυχαίας τινὸς ἀντιπαραθέσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος χρόνων. Λέγομεν λοιπὸν ὅτι τὸν εἰρημένον χρόνον (δηλ. τὸν Διαρκῆ Μέλλοντα), τὸν ὁποῖον ὁ Κοραῆς ὀνομάζει Μέλλοντα Παρατατικὸν (Ἐπιστολ. ΜΓ'. σελ. 121—2) λέγει ὅτι ἡ Ἀρχαία παρίστανε διὰ τοῦ ἔσομαι γράφων (1)· ἡμεῖς δὲ εἴπομεν (Προλ. §. Η. ιϐ'.) ὅτι τὸν παρίστανε διὰ τοῦ συνήθους Μέλλοντος καὶ τοῦ ἐπιῤῥήματος Συνεχῶς· οἷον, γράψω συνεχῶς, ἢ κατὰ τὴν ὀψιαιτέραν τοῦ ἰδίου Κοραῆ Παρατήρησιν (Ἰσοκρ. Μέρ. Β'. σελ. 263) διὰ τοῦ ῥήματος Μέλλω καὶ τοῦ Ἀπαρεμφατικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ σχηματιζομένου ῥήματος· οἷον, μέλλω ποιεῖν=ποιήσω συνεχῶς=τῷ ἡμετέρῳ θέλω κάμνειν, κτλ. (περὶ

(1) Περὶ τοιαύτης τινος ἀναλύσεως τῶν ῥηματικῶν χρόνων θέλομεν πραγματευθῆν εἰς τὸ περὶ Προτάσεων Δοκίμιόν μας.

πρώτου τοῦ τρόπου Βλ. Herman Viger· σελ. 754· §. 260.
d.) Λέγοντες τελευταῖον ὅτι ἡμεῖς περὶ τῆς παραςάσεως τοῦ χρόνου τούτου παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις ἀπεφάνθημεν οὕτω, ὁδηγηθέντες ἀπὸ τὸ Δημοσθένειον (ἐν Φιλιπ. Α. §. Η. ἔκδ. Dobson), «ἢ σ υ ν ε χ ῶ ς π ο λ ε μ ή σ ε ι, κ α ὶ κ α κ ῶ ς ἐ κ ε ῖ ν ο ν π ο ι ή σ ε ι» ἀνατίθεμεν νὰ μᾶς δικαιώσῃ ἡ ἐνδελεχὴς τῶν Συγγραφέων συγκριτικὴ ἀνάγνωσις.

Γ΄. *Παραπομπαί τινες εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Α. Κοραῆ.*

Προλεγόμ. ἡμετ. Γραμματ.	Ἀπάνθισμα Ἐπιστολῶν Α. Κοραῆ.
Σελ. 9. στίχ. 12.	Βλ. Ἐπιςτ. ΟϚ΄. σελ. 186. καὶ Ἐπ. ΠΘ΄. σελ. 222.
Σελ. 53. στίχ. 21·	Βλ. ἐπιστ. ΟΗ. σελ. 191..
Σελ. 72. στίχ. 5.	Βλ. ἐπιστ. Π΄. σελ. 197.
Σελ. 85. στίχ. 27.	Βλ. ἐπιστ. ΟΒ΄. σελ. 177.
αὐτόθι. στίχ. 28.	Βλ. ἐπιστ. ΞϚ΄. σελ. 165.
Σελ. 92. στίχ. 27. κτξ.	Βλ. ἐπιστ. ΞϚ΄. σελ. 165.

Δ΄. *Παραλειφθέντων προσθήκη.*

Σελ. 13. στίχ. 6. Τοῦ μορίου Ἂν τὸ Ν δὲν τροπολογεῖ τὸ Κ τοῦ Καὶ, οὔτε τὸ Τ τοῦ Τις, προσέτι δὲ καί τινων ἄλλων μορίων τὸ ἀρκτικὸν ἄφωνον.

Σελ. 23. στίχ. 8. μετὰ τὸ φ ι λ ο σ υ ν θ ε σ ί α πρόσθες, καίτοι εὑρίσκεται εἰς τὸν Ὅμηρον (Ἰλιάδ. ε. 831 καὶ 889) τὸ μοναδικὸν ἀ λ λ ο π ρ ό σ α λ λ ο ς.

Σελ. 25. στίχ. 21. μετὰ τὸ θεότυφλος κτλ. πρόσθες· ὡς μεγεθυντικὴν κατάληξιν ἐνίοτε μεταχειρίζεται ἡ Καθομιλουμένη καὶ τὴν λέξιν μ α ν ν α · ὡς ἀμπελομάννα, κτλ. Σημειωτέον δὲ ὅτι εὑρίσκεται καὶ ἀρσενικὴ κατάληξις μεγεθυντικὴ εἰς ο υ κ λ α ς προπαροξυτόνως· οἷον, ἄνδρουκλας, κτλ.

Σελ. 28. μετὰ τὴν σημ. ά. τῶν Μετουσιαστικῶν πρόσθες· σημ. 6΄. Τὰ Μετουσιαστικὰ πολλάκις ἡ Καθομιλουμένη ἐκφράζει καὶ μὲ αἰτιατικὴν συνοδευομένην ἀπὸ τὸ μόριον Μὲ· οἷον, τοῖχος μὲ πλίνθους, μὲ ξύλον=πλίνθινος, ξύλινος.

Σελ. 48. στίχ. 22. μετὰ τὸ δύο, πρόσθες τὴν κλίσιν τοῦ

τρεῖς καὶ τέσσαροι· οἷον· ἀρσ. θηλ. τρεῖς· οὐδ. τρία· γενικὴ τριῶν· αἰτιατ. τρεῖς· οὐδ. τρία· τέσσεροι (-σσαροι), θηλυκὰ, τέσσεραις (-σσαραις) οὐδ. τέσσαρα· κτλ,

Σελ. 57. ςίχ. 18. μετὰ τὸ διὰ τῆς, πρόσθες· Ἀπαρεμφάτου,

Σελ. 60. στίχ. τοῦ κειμένου τελευτ. μετὰ τὸ, κτλ. πρόσθες (ϐ) βλ. Δημοσθ. Ὀλυνθ. Β΄. σελ. 49. ἔκδ. Dobson.

Σελ. 70. στίχ. 10. μετὰ τὸ αἰῶνα (ζ)· πρόσθες· μᾶλλον δὲ κατὰ τὸν Ἡ. Βλ. Κ. Οἰκον. περὶ προφορ. σελ. 601. καὶ Κορ. Ἰσοκρ. Μέρος Β΄. σελ. 244 καὶ 263.

—αὐτόθι στίχ. 19. μετὰ τὸ ὁ Ἀόριστος, πρόσθες (βλ. Κ. Οἰκον. περὶ προφ. σελ. 766).

Σελ. 80. στίχ. 12. τὴν παραπομπὴν (α) ἀναπλήρωσον μὲ ὑποσημείωσιν· βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθμ. Κϛ΄.

Σελ. 88. στίχ. 35 πρόσθες ἀμέσως μετὰ τὸ (ξ) βλέπε.

Σελ. 93 ὑποσημ. (θ) πρόσθες· πολλοὶ Ἠπειρῶται καὶ Θρᾶκες προφέρουν εἰς αν τὰ πληθυντικὰ πρῶτα καὶ δεύτερα πρόσωπα τῶν δευτερευόντων χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, καὶ τὰ ἑνικὰ πρῶτα καὶ δεύτερα τῆς παθητικῆς· ὡς, ἐγράφαμεν, ἐγράψατεν, ἐκάθουμαν, κτλ.

Σελ. 95. στίχ. 28· μετὰ τὸ (ρ) βλ. ἀνωτέρω, πρόσθες, γ΄. καὶ δ΄. τὰς

Σελ. 106. ςίχ. 9· πρόσθες εἰς τὸ βαςάσει ὑποσημείωσιν (*) κάμνει καὶ βαςάξει (ἐκ τοῦ βαςάζω) καὶ βαςήξει μεταϐολῇ τοῦ χαρακτῆρος α εἰς η· οὕτω καὶ τὸ κρατῶ, κρατήσει καὶ κρατήξει.

Ε΄. *Τυπογραφικῶν ἁμαρτημάτων διόρθωσις.*

Σελ· 25. στίχ. 27. γράφε ἐλαττώσεως.—Σελ. 39. στίχ. 27. γράφ. καταστάσεις.—Σελ. 73 γρ. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.—Σελ. 77. στίχ. 11. γρ. πολλοί.—Σελ. 80. στίχ. 23. γρ. Σημ. Θ. —Σελ. 84. στίχ. 23. γρ. Παρακείμενον.—Σελ. 86. στίχ. 2. γρ. Ἀορίστου (ἀντὶ τοῦ Μέλλοντος).—Σελ. 88. στίχ. 7. γρ. εἴσθε· αὐτόθι στίχ. 27 γρ. παθητικάς—Σελ. 92. στιχ. παρατελευτ. γρ. λ έ γ η τ α ι.— Σελ. 94. στίχ. 20 γρ. (ζ).—Σελ. 95. στίχ. 14· γρ. Τὸ δὲ Ε.—στίχ. 23. γρ. Κύρια Μέρη.—στίχ. 29 γρ. Ἰλιάδ. Β. 440.

Τὰ λοιπὰ συνιστῶνται εἰς τὴν εὐμένειαν καὶ συγκατάβασιν τοῦ ἀναγνώστου.

ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ
ΤΗΣ
ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΤΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ
ΗΤΟΙ
Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΥΠΟ
Γ. ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ.
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ
Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ παρὰ τῇ Καπνικαρέᾳ
1839.

« ΧΑΛΕΠΟΝ ΟΥΤΩ ΤΙ ΠΟΙΗΣΑΙ, ΩΣΤΕ ΜΗΔΕΝ ΑΜΑΡΤΕΙΝ. »

Ξενοφ. Ἀπομνημον.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

§. Α΄. 1—4.

Γράμματα, Δίφθογγοι, Συλλαβαὶ, Λέξεις, Διαίρεσις αὐτῶν καὶ Ὀνομασία.

1. Η Νεοελληνικὴ Γλῶσσα ἔχει γράμματα ὅσα καὶ ἡ Ἀρχαία, δηλ. εἰκοσιτέσσαρα· οἷον, α, ϐ, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω· ἅτινα διαιροῦνται εἰς Φωνήεντα, καὶ εἰς Σύμφωνα.

2. Τὰ φωνήεντα εἶναι ἑπτά· α, ε, η, ι, ο, υ, καὶ ω· ἅτινα ὡς ἐκ τῆς ποσότητος (ἢ τοῦ χρόνου) διαιροῦνται εἰς Βραχέα δύο, ε, ο· εἰς Μακρὰ δύο, η, ω· εἰς Δίχρονα τρία· α, ι, υ·

Σημ. Τὰ μακρὰ δίχρονα σημειοῦνται οὕτω· ᾱ ῡ, ῑ· τὰ δὲ βραχέα οὕτω· ᾰ· ῐ, ῠ·

3. Τὰ σύμφωνα εἶναι δεκαεπτά· ϐ, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ· ἅτινα διαιροῦνται εἰς Ἄφωνα ἐννέα· π, ϐ, φ, κ, γ, χ, δ, θ, τ· καὶ εἰς Ἡμίφωνα ὀκτώ· ζ, ξ, ψ, λ, μ, ν, ρ, σ.

4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται διχῶς· α) ὡς πρὸς τὰ ὄργανα δι' ὧν ἐκφωνοῦνται καὶ ὀνομάζονται Χειλικὰ, π, ϐ, φ· Φρυγγικὰ, κ, γ, χ· Γλωσσικὰ, τ, δ, θ·—ϐ) ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον ἀποτελοῦν ἦχον, καὶ ὀνομάζονται, Ψιλὰ, κ, π, τ· δασέα, χ, φ, θ· Μέσα, ϐ, γ, δ.

5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς Ἀμετάβολα, λ, μ, ν, ρ· εἰς Διπλᾶ, ζ=(σδ), ξ=(κς, γς, χς,), ψ=(πς, βς, φς,)· καὶ εἰς Μοναδικὸν σ, ὅπερ λέγεται καὶ Συριστικόν.

6. Ἀπὸ ὡρισμένον τινὰ συνδυασμὸν τῶν φωνηέντων γίνονται ἕνδεκα Δίφθογγοι· ἓξ Κύριαι, αἱ, αυ, ει, ευ, οι, ου· καὶ πέντε Καταχρηστικαί· ηυ, υι, ᾳ, ῃ, ῳ. Ὅλαι δὲ (ὡς συνιστάμεναι ἐκ δύω φωνηέντων) εἶναι μακραί, πλὴν τῆς αι καὶ οι εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων ἐνίοτε.

7. Ἀπὸ τὴν ποικίλην τῶν γραμμάτων ἕνωσιν γίνονται αἱ Συλλαβαί· ἀπὸ αὐτάς, αἱ Λέξεις· καὶ ἀπὸ τὰς λέξεις, ὁ Λόγος.

8. Αἱ συλλαβαὶ διαιροῦνται τριχῶς· 1) ὡς ἐκ τῆς συστάσεώς των καὶ λέγονται Μικταὶ (ἢ Κύριαι), λό-γος, ζεῦ-γος· Καθαραὶ (ἢ Καταχρηστικαί), ἀ-εί, αἰ-ών·—β) ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των καὶ λέγονται, Λήγουσα, Παραλήγουσα, Προπαραλήγουσα καὶ Ἀρχομένη.—γ) ὡς ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ φωνήεντός των καὶ ὀνομάζονται· Βραχεῖαι, λό-γε· Μακραὶ, πεί-θω· Ἀμφίδοξοι, ἄ-λυ-σις. Κοιναὶ, ἀ-γροῦ, ὕ-βρεις, τέ-χνη· Θέσει Μακραί· ἔξ· ὄ-ξους· κτλ.

9. Αἱ λέξεις διαιροῦνται πενταχῶς· α) ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συλλαβῶν των, καὶ ὀνομάζονται Μονοσύλλαβοι, γῆ· Δισύλλαβοι, βῆμα· Τρισύλλαβοι, οὐρανός· Πολυσύλλαβοι, οὐράνιος.—β) ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ εἴδους τῶν συλλαβῶν των, καὶ ὀνομάζονται, Βραχυπαράληκτοι, ὦμος· Μακροπαράληκτοι, στρῶ-μα· Καθαροκατάληκτοι, ταμί-ας.—γ) ὡς ἐκ τῆς μορφώσεώς των ἐξ ἄλλων λέξεων καὶ ὀνομάζονται, Ἁπλαῖ, Χριστός· Σύνθε-

τ ο ι, Ἀντίχριστος· Π ρ ω τ ό τ υ π ο ι, πέτρα· Π α ρ ά γ ω γ ο ι, πέτρινος.—δ) ὡς ἔκ τινος συγχωνεύσεως δύο ἐπαλλήλων συλλαβῶν των εἰς μίαν (ὅπερ λέγεται Συναίρεσις) καὶ ὀνομάζονται Ἀ σ υ ν α ί ρ ε τ ο ι, πεινάω· Σ υ ν η ρ η μ έ ν α ι, πεινῶ·—ε) ὡς ἔκ τινος ἀλλοιώσεως τῆς ληγούσης των καὶ ὀνομάζονται, Κ λ ι τ α ὶ ἢ Ἄ κ λ ι τ ο ι·

Σημ. ά. Πᾶσαν περὶ τῶν εἰρημένων λεπτομέρειαν βλέπε εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα Βαθ. Ά—Β'. καὶ εἰς τὸ Παράρτημα. Προσέτι δὲ καὶ εἰς τὰ Προλεγόμενα §. Β'.

Σημ. β'. Τὰ περὶ Συλλαβισμοῦ καὶ τῶν κανόνων αὐτοῦ βλέπε Γραμματ. Κλίμ· Βαθμ. ΑΔ'.

§. Β΄.

Προσῳδίαι, Πνεύματα, Τόνοι, Ἀπόστροφος, Κορωνὶς, καὶ κανόνες περὶ αὐτῶν.

1, Ἐπὶ τῶν λέξεων συνειθίζονταί τινα σημεῖα ὀνομαζόμενα Π ρ ο σ ῳ δ ί α ι· ταῦτα δὲ εἶναι, τὰ Π ν ε ύ μ α τ α καὶ οἱ Τ ό ν ο ι, εἰς τὰ ὁποῖα προςίθεται ἡ Ἀ π ό ς ρ ο φ ο ς καὶ ἡ Κ ο ρ ω ν ί ς.

2. Τὰ πνεύματα εἶναι δύο· ἡ Ψ ι λ ὴ (᾿) καὶ ἡ Δ α σ ε ῖ α (῾). Ὁσάκις δὲ λέξις τις ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος ἢ διφθόγγου, δασύνεται ἢ ψιλοῦται· ἐκ δὲ τῶν συμφώνων μόνον τὸ ἀρκτικὸν ρ δασύνεται· οἷον, ῥάπτης· ὁσάκις δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως διπλασιασθῇ τὸ ρ, τότε τὸ μὲν πρῶτον ψιλοῦται, τὸ δὲ δεύτερον δασύνεται· οἷον, ἄῤῥωςος, ἔῤῥαπτον.

3. Οἱ δὲ περὶ πνευμάτων κανόνες εἰς τὴν Νεοελληνικὴν εἶναι οἱ ἑξῆς·

ά). Τὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα Ἄρθρα δασύνονται· οἷον, ὁ, ἡ· οἱ, αἱ.

β΄). Ὅσαι λέξεις ἄρχονται ἀπὸ υ, δασύνονται· οἷον, ὕβρις· ἔτι δὲ καὶ τὰ ἀναφορικὰ καὶ ἀόριστα· ὅς τις, οἷος, ὅσος, ὁπό-

σος· καὶ τὰ ἀριθμητικά, εἷς, ἕξ, ἑπτά, πλὴν τοῦ ὀκτὼ καὶ ἐννέα καὶ εἴκοσι.

γ΄). Δασύνονται καὶ αἱ ἑξῆς οὖσαι τὴν σήμερον ἐν χρήσει εἰς τὴν Νεοελληνικήν.

Ἀβραὰμ, ἅγιος, ἁγνὸς, ᾅδης, ἁδρὸς, αἷμα, ἅλας, ἅμαξα, ἁμαρτάνω, ἅμιλλα, ἁπαλὸς, ἅπαξ, ἁπλοῦς, ἅπτομαι, ἁρμὸς, αὕτη, ἁψὶς, ἁψίκορος· Ἑαυτοῦ, Ἑβραῖος, ἕδρα, εἱμαρμένη, εἱρμὸς, εἱρκτὴ, ἕκαστος, ἑκάτερος, Ἑκάβη, ἑκὼν, Ἑλένη, Ἑλικὼν, Ἕλλην, Ἑλλήσποντος, ἕλκος, ἑλκύω, Ἕλος, ἕνεκα, ἑορτὴ, ἕπομαι, ἑρμηνεύω, Ἑρμῆς, ἕρπω, ἑταῖρος, ἕτερος, ἕτοιμος, εὑρίσκω. Ἡγεμὼν, ἡγοῦμαι, ἡδὺς, ἡλικία, ἥλιος, ἡμέρα, ἥμερος, ἡμεῖς, ἥμισυς, ἡνία, Ἥρα, ἥρως, ἥσυχος, ἡττῶμαι, Ἥφαιστος, ἱέραξ, ἱερὸς, ἱκανὸς, ἱκετεύω, ἱλαρὸς, ἵλεως, ἵνα, ἵππος, ἱςορία· Ὁδὸς, ὅλος, ὁλκὰς, ὁμαλὸς, ὅμοιος, ὁμοῦ, ὅμως, ὅπλον, ὅπου, ὅπως, ὅρκος, ὅριον, οὗτος, ὥρα, ὡς· δασύνονται δὲ καὶ αἱ ἐκ τούτων σύνθετοι ἢ παράγωγοι, καί τινες ἄλλαι τῆς Ἀρχαίας ἴδιαι, αἱ δὲ λοιπαὶ ψιλοῦνται· (βλέπε δὲ καὶ Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. ΛΒ΄.).

4. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς· Ὀ ξ ε ῖ α (΄), Β α ρ ε ε ῖ α (`) καὶ Π ε ρ ι σ π ω μ έ ν η (῀)· ἐκ τούτων δὲ πᾶσα λέξις δέχεται ἕνα μόνον εἰς μίαν τῶν τριῶν τελευταίων συλλαβῶν· ἐξαιροῦνται αἱ ἄτονοι λέξεις, καὶ αἱ ἐγκλινόμεναι, περὶ ὧν βλέπε Γραμματικὴν Κλίμ. Βαθμ. ΛΓ΄.

5. Ἡ ὀξεῖα τίθεται εἰς τὴν λήγουσαν, ἢ παραλήγουσαν, ἢ προπαραλήγουσαν· ὅθεν καὶ ἡ λέξις ὀνομάζεται· Ὀ ξ ύ τ ο ν ο ς, θεός· Π α ρ ο ξ ύ τ ο ν ο ς, λόγος· Π ρ ο π α ρ ο ξ ύ τ ο ν ο ς· ἄνθρωπος.

6. Ἡ περισπωμένη τίθεται ἢ εἰς τὴν λήγουσαν ἢ εἰς τὴν παραλήγουσαν· ὅθεν καὶ ἡ λέξις ὀνομάζεται, Π ε ρ ι σ π ω μ έ ν η, τιμῶ· Π ρ ο π ε ρ ι σ π ω μ έ ν η, βῆμα,

7. Ἡ βαρεῖα τίθεται ἐπὶ ἀσυναιρέτου ληγούσης κ' ἐν συνεπείᾳ λόγου· ὅθεν καὶ ἡ λέξις ὀνομάζεται Βαρύτονος· οἷον, Θεὸς ἀγαθὸς καὶ δίκαιος.

8. Οἱ δὲ περὶ τῶν τόνων γενικοὶ κανόνες εἶναι οἱ ἑξῆς.

ά.) Πᾶσα βραχεῖα ἢ κοινὴ ἢ θέσει μακρὰ συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται· λόγος, ὄχλος, ἄστρον, ὄξος.

β'.) Ἡ μακρὰ παραλήγουσα τονιζομένη τῶν μὲν βραχυκαταλήκτων περισπᾶται· ὦμος, πρᾶγμα· τῶν δὲ μακροκαταλήκτων ὀξύνεται· ὤμου·

γ'.) Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη ὀξύνεται· ἄνθρωπος· εἶναι δὲ τὰ προπαροξύτονα πάντοτε βραχυκατάληκτα πλὴν τινων· πόλεως, ἀξιόχρεως.

δ'.) Ἡ συνῃρημένη λήγουσα τονιζομένη περισπᾶται· γῆ (γέα)· ἀσυναίρετος δὲ καὶ ἐν συνεπείᾳ βαρυτονεῖται· ἐξαιρεῖται τὸ ἐρωτηματικὸν τίς, τί, καὶ ὁσάκις τὰ ὀξύτονα εὑρεθῶσι πρὸ τῶν ἐγκλιτικῶν· οἷον, λαμπρός ποτε φωσφόρος·

έ.) Ὅσαι λέξεις λήγουν εἰς τονιζόμενον υ διφθόγγου περισπῶνται· οἷον, ποῦ, οὐδαμοῦ, πλὴν τοῦ ἰδού, οὗ.

ς'.) Τὰ εἰς ας, ους καὶ υς μονοσύλλαβα περισπῶνται· ὡς, πᾶς, βοῦς, μῦς (πλὴν τοῦ ποὺς)· ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀριθμητικὸν εἷς· καὶ τὰ μονοσύλλαβα οὐδέτερα πῦρ, πᾶν· καὶ τῶν γραμμάτων τὸ μῦ, νῦ, ξῖ, πῖ, ρῶ, ταῦ, φῖ, χῖ, ψῖ· καὶ τὸ δισύλλαβον ὀφρῦς.

ζ'.) Πᾶν ῥῆμα μακροκατάληκτον τονιζόμενον ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται· οἷον, τιμῶ, ἰδεῖν, γραφθῆν.

9. Τὴν Ἀπόστροφον (') μεταχειριζόμεθα ἐπὶ τοῦ τελευταίου γράμματος τῆς λέξεως, ἥτις εὑρισκομένη πρὸ φωνήεντος ἀποβάλλει τὸ ἰδικόν της φωνῆεν πρὸς θεραπείαν τῆς χασμῳδίας· οἷον, κατ' αὐτοῦ, ἀντὶ κατὰ αὐτοῦ, φέρ' εἰπεῖν, ἀντὶ, φέρε εἰπεῖν, ὅπερ λέγεται Θλίψις. Σημειωτέον δὲ ὅτι

μετὰ τὴν ἀπόθλιψιν τὰ ψιλὰ ἄφωνα γίνονται δασέα πρὸ δασυνομένου φωνήεντος· οἷον, ἀντὶ κατ' ὁδὸν (κατὰ ὁδὸν) λέγομεν, καθ' ὁδόν· οὕτως, ἀφ' ἑαυτοῦ. κτλ.

10. Τὴν Κορωνίδα (') μεταχειριζόμεθα εἰς τὰς Κ ρ ά σ ε ι ς, ὅταν δηλ. τὰ συγκρουόμενα φωνήεντα τῶν δύω λέξεων συγχωνεύωνται εἰς ἕν· ὡς, τοὐλάχιστον, ἀντὶ τὸ ἐλάχιστον· κἀμμία, ἀντὶ καὶ ἂν μία.

Σημ. ά. Τὰς λεπτομερείας περὶ τῶν εἰρημένων βλέπε εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα· Βαθμ. Γ΄. ΛΒ. καὶ ΛΓ. καὶ τὸ Παράρτημα· προσέτι δὲ καὶ εἰς τὰ Προλεγόμενα §. Β.

§. Γ΄.

Μέρη τοῦ Λόγου, Διαίρεσις αὐτῶν· Ὄνομα, Παρεπόμενα αὐτοῦ καὶ Παρατηρήσεις.

1. Αἱ λέξεις αἱ συνιστῶσαι πλήρη ἔννοιαν (Λόγον) κατατάττονται ὡς ἐκ τῆς σημασίας των εἰς διαφόρους τάξεις καὶ ὀνομάζονται Μ έ ρ η τ ο ῦ Λ ό γ ο υ. Ταῦτα δὲ εἶναι· Ὄ ν ο μ α, Ἐ π ί θ ε τ ο ν, Ἀ ν τ ω ν υ μ ί α, Ῥ ῆ μ α, Ἐ π ί ῤ ῥ η μ α, Π ρ ό θ ε σ ι ς, καὶ Σ ύ ν δ ε σ μ ο ς. Διαιροῦνται δὲ εἰς Κ λ ι τ ὰ, ὡς εἶναι τὰ πρῶτα τέσσαρα· καὶ εἰς Ἄ κ λ ι τ α ἢ Μ ό ρ ι α, ὡς εἶναι τὰ τελευταῖα τρία.

2. Ὀνόματα εἶναι ὅσαι λέξεις φανερόνουν οὐσίαν αἰσθητὴν ἢ νοητήν· ὡς, τράπεζα, ἄγγελος, φιλανθρωπία. Διαιροῦνται δὲ εἰς Κ ύ ρ ι α, Σωκράτης, Ἀθῆναι· εἰς Π ρ ο σ η γ ο ρ ι κ ὰ, ἄνθρωπος, δένδρον· εἰς Α φ ῃ ρ η μ έ ν α, σοφία, εὐσέβεια· Τὰς δὲ λοιπὰς διαιρέσεις βλέπε Παράρτημα Βαθμ. Δ΄. καὶ Προλεγόμ. §. Γ΄.

3. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ὀνόματος εἶναι τέσσαρα· Γ έ ν ο ς, Ἀ ρ ι θ μ ὸ ς, Π τ ῶ σ ι ς καὶ Κ λ ί σ ι ς.

4. Τὰ γένη εἶναι τρία, Ἀ ρ σ ε ν ι κ ὸ ν, Πέτρος· Θ η λ υ κ ὸ ν, Ἑλένη· Ο ὐ δ έ τ ε ρ ο ν, ξύλον.

Σημ. ά. Οἱ Γραμματικοὶ διαιροῦν τὰ γένη εἰς δύο· 1) κ α τ ὰ φ ω ν ὴ ν

καὶ 2) κατὰ σημασίαν· π. χ. τὸ Δημήτριος εἶναι ἀρσενικὸν κατὰ φωνὴν καὶ σημασίαν, ὡς καὶ τὸ Ἑλένη εἶναι θηλυκὸν κατὰ φωνὴν καὶ σημασίαν· τὸ δὲ Οὐρανὸς εἶναι κατὰ μὲν φωνὴν ἀρσενικὸν, κατὰ δὲ σημασίαν οὐδέτερον· οὕτω καὶ τὸ Σελήνη, κατὰ μὲν φωνὴν εἶναι θηλυκὸν, κατὰ δὲ σημασίαν εἶναι οὐδέτερον.

5. Οἱ Ἀριθμοὶ εἶναι δύο· Ἑνικὸς καὶ Πληθυντικός· περὶ δὲ τοῦ Δυϊκοῦ τῆς Ἀρχαίας βλέπ. Προλεγ. §.Δ'.δ'.

6. Αἱ πτώσεις εἶναι πέντε· Ὀνομαστικὴ, Γενικὴ, Δοτικὴ, Αἰτιατικὴ καὶ Κλητικὴ· ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Ὀνομαστικὴ καὶ Κλητικὴ ὀνομάζονται Ὀρθαί· αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς, Πλάγιαι.

7. Αἱ Κλίσεις εἶναι τρεῖς· ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Πρώτη καὶ ἡ Δευτέρα ὀνομάζονται Ἰσοσύλλαβοι, ἡ δὲ Τρίτη, Περιττοσύλλαβος. Περιέχει δὲ ἑκάστη ὀνόματα ἀσυναίρετα καὶ συνῃρημένα.

8. Εἰς τὰ παρεπόμενα τῶν ὀνομάτων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

α'.) Τὰ Κύρια κλίνονται ἐν γένει εἰς ὅποιον ἀπαντῶνται ἀριθμόν.

β'.) Ἡ Κλητικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικήν.

γ'.) Τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας εἰς ἑκάτερον ἀριθμὸν, ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν, καὶ κλητικήν.

δ'. Τὰ συνῃρημένα τῶν ἰσοσυλλάβων Κλίσεων εἶναι Ὁλοπαθῆ, τῆς δὲ Περιττοσυλλάβου· Ὀλιγοπαθῆ καὶ Πολυπαθῆ.

Σημ. Τὰς λεπτομερείας βλέπε εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμ. καὶ τὸ Παράρτημα Βαθμ. Δ'. περιπλέον καὶ εἰς τὰ Προλεγόμενα §· Δ.

§. Δ'.

Πρώτη Κλίσις, Πρωτόκλιτα ὀνόματα, Καταλήξεις αὐτῶν, Παραδείγματα, Παρατηρήσεις καὶ Συνῃρημένα.

1. Ἡ Πρώτη Κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικὰ, εἰς ΑΣ καὶ ΗΣ, καὶ θηλυκὰ εἰς Α καὶ Η.

2. Καταλήξεις.

Ἑνικὸς Ἀριθμός.

Ἀρσενικά.				Θηλυκά.			
Ὀνομ.	Γενικὴ	Αιτιατ.	Κλητ.	Ὀνομ.	Γενικὴ	Αἰτιατ.	Κλάτ.
ᾱς	ου	ᾱν	ᾱ	ᾰ	ης	ᾰν	ᾰ
ης	ου	ην	η	η	ης	ην	η

Πληθυντικὸς Ἀριθμός.

Αἱ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὅμοιαι καὶ διὰ τὰ δύο γένη· οἷον,

	Ὀνομ.	Γενικ.	Αἰτιατ.	Κλητ.
Ἀρσ. Θηλ.	αι . .	ῶν . .	ᾱς . . .	αι (*)

3. Παραδείγματα

	Ἑνικῶς				πληθυν.			
	Ὀνομας.	Γενικὴ	Αἰτιατικ.	Κλητι.	Ὀνομας.	Γενικὴ	Αἰτιατ.	Κλητ.
ἀρσεν.	νεανίας,	νεανίου,	νεανίαν,	νεανία,	νεανίαι,	νεανιῶν,	νεανίας,	νεανίαι.
	λάτρης,	λάτρου,	λάτρην,	λάτρη	λάτραι,	λατρῶν,	λάτρας,	λάτραι.
θηλυκ.	δόξα,	δόξης,	δόξαν,	δόξα,	δόξαι,	δοξῶν,	δόξας,	δόξαι.
	κόμη,	κόμης,	κόμην	κόμη,	κόμαι,	κομῶν,	κόμας,	κόμαι.

Οὕτω κλίνονται, ταμίας, λοχίας, Ἀτρείδης, τελώνης, ἀδολέσχης, κριτὴς, Πέρσης, ςρατάρχης, φαρμακοπώλης, μαθητής. Θάλασσα, ἄκανθα, μέλισσα, καρδία, ἡμέρα, κυρία, ἀγορὰ, πεῖρα, χώρα, σφαῖρα, ἀρετὴ, τιμὴ, φήμη.

4. Παρατηρήσεις.

ά.) Πολλὰ ἀρσενικὰ εἰς ας ἢ ης περισπώμενα, διατηροῦν εἰς τὴν ἑνικ. γενικ. τὸ ἴδιον φωνῆεν τῆς ὀνομαςικῆς· ὡς, Νουμᾶς, γεν. Νουμᾶ· Μανασσῆς, γεν. Μανασσῆ. Πολλὰ δὲ εἰς ας (κυρίως τὰς εἰς δας καὶ ρας, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ καθαρο-

(*) Τῆς Ἀρχαίας δοτικῆς αἱ καταλήξεις ἑνικῶς μὲν εἶναι ᾳ ἢ ῃ, πληθυντικῶς δὲ αις· ὁ δὲ δυϊκὸς ἀριθμὸς εἶχε δύο καταλήξεις δἰ ὅλας τὰς πτώσεις· οἷον, ὀνομ. αἰτ. κλητ. α· γεν· δοτ, αιν. Βλέπε Γραμματικ. Κλίμ. Βαθμίδ. Ἐ. καὶ Προλεγόμεν. §. Δ. δ. ἐ.

κατάληκτα) λήγουν εἰς ου καὶ α· οἷον, Πυθαγόρας, Πυθαγόρου καὶ Πυθαγόρα· οὕτω Λεωνίδας, ταμίας καὶ τὰ ξενικὰ Ἀννίβας, Βάρκας (1).

β΄.) Ὅσα ἀρσενικὰ λήγουν εἰς τ η ς, (ποιητὴς), ἢ εἶναι ἐθνικὰ (Σκύθης), ἢ σύνθετα ἀπὸ τὰ ῥήματα ἄ ρ χ ω (Νομάρχης), π ω λ ῶ (βιβλιοπώλης), μ ε τ ρ ῶ (γεωμέτρης), τ ρ ί β ω (παιδοτρίβης), λ α τ ρ ε ύ ω (εἰδωλολάτρης), μορφόνουν τὴν ἑνικὴν κλητικὴν εἰς α βραχύ· ὡς, ποιητά. κτλ.

γ΄.) Ὅσα θηλυκὰ πρὸ τοῦ α ἔχουν φωνῆεν ἢ ρ, φυλάττουν τὸ α εἰς τὴν γενικὴν (2) ὡς, καρδία, γεν. καρδίας, ἡμέρα, γεν. ἡμέρας.

δ΄.) Τὰ ὀξύτονα περισπῶνται εἰς τὴν γενικὴν (3) ὅλων τῶν ἀριθμῶν· οἷον, ληστὴς, γεν. ληστοῦ, ληστῶν. φορὰ, γεν. φορᾶς. κτλ.

ε.) Τὰ προπαροξύτονα καὶ προπερισπώμενα παροξύνονται ὁσάκις μακροκαταληκτήσουν· ὡς, θάλασσα, θαλάσσης, θαλάσσας· μοῦσα, μούσης, μούσας.

ϛ΄.) Τὰ μακροπαράληκτα παροξύτονα προπερισπῶνται ὁσάκις βραχυκαταληκτήσουν· ὡς, φήμη,, φῆμαι.

ζ΄.) Τὸ δεσπότης εἰς τὴν ἑνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζει τὸν τόνον καὶ κάμνει δέσποτα (4), οὕτω καὶ οἰκοδέσποτα.

η. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν Πρωτοκλίτων περισπᾶται· ἐξαιροῦνται ὅσα θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχουν ἀρσενικὸν ἰσοσύλλαβον· οἷον, δικαία (δίκαιος), δικαίων.

5.) Σ υ ν ῃ ρ η μ έ ν α. Τὰ Συνῃρημένα τῆς πρώτης κλίσεως τὰ μὲν ἀρσενικὰ λήγουν εἰς ῆς· οἷον, Ἑρμῆς (ἀπὸ τὸ—έας), Ἀπελλῆς (ἀπὸ τὸ—έης)· τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς ᾶ· οἷον,

(1) Βλέπ. Παράρτ. Βαθμ. Ε΄. 2. καὶ Προλεγόμ. §. Ε΄. 6.—(2) Βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθμ. Ε΄. 4.—(3) Καὶ εἰς τὴν δοτικήν.—(4) Ἡ Καθομιλουμένη Δ ε σ π ό τ η ν μὲν λέγει τὸν Ἀρχιερέα, δ έ σ π ο τ α ν δὲ τὸν ἱερέα.

Ἀθηνᾶ, μνᾶ (ἀπὸ τὸ—άα)· γαλῆ, συκῆ, (ἀπὸ τὸ—έη), τὰ δὲ εἰς ρέα, ἐπίθετα κάμνουν εἰς ρᾶ· οἷον, σιδηρᾶ· κλίνονται δὲ κατὰ τὰ εἰρημένα παραδείγματα (1).

Σημ. ά. Ἡ ἐκ συναιρέσεως αι, εἶναι μακρά.

§. Έ.

Δευτέρα Κλίσις· Δευτερόκλιτα ὀνόματα, Καταλήξεις αὐτῶν, Παραδείγματα, Παρατηρήσεις, Ἀττικὴ Κλίσις καὶ Συνῃρημένα.

1. Ἡ Δευτέρα Κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς ΟΣ καὶ οὐδέτερα εἰς ΟΝ.

2. Καταλήξεις.

	Ἀριθμός							
	Ἑνικός				Πληθυντικός.			
	Ὀνομ.	Γεν.	Αἰτ.	Κλητ.	Ὀνομ.	Γεν.	Αἰτ.	Κλητική.
ἀρσ. θηλ.	ος	ου	ον	ε	οι	ων	οις	ους
οὐδ.	ον	ου	ον	ον	ᾰ	ων	οις	ᾰ (2)

3. Παραδείγματα·

	Ἑνικ.				Πληθ.			
	Ὀν.	Γεν.	Αἰτ.	Κλητ.	Ὀν.	Γεν.	Αἰτ.	Κλητ.
ἀρσ.	λόγος,	λόγου,	λόγον,	λόγε,	λόγοι,	λόγων,	λόγους,	λόγοι.
θηλ.	νόσος,	νόσου,	νόσον,	νόσε,	νόσοι,	νόσων,	νόσους,	νόσοι.
οὐδ.	ξύλον,	ξύλου,	ξύλον,	ξύλον	ξύλα,	ξύλων,	ξύλα,	ξύλα.

Οὕτω κλίνονται, νόμος, οὐρανὸς, θεὸς, ὦμος, δῆμος, ἄν-

(1) Περὶ τοῦ τρόπου τῆς συναιρέσεως καὶ ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν Πρώτην Κλίσιν βλ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθμ. Έ. καὶ Παράρτημα.—(2) Τῆς ἀρχαίας δοτικ. αἱ καταλήξεις ἑνικῶς μὲν εἶναι ῳ πληθυντικῶς δὲ οις· τοῦ δὲ δυϊκοῦ εἶναι· ὀνομ. αἰτ. κλητ. ω· γεν. δοτ. οιν. Βλ. Γραμ· Κλίμ. Βαθμ. ϛ'.

θρωπος· δρόσος, δοκὸς, νῆσος, εἴσοδος· παιδίον, μῆλον, φάρμακον.

4. Παρατηρήσεις· Ἡ δ'. καὶ ἡ παρατήρησις τῶν πρωτοκλίτων ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ δευτερόκλιτα· οἷον, θεὸς, γεν. θεοῦ· ἄνθρωπος, γεν. ἀνθρώπου· ὦμος, γεν. ὤμου· καὶ ὅτι τὰ οὐδέτερα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν λήγουν εἰς α βραχύ.

5. *Ἀττικὴ Κλίσις.* Εἰς τὴν Ἀρχαίαν εὑρίσκεται καὶ ἡ Ἀττικὴ Κλίσις, μεταβάλλουσα ὅλα τὰ καταληκτικὰ φωνήεντα εἰς ω καὶ τὴν οι εἰς ῳ· προπαροξύνεται δὲ, ἂν καὶ ἦναι μακροκατάληκτος· καὶ ὀξύνεται εἰς τὴν γενικὴν ἂν καὶ ὀξύτονος· ἡ Νεοελληνικὴ ἀπὸ τὰ Ἀττικὰ διέσωσε τὸ, ἀξιόχρεως, ὑπέργηρως καὶ εἴτι ἄλλο (1).

6. Συνῃρημένα. Τὰ Συνῃρημένα τῆς πρώτης λήγουν εἰς ους, οὐδ. ουν· οἷον, νοῦς (ἀπὸ τὸ—όος), χρυσοῦς (ἀπὸ τὸ—εος)· ὀςοῦν (ἀπὸ τὸ—έον) ἁπλοῦν (ἀπὸ τὸ—όον)· κλίνονται δὲ κατὰ τὰ εἰρημένα παραδείγματα (2).

Σημ. ά. Ἡ ἐκ συναιρέσεως οι καὶ τὸ α τῶν οὐδετέρων εἶναι μακρά.

§. ς'.

Τρίτη Κλίσις. Τριτόκλιτα ὀνόματα, Καταλήξεις αὐτῶν, Παραδείγματα, Κατάλογος τριτοκλίτων καὶ Παρατηρήσεις.

1. Ἡ Τρίτη Κλίσις περιέχει τὰ περιττοσύλλαβα ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν μὲ διαφόρους μὲν εἰς τὴν ἑνικὴν

---

(1) Βλ. Γραμ. Κλίμ. καὶ τὸ Παραρτημα Βαθμ. ς'. καὶ τὰ Προλεγόμενα §. Έ. γ.—(2) Περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συναιρέσεως καὶ ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν Ά. Κλίσιν βλέπε Γραμ. Κλίμ. καὶ τὸ Παράρτημα Βαθ. ς. καὶ τὰ Προλεγόμενα §. Έ. γ.

ὀνομαστικὴν καταλήξεις (1), προσδιωρισμένας δὲ εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις· οἷον,

2. Καταλήξεις·

	Ἑνικ. Ὀνομ.	Γεν.	Αἰτ.	Κλητ.	Πληθ. Ὀνομ. Κλ.	Γεν-	Αἰτιατ.
Ἀρσ.	ἀπροσδιόριστος	ος	ᾰ	ὡς ἡ ὀνομ.	ες	ων	ᾰς
Θηλ.		ος	ᾰ		ες	ων	ᾰς
Οὐδ.		ος (ὡς ἡ ὀνομ.)			ᾰ	ων	ᾰ (2)

3. Παραδείγματα.

	Ἑνικῶς Ὀνομ.	Γενικὴ	Αἰτιατικ.	Κλητικ.	Πληθυντικῶς Ὀνομ.	Γενικὴ	Αἰτιατ.	Κλητικ.
ἀρσεν.	Ἕλλην	Ἕλληνος	Ἕλληνα	Ἕλλην·	Ἕλληνες	Ἑλλήνων	Ἕλληνας	Ἕλληνες
ἀρσεν.	Ῥήτωρ	ῥήτορος	ῥήτορα	ῥῆτορ·	ῥήτορες	ῥητόρων	ῥήτορας	ῥήτορες
θηλυκ.	μονὰς	μονάδος	μονάδα	μονάς·	μονάδες	μονάδων	μονάδας	μονάδες
οὐδέτ.	βῆμα	βήματος	βῆμα	βῆμα·	βήματα	βημάτων	βήματα	βήματα

4. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Κλίσιν τῶν τριτοκλίτων γίνεται ποικίλη τις μεταβολὴ τῆς ὀνομαστικῆς, διὰ τοῦτο ἐπισυνάπτομεν κατάλογον ἀσυναιρέτων παραδειγμάτων τῶν διαφόρων γενῶν διὰ τὰς ἑνικὰς πτώσεις, ὅπου ἀνάγονται οἱ περισσότεροι κανόνες τῶν τριτοκλίτων τῆς Ἀρχαίας, περὶ ὧν βλέπε τὴν Γραμματικὴν Κλίμ. καὶ τὸ Παράρτημα Βαθ. Ζ'. ὅπου καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς Πληθ. δοτικ. τῆς Ἀρχαίας καὶ τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς.

Σημ. ά. Εἰς τὸν Κατάλογον τὰ μὲν ἀρσενικὰ σημειοῦνται μὲ τὸ ὁ· τὰ δὲ θηλυκὰ μὲ τὸ ἡ· καὶ τὰ οὐδέτερα μὲ τὸ, τό· τὰ δὲ κοινογενῆ μὲ τὸ, ὁ ἡ.

---

(1) Τὰ τελικὰ γράμματα τῶν τριτοκλίτων εἶναι· α· ι· υ· ω· ν· ρ· ς (ξ·ψ·) —(2) Τῆς Ἀρχαίας δοτικῆς αἱ καταλήξεις ἑνικῶς μὲν εἶναι ι πληθυντικῶς δὲ σι, τοῦ δὲ δυϊκοῦ εἶναι ὀνομ. αἰτ. κλητ. ε· γενικ. δοτικ. οιν. Βλέπ. Γραμματ. Κλίμ. Βαθ. Ζ. καὶ τὸ Παράρτημα.

5. Κατάλογος ἀσυναιρέτων Τριτοκλίτων.

Κατάληξις.	Ὀνομαστική.	Γενική.	Αἰτιατική.	Κλητική.
α	Τὸ σῶμα,	σώματος,	σῶμα,	σῶμα.
	οὕτω αἷμα, φλέγμα, ῥάμμα, κάλυμμα, χῶμα κτλ.			
αγξ —	ἡ Φάραγξ,	φάραγγος,	φάραγγα,	φάραγξ.
αιξ	ἡ Αἶξ,	αἰγὸς,	αἶγα,	αἶξ.
	τοιαύτη ὑποτίθεται καὶ τοῦ, γυναικὸς ἡ ὀνομαςικὴ (γύναιξ), ὅπερ εἰς τὴν κλητ. κάμνει γύναι.			
αις —	ὁ, ἡ Παῖς,	παιδὸς,	παῖδα,	παῖ.
αν	ὁ Παιὰν,	παιᾶνος,	παιᾶνα,	παιάν.
	οὕτω, ὁ Πᾶν, ὁ Πελεκάν.			
αξ	ὁ Πίναξ,	πίνακος,	πίνακα,	πίναξ.
	οὕτω, φύλαξ, ἱέραξ, κήρυξ, βλὰξ, μύσταξ, ἄνθραξ, ἡ αὔλαξ, ἡ σὰρξ, ἡ λάρναξ, τὸ δὲ ἄναξ κάμνει ἄνακτος.			
	ὁ, ἡ Ἅρπαξ,	ἅρπαγος,	ἅρπαγα,	ἅρπαξ.
αρ	τὸ Φρέαρ,	φρέατος,	φρέαρ	φρέαρ.
	οὕτω, δέλεαρ, στέαρ.			
	τὸ Ἔαρ,	ἔαρος,	ἔαρ,	ἔαρ,
	οὕτω, τὸ νέκταρ.			
ας	ὁ Ἱμὰς,	ἱμάντος,	ἱμάντα,	ἱμάς.
	οὕτω, ὁ πᾶς, ὁ ἀνδριὰς, ὁ ἡ Τάρας καὶ οἱ ἐνεργητικοὶ ἀόριςοι τῶν Μετοχῶν, λύσας, γράψας. Τὸ δὲ Αἴας κάμνει τὴν κλητ. Αἶαν, καὶ τὸ Ἄτλας, Ἄτλα.			
	ἡ Τριὰς,	τριάδος,	τριάδα,	τριάς.
	οὕτω, Κυκλὰς, Σπορὰς, Ἑλλὰς, δεκὰς, καὶ δάς.			
	τὸ Ἅλας,	ἅλατος,	ἅλας,	ἅλας.
	οὕτω, κέρας, πέρας, τέρας, κρέας.			
αψ	ὁ Ἄραψ,	ἄραβος,	ἄραβα,	ἄραψ.
	ἡ λαῖλαψ,	λαίλαπος,	λαίλαπα,	λαῖλαψ.
ειρ	ἡ χεὶρ,	χειρὸς,	χεῖρα,	χείρ.
	οὕτως ὁ φθείρ.			

Κατάληξις.	Ὀνομαστ.	Γενική.	Αἰτιατ.	Κλητική
εις	ὁ Εἷς,	ἑνός,	ἕνα,	εἷς.
	οὕτω, κτείς, μηδείς.			
	ἡ Κλεῖς,	κλειδός,	κλεῖδα,	κλεῖς.
εψ —	ἡ Φλέψ,	φλεβός,	φλέϐα,	φλέψ·
ην	ὁ Μήν,	μηνός,	μῆνα,	μήν.
	οὕτω, ὁ σπλήν, ἡ σειρήν, ὁ πυρήν, ὁ σωλήν.			
	λιμήν,	λιμένος,	λιμένα,	λιμήν.
	οὕτω, ποιμήν, αὐχήν.			
ηξ	ὁ Μύρμηξ,	μύρμηκος,	μύρμηκα,	μύρμηξ.
	ὁ Βήξ,	βηχός,	βῆχα,	βήξ.
	ἡ Αλώπηξ,	ἀλώπεκος,	ἀλώπεκα,	ἀλώπηξ.
ηρ	ὁ Κρατήρ,	κρατῆρος,	κρατῆρα,	κρατήρ.
	οὕτω, ὁ φωστήρ, ἀστήρ, κλητήρ, σωτήρ, ὅπερ κάμνει εἰς τὴν κλητικὴν σῶτερ.			
	ὁ Ἀήρ,	ἀέρος,	ἀέρα,	ἀήρ.
	οὕτω, ὁ αἰθὴρ καὶ τὰ συγκοπτόμενα, πατήρ, θυγάτηρ, ἀνήρ, μήτηρ, ἅτινα κάμνουν τὴν κλητικὴν εἰς ερ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου· ὡς, θύγατερ, ἄνερ, πάτερ. Τὸ δὲ ἀνὴρ συγκόπτεται εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς πτώσεις καὶ μετὰ τὴν συγκοπὴν προσλαμϐάνει δ· ὡς, ἀνδρός, ἄνδρα, ἄνδρες κτλ.			
ης	ὁ μήκης,	μήκητος,	μήκητα,	μήκης.
	οὕτω, πένης, Μάσης, κόμης, καὶ τὰ εἰς της ἀφῃρημένα θηλυκά· σφοδρότης, βραδύτης.			
	Πάρνης,	Πάρνηθος,	Πάρνηθα,	Πάρνης.
ι —	τὸ Μέλι,	μέλιτος,	μέλι,	μέλι..
ιγξ	ἡ *Σάλπιγξ*,	*σάλπιγγος*,	*σάλπιγγα*,	*σάλπιγξ*
	οὕτω, πλάσιγξ, σφὶγξ, ςρόφιγξ, ἴλιγξ, μήνιγξ.			
ινς —	Ἕλμινς,	ἕλμινθος,	ἕλμινθα,	ἕλμινς·
ιξ	ὁ,ἡ,ἀνῆλιξ,	ἀνήλικος,	ἀνήλικα,	ἀνῆλιξ·
	οὕτω, ἡ κύλιξ, ὁ,ἡ, ὁμῆλιξ· ὁ,ἡ, πέρδιξ· ὁ,ἡ, χάλιξ.			
	ἡ Θρίξ,	τριχός,	τρίχα,	θρίξ.
	ἡ Μάςιξ,	μάςιγος,	μάςιγα,	μάςιξ.

Κατάληξις.	Ὀνομαστ.	Γεννική.	Αἰτιατ.	Κλητικ.
ις	ἡ Ἐλπὶς,	ἐλπίδος,	ἐλπίδα,	ἐλπίς.
	οὕτω, κηλὶς, κνημὶς, δεσμὶς, (ἔρις, αἰτ. ἔριν).			
	ἡ Ὄρνις,	ὄρνιθος,	ὄρνιθα,	ὄρνις.
	Ἀκτὶς,	ἀκτῖνος,	ἀκτῖνα,	ἀκτίς.
	οὕτω, Σαλαμὶς, ἴς, ῥὶς καὶ τίς.			
	Χάρις,	χάριτος,	χάριν,	χάρις.
ους	τὸ Οὖς,	ὠτὸς,	οὖς,	οὖς.
	ὁ Ποῦς,	ποδὸς,	πόδα,	ποῦς·
	ὁ Ὀδοὺς,	ὀδόντος,	ὀδόντα,	ὀδούς.
	οὕτω καὶ αἱ μετοχαὶ, διδοὺς, δοὺς· κτλ.			
υ	τὸ Δόρυ,	δόρατος,	δόρυ,	δόρυ·
	οὕτω τὸ γόνυ.			
οξ	ἡ Φλὸξ,	φλογὸς,	φλόγα,	φλόξ·
οψ	ὁ Αἰθίοψ,	Αἰθίοπος,	Αἰθίοπα,	Αἰθίοψ·
	οὕτω, ὁ Κέκροψ, ὁ Πέλοψ.			
υγξ	ὁ Φάρυγξ,	φάρυγγος,	φάρυγγα,	φάρυγξ·
	οὕτω, ὁ λάρυγξ.			
	ἡ Λὺγξ,	λυγκὸς,	λύγκα	λύγξ·
υνς	ἡ Τίρυνς,	Τίρυνθος,	Τίρυνθα,	Τίρυνς·
υξ	ὁ Ὄνυξ,	ὄνυχος,	ὄνυχα	ὄνυξ·
	οὕτω, ἡ πτὺξ, διῶρυξ. Τὸ δὲ νὺξ κάμνει νυκτός.			
	ὁ ὄρτυξ,	ὄρτυγος,	ὄρτυγα,	ὄρτυξ·
	οὕτω, ἡ τρὺξ, ἡ διῶρυξ, ὁ κόκκυξ.			
	ἡ Πνὺξ,	πνυκὸς,	πνύκα,	πνύξ.
υρ	τὸ Πῦρ,	πυρὸς,	πῦρ,	πῦρ.
υς	ὁ, ἡ *Μάρτυς,*	*μάρτυρος,*	*μάρτυρα,*	*μάρτυς.*
	ἡ Χλαμὺς,	χλαμύδος,	χλαμύδα,	χλαμύς·
	οὕτως, ὁ, ἡ, νέηλυς.			
	ἡ Ὀφρῦς,	ὀφρύος,	ὀφρῦν,	ὀφρῦς.
	οὕτω, ἡ ἀχλὺς, ἡ ὀσφύς.			
	ὁ Χάλυψ,	χάλυβος,	χάλυβα	χάλυψ.

Καταλήξεις.	Ὀνομαστ. Γενική. Αἰτιατ. Κλητικ.
ων	ὁ Ἀγὼν, ἀγῶνος, ἀγῶνα, ἀγών. οὕτω, ὁ ἀγκὼν, αἰὼν, ἄμβων, κλὼν, Λάκων, Πλάτων, Ὄθων, Κιθαιρὼν, Τρύφων, Θέων, κώδων, ἡ Σιδὼν, καὶ τὰ περιεκτικὰ, ἐλαιὼν, στρατὼν, κτλ. τὸ δὲ Ἀπόλλων κάμνει τὴν κλητικὴν Ἄπολλον.
	ἡ Ἀηδὼν, ἀηδόνος, ἀηδόνα, ἀηδών. οὕτω, ἡ Καρχηδὼν, ὁ κανὼν, ἡ τρυγὼν, καὶ ὅλα τὰ ῥηματικὰ καὶ κοινογενῆ, ὁ ἄξων, ὁ πρίων, ὁ τέκτων, ὁ ἡγεμὼν, κηδεμὼν, ὁ, ἡ, νοήμων· τὸ δὲ Ἀγαμέμνων κάμνει τὴν κλητ. Αγάμεμνον· τὸ δὲ κύων, κάμνει γεν. κυνὸς, αἰτ. κύνα.
	ὁ Λέων, λέοντος, λέοντα, λέων. οὕτω καὶ ὅλαι αἱ εἰς ων ἀσυναίρετοι μετοχαὶ, γράφων, λύων, ἔτι δὲ καὶ τὸ ἄκων, ἑκὼν, δράκων, θεράπων, τένων· τὸ δὲ γέρων κάμνει τὴν κλητ. γέρον.
ωρ	ὁ Ῥήτωρ, ῥήτορος, ῥήτορα, ῥῆτορ. οὕτω· ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, καὶ ὅλα τὰ ῥηματικὰ κοσμήτωρ, κλήτωρ, ἑστιάτωρ,.
	τὸ ὕδωρ, ὕδατος, ὕδωρ, ὕδωρ.
ως	τὸ φῶς, φωτὸς, φῶς, φῶς.
	ὁ ἱδρὼς, ἱδρῶτος, ἱδρῶτα, ἱδρώς. οὕτω, προεστὼς, ἐνεστὼς, γέλως, ἔρως.
	ὁ Ἥρως, ἥρωος, ἥρωα, ἥρως.
ωψ	ὁ Κώνωψ, κώνωπος, κώνωπα, κώνωψ. οὕτω, παραβλὼψ, νυκτάλωψ, κύκλωψ, μύωψ.

6. Παρατήρησις. Τὰ μονοσύλλαβα τονίζονται εἰς τὴν γενικὴν ἐπὶ τῆς ληγούσης· ὡς, φρὴν φρενὸς, φρενῶν, (οὕτω καὶ τὸ γυνὴ, γύναικὸς)· ἐξαιρεῖται τὸ ἐρωτηματικὸν τίς· καὶ αἱ μονοσύλλαβοι μετοχαὶ, θεὶς θέντος, καὶ μόνη ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν ἑξῆς μονοσυλλάβων, πᾶς, πάντων, παῖς, παίδων, οὖς, ὤτων· βλέπ. Γραμ. Κλίμ. καὶ Παράρτ. Βαθμ. Ἡ.

§. Ζ'.

Συνῃρημένα τῆς Τρίτης, Πίναξ συναιρέσεων, Παραδείγματα καὶ Παρατηρήσεις.

1. Τὰ συνῃρημένα τῆς Τρίτης εἶναι Πολυπαθῆ, ἢ Ὀλιγοπαθῆ·

Τὰ μὲν Ὀλιγοπαθῆ εἶναι· α) Τὰ εἰς ε ὺ ς καὶ υ ς (ἄρσεν.), βασιλεὺς, πῆχυς· τὰ εἰς ις (ἄρσεν. καὶ θηλυκ.), ὄφις, πόλις, καὶ τὰ εἰς ι καὶ υ (οὐδέτερα), σίνηπι, ἄστυ, γεν. εως· συναιρούμενα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ. β) Τὰ εἰς ους καὶ υς· βοῦς, μῦς· γενικ. βοὸς, μυὸς, συναιρούμενα ὅπου καὶ τὰ πρῶτα.

Τὰ δὲ Πολυπαθῆ εἶναι, τὰ εἰς ης (ἀρσεν. θηλυκ.) ὁ, ἡ ἀληθὴς, τὰ εἰς ες καὶ ος (οὐδέτ.) τὸ ἀληθὲς, τὸ τεῖχος, γεν. εος—ους. Τὰ εἰς ω καὶ ως (θηλ.) λεχὼ, αἰδὼς, γεν. οος—οῦς· ἅτινα συναιροῦνται ὅπου ἀπαντηθοῦν δύο φωνήεντα· ἐν γένει δὲ αἱ συναιρέσεις εἰς τὰ Τριτόκλιτα γίνονται ὡς ὑποδεικνύει ὁ ἐφεξῆς Πίναξ.

2. Πίναξ τῶν κοινοτέρων συναιρέσεων τῶν Τριτοκλίτων.

Σημ. Αἱ ἐν παρενθέσει καταλήξεις εἶναι τῶν ἀσυναιρέτων.

		Ὀλιγοπαθῆ.					Πολυπαθῆ.				
		Ἀρ. θηλ.	Ἀρσενικ.		Οὐδέτ.		Ἀρ.θηλ.	Οὐδέτερ.		Θηλυκ.	
Ἑνικὸς	Ὀνομ.	ις	ευς	υς	ι	υ	ης	ες	ος	ω	ως
	Γενικ.		εως					ους (εος)		ους(οος)	
	Αἰτ.	ιν	εα	υν	ι	υ	η (εα)	ες	ος	ω (οα)	
	Κλητ.	ι	ευ	υ	ι	υ	ες	ες	ος		
Πληθυντικ.	ὀν.κλ.		εις (εες)		η (εα)		εις (εες)		η (εα)		
	Γενικ.			εων				ῶν (έων)			
	Αἰτ.		εις (εες)		η (εα)		εις (εας)		η (εα)		

Τὰ πληθυντικὰ, ἂν εὑρεθῶσιν, εἶναι ἀσυναίρετα Δευτερόκλιτα.

3. Ἐφαρμογὴ Ὀλιγοπαθῶν.

Ἑνικῶς				Πληθυντ.				
Ὀνομ.	Γενικ.	Αἰτ.	Κλητ.	Ὀνομ. Κλητ. Συνηρ.	ἀσυν.	Γενική.	Αἰτιατική. Συνηρ.	ἀσυν.
ὁ Ὄφις,	ὄφεως,	ὄφιν,	ὄφι·	ὄφεις,	(εες)	ὄφεων,	ὄφεις·	(εας)
ἡ Πόλις,	πόλεως,	πόλιν,	πόλι·	πόλεις,	(εες)	πόλεων,	πόλεις	(εας).
ὁ Τομεὺς,	τομέως,	τομέα,	τομεῦ·	τομεῖς,	(έες)	τομέων,	τομεῖς	(έας)
ὁ Πῆχυς,	πήχεως,	πῆχυν,	πῆχυ·	πήχεις,	(εες)	πήχεων,	πήχεις	(εας)·
τὸ Σίνηπι,	συνήπεως,	σίνηπι,	σίνηπι	σινήπη,	(εα)	σινήπεων,	σινήπη,	(εα)
τὸ Ἄστυ,	ἄστεως,	ἄστυ,	ἄστυ·	ἄστη	(εα)	ἄστεων,	ἄστη	(εα)

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἑξῆς· ὁ μάντις, ὁ ψευδόμαντις, ὁ λάτρις, ἡ πίστις, ἡ ὕϐρις, ὁ ἱερεὺς, ὁ διαγγελεὺς, ὁ πέλεκυς, ἡ ἔγχελυς, τὸ πέπερι, τὸ στίμμι, τὸ ἥμισυ.

4. Παρατηρήσεις.

α'). Τὰ ἐκ τοῦ πόλις σύνθετα, εἰμὲν εἶναι κύρια ὀνόματα πόλεων, ὡς, Ἡλιούπολις, Νεάπολις, κτλ. κλίνονται κατὰ τὸ ἁπλοῦν· εἰδὲ εἶναι κύρια προσώπων ἢ ἐπίθετα, κλίνονται εἰς δος· ὡς, Εὔπολις, Εὐπόλιδος· ἄπολις, ἀπόλιδος.

ϐ). Τὰ εἰς ευς καθαρὰ συναιροῦνται εἰς ὅλας τὰς πλαγίας τοῦ ἑνικοῦ καὶ εἰς ὅλον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ ἀποϐαίνουν Πολυπαθῆ· ὡς, ὁ χοεὺς, γεν. χοέως καὶ χοῶς· αἰτιατ. χοέα καὶ χοᾶ, Κλητ. χοεῦ· πληθυντ. ὀνομ. κλητ. χοεῖς, γεν. χοέων καὶ χοῶν· Αἰτιατ. χοέας καὶ χοᾶς· οὕτω καὶ Πειραιεὺς, Αἰγιεὺς, πλὴν τοῦ ἁλιεὺς καὶ Δωριεὺς, ἅτινα κλίνονται κατὰ τὸ τομεύς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἀσυναίρετος αἰτιατικὴ, τομέας, ἱερέας, εἶναι εὐχρηστοτέρα.

γ). Πολλὰ εἰς υς, γενικὴ υος, ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς τὴν ὀνομ. αἰτιατ. καὶ κλητικὴν συναιροῦνται εἰς υς, ὡς, ὁ μῦς, μυὸς, μῦν, μῦ· οἱ μῦς (ύες), μυῶν, μῦς (ύας)· οὕτω καὶ ὁ ἰχθὺς, ἡ δρῦς· οὕτω καὶ τὸ βοῦς, βοὸς, βοῦν, βόες (βοῦς), βοῶν, βόας (βοῦς), κατὰ τὸ ὁποῖον πολλοὶ κλίνουν τὸ νοῦς καὶ τὰ σύνθετά του, μεγαλόνους, ἀγχίνους, ἀφίνοντες ἀσυναιρέτους τὰς πληθυντικὰς πτώσεις. Τὰ δὲ ἄλλα δύο ὀ-

λιγοπαθῆ τῆς Αρχαίας γραῦς, ναῦς, ἀντικαθιστῶσιν οἱ Λόγιοι τὸ μὲν διὰ τοῦ, γραία· τὸ δὲ ναῦς διὰ τοῦ, πλοῖον.

δ΄). Τὸ ἄςυ εἰς τὴν ἑνικὴν γενικὴν κάμνει καὶ ἄςεος· οἱ Λόγιοι ὅμως (καίτοι δὲν τὸ μεταχειρίζονται σχεδὸν), κλίνουν κατ' αὐτὸ τὸ ἐπίθετον ἥ μ ι σ υ.

5. Ἐ φ α ρ μ ο γ ὴ Π ο λ υ π α θ ῶ ν.

Ἑνικῶς.						Πληθυντικῶς.					
Ὀνομ.	Γενική.		Αἰτιατ.		Κλητ.	Ὀνομ. Κλη.		Γενική,		Αἰτιατική.	
	συνηρ.	ἀσυν.	συν.	ἀσ.		συνηρ.	ἀσυν.	συν.	ἀσ.	συν.	ἀσυν.
ὁ, ἡ Ἀληθὴς,	ἀληθοῦς	(έος)	ἀληθῆ	(έα)	ἀληθὲς	ἀληθεῖς	(έες)	ἀληθῶν	(έων)	ἀληθεῖς	(έες
τὸ ἀληθὲς,	ἀληθοῦς	(έος),	ἀληθὲς,		ἀληθές·	ἀληθῆ	(έα)	ἀληθῶν	(έων	ἀληθῆ	(έα)
τὸ τεῖχος,	τείχους	(εος)	τεῖχος,		τεῖχος·	τείχη,	(εα)	τειχῶν	(έων),	τείχη	(εα)·
ἡ Λεχὼ,	λεχοῦς	(όος),	λεχὼ	(όα)	λεχοῖ·	λεχοὶ,		λεχῶν,		λεχούς.	
ἡ ἠὼς	ἠοῦς	(όος)	ἠῶ	(όα)	ἠοῖ.	ἠοὶ		ἠῶν		ἠούς.	

Οὕτω κλίνονται καὶ τὰ ἑξῆς· ὁ ἡ εὐγενὴς, δυστυχής· τὸ εὐγενὲς, ἀηδές· τὸ μῆκος, τὸ ὕψος· ἡ Θεανὼ, Καλυψὼ, ἡ αἰδώς. κτλ.

6. Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς.

ά). Τὰ εἰς ης τριτόκλιτα εἶναι ἐν γένει ἐπίθετα, ἔχοντα καὶ οὐδέτερον εἰς ες. Επειδὴ δὲ ἀνάγονται ἐνταῦθα καὶ πολλὰ Κύρια σύνθετα, ἡ δὲ σύνθεσις ἀμφοτέρων σχεδὸν ταυτίζεται, διὰ τοῦτο τὰ μὲν Κύρια εἶναι παροξύτονα, καὶ (ὡς σύνθετα) προπαροξυτονοῦνται εἰς τὴν κλητικήν· ὡς, Ε ὐ μ έ ν η ς, Ε ὔ μ ε ν ε ς· Τὰ δὲ ἐπίθετα εἶναι παροξύτονα· οἷον, ε ὐ - μ ε ν ὴ ς, ε ὐ μ ε ν ὲ ς, ἐξαιροῦνται τὰ παροξύτονα εὐμεγέθης, αὐθάδης, αὐτάρκης, προμήκης, μονήρης, φιλαλήθης, καὶ τὰ εἰς ώ δ η ς καὶ ώ λ η ς, εὐώδης, ἐξώλης, ἅτινα ἐκφέρουν καὶ τὴν ἑνικὴν κλητικὴν καὶ τὰ οὐδέτερά των προπαροξυτόνως· ὡς, εὐμέγεθες, αὔθαδες, φιλάληθες, (πλὴν τῶν εἰς ώ δ η ς καὶ ώ λ η ς· ὡς, εὔωδες, κτλ.). Εκ τούτων δὲ τὰ σύνθετα ἀπὸ τὸ ἦ θ ο ς καὶ μ ῆ κ ο ς, οἷον, κακοήθης, προμήκης, καὶ τὸ αὐτάρκης καὶ φιλαλήθης, προπα-

ροξύνονται εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικήν· ὡς, κακοήθων, κτλ.

6'. Κύρια εἰς ης συνῃρημένα τῆς Τρίτης εἶναι τὰ σύνθετα ἀπὸ τὸ ῥῆμα, φ α ί ν ω, μ ή δ ο μ α ι, ἢ ἀπὸ οὐδέτερον ὄνομα εἰς ο ς· οἷον, Ἀριςοφάνης, Διομήδης, Σωκράτης (κ ρ ά τ ο ς) Δημοσθένης (σ θ έ ν ο ς), Εὐμένης (μένός), Διογένης (γ έ ν ος), Φερεκύδης (κ ῦ δ ο ς); Περικλέης, Περικλῆς (κ λ έ ο ς). Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ σύνθετα ἀπὸ τὸ κλέος, οἷον, Περικλῆς, Ἡρακλῆς, κτλ. συναιροῦνται εἰς τὴν ὀνομαςικὴν καὶ κλητικ. καὶ δέχονται διπλῆν συναίρεσιν εἰς τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν, ὡς· ὁ Περικλῆς (έης), Περικλέους, τὸν Περικλέα (έεα) Περικλῆ καὶ Περικλῆν· ὦ Περίκλεις (εες).

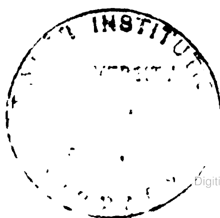
Σημ. Τὸ ἁπλοῦν κύριον ὄνομα Ἄρης ἐκφέρει τὴν ἑνικὴν γενικὴν Ἄρεως.

γ'. Τὰ εἰς ης καθαρὰ ἐκφέρουν τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν εἰς ᾶ. ἀντὶ εἰς ῆ· ὡς, ὑγιὴς, ὑγιᾶ· εὐφυὴς, εὐφυᾶ, εὐκλεὴς, εὐκλεᾶ.

δ'). Τινὰ οὐδέτερα εἰς ος, οἷον, ἄνθος, κέρδος, χεῖλος, ὄρος, συνειθίζονται εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν ἀσυναιρέτως· οἷον, ἀνθέων, κερδέων, χειλέων, ὀρέων.

έ) Τῶν εἰς ὼ καὶ ὼς ἡ κλητικὴ συνήθως ἐκφέρεται κατὰ τὸν τύπον τῆς Καθομιλουμένης· οἷον, ὦ Καλυψὼ, ὦ Θεανὼ (βλέπ. Προλεγ. §. É. 6'. καὶ σελ. 40).

ς'). Περὶ τῶν ἑτεροκλίτων ὀνομάτων καὶ τῶν κλινομένων κατὰ συγκοπὴν, ὡς καὶ περὶ τῆς μορφώσεως τῆς δοτικῆς τῶν Συνῃρημένων καὶ ἀσυναιρέτων τῆς Ἀρχαίας, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε μεταχειρίζεται καὶ ἡ Νεοελληνικὴ, βλέπε Γραμματικὴ Κλίμ. καὶ τὸ Παράρτημα Βαθμ. Δ'. Ζ' καὶ Ή. Περὶ δὲ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ὀνομάτων βλέπε Προλεγόμ. §. Γ'. καὶ ἄλλας Γραμματικάς.

§. Η.

Ἐπίθετα, Ὀνομασία αὐτῶν, Μόρφωσις τῶν διαφόρων γενῶν, Παραθετικὰ, Προσδιοριστικά.

1. Τὰ Ἐπίθετα εἶναι λέξεις, δι' ὧν σημαίνομεν τὰς ἰδιότητας τῶν ὀνομάτων· οἷον, γλυκὺς, πικρὸς, κτλ.

2. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἰδιότητες ἄλλαι μὲν εἶναι φυσικαὶ, ὡς, λευκὸς, μέλας, κτλ. ἄλλαι δὲ περιστατικαὶ, ὡς, ἡμέτερος, οὗτος, κτλ. διὰ τοῦτο τὰ ἐπίθετα ὀνομάζονται τὰ μὲν πρῶτα, Ποιοτικά· τὰ δὲ δεύτερα, Προσδιοριστικά.

3. Ἐπειδὴ τέλος τὰ ὀνόματα εἶναι διαφόρων γενῶν, καὶ αἱ φυσικαὶ ἰδιότητες ἢ ἐξετάζονται ἑκάστη καθ' ἑαυτὴν, ἢ ἀντιπαραβαλλόμεναι ὑποδεικνύουν βαθμολογικήν τινα πρὸς ἀλλήλας διαφορὰν, τὰ ἐπίθετα ἀναδέχονται διττὴν τῆς καταλήξεώς των τροπήν· ά) ἀναλόγως τοῦ γένους τοῦ ὑπ' αὐτῶν προσδιοριζομένου ὀνόματος — β́) ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐμφαινομένης ἰδιότητος.

Σημ. Περὶ ὅσων λέγομεν διὰ τὰ ἐπίθετα παράβαλε καὶ Προλεγόμ. §. ς΄. καὶ Γραμματικὴν Κλίμ. Βαθμ. Θ΄. καὶ. Ί.

I. Μόρφωσις τῶν διαφόρων γενῶν.

4. Ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν διαφόρων γενῶν τὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς Μονοκατάληκτα, Δικατάληκτα, καὶ Τρικατάληκτα.

5. Μονοκατάληκτα, ἢ Σύμπαντος γένους. Τοιαῦτα εἶναι εἰς τὴν Νεοελληνικὴν τὰ ἑξῆς·— ά) ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα. — β́) οἱ, αἱ, τὰ πέντε, καὶ ὅλα τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικά. οἷον, ἕξ, ἑπτὰ, ὀκτὼ, κτλ. — γ) Ὅσα δὲν ἔχουν εὔχρηστον οὐδέτερον, οἷον, ὁ, ἡ, βλὰξ, ἐνῆλιξ, φυγὰς, ἅρπαξ, ἄχειρ, κτλ. Ἐκ τούτων δέ τινα ἀναπληρόνουν οὐδέτερον διὰ

παραγώγου ἐπιθέτου· οἷον, τὸ βλακικὸν, τὸ ἁρπακτικόν, κτλ.

6. Κλίσις.

Ἑνικ.	Ὀν.Κλ.	Γενικ.	Αἰτιατ.	Πλ. Ὀν.Κλ.	Γεν.	Αἰτ.
ἀρσ. θηλ.	δεῖνα,	δεῖνος,	δεῖνα.	δεῖνες	δείνων.	δεῖνας.
οὐδ.	.	.	.	δεῖνα		δεῖνα.

7. Δικατάληκτα ἢ Κοινά. Τούτων αἱ εἰς τὴν Νεοελληνικὴν συνηθέστεραι καταλήξεις εἶναι αἱ ἑξῆς.

Καταλήξεις			Παραδείγματα.		
Ἀρσ. Θηλ.	Οὐδέτ.	Γεν. ὅλων	Ἀρσ. θηλ.	Οὐδέτερα.	Γενικὴ ὅλων
ην	εν	ενος	Ἄῤῥην,	ἄῤῥεν,	ἄῤῥενος.
ης	ες	ους (εος)	ἀληθὴς,	ἀληθὲς,	ἀληθοῦς.
ις	ι	ιδος	ἄπολις,	ἄπολι,	ἀπόλιδος.
		ινος	τὶς,	τὶ,	τινός.
		ιτος	ἄχαρις,	ἄχαρι,	ἀχάριτος.
ος	ον	ου	ἔνδοξος,	ἔνδοξον,	ἐνδόξου.
ους	ουν	οδος	ἄπους,	ἄπουν,	ἄποδος.
ων	ον	ονος	εὐδαίμων,	εὔδαιμον,	εὐδαίμονος.
ωρ	ορ	ορος	ἀπάτωρ,	ἄπατορ,	ἀπάτορος.
ως	ων	ω	ἀξιόχρεως,	ἀξιόχρεων,	ἀξιόχρεω.

8. Παρατηρήσεις. Κοινογενῆ εἰς ος εἶναι τὰ σύνθετα, ἢ τὰ ἐκ συνθέτου ῥήματος παραγόμενα· οἷον, ἀνάξιος, καλλιγράφος, διάφορος, πλὴν τῶν εἰς κός· οἷον, ἐπιδεικτικὸς, εὐδαιμονικός (1).

9. Κλίσις Κοινογενῶν.

Ἑνικ.	Ἀρσ. θηλ.	Οὐδέτερα.	ἀρσ. θηλ.	Οὐδέτερα
Ὀνομ.	νοήμων,	νοῆμον.	νοήμονες,	νοήμονα.
Γενική.	νοήμονος,	νοήμονος·	νοημόνων,	νοημόνων.
Αἰτιατ.	νοήμονα,	νοῆμον·	νοήμονας,	νοήμονα.
Κλητικ.	νοῆμον,	νοῆμον·	νοήμονες,	νοήμονα.

(1) Περὶ τῶν λοιπῶν βλέπε Παράρτ. Βαθμ. Θ'. 7. καὶ τὴν σημείωσιν.

10. Τ ρ ι κ α τ ά λ η κ τ α. Τούτων αἱ εἰς τὴν Νεοελληνικὴν συνηθέστεραι καταλήξεις εἶναι αἱ ἑξῆς·

Καταλήξεις.				Παραδείγματα.				
Ἀρσ.	Οὐδ.	Γεν. ἀμφ.	Θηλ·	ἄρσεν.	Οὐδτ.	Γενικ.	θηλυκ.	Γενικ.
ᾶς	ᾶν	αντος,	ασα·	πᾶς,	πᾶν,	παντὸς,	πᾶσα,	πάσης
	αν	ανος,	αινα·	μέλας,	μέλαν,	μέλανος,	μέλαινα	μελαίνης
εις	εν	εντος	εισα·	δοθεὶς,	δοθὲν,	δοθέντος,	δοθεῖσα	δεθείσης.
			εσσα·	χαρίεις,	χαρίεν,	χαρίεντος,	χαρίεσσα,	χαριέσσης.
ος	ον	ου	η	σοφὸς,	σοφὸν,	σοφοῦ,	σοφὴ,	σοφῆς.
			α	ἅγιος,	ἅγιον,	ἁγίου,	ἁγία,	ἁγίας.
οὺς	όν	όντος	οῦσα	διδοὺς,	διδὸν,	διδόντος·	διδοῦσα,	διδούσης.
ὺς	ὺ	έος	εῖα	πραὺς,	πραὺ.	πραέος,	πραεῖα,	πραείας.
ων	ῶν	ῶντος	ῶσα	νικῶν.	νικῶν,	νικῶντος,	νικῶσα,	νικώσης,
	ον	οντος,	ουσα·	λύων,	λύον,	λύοντος,	λύουσα,	λυούσης.
	ουν	ουντος,	ουσα·	φιλῶν,	φιλοῦν,	φιλοῦντος,	φιλοῦσα,	φιλούσης.
ως	ὸς	ότος,	υῖα	πεποιθὼς,	-ποιθὸς,	-ποιθότος·	πεποιθυῖα,	πεποιθυίας.
	ὼς	ῶτος	ῶσα·	ἐνεστὼς,	ἐνεστὼς,	ἐνεστῶτος,	ἐνεστῶσα,	ἐνεστώσης·

Σημ. Εἰς τὰ Τρικατάληκτα ἀνάγεται καὶ τὸ εἷς ἑνὸς, ἓν ἑνὸς, μία μιᾶς. καὶ τὰ σύνθετά του, οὐδεὶς, οὐδὲν, οὐδενὸς, οὐδεμία, οὐδεμιᾶς· καὶ τὰ συνηρημένα ὁλοπαθῆ· ἁπλοῦς, ἁπλῆ, ἁπλοῦν· χρυσοῦς, χρυσῆ, χρυσοῦν, τῶν ὁποίων τοῦ ἀρσενικοῦ ἡ ἑνικὴ κλητικὴ συνήθως ἐκφέρεται ἁπλὲ, χρυσέ.

11. Π α ρ α τ ή ρ η σ ι ς. Τῶν εἰς ος τρικαταλήκτων τὸ θηλυκὸν μορφόνεται εἰς α, ὁσάκις πρὸ τῆς καταλήξεως εὑρεθῇ φωνῆν ἢ ρ· ὡς, ἅγιος, ἁγία, πονηρὸς, πονηρά· πλὴν τοῦ ὄγδοος, ὀγδόη. Τούτων δὲ τῶν εἰς α θηλυκῶν τὸ α εἶναι βραχὺ, ἂν τὸ ἀρσενικὸν ἦναι ἰσοσύλλαβον· ὡς, δικαία, (ἀπὸ τὸ δίκαιος)· πλὴν τοῦ χῖος, χῖα. Τὸ δὲ οὐδέτερον τῶν εἰς ος λήγει εἰς ον· οἷον, σοφὸν, ἐξαιροῦνταί τινα ἔχοντα τὸ οὐδέτερον εἰς ο· οἷον, ὁ, τό· ὅς, ὅ· τοῦτο, ἐκεῖνο, ἄλλο, αὐτό. (1)

(1) Τὰ λοιπὰ βλέπε εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα καὶ τὸ Παράρτημα Βαθμ. Θ'.

12. Κλίσις Τρικαταλήκτων.

	ὁ	ἡ	τὸ	ὁ	ἡ	τὸ
Ὀνομ.	μέλας,	μέλαινα,	μέλαν.	γλυκύς,	γλυκεῖα,	γλυκύ.
Γενικ.	μέλανος,	μελαίνης,	μέλανος.	γλυκέος,	γλυκείας	γλυκέος.
Αἰτια.	μέλανα,	μέλαιναν,	μέλαν.	γλυκὺν,	γλυκεῖαν,	γλυκύ.
Κλητ.	μέλαν,	μέλαινα,	μέλαν.	γλυκὺ,	γλυκεῖα,	γλυκύ.
Ὀν.Κλ	μέλανες,	μέλαιναι,	μέλανα,	γλυκεῖς(έες)	γλυκεῖαι,	γλυκέα.
Γενικ-	μελάνων,	μελαινῶν,	μελάνων.	γλυκέων,	γλυκειῶν,	γλυκέων.
Αἰτ.	μέλανας	μελαίνας,	μέλανα.	γλυκεῖς(έας),	γλυκείας,	γλυκέα.

13. Εἰς τὰ Τρικατάληκτα ἀνάγονται καὶ τὰ δύο ἐλλειπτικὰ, Μέγας καὶ Πολύς· τῶν ὁποίων ἡ μόρφωσις καὶ κλίσις εἶναι ὡς ἐφεξῆς·

Ἑνικῶς.	ὁ	ἡ	τὸ	ὁ	ἡ	τὸ
Ὀνομ.	Μέγας,	μεγάλη,	μεγα·	πολὺς,	πολλὴ,	πολύ.
Γενική.	μεγάλου.	μεγάλης,	μεγάλου·	πολλοῦ,	πολλῆς	πολλοῦ.
Αἰτιατ.	μέγαν,	μεγάλην,	μέγα·	πολὺν,	πολλὴν,	πολύ.
Κλητικ.	μέγας	μεγάλη,	μέγα·	πολὺ,	πολλὴ,	πολύ.
Πλ.ὀν.κλ.	μεγάλοι,	μεγάλαι,	μεγαλα·	πολλοὶ,	πολλαὶ,	πολλά.
Γενική.	μεγάλων,	μεγάλων,	μεγάλων	πολλῶν,	πολλῶν,	πολλῶν.
Αἰτιατ.	μεγάλους,	μεγάλας,	μεγάλα.	πλλοὶ,	πολλαὶ,	πολλά.

II. Μόρφωσις τῶν Παραθετικῶν.

14. Τὰ εἰρημένα ἐπίθετα ἐπειδὴ ἐκφράζουν τὰς ἰδιότητας ὡς ὑποτίθενται ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν φύσιν, λέγονται Θετικά. Διὰ δὲ τῆς ἀντιπαραβολῆς γίνονται Παραθετικὰ καὶ διαιροῦνται εἰς Συγκριτικὰ καὶ Ὑπερθετικά.

Σημ. ά. Παράθεσιν ἐπιδέχονται μόνα τὰ ποιοτικὰ ἐπίθετα, καὶ τούτων πάλιν τά περισσότερα. (Βλ. Παράρτ. Βαθμ. Θ'.

15. Παραθετικά. Τὰ θετικὰ γίνονται Συγκριτικὰ μὲν, ἀφοῦ προσλάβουν τὴν κατάληξιν τερος· Ὑπερθετικὰ δὲ, τὴν τατος, μὲ τὰς ἑξῆς τροπὰς τῆς ὀνομαστικῆς καταλήξεως.

Θετικὰ	Συγκριτικὰ	Ὑπερθετικά.
Μέλας,	μελάντερος,	μελάντατος.
Χαρίεις,	χαριέστερος,	χαριέστατος.

Θετικά	Συγκριτικά	Ὑπερθετικά.
Εὐγενὴς	εὐγενέστερος,	εὐγενέστατος.
Σοφὸς, (1)	σοφώτερος,	σοφώτατος.
Πονηρὸς, (1)	πτνηρότερος,	πονηρότατος.
Ὑγρὸς, (1)	ὑγρότερος,	ὑγρότατος.
Φίλος,	φίλτερος,	φίλτατος.
Παχὺς,	παχύτερος,	παχύτατος.
Εὐδαίμων,	εὐδαιμονέστερος,	εὐδαιμονέστατος.
Ἀπλοῦς,	ἁπλούτερος,	ἁπλούστατος.

16. Παρατήρησις. Ἀπὸ τὰ ἀνώμαλα τῆς Ἀρχαίας μεταχειρίζεται παραθετικὰ ἡ Νεοελληνικὴ ἐν γένει ὅσα σημειοῦνται ἀραιῶς, τῶν ὁποίων τὰ θετικὰ περιλαμβάνονται εἰς παρένθεσιν· οἷον, κάλλιςος (καλός)· ἐλάχιστος (μικρός)· ἔσχατος (ὑστερινός)· αἴσχιστος (αἰσχρός)· ὑπέρτατος καὶ ὕπατος (ὑπέρ)· ἀνώτερος (ἄνω)· οὕτω καὶ τὰ ἰδιάζοντα ἀπὸ Μετοχάς· συμφερώτερον (συμφέρον)· προκομμενέςερος (προκομμένος)· παρεισάγουν δὲ οἱ Λόγιοι χρείας τυχούσης καὶ ἄλλα τῆς Ἀρχαίας, τῶν ὁποίων τὴν μόρφωσιν βλέπε εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα καὶ τὸ Παράρτημα Βαθμ. Θ΄. καὶ εἰς τὰ Προλεγόμενα §. Γ΄. γ΄. 14).

Σημ. ά. Πολλάκις μορφόνουν οἱ Λόγιοι τὰ Παραθετικὰ κατὰ τὴν Καθομιλουμένην, ὡς εἴδομεν (Προλεγόμ. §. Γ΄. γ΄. 14). Περὶ δὲ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἐπιθέτων εἰς ἃ οἱ Λόγιοι μιμοῦνται τὴν Ἀρχαίαν, βλ. Προλεγόμενα §. Γ΄. γ΄. 7—13. Περὶ δὲ τῶν Διγενῶν βλέπε §. ς΄. ς΄. ὡσεπιτοπολὺ δὲ οἱ Λόγιοι ἀκολουθοῦν τὴν Ἀρχαίαν.

17. Προσδιοριστικά. Περὶ τῶν Προσδιοριστικῶν ἐπιθέτων ἐπειδὴ διελάβομεν εἰς τὰ Προλεγόμενα (§. ς΄.

---

(1) Τὰ εἰς οτερος καὶ οτατος προπαραλήγουν Ω, ἐὰν τὰ θετικά των ἦναι βραχυκατάληκτα· ὡς, δροσερὸς, δροσερώτερος, δροσερώτατος· ἄλλως δὲ προπαραλήγουν Ο· ὡς, ἔντιμος, ἐντιμότερος, συχνὸς, συχνότατος.

ζ΄.), λέγομεν ἐνταῦθα ὅτι οἱ Λόγιοι παρακολουθοῦν ἐν γένει τὴν Ἀρχαίαν, παρεκτρεπόμενοι ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν Καθομιλουμένην· ὡς,

18. Ἀριθμητικά. Εἰς ταῦτα οἱ Λόγιοι μιμοῦνται τὴν Καθομιλουμένην μόνον εἰς τὴν τάξιν· οἷον, εἷς, δύω, τρεῖς, τέσσαρες, πέντε, ἕξ, ἑπτὰ, ὀκτὼ, ἐννέα, δέκα, ἕνδεκα, δώδεκα, δεκατρεῖς, καὶ ὄχι τρεισκαίδεκα· δεκατέσσαρες καὶ ὄχι τεσσαρεσκαίδεκα· κτλ. οὕτω δὲ καὶ εἰς τὰ Τακτικὰ καὶ Ἀφῃρημένα, παραδεχθέντες περιπλέον καὶ τὸ ἑκατομμύριον.

19. Δεικτικά. οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο· αὐτὸς, αὐτὴ, αὐτό· ὁ, ἡ, τό· (βλ. Προλ. §. ϛ΄. ζ΄. 11.).

20. Κτητικά. Οἱ Λόγιοι μεταχειρίζονται τῆς Ἀρχαίας τὸ σὸς, ἡμέτερος, καὶ ὑμέτερος· ἑωσοῦ δὲ νὰ παρεισαχθῇ ἡ χρῆσις τοῦ ἐμὸς, ὀρθότερον εἶναι νὰ μεταχειριζώμεθα τὰς γενικὰς πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲ τὰ ὀνόματα· οἷον, τὸ βιβλίον μου ἢ (ὀρθοτονουμένως) τὸ βιβλίον ἐμοῦ· τὸ βιβλίον ἡμῶν, ὡς εἶναι εἰς χρῆσιν ἐπὶ τοῦ τρίτου προσώπου, τὸ βιβλίον αὐτοῦ, τὸ βιβλίον αὐτῶν, ἢ (ἐγκλιτικῶς καὶ κατ' ἀφαίρεσιν) τὸ βιβλίον του, τὸ βιβλίον των· διότι τὸ ἰδικός μου εἰς τοιαύτην περίστασιν ἀπόζον Ἰταλικοῦ ἰδιώματος· οἷον, mio libro, καταλληλίζεται μόνον εἰς ἣν εἴπομεν περίπτωσιν (1).

21. Ἐρωτηματικά. Τίς, τί· ποῖος, ποία, ποῖον· ὅπου ἐνίοτε εἰσάγεται καὶ τοῦ πότερος ἡ χρῆσις.

22. Ἀόριστα. Ἔνιοι, ὁ δεῖνα, τὶς, ἐνίοτε δὲ εἶναι χρήσιμον καὶ τὸ ἕνας (ἢ εἷς), μία, ἕνα (ἢ ἕν)· ἀλλὰ τοῦτο ὂν Εὐρωπαϊκώτερον, δὲν εἶναι ἀξιομίμητον.

---

(1) Βλέπε Προλεγόμενα §. ϛ. ζ΄.

23. Ἀοριστολογικά. Ὁποιοσδήποτε· ὅςις (συνωδευμένον μὲ τὸ) καὶ ἄν· οἷον, ὅστις καὶ ἄν, οὕτω καὶ, ὁποῖος καὶ ἄν· ὅ,τι.

Σημ. Τοῦ ὅστις καὶ ὅ τι εἶναι χρήσιμος καὶ ἡ γενικὴ οὕτινος, καὶ ἡ αἰτ. ὅντινα· οὐδ. ὅτι· πληθυντικῶς δὲ συνειθίζεται, τὸ, ὅσοι, ὅσαι, ὅσα, κτλ.

§. Θ΄.

Ἀντωνυμίαι.

1. Προσωπικαί. Οἱ Λόγιοι μεταχειρίζονται τῆς Ἀρχαίας τὴν Προσωπικὴν Ἀντωνυμίαν, συνειθίζοντες καὶ τὴν ἑνικὴν δοτικὴν ἐγκλιτικῶς. Τὴν δὲ τριτοπρόσωπον ἀντικαθιστῶσι διὰ τοῦ, οὗτος, ἐκεῖνος, αὐτός. Συνειθίζουν δὲ συχνὰ τὸ μας καὶ σας, εἴτε ἀντὶ ἡμῶν, ὑμῶν, εἴτε καὶ ἀντὶ τοῦ ἡμῖν, ὑμῖν, ἅπερ ἐκφέρουν συνηθέςερον προθετοπτώτως· οἷον, εἰς ἡμᾶς καὶ πρὸς ὑμᾶς. Κλίνονται δὲ αἱ Προσωπικαὶ οὕτω·

Προσώπου

	Πρώτου,		Δευτέρου,		Τρίτου.
Ἑνικὸς	Ὀρθοτον.	Ἐγκλιτ.	Ὀρθοτον.	Ἐγκλιτ.	
Ὀνομ.	Εγὼ,		σὺ,		Οὗτος.
Γενικ.	Εμοῦ,	μου,	σοῦ.	σου,	ἢ
Δοτικ.	. .	μοι,	.	σοι,	ἐκεῖνος.
Αἰτιατ.	Εμὲ,	με,	σὲ,	σε,	ἢ
Πλ. Ὀν.	Ἡμεῖς,	.	ὑμεῖς.		αὐτός.[1]
Γενικ.	Ἡμῶν,	μας	ὑμῶν.	σας	(Βλ. Προλ. (§. Ζ΄. Θ.)
Αἰτιατ.	Ἡμᾶς, μᾶς ἢ μας,		ὑμᾶς·	σᾶς ἢ σας.	

Σημ. Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ Σεῖς καὶ Σᾶς τῆς Καθομιλουμένης Βλέπε Πρόδρομ. Κοραῆ· σελ. οϐ΄. καὶ τὴν σημείωσιν.

2. Δεικτικαί. Οὗτος, ἐκεῖνος, αὐτὸς, (ὅταν ἦναι

μόνα των, (βλέπε Προλεγ. §. Ζ'. γ'.)· ἡ δὲ οὗτος, ἥτις εἶναι κανωνικωτέρα εἰς τὴν Καθομιλουμένην, κλίνεται κατὰ τὴν Ἀρχαίαν καὶ τοὺς Λογίους οὕτω·

Ἑνικ.	Ἀρσενικ.	Θηλυκ.	Οὐδέτ.
Ὀνομαστικ.	Οὗτος,	Αὕτη,	Τοῦτο.
Γενική.	Τούτου,	ταύτης,	τούτου.
Αἰτιατική.	Τοῦτον,	ταύτην,	τοῦτο.
Πληθ. Ὀνομ.	Οὗτοι,	αὗται,	ταῦτα.
Γενική.	Τούτων,	τούτων,	τούτων.
Αἰτιατική.	Τούτους,	ταύτας,	ταῦτα.

Σημ. Περὶ τῆς οὗτος βλέπε Παράρτ. Βαθμ. ΙΆ. 1. περὶ δὲ τῆς αὐτός, βλέπε Προλεγ. §. 5'. ζ'. 11.

3. Ἀναφορικαί· ὅστις, ἥτις. ὅτι· κλίνονται δὲ οὕτω·

Ἑνικ.	Ἀρσενικ.	Θηλυκ.	Οὐδέτερ.
Ὀνομαστικ.	Ὅστις,	ἥτις,	ὅ,τι ἢ ὅ τι
Γενική.	Οὗτινος,	ἧστινος,	οὗτινος.
Αἰτιατικ.	ὅντινα καὶ ὅτινα,	ἥντινα,	ὅ,τι ἢ ὅ τι
Πληθ. Ὀνομ.	Οἵτινες,	αἵτινες,	ἅτινα.
Γενική.	(ὧντινων)	(ὧντινων)	(ὧντινων.)
Αἰτιατική.	(Οὕστινας,)	(ἅστινας,)	ἅτινα.

Σημ. Περὶ τῆς ὁ ὁποῖος καὶ ὁποῦ· βλέπε Προλεγόμενα §. Ζ'. δ'.

4. Κτητικαί. ὁ ἰδικός μου, ἡ ἰδική μου, τὸ ἰδικόν μου· ἤθελεν εἶσθαι καλόν, ἂν παρεισήγετο, ὁ ἐμός, ὁ σός, ὁ αὐτοῦ, διὰ ν' ἀπελευθερωθῶμεν ἀπὸ τὸ ἰδικός μου, καίτοι παράγεται ἀπὸ τὸ ὁ ἴδιος (1).

5. Αὐτοπαθεῖς. Οἱ Λόγιοι, καίτοι παραδέχονται ἐνίοτε τὰς αὐτοπαθεῖς τῆς Ἀρχαίας, συνειθίζουν ὡσεπιτο-

---

(1) Τοῦτον τὸν τρόπον ἐσυνείθιζον καὶ οἱ Ἀρχαῖοι· οἷον, τὰ ἴδια ἡμῶν = τὰ ἡμέτερα· τὰ ἴδια αὐτῶν = τὰ ἑαυτῶν.

πλεῖςον τὴν τριτοπρόσωπον ἑαυτοῦ, ἑαυτὸν, ἐπὶ παντὸς ἀριθμοῦ, προσώπου, καὶ γένους, ἅτινα προσδιορίζουν διὰ τῆς ἐπιφερομένης ἐγκλιτικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν· οἷον,

	Ἑνικῶς. Προσώπου Α΄.	Β΄.	Γ΄.	Πληθ. Προσώπου Α΄.	Β΄.	Γ΄.
Γενικ.	Εαυτοῦ μου	—σου	—του	ἑαυτοῦ μας	—σας	—των
Αἰτ.	ἑαυτόν μου	—σου	—του	ἑαυτόν μας	—σας	—των

6. Ἀλληλοπαθεῖς. Οἱ Λόγιοι μεταχειρίζονται τὰς τῆς Ἀρχαίας· οἷον·

	Ἀρσενικ.	Θηλυκ.	Οὐδέτερα.
Γεν.	Ἀλλήλων,	Ἀλλήλων,	Ἀλλήλων.
Αἰτ.	Ἀλλήλους,	Ἀλλήλας,	ἄλληλα.

Σημ. Τὰ ἐκ τοῦ ἀλλήλων σύνθετα ἔχουν ὅλα τὰ παρεπόμενα· οἷον, ὁ ἡ παράλληλος, τὸ παράλληλον· οὕτω, ὑπάλληλος κτλ.

7. Ἐρωτηματικαὶ, Ἀόριστοι καὶ Ἀοριστολογικαί. Εἶναι τὰ ὁμώνυμα ἐπίθετα, ὁσάκις λέγωνται ἄνευ ἐπιθέτου· οἷον· Ἐρωτηματικαί· τίς; ποῖος; πότερος; πόσος; κτλ. Ἀόριστοι· τὶς, δεῖνα, καὶ ἀρνητικῶς· οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν· κτλ. Ἀοριστολογικαί· ὅποιος, ὅ,τι· ὁποιοσδήποτε· κτλ.

Σημ. Περὶ τῶν Ἀντωνυμιῶν βλέπε καὶ τὰ ῥηθέντα εἰς τὰ Προλεγόμενα §. Ζ΄. καὶ εἰς τὴν Γραμματικ. Κλίμ· καὶ τὸ Παράρτ. Βαθμ. ΙΑ΄.

§. Ι΄.

Ῥῆμα, Παρεπόμενα, Διαίρεσις, Παρατηρήσεις, καὶ Παραδείγματα Ἐνεργητικῶν καὶ Παθητικῶν Ἀσυναιρέτων.(*)

1. Ῥήματα λέγονται ὅσαι λέξεις φανερόνουν ὁποιανδήπο-

(*) Τὰς περὶ τῶν ῥημάτων λεπτομερείας βλέπε Προλεγόμενα §. Η΄—ΙΒ΄.

τε τῶν ὀνομάτων κατάστασιν· ὡς, λύω, λύομαι· ὑγιαίνω, μάχομαι, κτλ.

2, Τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος εἶναι ὀκτώ· Φωνὴ ἢ Κατάληξις, Διάθεσις ἢ Σημασία, Ἔγκλισις, Χρόνος, Ἀριθμὸς, Πρόσωπον, Χαρακτὴρ καὶ Συζυγία ἢ Κλίσις.

3. Αἱ φωναὶ εἶναι δύο, Ἐνεργητικὴ Ω, καὶ Παθητικὴ *Μαι*.

Σημ. ὅσα ῥήματα ἀκολουθοῦν ἕνα σταθερὸν τύπον καταλήξεων, λέγονται Ὁμαλά. ὅσα δὲ παρεκτρέπονται, ὀνομάζονται Ἀνώμαλα. (βλ. Προλεγ. §. Θ'. ιγ.).

4. Αἱ διαθέσεις εἶναι πέντε· τρεῖς Κύριαι, Ἐνεργητικὴ, Παθητικὴ καὶ Οὐδετέρα· καὶ δύο Καταχρηστικαὶ, Μέση ἢ Αὐτοπαθὴς, καὶ Ἐπίμεσος ἢ Ἀποθετική.

Σημ. Εἰς τὰς καταχρηστικὰς διαθέσεις εἰμπορεῖ νὰ προστεθῇ καὶ ἡ Ἀλληλοπαθὴς, περὶ ἧς θέλομεν εἰπεῖν εἰς τὰ Παραδείγματα. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὅλαι αἱ διαθέσεις ὑπάγονται εἰς τὰς δύο εἰρημένας φωνάς.

5. Αἱ Εγκλίσεις εἶναι πέντε· Ὁριστικὴ, Δυνητικὴ, Ὑποτακτικὴ, Εὐκτικὴ, καὶ Προςακτική.

Σημ. Περὶ τῆς Ὑποθετικῆς καὶ Ἐνδοτικῆς Ἐγκλίσεως θέλομεν ἀναφέρειν εἰς τὰ Παραδείγματα.

6. Οἱ χρόνοι εἶναι ἕξ· τρεῖς Ἁπλοῖ ἢ Μονόφωνοι· οἷος εἶναι ὁ Ἐνεστὼς, ὁ Παρατατικὸς καὶ ὁ Ἀόριστος· καὶ τρεῖς Σύνθετοι ἢ Περιφραστικοί· οἷος εἶναι ὁ Παρακείμενος, ὁ Ὑπερσυντελικὸς καὶ ὁ Μέλλων.

Σημ. Πολλὰ ῥήματα δὲν ἔχουν ὅλους τοὺς χρόνους καὶ λέγονται Ἐλλειπτικά· καὶ εἰμὲν τοὺς ἀναπληρόνουν δι' ἄλλου χρόνου τοῦ αὐτοῦ θέματος, λέγονται Ἐλλειπτικὰ κατὰ χρόνον· (Βλ. Προλεγ. §. Η. Ι. Σημ. γ.)· εἰδὲ δανείζονται τὸν ἐλλείποντα χρόνον ἀπὸ ἄλλο θέμα, λέγονται

Ἐλλειπτικὰ κατὰ θέμα (Βλ. Προλεγ. §. ΙΒ'. τὰ ῥήματα· βλέπω, ἐϐγαίνω, καὶ ἄλλα).

7. Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο· Ἑνικὸς καὶ Πληθυντικός.

8. Τὰ πρόσωπα εἰς ἑκάτερον ἀριθμὸν εἶναι τρία· Πρῶτον, Δεύτερον καὶ Τρίτον.

Σημ. Πολλὰ ῥήματα ἔχουν μόνον τὸ τρίτον πρόσωπον καὶ λέγονται Τριτοπρόσωπα (κοινῶς Ἀπρόσωπα). Βλ. κατωτέρω §. ΙΑ. Γ'.

9. Τὸ τελευταῖον γράμμα ἢ γράμματα τῆς ῥίζης παντὸς ῥήματος ἐπὶ μὲν Ἐνεςῶτος καὶ Παρατατικοῦ λέγεται Θεματικὸς Χαρακτὴρ, ὡς εἰς τὸ Λύω τὸ Υ, εἰς τὸ Γράφω τὸ Φ, εἰς τὸ Σείω ἡ ΕΙ, εἰς τὸ Κρύπτω τὸ ΠΤ, εἰς τὸ Πλάττω τὰ δύο ΤΤ· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν χρόνων λέγεται Χρονικὸς Χαρακτὴρ, ὡς εἰς τὸ ἔλυσα τὸ Σ, καὶ εἰς τὸ ἐλύθην τὸ Θ.

10. Αἱ Συζυγίαι ἢ Κλίσεις τῶν ῥημάτων εἶναι ὅσαι καὶ αἱ Φωναί· Πρώτη δηλ. εἰς Ω, καὶ Δευτέρα εἰς Μαι· περιέχει δὲ ἑκατέρα Ἀσυναίρετα καὶ Συναιρούμενα ῥήματα.

11. Τὰ ῥήματα διαιροῦνται διττῶς.—ά.) ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν εἰς Κύρια καὶ εἰς Βοηθητικὰ ἢ Συνεργά· —ϐ'.) ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα εἰς Καθαρὰ· λύω, ἅτινα εἶναι ἢ Ἀσυναίρετα, τιμάω· ἢ Συνηρημένα, τιμῶ· εἰς Μικτὰ, λέγω, ἅτινα εἶναι ἢ Ἀτροπολόγητα, γράφω· ἢ Τροπολογημένα, πλάττω, κράζω, γηράσκω, λαμϐάνω, ψάλλω.

12. Παρατήρησις. Ἀπὸ ἕκαστον χρόνον μορφόνεται ἓν τρικατάληκτον ἐπίθετον ὀνομαζόμενον Μετοχή.

13. Παραδείγματα.

Ἀσυναιρέτων ἢ Βαρυτόνων Ῥημάτων (1).

Θέμα Γράφω.

Ἀρχικὰ ἢ Κύρια Μέρη.

Μετ. Παθ.	Ἀπαρέμφατος. Ἐνεργητ.	Ἀπαρέμφατος. Παθητικ.
Παρακείμ. Ἀρσ. γραμμένος	Ἐνεσ. Γράφειν	γράφεσθαι
Θηλ. γραμμένη	Ἀόρ. Γράψειν	γραφθῆν.
Οὐδ. γραμμένον.	Παρ. ἔχειν γραμμένον	εἶσθαι γραμμένος.

Σημ. Τὴν ποικιλίαν τῶν καταλήξεων, ἥτις παρατηρεῖται εἰς τοὺς διαφόρους χρόνους τῶν Εγκλίσεων τῶν ῥημάτων, βλέπε εἰς τὰ Προλεγόμενα §. ί. ί. —ιά.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

14. Χρόνοι Ἁπλοῖ.

Ἐνεστώς.

	Ἐνεργητικ.	Παθητικ.
Ἑνικός.	ά. Γράφω (2)	γράφομαι
	β΄. γράφεις	γράφεσαι
	γ΄ γράφει	γράφεται
Πληθυν.	ά. Γράφομεν	γραφόμεθα
	β΄ γράφετε	γράφεσθε
	γ΄ γράφουσι.	γράφονται.

(1) Βαρύτονα ῥήματα λέγονται ὅσα εἰς τὸ ἑνικὸν πρῶτον πρόσωπον τοῦ ὁριστικοῦ ἐνεστῶτος παροξύνονται· ὡς, λύω, πείθω, τιμάω. Τὰ δὲ Συνηρημένα λέγονται Περισπώμενα· ὡς, τιμῶ, φιλῶ, κτλ. — (2) Τὰ Ἀρχαῖα εἶναι ὡς τὰ τῆς Νεοελληνικῆς.

Παρατατικός.

		Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Ἑνικῶς	ά.	Ἔγραφον (1)	ἐγραφόμην (1)
	β΄	ἔγραφες	ἐγράφεσο
	γ΄	ἔγραφε	ἐγράφετο
Πληθυντ.	ά	ἐγράφομεν	ἐγραφόμεθα
	β΄	ἐγράφετε	ἐγράφεσθε
	γ΄	ἔγραφον.	ἐγράφοντο.

Ἀόριστος.

Ἑνικῶς	ά	Ἔγραψα (2)	ἐγράφθην (2)
	β΄	ἔγραψας	ἐγράφθης
	γ΄	ἔγραψε	ἐγράφθη
πληθυντ.	ά	ἐγράψαμεν	ἐγράφθημεν
	β΄	ἐγράψατε	ἐγράφθητε
	γ΄	ἔγραψαν.	ἐγράφθησαν.

Χρόνοι Σύνθετοι.

Παρακείμενος Ά.

(3)

Ἑνικῶς.	ά.	ἔχω	γραμμένον	εἶμαι	γραμμένος.
	β΄.	ἔχεις		εἶσαι	
	γ΄.	ἔχει		εἶναι	
Πληθ.	ά.	ἔχομεν		εἴμεθα	γραμμένοι.
	β΄.	ἔχετε		εἶσθε	
	γ΄.	ἔχουσι		εἶναι	

Ὑπερσυντελικὸς Ά.

(4)

Ἑνικῶς	ά	εἶχον	γραμμένον.	ἤμην	γραμμένος.
	β΄	εἶχες		ἦσο	
	γ΄	εἶχε		ἦτο	
Πληθυντ.	ά	εἴχομεν.		ἤμεθα	γραμμένοι.
	β΄	εἴχετε		ἦσθε	
	γ΄	εἶχον		ἦσαν	

(1) Ἀρχ. ὡς τῆς Νεοελληνικῆς.—(2) Ἀρχ. ὡς τῆς Νεοελληνικῆς.— (3) Ἀρχ. Ἐνεργητ. γέγραφα· Παθητ. γέγραμμαι.— (4) Ἀρχ. Ἐνεργ. ἐγεγράφειν· Παθητ. ἐγεγράμμην.

Παρακείμενος Β΄.

Ἐνεργητ.		Παθητικ.
Ἔχω γράψει κτλ.	(1)	ἔχω γραφθῆ κτλ.

Ὑπερσυντελικὸς Β΄.

Εἶχον γράψει κτλ.	(2)	εἶχον γραφθῆ κτλ.

Μέλλων Διαρκής.

Ἑνικ.	ά Θέλω	γράφειν	(3)	θέλω γράφεσθαι.
	β΄ θέλεις			θέλεις
	γ΄ θέλει			θέλει
Πληθυν.	ά θέλομεν			θέλομεν
	β΄ θέλετε			θέλετε
	γ΄ θέλουσι			θέλουσι

Μέλλων Συντελικὸς ἢ Ἀπροσδιόριστος.

Θέλω γράψειν κτλ.	(4)	θέλω γραφθῆν κτλ.

Σημ. Ἡ χρῆσις τοῦ Διαρκοῦς καὶ Συντελικοῦ Μέλλοντος εἰς ὅσας εὑρίσκεται ἐγκλίσεις διακρίνει τὸν Ἕλληνα ἀπὸ τοὺς ἀλλοεθνεῖς (Βλ. Προλ. §. Ἡ ἑ. 2):

Μέλλων Ὡρισμένος.

Θέλω ἔχειν γραμμένον κτλ.	(5)	θέλω εἶσθαι γραμμένος κτλ.

15. ## ΔΥΝΗΤΙΚΗ.

(Βλ. Προλεγόμ. §. Ἡ. ἑ. 6).

ά. Ἐπὶ παρελθούσης ὑποθέσεως.

Διαρκῶς.	ἤθελον κτλ.	Γράφειν.	(6)	ἤθελον κτλ. γράφεσθαι.
Ἀπαξ.		γράψειν.	(7)	γραφθῆν.
Ὡρισμένως		ἔχειν γραμμένον.	(8)	εἶσθαι γραμμένος.

(1) Ἀρχ. Ἐνεργ. γέγραφα· Παθητ. λείπει.—(2) Ἀρχ. Ἐνερ. ἐγεγράφειν· Παθ. λείπει.—(3) Ἀρχ. Ἐνερ. γράψω συνεχῶς· Παθ. γραφθήσομαι συνεχῶς.—(4) Ἀρχ. Ἐνερ. γράψω· Παθ. γραφθήσομαι.—(5) Ἀρχ. Ἐνεργ. ἔσομαι γεγραφώς. Παθ. γεγράψομαι.—(6) Ἀρχ. Ἐνεργ. ἔγραφον ἄν· Παθ. ἐγραφόμην ἄν, καὶ χωρὶς τοῦ ἄν.—(7) Ἀρχ. Ἐνεργ. ἔγραψα ἄν· Παθ. ἐγράφθην ἄν, καὶ χωρὶς τοῦ ἄν.—(8) Ἀρχ. Ἐνεργ. ἐγεγράφην ἄν. Παθ. ἐγεγράμμην ἄν.

Β'. Ἐπὶ μελλούσης ὑποθέσεως.

Εἶναι { δυνατὸν / πιθανὸν } Νὰ

Διαρκῶς.	γράφω.	(1)	γράφωμαι.
Ἅπαξ.	γράψω.	(2)	γραφθῶ.
Ὡρισμένως.	ἔχω γραμμένον	(3)	ἦμαι γραμμένος.

16. ## ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Φέρει πρὸ αὐτῆς τὰ μόρια Ἵ ν α (ἢ Νὰ), ἢ Δ ι ὰ ν ὰ, καὶ ἀναπληροῖ ἐνίοτε τὴν Ἀπαρέμφατον τῆς Ἀρχαίας διὰ τῶν ἐφεξῆς τριῶν χρόνων, οἵτινες κυρίως ἐκφράζουν τὰς τρεῖς μελλοντικὰς περιστάσεις· ὡς,

Ἐνεστὼς (ἢ Μέλλων Διαρκής).
Νὰ κτλ.

	Ἐνεργητ.		Παθητικ.
Ἑνικῶς.	α' Γράφω	(4)	γράφωμαι
	β' γράφῃς		γράφησαι
	γ' γράφῃ		γράφηται
Πληθυν.	α' γράφωμεν		γραφώμεθα
	β' γράφητε		γράφησθε
	γ' γράφωσι		γράφωνται

Ἀόριστος (ἢ Μέλλων Συντελικός)
Νὰ κτλ.

Ἑνικ.	α' Γράψω	(5)	γραφθῶ
	β' γράψῃς		γραφθῇς
	γ' γράψῃ		γραφθῇ
Πληθ.	α' γράψωμεν		γραφθῶμεν
	β' γράψητε		γραφθῆτε
	γ' γράψωσι.		γραφθῶσι.

(1) Ἀρχ. Ενερ. γράφοιμι ἄν. Παθ. γραφοίμην ἄν.–(2) Ἀρχ. Ενερ. γράψαιμι ἄν· Παθ. γραφθείην ἄν.–(3) Ἀρχ. Ενερ. γεγράφοιμι ἄν· Παθ. εἴην ἄν γεγραμμένος. –(4) Ἀρχ. σπανίως μὲν ὡς τῆς Νεοελλην. μὲ τὸ Ἵ ν α· συνήθως δὲ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς Ἀπαρεμφάτ. (Ενερ. γράφειν, Παθ. γράφεσθαι) εἴτε ἐξαρτωμένης ἀπό τινος ῥήματος, εἴτε θεωρουμένης ὡς ὑποκειμένου προτάσεως.—(5) Ἀρχ. συνήθως διὰ τοῦ Ἀορίστου τῆς Ἀπαρεμφάτου. Ενερ. γράψαι· Παθ. γραφθῆναι.

Παρακείμενος (ἢ Μέλλων ὡρισμένος)
Νὰ κτλ.

Ἔχω ἔχῃς ἔχῃ κτλ. } γραμμένον.	(1)	ἦμαι ἦσαι ἦναι κτλ. } γραμμένος.

Παρατατικὸς
Νὰ κτλ.

Ἔγραφον	ἐγραφόμην.
ἔγραφες,	ἐγράφεσο.
ἔγραφε	ἐγράφετο.

κτλ. ὡς ὁ Παρατατ. τῆς Ὁριστικῆς.

Ὑπερσυντελικὸς
Νὰ, κτλ.

Α΄. Εἶχον γραμμένον.	ἤμην γραμμένος.
Β΄. εἶχον γράψειν.	εἶχον γραφθῆν.

(κτλ. ὡς ὁ Α΄. καὶ Β΄. ὑπερσυντελικὸς τῆς Ὁριστικῆς).

17. Παρατήρησις. Οἱ δύο τελευταῖοι χρόνοι, τοὺς ὁποίους ἡ Ὑποτακτικὴ δανείζεται ἀπὸ τὴν Ὁριστικὴν προτάττουσα τὰ διαγνωστικὰ αὐτῆς μόρια, εἶναι ἴδιοι τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης, ὡς εἴπομεν (2). Ἡ Ἀρχαία ἐν τούτοις μεταχειρίζεται ἐνίοτε τὸν Παρατατικὸν, Ἀόριστον καὶ Ὑπερσυντελικὸν τῆς Ὁριστικῆς συνωδευμένους μὲ τὸν Ἵνα ἀνατιστοιχοῦντα πρὸς τὸ ἡμέτερον Διὰ νὰ, Ὅπου νὰ, Ὥστε νὰ· ἀλλὰ τοῦτο συνειθίζεται εἰς προτάσεις αἵτινες θεωροῦνται ὡς ἀποτελεσματικαὶ συνέπειαι δύο προηγηθεισῶν προτάσεων, καὶ εἶναι παντάπασι διάφορον παρ' ὅ,τι ἀνεφέραμεν εἰς τὰ Προλεγόμενα (3)· οἷον, « Οὐ γὰρ ἔχρῆν . . . Ἱππάρχους παρ' ἡμῶν ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, Ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς

(1) Ἀρχ. συνήθως διὰ τοῦ Παρακειμένου τῆς Ἀπαρεμφάτου· ἐνεργ. γεγραφέναι· παθ. γεγράφθαι.—(2) Προλεγόμ. §. Η. ἰ. 4.—(3) Ἔνθα ἀνωτέρ.

τῆς πόλεως ἡ δύναμις (1)»· ὅπερ ἀντιςοιχεῖ πρὸς τὸ ἡμέτερον Δ ι ὰ ν ὰ ἦ τ ο, ἢ Ὥ ς ε ν ὰ ἦ τ ο κτλ.

ΕΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

18. Ἐπειδὴ ἡ εὐχὴ εἴτε ἡ ἔφεσις γίνεται διὰ μέλλοντα ἢ παρελθόντα πράγματα, διὰ μὲν τὴν πρώτην περίςασιν ἡ Νεοελληνικὴ μεταχειρίζεται τὸ ε ἴ θ ε ν ὰ (ἡ Καθομιλουμένη τὸ ἄμ π ο τ ε ν ὰ) καὶ τοὺς τρεῖς πρώτους χρόνους τῆς ὑποτακτικῆς· διὰ δὲ τὴν δευτέραν μεταχειρίζεται τὸν Παρατατικόν, ἢ Ἀόριστον, ἢ Ὑπερσυντελικὸν τῆς Ὁριστικῆς, προτάττουσα τὸ ἴδιον ε ἴ θ ε ν ὰ (ἡ Καθομιλουμένη τὸ ἄ μ π ο τ ε ν ὰ, ἢ μόνον τὸ Ν ὰ)· ὡς,

I. Ἐπὶ μελλούσης περιπτώσεως.

Ενεςὼς (ἢ Μέλλων Διαρκής).

Ἐνεργητ.	εἴθε νὰ (κοιν. ἄμποτε νὰ) (2)	Παθητικ.
Γράφω		γράφωμαι
γράφης		γράφησαι
γράφῃ		γράφηται

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Ὑποτακτικῆς.

Ἀόριστος (ἢ Μέλλων Συντελικός).

ε ἴ θ ε ν ὰ (κοιν, ἄ μ π ο τ ε ν ὰ, ἢ Νὰ)

Γράψω	(3)	γραφθῶ.

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Ὑποτακτικῆς.

Παρακείμενος (ἢ Μέλλων ὡρισμένος)

ε ἴ θ ε ν ὰ (κοιν. ἄμποτε νὰ)

(4)

Ἔχω, ἔχῃς, ἔχῃ	γραμμένον,	ἦμαι, ἦσαι, ἦναι	γραμμένος.

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Ὑποτακτικῆς.

(1) Παράβαλε Πλάτ. Κρίτ. Γ΄. καὶ Μέν. βλέπε καὶ Hoogeveen σελ. 271, καὶ Herman. Viger σελ. 556, 850. (2) Ἀρχ. Ἐνεργ. γράφοιμι· Παθ. γραφοίμην· ἢ ἐνίοτε καὶ μὲ τὰ μόρια ε ἴ θ ε · εἰ γάρ. — (3) Ἀρχ. Ἐνεργ. γράψαιμι· Παθ. γραφθείην· ἢ ἐνίοτε καὶ μὲ τὰ μόρια, εἰγάρ, εἴθε. — (4) Ἀρχ. Ἐνεργ. γεγράφοιμι· Παθ. γεγραμμένος εἴην· ἢ ἐνίοτε καὶ μὲ τὰ μόρια εἴθε, εἰ γάρ.

II. Ἐπὶ παρελθούσης περιστάσεως.

Παρατατικός.

εἴθε νὰ (κοιν. ἄμποτε νὰ ἢ Νὰ)

Ἐνεργητ.		Παθητικ.
ἔγραφον	(1)	ἐγραφόμην

κτλ. ὡς ὁ Παρατατικὸς τῆς Ὁριστικῆς.

Ἀόριστος.

Εἴθε νὰ (κοιν. ἄμποτε νὰ)

ἔγραψα	(2)	ἐγράφθην.

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Ὁριστικῆς.

Ὑπερσυντελικός.

Εἴθε νὰ (κοιν. ἄμποτε νὰ, ἢ Νὰ)

Α'. Εἶχον γραμμένον	(3)	ἤμην γραμμένος.
Β'. εἶχον γράψει		εἶχον γραφθῆ.

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Ὁριστικῆς.

19. Παρατήρησις. Ἀπὸ τοὺς τρεῖς τελευταίους τῆς Εὐκτικῆς χρόνους, οἵτινες χρησιμεύουν ἐπὶ παρελθούσης περιπτώσεως, ὁ Παρατατικὸς ἐνίοτε συνειθίζεται καὶ ἐπὶ μελλούσης· οἷον, νὰ ἤμην αὔριον εἰς . . . ἢ εἴθε νὰ ἔβλεπον αὔριον τὸν . . . Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Ἀόριστος τῆς Εὐκτικῆς εἴθε νὰ ἔγραψα κτλ., ὅστις εἶναι συνήθης εἰς τὴν Ἀρχαίαν, ἀποβαίνει ὀλίγον τι ἀσυμβίβαστος μὲ τὸ πνεῦμα τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης· καὶ νομίζομεν ὅτι, ἂν καὶ συνειθί-

(1) Ἡ Ἀρχαία μεταχειρίζεται ὡσαύτως τὸν Παρατατικὸν ἢ τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὸ εἴθε, ἢ τῆς Ἀπαρεμφάτου μὲ τὸ εἴθε ὤφελον, ἢ μὲ τὸ εἰγὰρ ὤφελον.—(2) Ἡ Ἀρχαία συνειθίζει ὁμοίως τὸν Ἀόριστον ἢ τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὸ εἴθε, ἢ τῆς Ἀπαρεμφάτου μὲ τὸ, εἴθ' ὤφελον ἢ μὲ τὸ, εἰγὰρ ὤφελον.—(3) Ἡ Ἀρχαία συνειθίζει τὸν Ὑπερσυντελικὸν ἢ τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὸ εἴθε, ἢ τῆς Ἀπαρεμφάτου μὲ τὸ εἴθ' ὤφελον.

ζεται, εὑρίσκεται ἀντὶ Παρακειμένου σημαίνοντος διάρκειαν γενομένης πράξεως· οἷον, τὸ εἴθε νὰ ἔγραφε, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ εἴθε νὰ ἔχῃ γραμμένον ! ! !

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

20. Οἱ ἐφεξῆς τρεῖς χρόνοι τῆς Προςακτικῆς, τοὺς ὁποίους συνειθίζει καὶ ἡ Ἀρχαία, συντελοῦν κυρίως εἰς δήλωσιν τῶν τριῶν τοῦ Μέλλοντος περιπτώσεων· ἡ ἰδία αὕτη ἔγκλισις συνειθίζεται καὶ ἐπὶ ἱκεσίας ἢ προτροπῆς· δανείζεται δὲ τὰ πρῶτα καὶ τρίτα πρόσωπα ἀπὸ τὴν Ὑποτακτικὴν ἡγουμένου τοῦ μορίου Ἂς· οἷον,

Ενεστὼς (ἢ Μέλλων διαρκής)

		Ἐνεργητ.		Παθητικά.
Ἑνικ.	β΄.	Γράφε	(1)	γράφου
	γ΄.	ἂς γράφῃ		ἂς γράφηται
Πληθ.	α΄.	ἂς γράφωμεν		ἂς γραφώμεθα
	β΄.	γράφετε		γράφεσθε
	γ΄.	ἂς γράφωσιν.		ἂς γράφωνται.

Ἀόριστος (ἢ Μέλλων συντελικός).

Ἑνικ.	β΄.	Γράψον (2)	γράφθητι (3).
	γ΄.	ἂς γράψῃ	ἂς γραφθῇ,
Πληθ.	α΄.	ἂς γράψωμεν	ἂς γραφθῶμεν.
	β΄.	γράψετε,	γράφθητε
	γ΄.	ἂς γράψωσι·	ἂς γραφθῶσι.

(1) Βλ. Προλεγόμενα §. Η. ε. 2· τὴν δὲ διαφορὰν τῆς Ἀρχαίας παράβαλε εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα, Βαθμίδα ΙΑ. καὶ ΙΒ΄.—(2) Κοινότερον γράψε κατὰ τὸν τύπον τοῦ Ἐνεστῶτος. (βλ. Προλεγ. §. Ι. γ΄.).—(3) Κοινότερον γράψου κατὰ τὸ Ἐπίμεσον τῆς Ἀρχαίας (βλ. Προλεγ. §. Ι. γ΄.)

Παρακείμενος (ἢ Μέλλων ὡρισμένος).

		Ἐνεργητ.		Παθητικ.	
Ενικ.	β'.	Ἔχε	γραμμένον,	ἔσο	γραμμένος.
	γ'.	ἄς ἔχῃ		ἄς ἦναι	
Πληθ.	α'.	ἄς ἔχωμεν		ἄς ἤμεθα	γραμμένοι.
	β'.	ἔχετε		εἶσθε	
	γ'.	ἄς ἔχωσι		ἄς ἦναι.	

Οἱ ἑξῆς δύο Χρόνοι εἶναι τῆς Νεοελληνικῆς· οἷον,

Παρατατικός.

Ἂς ἔγραφον (1) Ἂς ἐγραφόμην

κτλ. ὡς ὁ Παρατατικὸς τῆς Ὁριστικῆς ἡγουμένου τοῦ μορίου, Ἄς.

Ὑπερσυντελικὸς Α' καὶ Β'.

Α'. ἄς εἶχον γραμμένον (2) ἄς ἤμην γραμμένος.
Β'. ἄς εἶχον γράψει ἄς εἶχον γραφθῆ·
κτλ. ὡς ὁ ἀνάλογος Ὑπερσυντελικὸς τῆς Ὁριστικῆς.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ.

21. Τὰ ἰδιάζοντα τῆς Ὑποθετικῆς Ἐγκλίσεως μόρια εἶναι· ἐάν, ἄν, ἀνίσως, εἰμέν, εἰδέ. Ταῦτα δὲ τιθέμενα πρὸ τῶν χρόνων τῆς Ὁριστικῆς, τὴν καθιστῶσιν Ὑποθετικήν (3)· ὀφείλομεν δὲ διὰ τὴν Ὑποθετικὴν Ἔγκλισιν νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἑξῆς.

α'). Τὰ μόρια Ἐάν καὶ Ἄν ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ Παρακειμένου ἀπαιτοῦν τὰς καταλήξεις τῆς Ὑποτακτικῆς.

Σημ. Οὕτω καὶ ὁσάκις μεταχειρισθῶμεν τὸν Μέλλοντα θέλω γράφει, κτλ. τὸ βοηθητικὸν θέλω ἐκφέρεται μὲ τὰς καταλήξεις τῆς Ὑποτακτικῆς, ἡγουμένου τοῦ Ἄν, ἢ Ἐάν.

(1) Βλ. Προλεγ. §. Η'. ἐ. 2,—(2) Βλ. Προλεγ. Η'. ἐ. 2.— (3) Βλέπε Προλεγόμ. §. Η'. ἐ. 2: 3: 4: καὶ §. Ι'. β'.

β'). Ὁ Συντελικὸς Μέλλων, ἐ ὰ ν θ έ λ ω γ ρ ά ψ ε ι (κοιν. ἂν θὰ γράψω) καὶ ὁ ὡρισμένος ἐ ὰ ν θ έ λ ω ἔ χ ε ι γ ρ α μ μ έ νον (κοιν. ἂν θὰ ἔχω γραμμένον), ἀναπληροῦνται συνήθως διὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ Ἀορίςου· οἷον, ἐὰν γράψω (1).

γ'.) Οἱ χρόνοι τῆς Ὑποθετικῆς συνιςῶσι τὴν συνθήκην τῆς Δυνητικῆς Ἐγκλίσεως (2)· καὶ διὰ τοῦτο ὅταν ἡ περίςασις ἀπαιτήσῃ, πολλάκις μὲ τὰ ὑποθετικὰ μόρια μεταχειριζόμεθα καὶ τῆς Δυνητικῆς ἐγκλίσεως τοὺς τρεῖς χρόνους. οἷον, ἐ ὰ ν ἤ θ ε λ ο ν γ ρ ά φ ε ι, ἐ ὰ ν ἤ θ ε λ ο ν γ ρ ά ψ ε ι ἐ ὰ ν ἤ θ ε λ ο ν ἔ χ ε ι γ ρ α μ μ έ ν ο ν, οἵτινες ἀντιςοιχοῦσιν εἰς τὰς Ἀρχαίας τοὺς, ε ἰ γ ρ ά φ ο ι μ ι, ε ἰ γ ρ ά ψ ε ι μ ι, ε ἰ γ ε γ ρ ά φ ο ι μ ι (3).

ΕΝΔΟΤΙΚΗ ἢ ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΗ. (4)

22. Τὸ ἰδιάζον μόριον τῆς Ἐγκλίσεως ταύτης εἶναι τὸ Ἂς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἔνδοσις καὶ πᾶσα ὁμοία ἔκφρασις ἀναφέρεται εἰς ἐνεστῶσαν, παρῳχημένην καὶ μέλλουσαν πρᾶξιν, διαιρεῖται καὶ ἡ χρῆσις τῆς Ἐγκλίσεως ταύτης τριχῶς.

I. Ἐπὶ ἐνεστώσης καὶ διαρκούσης πράξεως.

23. Εἶναι χρήσιμα τὰ τρίτα πρόσωπα τῆς Ὑποτακτικῆς ἡγουμένου τοῦ Ἂς· καὶ τὰ δεύτερα τῆς Προστακτικῆς χωρὶς μορίου· οἷον,

Ἐνεστώς.

	Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Ἑνικῶς	α. ἂς γράφω	ἂς γράφωμαι.
	β'. γράφε	γράφου.
	γ'. ἂς γράφῃ	ἂς γράφηται.

(1) Βλ. Προλεγ. §. Ή. Ί. Σημ. γ.—(2) Βλ. Προλεγ. §. Ή. έ. 6.—
(3) Παράβαλε Αἰσχίν. κατὰ Κτησίφ. σελ. 225. στιχ. 23—4. καὶ Πλάτ. Ἀπολογ. XV.—(4) Βλ. Προλεγ. §. Ή. έ. 2.

	Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Πληθ. ά	ἂς γράφωμεν	ἂς γραφώμεθα.
Πληθ. β'	γράφετε	γράφεσθε.
Πληθ. γ'	ἂς γράφωσι.	ἂς γράφωνται,

Παρακείμενος.

Ἑνικῶς ά	ἂς ἔχω	γραμμένον	ἂς ἦμαι	γραμμένος.
Ἑνικῶς β'	ἔχε		ἔσο	
Ἑνικῶς γ'	ἂς ἔχῃ		ἂς ἦναι	
Πληθ. ά	ἂς ἔχωμεν		ἂς ἤμεθα	γραμμένοι.
Πληθ. β'	ἔχετε		εἶσθε	
Πληθ. γ'	ἂς ἔχωσι		ἂς ἦναι	

Σημ. Εἶναι χρήσιμος καὶ ὁ Β'. Παρακείμενος· οἷον, ἂς ἔχω γράψει κτλ.

II. Ἐπὶ Παρῳχημένης πράξεως.

24. Εἶναι χρήσιμοι οἱ κατάλληλοι χρόνοι τῆς Ὁριστικῆς ἡγουμένου τοῦ μορίου Ἂς· οἷον·

Παρατατικός.

Ἂς ἔγραφον, — ἂς ἐγραφόμην,
ἂς ἔγραφες, — ἂς ἐγράφου,

κτλ. ὡς ὁ Παρατατικὸς τῆς Ὁριστικῆς ἡγουμένου τοῦ ἂς.

Ἀόριστος.

Ἂς ἔγραψα — ἂς ἐγράφθην
ἂς ἔγραψας — ἂς ἐγράφθης

κτλ. ὡς ὁ Ἀόριστος τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὸ μόριον Ἂς.

Ὑπερσυντελικός.

Ἂς εἶχον / ἂς εἶχες } γραμμένον — ἂς ἤμην / ἂς ἦσο } γραμμένος.

κτλ. ὡς ὁ Ὑπερσυντελικὸς τῆς Ὁριστικῆς·

Σημ. Εἶναι χρήσιμος καὶ ὁ Β'. Ὑπερσυντελικός· οἷον, ἂς εἶχον γράψει κτλ.

Ἐπὶ μελλούσης πράξεως.

25. Ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου καὶ τρίτου προσώπου εἶναι χρήσιμος ὁ Ὁριστ. Μέλλων μὲ τὰς καταλήξεις τῆς Ὑποτακτικῆς καὶ τὸ ἈΣ. Ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου προσώπου συνειθίζεται

τὸ δεύτερον μόνον πρόσωπον τῆς Προστακτικῆς· ὡς

Μέλλων διαρκής.

		Ενεργητ.	Παθητικ.
Ενικῶς.	ά	Ἂς θέλω γράφει (1)	ἂς θέλω γράφεσθαι (2)
	ϐ'	γράφε	γράφου
	γ'	ἂς θέλῃ γράφει	ἂς θέλῃ γράφεσθαι.
Πληθ.	ά	ἂς θέλωμεν γράφει	ἂς θέλωμεν γράφεσθαι
	ϐ'	γράφετε	γράφεσθε.
	γ'	ἂς θέλωσι γρφει	ἂς θέλωσι γράφεσθαι.

Μέλλων Συντελικός.

Ἂς θέλω γράψει (3)	ἂς θέλω γραφθῇ (4)
γράψον	γράφθητι
ἂς θέλῃ γράψει	ἂς θέλῃ γραφθῇ
κτλ.	κτλ.

Μέλλων ὡρισμένος.

Ἂς θέλω ἔχει ἔχε ἂς θέλῃ ἔχει	γραμμένον. (5)	ἂς θέλω εἶσθαι ἶσο ἂς θέλῃ εἶσθαι	γραμμένος. (6)

26. Παρατηρήσεις. ά. Τὴν μελλοντικὴν περίστασιν τὴν μὲν διαρκῆ ἀναπληρόνει συνήθως ὁ ἐνεστὼς τῆς Ἐνδοτικῆς. τὴν δὲ ὡρισμένην ἢ ὁ Παρακείμενος, ἢ ὁ Ἀόριστος (7) τῆς Ὑποτακτικῆς κατὰ τὴν ἑξῆς τροπολογίαν· ὡς,

Ενεργητ.	Παθητικ.
Ἂς γράψω	ἂς γραφθῶ,
γράψον	γράφθητι.

(1) Κοιν. ἂς θὰ γράφω.—(2) Κοιν. ἂς θὰ γράφωμαι.—(3) Κοιν. ἂς θὰ γράψω.—(4) Κοιν. ἂς θὰ γραφθῶ.—(5) Κοιν. ἂς θὰ ἔχω γραμμένον.—(6) Κοιν. ἂς θὰ ἦμαι γραμμένος.—(7) Βλ. Προλεγ. §. Ή. ί. σημείωσ γ'.

ἂς γράψῃ,	ἂς γραφθῇ.
ἂς γράψωμεν,	ἂς γραφθῶμεν.
γράψατε,	γράφθητε.
ἂς γράψωσιν,	ἂς γραφθῶσιν.

Σημ. Ὁ χρόνος αὐτὸς ἀναπληρόνει συνήθως τὸν συντελικὸν μέλλοντα τῆς Ἐνδοτικῆς.

27. Παρατήρ. β΄. Ἡ Ἐνδοτικὴ μεταχειρίζεται καὶ τοὺς τρεῖς χρόνους τῆς Δυνητικῆς· ὡς, ἂς ἤθελα γράφειν, ἂς ἤθελα γράψειν, ἂς ἤθελα ἔχει γραμμένον. Ἐν γένει δὲ ἐπὶ Ἐνδοτικῆς καὶ πάσης ὁμοιοσήμου ἐννοίας μεταχειριζόμεθα καὶ ὁλοκλήρους λόγους, ἐπαναλαμβάνοντες αὐτοὺς ἀπαραλλάκτως συνωδευμένους μὲ τὸ μόριον Ἄς· οἷον, δὲν θέλει νὰ ἔλθῃ, Ενδοτικὴ, ἂς δὲν θέλῃ νὰ ἔλθῃ· ὅπου εἶναι καταλληλότερον ἂς μὴ θέλῃ νὰ ἔλθῃ (1).

ΜΕΤΟΧΗ.

28. Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικός.

Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Ἀρσεν. Γράφων,	γραφόμενος.
Θηλ. γράφουσα,	γραφομένη,
Οὐδ. γράφον,	γραφόμενον.

Παρακείμ. καὶ Ὑπερσ. Ά.

Ἀρσ. Ἔχων	γραμμένον (2)	ὢν γραμμένος.
Θηλ. ἔχουσα		οὖσα γραμμένη.
Οὐδ. ἔχον		ὂν γραμμένον.

Μέλλων.

Ἀρσεν. Ὁ γράψων,	ὁ γραφθησόμενος.
Θηλυκ. ἡ γράψουσα,	ἡ γραφθησομένη.
Οὐδέτ. τὸ γράψον,	τὸ γραφθησμόενον.

(1) Ἐνδοτικὴ ἔννοια εἶναι καὶ εἰς τὴν φράσιν μὴν ἔρχεσαι, κτλ. ὁσάκις γίνεται εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀρνήσεως δὲν ἔρχομαι, κτλ. — (2) Ἀρχ. Ἐνεργ. γεγραφώς· Παθ. γεγραμμένος· βλ. κατωτ. 29 καὶ Προλ. §. Ι· καὶ ΙΑ.

Ἐνεργητ.		Παθητικά.
	ἢ σαφέστερον.	
ὁ μέλλων κτλ.	νὰ γράφῃ, νὰγράψῃ, νὰ ἔχῃ γραμμένον,	ὁ μέλλων κτλ. νὰ γράφηται. νὰ γραφθῇ. νὰ ἦναι γραμμένος.
	Ἀόριστος.	
Ἀρσ. γράψας,		γραφθείς.
Θηλ. γράψασα,		γραφθεῖσα.
Οὐδ. γράψαν,		γραφθέν.

29. Παρατήρησις. Οἱ Λόγιοι μεταχειρίζονται ἐνεργητικούς τινας παρακειμένους τῆς Ἀρχαίας Μετοχῆς· οἷον, πεποιθὼς, κτλ. προσέτι δὲ καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τῆς παθητικῆς· οἷον, πεπεισμένος (1). Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὸν παρακείμενον τῆς παθητ. Μετοχῆς συνήθως μὲν ὑπεννοεῖται ἡ μετοχὴ, ὢν, οὖσα, ὄν, ῥητῶς δὲ τὴν μεταχειριζόμεθα ὁσάκις ἀπαιτήσῃ ἡ σαφήνεια. Ἐν γένει δὲ μεταχειριζόμεθα τοὺς μετοχικοὺς χρόνους ἀναλελυμένους εἰς τὸ κατάλληλον μόριον καὶ τὴν ἀνάλογον ἔγκλισιν. (2)

30. Παραδείγματα εἰς ἐφαρμογήν.

Οὕτω σχηματίζονται καὶ τὰ ἑξῆς ῥήματα·

Ἀκούω,	ἀλείφω,	ἁρμόζω,
βλάπτω,	γνωρίζω,	δανείζω,
θαυμάζω,	κηρύττω,	κόπτω,
κρύπτω,	λύω,	παιδεύω,
πείθω,	τρίβω.	

καὶ ὅλα τὰ Οὐδέτερα, τὰ Ἀμετάβολικά, τὰ Ἀποθετικὰ καὶ τὰ Μέσα, καθ' ἃς εἴπομεν εἰς τὰ Προλεγόμενα ἀναλόγους παρατηρήσεις.

(1) Βλέπε Προλεγόμενα §· Θ'. ς.—(2) Βλέπε Προλεγόμενα §. Η. κ'. καὶ τοὺς τύπους §. Ι. ι. καὶ ιά.

§. ΙΑ.

Ῥήματα Συνηρημένα, Ἀλληλοπαθῆ καὶ Ἀπρόσωπα.

Ι. ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ.

Παράδειγμα Πρώτου Συνηρημένου.

	Συνηρ.	Ασυν.
Θέμα	τιμῶ	τιμάω.

1. Κυριώτερα μέρη.

	Μετοχ. Παθητ.	Ἀπαρέμφατος. Ἐνεργητικ. Συνηρ. — ἀσυν.	Ἀπαρέμφατος. Παθητικ. Συνηρ. — ἀσυν.
Παρακείμ.	Τιμημένος, τιμημένη τιμημένον.	Ἐν. τιμᾷν (τιμάειν)· Ἀόρ. τιμήσειν, Παρ. ἔχειν τιμημένον,	τιμᾶσθαι (τιμάεσθαι) τιμηθῆν. εἶσθαι τιμημένος.

2. ΟΡΙΣΤΙΚΗ.

			Ἐνεργητ. Συνηρ.	Ἐνεργητ. ἀσυναίρετ.	Παθητικ. Συνηρ.	Παθητικ. ἀσυναίρ.
Ἐνεστώτ.	Ἑνικ.	α.	τιμῶ	τιμά-ω	τιμῶμαι	τιμά-ομαι.
		β'.	τιμᾷς	τιμά-εις	τιμᾶσαι	τιμά-εσαι.
		γ'.	τιμᾷ	τιμά-ει	τιμᾶται	τιμά-εται.
	Πληθ.	ά.	τιμῶμεν	τιμά-ομεν	τιμώμεθα	τιμα-όμεθα.
		β'.	τιμᾶτε	τιμά-ετε	τιμᾶσθε	τιμά-εσθε.
		γ'.	τιμῶσι	τιμά-ουσι	τιμῶνται	τιμά-ονται.
Παρατ.	Ἑνικ.	ά.	ἐτίμων	ἐτίμα-ον	ἐτιμώμην	ἐτιμα-όμην.
		β'.	ἐτίμας	ἐτίμα-ες	ἐτιμᾶσο	ἐτιμά-εσο.
		γ'.	ἐτίμα	ἐτίμα-ε	ἐτιμᾶτο	ἐτιμά-ετο.
	Πληθ.	ά.	ἐτιμῶμεν	ἐτιμά-ομεν	ἐτιμώμεθα	ἐτιμα-όμεθα.
		β'.	ἐτιμᾶτε	ἐτιμά-ετε,	ἐτιμᾶσθε	ἐτιμά-εσθε.
		γ'.	ἐτίμων	ἐτίμα-ον.	ἐτιμῶντο	ἐτιμά-οντο.

(1). Βλέπε Προλεγόμ. §. ΙΑ. β. καὶ γ.

Μέλλων.

		Ἐνεργητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.		Παθητικ. Συνηρ.	ἀσυν.
Διαρκής.	θέλω	τιμᾶν	τιμά-ειν	θέλω	τιμᾶσθαι	τιμά-εσθαι.
Συντελικ.		τιμήσειν			τιμηθῆν.	
Ὡρισμέν.		ἔχειν τιμημένον.			εἶσθαι τιμημένος.	

Ἀόριστος.

	Ἐτίμησα	ἐτιμήθην·
Παρακ.	Α΄. ἔχω τιμημένον.	εἶμαι τιμημένος.
	Β΄. ἔχω τιμήσειν.	ἔχω τιμηθῆν
Υπερσυν.	Α΄. εἶχον τιμημένον.	ἤμην τιμημένος
	Β΄. εἶχον τιμήσειν.	εἶχον τιμηθῆν.

3. ΔΥΝΗΤΙΚΗ.

α. Ἐπὶ παρελθούσης περιπτώσεως.

Εἶναι δυνατὸν νὰ

	Ἐνεργητικ. Συνηρ.	ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	ἀσυν.
Συνεχ.	Τιμῶ	τιμά-ω	τιμῶμαι	τιμά-ωμαι.
Ἀπαξ.	τιμήσω		τιμηθῆν	
Ὡρισμ.	ἔχω τιμημένον.		ἦμαι τιμημένος.	

4. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστὼς (ἢ Μέλλων διαρκής)

Νὰ κτλ.

		Ἐνεργητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.
Ἑνικ.	α΄.	Τιμῶ	τιμά-ω	τιμῶμαι	τιμά-ωμαι.
	β΄.	τιμᾷς	τιμά-ῃς	τιμᾶσαι	τιμά-ησαι
	γ΄.	τιμᾷ	τιμά-ῃ	τιμᾶται	τιμά-ηται
Πληθυν.	α΄.	τιμῶμεν	τιμά-ωμεν	τιμώμεθα	τιμα-ώμεθα
	β΄.	τιμᾶτε	τιμά-ητε	τιμᾶσθε	τιμά-ησθε
	γ΄.	τιμῶσι	τιμά-ωσι	τιμῶνται	τιμά-ωνται

Ἀόριστος (ἢ Μέλλων Συντελικός)

Ν ἀ κτλ.

Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Τιμήσω	τιμηθῶ

κτλ. ὡς ὁ Ἀόριςος τῆς Ὑποτακτικῆς τοῦ γ ρ ά φ ω.

Παρακείμενος (ἢ Μέλλων ὡρισμένος)

Ν ἀ κτλ.

Ἔχω τιμημένον	ἦμαι τιμημένος.

κτλ. ὡς ὁ Παρακείμ. τῆς Ὑποτακτικ. τοῦ γ ρ ά φ ω.

Παρατατικὸς

Ν ἀ κτλ.

Συνηρημέν.	Ἀσυν.	Συνηρ.	Ἀσυναίρ.
Ἐτίμων	ἐτίμα-ον	ἐτιμώμην	ἐτιμα-όμην

κτλ. ὡς ὁ Παρατατ. τῆς Ὁριστικῆς τοῦ ἰδίου ῥήματος.

Ὑπερσυντελικὸς

Ν ἀ κτλ.

Ἀ.	Εἶχον τιμημένον	ἤμην τιμημένος.
Β΄.	εἶχον τιμήσει	εἶχον τιμηθῆ

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὁριστικῆς.

5. ΕΥΚΤΙΚΗ.

α. Ἐπὶ μελλούσης περιπτώσεως.

		Ἐνεργητικ. Συνηρ.	Ἐνεργητικ. Ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Παθητικ. Ἀσυναίρ.
Συνεχῶς.	εἴθε νὰ	τιμῶ	τιμά-ω	τιμῶμαι	τιμά-ωμαι.
Ἅπαξ.	εἴθε νὰ	τιμήσω		τιμηθῶ	
Ὡρισμένως	εἴθε νὰ	ἔχω τιμημένον		ἦμαι τιμημένος.	

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὑποτακτικῆς μὲ τὸ εἴθε νὰ

6. Ἐπὶ παρελθούσης περιπτώσεως.

		Ἐνεργητικ.	Παθητικ.
Παρατατικ.	εἴθε νὰ ἢ Νὰ	ἐτίμων	ἐτιμώμην
Ἀόριστος.		ἐτίμησα	ἐτιμήθην
Ὑπερσυν. Α΄.		εἶχον τιμημένον	ἤμην τιμημένος
Ὑπερσυν. Β΄.		εἶχον τιμήσειν	εἶχον τιμηθῆν.

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὑποτακτικῆς.

6. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστὼς (ἢ Μέλλων διαρκής)

		Ἐνεργητικ. Συνῃρ.	Ἐνεργητικ. Ἀσυν.	Παθητικ. Συνῃρ.	Παθητικ. Ἀσυν.
Ἑνικ.	β΄.	Τίμα	τίμα-ε	τιμοῦ (1)	τιμά-ου
	γ΄.	ἂς τιμᾷ	τιμά-ῃ	ἂς τιμᾶται	τιμά-ηται
Πληθυν.	ά.	ἂς τιμῶμεν	τιμά-ωμεν	ἂς τιμώμεθα	τιμα-ώμεθα.
	β΄.	τιμᾶτε	τιμά-ετε	τιμᾶσθε	τιμά-εσθε
	γ΄.	ἂς τιμῶσι	τιμά-ωσι	ἂς τιμῶνται	τιμά-ωνται.

Ἀόριστος (ἢ Μέλλων Συντελικός)

Ἑνικ.	β΄.	Τίμησον	τιμήθητι
	γ΄.	ἂς τιμήσῃ	ἂς τιμηθῇ

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Προστακτικῆς τοῦ γ ρ ά φ ω.

Παρατατικός.

Ἂς ἐτίμων	ἂς ἐτιμώμην

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Ὁριστικῆς.

Ὑπερσυντελικός.

Α.	Ἂς εἶχον τιμημένον	ἂς ἤμην τιμημένος
Β΄.	ἂς εἶχον τιμήσειν	ἂς εἶχον τιμηθῆν

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὸ Ἂς.

---

(1) Ἀντὶ τιμῶ. Βλ. Προλεγόμεν. §. ΙΑ΄. γ. σημ. ά.

7. **ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ. (1)**

Ἐὰν, ἄν, ἀνίσως, εἰμὲν, εἰδέ, κτλ.

		Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Ἐνεσ.		Τιμῶ	Τιμῶμαι
Παρατ.		ἐτίμων	ἐτιμώμην
Παρακ.	Ά	ἔχω τιμημένον	ἦμαι τιμημένος
	Β′	ἔχω τιμήσειν	ἔχω τιμηθῆν
Ὑπερσυν.	Ά	εἶχον τιμημένον	ἤμην τιμημένος
	Β	εἶχον τιμήσειν	εἶχον τιμηθῆν
Ἀόριστος.		ἐτίμησα	ἐτιμήθην
Μέλλων	Διαρκής	θέλω τιμᾷν	θέλω τιμᾶσθαι
	Συντελ.	θέλω τιμήσειν	θέλω τιμηθῆν
	Ὁρισμ.	θέλω ἔχειν τιμημέν.	θέλω εἶσθαι τιμημένος.

8. **ἘΝΔΟΤΙΚΗ (2).**

Ἐνεργητικ.			Παθητικ.		
	Συνῃρημ.	Ἀσυναίρετ.		Συνῃρημ.	Ἀσυναίρετ.
ἄς	Τιμῶ	τιμά-ω	ἄς	τιμῶμαι	τιμά-ωμαι
	τίμα	τίμα-ε		τιμοῦ (3)	τιμά-ου
ἄς	τιμᾷ	τιμά-ῃ	ἄς	τιμᾶται	τιμά-ηται
ἄς	τιμῶμεν	τιμά-ωμεν	ἄς	τιμώμεθα	τιμα-ώμεθα
	τιμᾶτε	τιμά-ετε		τιμᾶσθε	τιμά-ησθε
ἄς	τιμῶσι	τιμά-ωσι	ἄς	τιμῶνται	τιμά-ωνται

			Ἐνεργητ.	Παθητ.
Παρατ.		ἄς	ἐτίμων	ἐτιμώμην
Παρακ.	Ά.	ἄς	ἔχω τιμημένον	ἦμαι τιμημένος
	Β′	ἄς	ἔχω τιμήσειν	ἔχω τιμηθῆν
Ὑπερσυν.	Ά.	ἄς	εἶχον τιμημένον	ἤμην τιμημένος
	Β′.	ἄς	εἶχον τιμήσειν	εἶχον τιμηθῆν
Ἀόριστος.—		ἄς	ἐτίμησα	ἐτιμήθην
Μέλλων	Διαρ.	ἄς	θέλω τιμᾷν	θέλω τιμᾶσθαι
	Συντ.	ἄς	θέλω τιμήσειν	θέλω τιμηθῆν
	Ὁρισ.	ἄς	θέλω ἔχειν τιμημένον	θέλω εἶσθαι τιμημέν.

(1) Βλέπε ὅ,τι ἐῤῥέθη εἰς τὴν Ὑποθετικὴν τῶν Βαρυτόνων.—(2) Βλέπε ὅ,τι παρετηρήθη εἰς τὴν Ἐνδοτικὴν τῶν Βαρυτόνων.—(3) ἀντὶ τιμάου· βλέπε τὴν Παρατατικήν.

9. ΜΕΤΟΧΗ. (1)

Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικός

	Ἐνεργητ.		Παθητικ.	
	Συνηρ.	ἀσυν.	Συνηρ.	ἀσυν.
Ἀρσεν.	τιμῶν	τιμά-ων	τιμώμενος	τιμα-όμενος
Θηλυκ.	τιμῶσα	τιμά-ουσα	τιμωμένη	τιμα-ομένη
Οὐδέτερ.	τιμῶν	τιμά-ον	τιμώμενον	τιμα-όμενον

Παρακείμενος καὶ Ὑπερσυντελικός

	Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Ἀρσεν.	ἔχων } τιμημένον	ὢν τιμημένος
Θηλυκ.	ἔχουσα } τιμημένον	οὖσα τιμημένη
Οὐδέτ.	ἔχον } τιμημένον	ὂν τιμημένον
Ἀόριστος	τιμήσας	τιμηθείς
Μέλλων	ὁ μέλλων κτλ. { νὰ τιμᾷ, νὰ τιμήσῃ, νὰ ἔχῃ τιμημένον	ὁ μέλλων { νὰ τιμᾶται, νὰ τιμηθῇ, νὰ ἦναι τιμημένος

Παράδειγμα Δευτέρου Συνῃρημένου (2)

	Συνῃρημ.	Ἀσυναίρετ.
Θέμα	Φιλῶ	φιλέω

10 Κυριώτερα Μέρη.

Μετοχ. Παθ.	Ἀπαρέμφατ. Ἐνεργ. Συντρ.	Ἀσυν.	Ἀπαρέμφατ. Παθητ. Συνηρ.	Ἀσυν.
Παρακείμ. { φιλημένος	Ἐνσ. φιλεῖν	(φιλέ-ειν)	φιλεῖσθαι	(φιλέ-εσθαι)
φιλημένη	Ἀόρ. φιλήσειν		φιληθῆν	
φιλημένον	Παρ. ἔχειν φιλημένον		εἶσθαι φιλημένος.	

(1) Βλέπε τὴν Μετοχὴν τῶν Βαρυτόνων.—(2) Βλέπε Προλεγόμενα § ΙΑ. §. καὶ δ.

11. **ΟΡΙΣΤΙΚΗ.**

			Ἐνεργητ. Συνηρ.	ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	ἀσυν.
Ἐνεστὼς	Ἑνικ.	ά	φιλῶ	φιλέ-ω	φιλοῦμαι	φιλέ-ομαι
		β'	φιλεῖς	φιλέ-εις	φιλεῖσαι	φιλέ-εσαι
		γ'	φιλεῖ	φιλέ-ει	φιλεῖται	φιλέ-εται
	Πληθ.	ά	φιλοῦμεν	φιλέ-ομεν	φιλούμεθα	φιλε-όμεθα.
		β'	φιλεῖτε	φιλέ-ετε	φιλεῖσθε	φιλέ-εσθε.
		γ'	φιλοῦσι	φιλέ-ουσι	φιλοῦνται	φιλέ-ονται.
Παρατατικ.	Ἑνικ.	ά	ἐφίλουν	ἐφίλε-ον	ἐφιλούμην	ἐφιλε-όμην
		β'	ἐφίλεις	ἐφίλε-ες	ἐφιλεῖσο	ἐφιλέ-εσο
		γ'	ἐφίλει	ἐφίλε-ε	ἐφιλεῖτο	ἐφιλέ-ετο
	πληθ.	ά	ἐφιλοῦμεν	ἐφιλέ-ομεν	ἐφιλούμεθα	ἐφιλε-όμεθα
		β'	ἐφιλεῖτε	ἐφιλέ-ετε	ἐφιλεῖσθε	ἐφιλέ-εσθε
		γ'	ἐφίλουν	ἐφίλε-ον	ἐφιλοῦντο	ἐφιλέ-οντο
Μέλλων	Διαρ.	θέλω	φιλεῖν	φιλέ-ειν	θέλω φιλεῖσθαι	(φιλέ-εσθαι)
	Συντ.	θέλω	φιλήσειν		θέλω φιληθῆν	
	ὡρισ.	θέλω	ἔχειν φιλημένον		θέλω εἶσθαι φιλημένος	
Ἀόριστος			ἐφίλησα		ἐφιλήθην	
Παρακ.		ά.	ἔχω φιλημένον		εἶμαι φιλημένος	
		β'	ἔχω φιλήσειν		ἔχω φιληθῆν	
Ὑπερσυν.		ά.	εἶχον φιλημένον		ἤμην φιλημένος	
		β'	εἶχον φιλήσειν		εἶχον φιληθῆν	

12. **ΔΥΝΗΤΙΚΗ.**

I. Ἐπὶ παρελθούσης περιπτώσεως.

		Ἐνεργ. Συνηρ.	ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	ἀσυν.
Συνεχ.	ἤθελον	φιλεῖν	φιλέ-ειν	φιλεῖσθαι	φιλέ-εσθε
Ἀπαξ.	ἤθελον	φιλήσειν		φιληθῆν	
ὡρισμ.	ἤθελον	ἔχειν φιλημένον		εἶσθαι φιλημένος.	

II, Ἐπὶ μελλούσης περιπτώσεως

εἶναι δυνατὸν νὰ

	Ἐνεργητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.
Συνεχῶς.	Φιλῶ	(φιλέ-ω)	φιλῶμαι	φιλέ-ωμαι
Ἅπαξ.	φιλήσω		φιληθῶ	
Ὡρισμέν.	ἔχω φιλημένον		ἦμαι φιλημένος.	

13. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστὼς (ἢ Μέλλων διαρκής.)

Νὰ κτλ.

		Ενεργητ. Συνηρ.	Ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.
Ἑνικ.	ά	φιλῶ	φιλέ-ω	φιλῶμαι	φιλέ-ωμαι
	β'	φιλῇς	φιλέ-ῃς	φιλῆσαι	φιλέ-ησαι
	γ'	φιλῇ	φιλέ-ῃ	φιλῆται	φιλέ-ηται
Πληθ.	ά	φιλῶμεν	φιλέ-ωμεν	φιλώμεθα	φιλε-ώμεθα
	β'	φιλῆτε	φιλέ-ητε	φιλῆσθε	φιλέ-ησθε
	γ'	φιλῶσι	φιλέ-ωσι	φιλῶνται	φιλέ-ωνται

Ἀόριςς. ἢ Μέλ. Συντ. νὰ φιλήσω	νὰ φιληθῶ
Παρακ. ἢ Μέλ. Ὡρισ. νὰ ἔχω φιλημένον	νὰ ἦμαι φιλημένος.

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὑποτακτικῆς τοῦ τιμῶ.

Παρατατικ.	νὰ ἐφίλουν	νὰ ἐφιλούμην
Ὑπερσυντ.	Α. νὰ εἶχον φιλημένον	νὰ ἤμην φιλημένος
	Β' νὰ εἶχον φιλήσειν	νὰ εἶχον φιληθῆν

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὁριστικῆς.

14. ΕΥΚΤΙΚΗ.

I. Ἐπὶ Μελλούσης περιπτώσεως

		Ενεργητ. Συνηρ.	Ασυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Ασυν.
Συνεχ.	εἴθε νά	φιλῶ	φιλέ-ω	φιλῶμαι	φιλέ-ωμαι
Ἄπαξ.		φιλήσω		φιληθῶ	
Ὡρισ.		ἔχω φιλημένον		ἦμαι φιλημένος.	

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὑποτακτικῆς μὲ τὸ εἴθε νά.

II. Ἐπὶ Παρελθούσης περιπτώσεως

		Ενεργητ. Συνηρ.	Ασυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Ασυν.
Παρατ.	Νά ἢ εἴθε νά	ἐφίλουν	ἐφίλε-ον	ἐφιλούμην	ἐφιλε-όμην
Ἀόριστ.		ἐφίλησα		φιλήθην	
Ὑπερσ. Α.		εἶχον φιλημένον		ἤμην φιλημένος,	
Ὑπερσ. Β′		εἶχον φιλήσει		εἶχον φιληθῆν.	

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὑποτακτικῆς.

15. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.

Ἐνεστὼς (ἢ Μέλλων Διαρκής).

		Ἐνεργητ. Συνηρ.	Ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.
Ἑνικ.	α′.	φίλει	φίλε-ε	φιλοῦ	φιλέ-ου
	β′.	ἂς φιλῇ	φιλέ-ῃ	ἂς φιλῆται	φιλέ-ηται
Πληθυν.	α′	ἂς φιλῶμεν	φιλέ-ωμεν	ἂς φιλώμεθα	φιλε όμεθα
	β′	φιλεῖτε	φιλέ-ετε	φιλεῖσθε	φιλέ-εσθαι
	γ′	ἂς φιλῶσι	φιλέωσι	ἂς φιλῶνται	φιλέ-ωνται

Ἀόριστος (ἢ Μέλλων Συντελικός).

	Ἐνεργητ.	Παθητικ.
β′.	φίλησον	φιλήθητι
γ′.	ἂς φιλήσῃ	ἂς φιληθῇ

κτλ. ὡς ὁ ὁμώνυμος τῆς Προστακτικῆς τοῦ τιμῶ.

Παρατατικός.

ἂς ἐφίλουν	ἂς ἐφιλούμην

κτλ. ὡς ὁ Παρατατ. τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὸ Ἄς.

Ὑπερσυντελικός.

Α	ἂς εἶχον φιλημένον	ἂς ἤμην φιλημένος
Β΄	ἂς εἶχον φιλήσει	ἂς εἶχον φιληθῆν.

κτλ. ὡς οἱ ὁμώνυμοι τῆς Ὁριστικῆς μὲ τὸ Ἄς.

16. ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ (1).

			Ἐνεργητ.	Παθητικ.
Ἐνεςτ.		Ἐὰν, ἂν, ἀνίσως, εἰμὴν, εἴθε	φιλῶ	φιλοῦμαι
Παρατατ.			ἐφίλουν	ἐφιλούμην
Παρακ.	ά		ἔχω φιλημένον	εἶμαι φιλημένος
	6΄		ἔχω φιλήσειν	ἔχω φιληθῆν
Ὑπερσυν.	ά		εἶχον φιλημένον	ἤμην φιλημένος
	6΄		εἶχον φιλήσειν	εἶχον φιληθῆν
Ἀόριςος.			ἐφίλησα	ἐφιλήθην
Μέλλων	Διαρκ.		θέλω φιλεῖν	θέλω φιλεῖσθαι
	Συντελ.		θέλω φιλήσειν	θέλω φιληθῆν
	ὡρισμ.		θέλω ἔχειν φιλημένον	θέλω εἶσθαι φιλημένος.

17. ΕΝΔΟΤΙΚΗ (2).

	Ἐνεργητ. Συνηρημ.	Ἐνεργητ. Ἀσυναίρ.		Παθητικ. Συνηρημ.	Παθητικ. Ἀσυναίρ.
ἂς	φιλῶ	φιλέ-ω	ἂς	φιλῶμαι	φιλέ-ωμαι
	φίλει	φίλε-ε		φιλοῦ	φιλέ-ου
ἂς	φιλῇ	φιλέ-ῃ	ἂς	φιλῆται	φιλέ-ηται
ἂς	φιλῶμεν	φιλέ-ωμεν	ἂς	φιλώμεθα	φιλε-ώμεθα
	φιλεῖτε	φιλέ-ετε		φιλεῖσθε	φιλέ-εσθε
ἂς	φιλῶσι	φιλέ-ωσι	ἂς	φιλῶνται	φιλέ-ωνται

(1) Βλέπε τὴν Ὑποθετικὴν τῶν Βαρυτόνων.—(2) Βλέπε τὴν Ἐνδοτικὴν τῶν Βαρυτόνων.

		Ἐνεργητ.	Παθητικ·
Παρατατικ.		ἐφίλουν	ἐφιλούμην
Παρακ.	ά	ἔχω φιλημένον	ἦμαι φιλημένος
	β'	ἔχω φιλήσει	ἔχω φιληθῆν
Ὑπερσ.	ά	εἶχον φιλημένον	ἤμην φιλημένος
	β'	εἶχον φιλήσειν	εἶχον φιληθῆν
Ἀόριστος.	ᾶς	ἐφίλησα	ἐφιλήθην
Μέλλων	Διαρκ.	θέλω φιλεῖν	θέλω φιλεῖσθαι
	Συνεχ.	θέλω φιλήσειν	θέλω φιληθῆν
	Ὡρισμ.	θέλω ἔχειν φιλημένον	θέλω εἶσθαι φιλημένος.

18. ΜΕΤΟΧΗ. (1).

Ἐνεστὼς καὶ Παρατατικός.

	Ἐνεργητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.	Παθητικ. Συνηρ.	Ἀσυν.
Ἀρσ.	Φιλῶν	φιλέ-ων	φιλούμενος	φιλε-όμενος
Θηλ.	φιλοῦσα	φιλέ-ουσα	φιλουμένη	φιλε-ομένη
Οὐδ.	φιλοῦν	φιλέ-ον	φιλούμενον	φιλε-όμενον

Παρακείμενος καὶ Ὑπερσυντελικός.

	Ἐνεργητ.		Παθητ.
Ἀρσεν.	ἔχων	φιλημένον	ὢν φιλημένος
Θηλυκ.	ἔχουσα		οὖσα φιλημένη
Οὐδέτ.	ἔχον		ὂν φιλημένον
Ἀόριστος.	φιλήσας		φιληθείς
Μέλλων	ὁ μέλλων	νὰ φιλῇ	ὁ μέλλων νὰ φιλῆται
		νὰ φιλήσῃ	νὰ φιληθῇ
		νὰ ἔχῃ φιλημένον	νὰ ἦναι φιλημένος.

Τρίτον Συνηρημένον.

19. Ἐπειδὴ τὸ Τρίτον Συνηρημένον Ῥῆμα δὲν εἶναι τοσοῦτον εἰς χρῆσιν, διὰ τοῦτο ὡς πρὸς τὸν σχηματισμόν του παραπέμπομεν εἰς τὰς διαφόρους Γραμματικὰς τῆς Ἀρχαίας, εἰς τὴν Γραμματικὴν Κλίμακα Βαθμ. ΙΖ' καὶ ΙΗ, καὶ εἰς τὸ Παράρτημα· προσέτι δὲ καὶ εἰς τὰ Προλεγ. §. ΙΑ. έ. καὶ ς'.

(1) Βλέπε τὴν Μετοχὴν τῶν Βαρυτόνων.

Οὕτω κλίνε καὶ τὰ ἑξῆς Συνῃρημένα·

Α'. { ἀγαπῶ, ἀπαντῶ, γελῶ, διψῶ, πεινῶ, σιωπῶ, τολμῶ, χαλῶ.

Β'. { ἀδικῶ, ἀκολουθῶ, ἀριθμῶ, δυστυχῶ, ἐνοχλῶ, ἐπιθυμῶ ζητῶ, ζωγραφῶ, κινῶ, λαλῶ, λυπῶ, μετρῶ, μισῶ, νουθετῶ, οἰκοδομῶ, φορῶ.

II. ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΗ ΡΗΜΑΤΑ.

20. Τῶν Ἀλληλοπαθῶν τῆς Ἀρχαίας ῥημάτων ἡ σημασία προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν συνεκφερομένην ἀλληλοπαθῆ ἢ ἐνίοτε αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· ἔχουν δὲ μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν· οἷον· διδάσκομεν ἀλλήλους· φράζετε ἀλλήλοις· ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις· παυσάμενοι τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς φιλονεικίας· κτλ. ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς γλῶσσα συνειθίζει καὶ τὸ ἑνικὸν τρίτον πρόσωπον συνοδεύουσα αὐτὸ ἐπὶ μὲν τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἀμφοτέρων τῶν ἀριθμῶν μὲ τὴν φράσιν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον· ἐπὶ δὲ τῆς παθητικῆς μὲ τὸ ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον (1)· οἷον, βοηθεῖ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, βοηθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον· βοηθεῖται ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, βοηθοῦνται ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον. ἐπειδὴ δὲ εἶναι σχεδὸν ξένα (τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ), ὡς μάλιστα τό, διδάσκονται μεταξύ των, ἢ συνατοίτων, κτλ. πρέπει ν' ἀντικατασταθῶσι διὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας, τὴν ὁποίαν ἡ Νεοελληνικὴ ἤδη μεταχειρίζεται ἐν μέρει.

III. ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ.

21. Τὰ Ἀπρόσωπα (2) ῥήματα ὠνομάσθησαν οὕτω, διότι

(1) Βλέπε Προλεγόμ. §, Ζ'. ζ'.—(2) Ἅτινα πολλοὶ ὀνομάζουν Μονοπρόσωπα καὶ Τριτοπρόσωπα.

δὲν συνειθίζονται εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον πρόσωπον, ὅπου ὑποκείμενον εἶναι ἄνθρωπος (πρόσωπον Persona), ἀλλ' ἔχουν μόνον τὸ τρίτον πρόσωπον, ὅπου ὑποκείμενον εἶναι ὡς ἐπιτοπλεῖςον πράγματα (Res)· ἔχουν δὲ ὑποκείμενον εἰς μὲν τὴν Ἀρχαίαν γλῶσσαν Ἀπαρέμφατον· εἰς δὲ τὴν Νεωτέραν, Ὑποτακτικὴν μὲ τὸ Νὰ, ἥτις εἶναι ἡ Απαρέμφατος τῆς Ἀρχαίας· ἐπειδὴ δὲ καὶ πολλὰ ῥήματα προσωπικὰ ἐκλαμβάνονται ἀπροσώπως, σημειόνομεν ταῦτα μὲ ἀςερίσκον πρὸς διάκρισιν· ὡς

Φωνὴ Ἐνεργητική.			Φωνὴ Παθητική.
* ἀνήκει	*ἀκολουθεῖ	συμβαίνει	ἐνδέχεται
* ἀρέσκει	*διαφέρει	συμφέρει	* λέγεται
* ἁρμόζει	ἐγχωρεῖ	'συνειθίζει	* ὑποτίθεται
* ἀρκεῖ	πρέπει		λείπεται

Εἰς ταῦτα ἂς προστεθῶσι καὶ τὰ ἀναλυμένα (Παρακείμ. Παθ. φωνῆς)· οἷον, εἶναι δεδογμένον=(Ἀρχ. δέδοκται)· εἶναι ἀποδεδειγμένον —νενομισμένον— συνειθισμένον —πεπρωμένον— προωρισμένον· προσέτι δὲ καὶ τὰ συνειθιζόμενα πληθυντικῶς καὶ ὑπεννοοῦντα τὸ ὑποκείμενον, οἱ ἄνθρωποι, ἢ ἄλλο εἰδικώτερον· οἷον, λέγουν, νομίζουν, γράφουν, κτλ.

Σημ. Ὡς ἀπρόσωπα θεωροῦνται καὶ τὰ ἑξῆς *ἔδειξε, *ἐξεδιάλυσε, *ἔφεξε, *ἀςράπτει, *βροντᾶ, *βρέχει, *ἐβράδιασεν· οὕτω καὶ ὅσα ὑπεννοοῦν ὑποκείμενον ἐκ τῆς σημασίας των· οἷον· λέγει τὸν Ἀπόστολον (ὁ ἀναγνώστης δηλ.)· λέγει τὸ Χερουβικὸν (ὁ ψάλτης δηλ.) κτλ. ὅπου πολλάκις συνειθίζεται ὡς ὑποκείμενον ἡ Ἐκκλησία.

§. ΙΒ΄.

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ. (1)

Α. Πρόθεσις (2)

1. Αἱ Προθέσεις εἶναι δεκαοκτώ· ἓξ Μονοσύλλα-

(1) Βλέπε Γραμ. Κλίμακα Βαθμ. ΚΘ΄. καὶ Προλεγ. §. ΙΓ΄.—(2) Βλέπε Προλεγ. §. ΙΓ΄. Ϛ΄.

β ο ι· Ἐν, Εἰς, Ἐκ (ἢ Ἐξ), Σὺν, Πρὸς, Πρό· καὶ δώδεκα Δ ι σ ύ λ λ α β ο ι· Ἀνὰ, Κατὰ, Διά, Μετὰ, Παρὰ, Ἀντὶ, Ἐπὶ, Περὶ, Ἀμφὶ, Ἀπὸ, Ὑπὸ, Ὑπέρ.

2. Ἐκ τῶν Προθέσεων ἡ Νεοελληνικὴ μόνην τὴν ἀμφὶ δὲν συνειθίζει ἐν συντάξει· ἐν συνθέσει δὲ μεταχειρίζεται ὅλας μὲ τὴν αὐτὴν σχεδὸν σημασίαν, ὡς ἡ Ἀρχαία.

Σημ. Τὴν ἀναστροφὴν τοῦ τόνου τῶν προθέσεων (1) ἡ Νεοελληνικὴ δὲν παρεδέχθη εἰσέτι.

Β'. Ἐ π ι ρ ρ ή μ α τ α. (2)

3. Διάφορα εἴδη ἐπιρρημάτων ἀναφέρονται εἰς τὰς Γραμματικάς. Ὅλα δὲ νομίζομεν ἀνάγονται εἰς τὰ ἑξῆς τέσσαρα, ὅθεν καὶ ὀνομάζονται

α'. Χ ρ ο ν ι κ ά. Σήμερον, αὔριον, τώρα, ἔπειτα, κτλ.

β'. Τ ο π ι κ ά· Ἐπάνω, κάτω, ἐνταῦθα, ἐκεῖ, αὐτόθι, ἀλλαχοῦ, οἴκοθεν, κτλ.

γ'. Π ο σ ό τ η τ ο ς. Ἅπαξ, δὶς, τρὶς, τετράκις, χιλιάκις, πολλάκις, μυριάκις.

δ'. Π ο ι ό τ η τ ο ς ἢ Τ ρ ο π ι κ ά· ἀληθῶς, σοφῶς, ἀναφανδὸν, σωρηδὸν, ἑλληνιστὶ, κτλ.

Σημ. Μεταχειριζόμεθα τρία ἀρνητικὰ μόρια· — Ὄ χ ι, ὅταν ἀποκρινώμεθα εἰς τὰς προτάσεις χωρὶς ῥήματος·— Δ ὲ ν=(Οὐδὲν) εἰς τὰς διηγήσεις ἐν γένει, ἢ εἰς τὰς ἀποκρίσεις, ὁμοῦ μὲ τὸ ῥῆμα·—Μ ή, ὅταν ἀπαγορεύωμεν πρᾶξιν τινα ἢ λόγον.

Γ'. Σ ύ ν δ ε σ μ ο ι.

4. Ἡ Νεοελληνικὴ μεταχειρίζεται σχεδὸν ὅλους τοὺς Συνδέσμους τῆς Ἀρχαίας· τούτων δὲ ὅσους μεταχειρίζεται σπανίως κλείομεν εἰς παρένθεσιν· ὅσους δὲ εἰσέτι δὲν μεταχειρίζεται σημειοῦμεν μὲ ἀστερίσκον· ὡς

α'. Σ υ μ π λ ε κ τ ι κ ο ὶ· καὶ (τε), ἀλλά.

β'. Δ ι α ζ ε υ κ τ ι κ ο ί· ἤ, (ἤτοι) εἴτε·

(1) Βλ. Γραμ. Κλίμ. Βαθμ. ΚΘ.—(2) Βλ. Προλ. §. ΙΓ'. γ'.

νεογιλὸς, διὰ τοῦ ι· ἁλμυρὸς, ἰσχυρὸς, βδελυρὸς, γλαφυρὸς, βλοσυρὸς, ὀχυρὸς διὰ τοῦ υ· καὶ Ποσειδῶν διὰ τῆς ει.— β') Τὰ εἰς ηθρα καὶ ητρα θηλυκά· πλὴν τοῦ μίτρα καὶ *φύτρα —γ) Τὰ εἰς η ν ο ς ὀξύτονα ἐθνικά· πλὴν τοῦ Ἀτραμυτινὸς, Μελιτινὸς διὰ τοῦ ι.—δ')Τὰ εἰς ηνος καὶ ηθος οὐδέτ. καὶ τὰ εἰς ηρης ἀρσεν. ἢ θηλ. πλὴν τοῦ Ἶρις, Ὄσιρις διὰ τοῦ ι· Θάμυρος* ἄγυρις διὰ τοῦ υ.—ε') Τὰ εἰς ητης ἀρσ. ἐκ τῶν εἰς α ἢ εἰς η θηλυκῶν· πλὴν τοῦ τεχνίτης, *φυλακίτης.

7. Π α ρ α λ ή γ ο υ ν Ι.—α') Τὰ εἰς τ ρ ι α καὶ μ ν ι α θηλυκὰ καὶ τὰ εἰς ια ὀξύτονα ἢ παροξύτονα· πλὴν τοῦ χρεία, ὑγεία, παρειὰ, σιτοδεία, *ζειὰ, *φορβειὰ, μυῖα, ὀργυιὰ, μητρυιὰ, ἀγυιὰ, *πτοία, Τροία, ῥοιὰ, χροιὰ, καρύα, πιτύα, *σικύα, σιπύα —β') Τὰ εἰς ι α ς ὑπερδισύλλαβα, πλὴν τοῦ Αἰνείας, Αὐγείας, παρείας, *Περσύας, γενειὰς, *πελειάς.— γ') Τὰ εἰς ι ο ς κύρια, πλὴν τοῦ Ἄρειος, Βασίλειος, Δαρεῖος, Ἡράκλειος.—δ') Τὰ εἰς ι ο ς ὀξύτονα, παροξύτονα καὶ προπαροξύτονα· πλὴν τοῦ Ἀλφειὸς, *ἀφνειὸς, ἀλλοῖος, γελοῖος, κολοιὸς, ὅμοιος, παντοῖος, καὶ τῶν ἀπὸ ἔμψυχα παραγομένων κτητικῶν· γυναικεῖος, ἀνθρώπειος, βόειος.—ε') Τὰ εἰς ι ο ν οὐδέτ. δισύλλαβα καὶ ὑπερδισύλλαβα, πλὴν τοῦ πλοῖον, ἀγγεῖον, δοχεῖον, δάκρυον, δίκτυον, ἔμπυον, κάρυον, κρόμμυον, *κρήγυον, *σίκυον, καὶ τῶν περιεκτικῶν, Μουσεῖον, κουρεῖον.—ς') Τὰ εἰς ιδης κύρια καὶ Πατρωνυμικά· Εὐριπίδης, πλὴν τῶν συνθέτων ἀπὸ τὸ μῆδος, εἶδος, κλέος, καὶ τῶν πατρωνυμικῶν ἐκ τῶν εἰς ευς, ης, οος· οἷον, Διομήδης, Ἀριστείδης, Εὐκλείδης, Ἀτρείδης, Διογενείδης, *Πανθοίδης. —ζ') Τὰ εἰς ικος ὀξύτονα, πλὴν τοῦ Δεκελεικὸς, Δαρεικὸς, θηλυκὸς, λιβυκὸς, *ἁλυκός.—η') Τὰ εἰς ιμος προπαροξύτονα, πλὴν τοῦ ἔρημος, ἕτοιμος, ἔτυμος.

—θ') Τὰ εἰς ιλος καὶ ινος· πλὴν τοῦ εὐφρόσυνος, κόφινος, λάγυνος, καὶ τῶν παραγομένων ἀπὸ εἰς ος ρὐδέτερον· σκοτεινὸς, οὕτω καὶ φωτεινός.—ί) Τὰ εἰς ινα καὶ ινη· πλὴν τοῦ δέσποινα, ἄμυνα, *κορύνη, *ὀδύνη, *τορύνη, σελήνη, *μήνη, εἰρήνη, καὶ τῶν εἰς ο (—ω) σύνη ἀφηρημένων· δικαιοσύνη. —ια) Τὰ εἰς ινον οὐδέτερα, πλὴν τοῦ σκαληνὸν, *κάρηνον, *σίγυνον. —ιβ) Τὰ εἰς ινθος, ιστος, ισθος ὑπερδισύλλαβα καὶ τὰ εἰς ιστρος καὶ ιστρον καὶ ιχος καὶ τὰ εἰς ιτη καὶ ιφη θηλυκά· πλὴν τοῦ Τίρυνθος, οἶστρος, ἥσυχος, καὶ τῶν ῥηματικῶν, κλειστὸς, περίπυστος, κτλ.

8. Παραλήγουν Ο.—α) Τὰ οη, οκη, οπη, οχη, οπος, οφος, οσσος, οττος, ορος· πλὴν τοῦ, *ἀκωκὴ, *ἰωκὴ, ἀνακωχὴ, *ἀγρώπη, Εὐρώπη, *κερκώπη, περιωπὴ, Σινώπη, σιωπὴ, *ἄμωρος, ταλαίπωρος, καὶ τῶν ῥηματικῶν, γνωστὸς, κτλ. — β) Τὰ ἐπιρρήματα εἰς οθεν πλὴν τοῦ ἑτέρωθεν, ἑκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν, καὶ τῶν παραγομένων ἀπὸ εἰς ω· ἄνωθεν, κάτωθεν.—γ) Τὰ εἰς οεις ἐπίθετα· πλὴν τῶν ἐχόντων πρὸ τοῦ ο συλλαβὴν μακρὰν· οἷον, *κητώεις, *ὠτώεις.

9. Παραλήγουν Υ.—α) Τὰ εἰς υζα, υλη, υλλα, υη, πλὴν τοῦ ἀπειλὴ, *ὠτειλὴ, ῥίζα, σχίζα, *κονιλη, ἅμιλλα.—β) Τὰ εἰς υλος, υρος, υκος, υμβος, υμος μὴ ὀξύτονα, πλὴν τοῦ ναυτίλος, ποικίλος, *τρωΐλος, *ὅμιλος, Κύριλλος, κάμηλος, κάπηλος, βέβηλος, σίδηρος, Φάληρος, πίθηκος.—γ) Τὰ εἰς υμος ὀξύτονα· πλὴν τοῦ λιμὸς, λοιμὸς, *κυδοιμὸς, σιμὸς, *φιμὸς, *κημὸς, θυμός· καὶ πλὴν τῶν παραγομένων ἀπὸ ῥήματα μὲ διάφορον χαρακτῆρα.—δ) Τὰ εἰς υρα βαρύτονα· πλὴν τοῦ μοῖρα, πεῖρα, πήρα, χήρα, Κίῤῥα, Πύῤῥα, γέφυρα, Κέρκυρα.—ε) Τὰ εἰς υτος· πλὴν τοῦ Ὑμηττὸς, Μίλητος, καὶ τῶν ῥηματικῶν ἢ ἐκ τοῦ κλειτὸς συνθέτων, *ἀμητὸς, ποθητὸς, Ἡράκλειτος.

10. Παραλήγουν ω.—α) Τὰ εἰς ωγος, ωλος, ωμος, πλὴν τοῦ ὀβολὸς, θολὸς, Αἴολος, καὶ τῶν ἀπὸ τὸ βάλλω ἢ ἄλλων ῥημάτων παραγομένων· οἷον, μεγαλεπίβολος, λόγος,κτλ.—β) Τὰ εἰς ωνα ὑπερδισύλλαβα καὶ τὰ εἰς ωνη βαρύτονα· πλὴν τοῦ περόνη, βελόνη, ἀγχόνη, σφενδόνη, ἀκόνη, ὀθόνη, εὐφρόνη, καὶ τῶν ὀξυτόνων ῥηματικῶν· ἡδονὴ, μονὴ, χαρμονὴ, πλὴν τοῦ φωνή.—γ') Τὰ εἰς ωμη, ωνος, ωναξ, ωρα, ωρος.—δ) Τὰ εἰς ωνης ὅσα δὲν ἔχουσι τὸ ο καθαρὸν, πλὴν τοῦ Διώνης.—ε) Τὰ εἰς ωτης ἐὰν ἦναι καθαρὸν τὸ ω· εἰδεμὴ, διὰ τοῦ ο, τοξότης· πλὴν τοῦ Ἠπειρώτης, θιασώτης, δεσμώτης, μονώτης, εὐρώτης, ἀσκαλαβώτης καὶ τῶν ἀπὸ οω ῥημάτων· ἐξισωτής· πλὴν τοῦ πότης, δότης.

11. Μεταβολή τινων φωνηέντων ἐκ τῆς συνθέσεως.—α) Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ, ὀβολὸς, ὁμαλὸς, ὀφθαλμὸς, ὄφελος, ὀδύνη, ὄνυμα (ὄνομα), ὄνυξ, ὀμνύω, ὄλλω, μεταβάλλουν τὸ ο εἰς ω· οἷον, ἀνωφελὴς, ἀνώνυμος, ὁρκώμοτον, κτλ. πλὴν τοῦ χρεοκόπος, χρεολύτης.—β) Τὰ ἐκ τοῦ ὄροφος καὶ ὄλεθρος εἰμὲν ἔχουν τὴν πρὸ τοῦ ο συλλαβὴν βραχεῖαν, τρέπουν τὸ ο εἰς ω· εἰδὲ μὴ, γράφονται διὰ τοῦ ο· ὡς, χρυσόροφος, κτλ.—γ) Τὰ ἐκ τοῦ ὀρύττω, γράφονται μὲ ω ἐὰν βραχυπαραληκτοῦν· τυμβωρύχος, εἰδε μὴ, γράφονται μὲ ο· οἷον, τυμβορύκτης, κτλ.

Γ'. Παραλήγουσα ῥημάτων.

12. Παραλήγουν Ε. — Τὰ εἰς εω εζω, εθω, ελω, επω, εσσω, εχω, πλὴν τοῦ παλαίω, *παίω, παίζω, κλαίω, καίω.

13. Παραλήγουν ΑΙ. — Τὰ εἰς αινω, αιρω, πλὴν τοῦ μένω, *σθένω, *στένω, φέρω καὶ ὅσα ἔχουν παράγωγον

ῥηματικὸν μὲ ο· οἷον, πόνος, καὶ ὅσα τῆς Ἀρχαίας εω ἡ καθ' ἡμᾶς συνειθίζει μὲ παρεντιθειμένον Ν· παθένω, κτλ. (1)

14. Παραλήγουν Η.—α) Τὰ εἰς ηγω, πλὴν τοῦ σιγῶ, σφριγῶ, ῥιγῶ, πνίγω, σμίγω, θίγω, ἐπείγω, ἀνοίγω, ςυγῶ. —β) Τὰ εἰς ηθω, ηκω, πλὴν τοῦ βρίθω, *πύθω. *εἴκω, *ἐρύκω.—γ) Τὰ εἰς ηπω, πλὴν τοῦ λείπω, *ἐρείπω, λυπῶ.

15. Παραλήγουν ΕΙ.—α) Τὰ εἰς ειδω, πλὴν τοῦ κήδω, πηδῶ, *ἥδω, *μήδω, *οἰδῶ.—β) Τὰ εἰς εινω, πλὴν τοῦ πλύνω, ὠδίνω, *ὀρίνω, *ὀτρύνω, καλλύνω, καὶ τῶν παραγομένων ἐκ τῶν εἰς υς, παχύνω.

16. Παραλήγουν Ι. — α) Τὰ εἰς ιζω, πλὴν τοῦ δανείζω, χρήζω, *ἑρπύζω, ὀλολύζω, *βρύζω, *τρύζω, *λύζω, *κλύζω, γογγύζω, *ἰύζω, ἀθροίζω.—β) Τὰ εἰς ισκω, πλὴν τοῦ μιμνήσκω, θνήσω, *κικλήσκω, *μεθύσκω.

17. Παραλήγουν Υ.—Τὰ εἰς υνω, υρω, πλὴν τοῦ φθείρω, σπείρω, τείρω, *εἴρω, *ἀγείρω, οἰκτείρω, ἐγείρω, φύρω.

18. Παραλήγουν Ω.—α) Τὰ εἰς ωγω, ωζω· πλὴν τῶν παραγώγων εἰς οζω, οἷον, ἁρμόζω, δεσπόζω, ὄζω κτλ. —β) Τὰ εἰς ωθω, ωσσω, ωσκω, πλὴν τοῦ *ὄθω, βόσκω, κτλ.

Σημ. Τὰ λοιπὰ ἂς διδάξῃ ἡ γύμνασις.

---

(1) Βλέπε Προλεγ. §. ΙΑ. ς'.

ἩΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Σελ. 4. στίχ. 27. γράφ. Βραχυκατάληκτοι.—σελ. 7. στίχ. 20. γρ. πούς.—στίχ. 26. γρ. (φωνῆεν).—σελ. 10. στίχ. 26. γρ. τὰ εἰς δας—Σελ. 15. στίχ. 11. γρ. Πάν,—Σελ. 17. στίχ. 9. γρ. πούς.—Σελ. 19. στίχ. τελευτ. γρ. (έας).—Σελ. 30. γρ. ΓΛΩΣΣΗΣ. εἰς τὴν ὑποσημείωσιν στίχ. τελευτ. γρ. Βλ. Ἰσοκρ. Δημόν. 8. οὕτω καὶ μὲ τὸ οἰκεῖος· Βλ. Δημ. Ὀλυνθ. ά. 17. Ἰσοκρ. Πλαταϊκ. 306.— Σελ. 31. στίχ. 19. γρ. ἄνευ ὀνόματος.—Σελ. 36 στίχ. τελευτ. γρ. ἐγεγράφειν ἄν.—Σελ. 39. στίχ. 3. γρ. ΕΥΚΤΙΚΗ.—Σελ. 45. στίχ. 9. γρ. γράφει.—στίχ. 19. γρ. Παρατηρήσεις.

ΤΕΛΟΣ.

Πωλεῖται Δραχμ. 2. Λεπτ. 75.